

**UCHWAŁA Nr LII/451/2018
Rady Miasta Szczecinek**

z dnia 17 stycznia 2018 roku

**w sprawie zmiany uchwały Nr LI/434/2017 Rady Miasta Szczecinek z dnia 18 grudnia 2017 roku
w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Szczecinek**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 08 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875, z późn. zm.) oraz zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020 Ministra Rozwoju z dnia 2 sierpnia 2016 r. Rada Miasta Szczecinek uchwala, co następuje:

§ 1. W uchwale Nr LI/434/2017 Rady Miasta Szczecinek z dnia 18 grudnia 2017 r. w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Szczecinek wprowadza się następującą zmianę:

- załącznik nr 1 otrzymuje brzmienie jak w załączniku do nin. uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Szczecinek.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miasta

Katarzyna Dudź

Załącznik do Uchwały nr
LII/451/2018 Rady Miasta Szczecinek
z dnia 17 stycznia 2018 r.

Lokalny Program
Rewitalizacji
SZCZECINEK Miasta

styczeń 2018 r.

Spis treści

Wstęp.....	5
I. Nawiązania do dokumentów strategicznych i planistycznych Miasta	6
Strategia Rozwoju Miasta Szczecinek na lata 2008 – 2017	6
Projekt Strategii Rozwoju Miasta Szczecinek na lata 2018 – 2026	8
Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Szczecinek	10
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Szczecinek na lata 2009 – 2018	11
II. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych	13
Metodologia	13
Diagnoza zjawisk i czynników kryzysowych	24
Sytuacja demograficzna	25
Ubóstwo	33
Bezrobocie	39
Przestępczość	42
Niski poziom edukacji i kapitału społecznego	46
Ważony Sumaryczny Wskaźnik Degradacji w sferze społecznej	50
Sfera gospodarcza	52
Sfera środowiskowa	59
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	62
Uwarunkowania komunikacyjne	63
Zagospodarowanie przestrzenne	64
Sfera techniczna	72
Granice obszarów zdegradowanych	77
III. Obszar rewitalizacji	79
Diagnoza pogłębiona obszaru rewitalizacji	80

Rozwój urbanistyczny i uwarunkowania historyczne obszaru rewitalizacji.....	80
Podsumowanie analizy wskaźnikowej.....	83
Sytuacja demograficzna	86
Sytuacja finansowa mieszkańców	89
Bezrobocie.....	92
Przestępczość	95
Poziom edukacji i kapitału społecznego	99
Przestrzeń miejska i infrastruktura	103
Uwarunkowania gospodarcze obszaru rewitalizacji	109
Uwarunkowania turystyczne obszaru rewitalizacji.....	112
IV. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji oraz cele procesu rewitalizacji	120
V. Katalog przedsięwzięć rewitalizacyjnych	122
Przedsięwzięcia podstawowe	122
Przedsięwzięcia uzupełniające	143
Harmonogram realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	150
VI. Mechanizmy zapewnienia komplementarności.....	151
Komplementarność przestrzenna	151
Komplementarność problemowa.....	152
Komplementarność proceduralno-instytucjonalna.....	153
Komplementarność międzyokresowa	153
Komplementarność źródeł finansowania	155
VII. Realizacja zasady partnerstwa i partycypacja	157
VIII. System zarządzania programem rewitalizacji	163
Wdrażanie.....	163
Monitoring.....	165
Spis rycin.....	167
Spis tabel	171

Załącznik nr 1. Raport z przeprowadzonego badania ankietowego	172
Załącznik nr 2. Dane wyjściowe do analizy wskaźnikowej	182
Załącznik nr 3. Wyniki analizy wskaźnikowej	184

Wstęp

Rewitalizacja to kompleksowy, wieloaspektowy proces, który poprzez długotrwałe i wzajemnie powiązane działania przyczynia się do ożywienia społeczno-gospodarczego wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Fundamentalnym wyzwaniem dla powodzenia procesu rewitalizacji jest dostosowanie jego założeń do charakterystyki i specyfiki konkretnej gminy, tak by osiągać możliwie najlepsze rezultaty. Rewitalizacja powinna stanowić odpowiedź na zidentyfikowane zjawiska kryzysowe występujące na obszarze rewitalizacji, a w jej planowanie, realizację i wdrażanie należy włączyć możliwie szerokie grono interesariuszy tego procesu.

Podstawę podejmowanych działań o charakterze rewitalizacyjnym w Szczecinku stanowić będzie „Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Szczecinek”, który opracowany został na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446) oraz w zgodności z zapisami Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 oraz Zasad realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020.

Merytorycznie dokument składa się z dwóch podstawowych części. Na część diagnostyczną Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Szczecinek składa się diagnoza zjawisk i czynników kryzysowych oraz pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji. Natomiast w części operacyjnej przedstawiono wykaz podstawowych i uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wykazano mechanizmy zapewniające komplementarność, przedstawiono sposób realizacji zasady partnerstwa i partycypacji na każdym etapie procesu rewitalizacji, a także zaproponowano system zarządzania programem. Horyzont czasowy Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Szczecinek wyznacza się na lata 2018 – 2023.

I. Nawiązania do dokumentów strategicznych i planistycznych Miasta

Strategia Rozwoju Miasta Szczecinek na lata 2008 – 2017

Strategia Rozwoju Miasta powstała z inicjatywy władz miejskich, które z uwagi na pewną dezaktualizację zapisów poprzedniej Strategii, a także zmieniające się uwarunkowania zewnętrzne podjęły decyzję o przystąpieniu do aktualizacji dokumentu. Dokument ten stanowi ramy strategiczne wyznaczające kierunki rozwoju Miasta.

Na potrzeby Strategii przeprowadzono analizę uwarunkowań rozwojowych w rozbiciu na cztery podstawowe dziedziny: politykę społeczną, organizacje pozarządowe i bezpieczeństwo, kulturę oświatę, sport i turystykę, rozwój gospodarczy oraz infrastrukturę i ochronę środowiska. W odniesieniu do polityki społecznej, organizacji pozarządowych i bezpieczeństwa wskazano następujące braki i problemy:

- niewystarczające poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców;
- ubożenie pewnych grup społeczeństwa – wysoka liczba osób trwale bezrobotnych, niski poziom wynagrodzeń;
- konieczność rozszerzenia oferty skierowanej do osób starszych;
- niewystarczająca skala opieki nad dziećmi ze środowisk bezrobotnych i patologicznych;
- brak bezpłatnego telefonu do Straży Miejskiej oraz brak Centrum Szybkiego Reagowania.

Do silnych stron zaliczono: system monitoringu wizyjnego centrum miasta, rozwinięty, strategicznie zarządzany system pomocy społecznej, dużą liczbę szeroko zakrojonych programów i projektów socjalnych, zlecenie zadań z zakresu pomocy społecznej organizacjom pozarządowym i innym podmiotom, dobrą współpracę Urzędu Miasta z organizacjami pozarządowymi, dobrą realizację zadań z zakresu profilaktyki uzależnień oraz dużą liczbę organizacji pozarządowych aktywnie działających na terenie miasta. Do braków i problemów z zakresu sfery środowiskowej zaliczono m. in.: zanieczyszczone jezioro Trzesiecko w obrębie miasta oraz nie w pełni wykorzystany potencjał jeziora Trzesiecko. W skutek działań władz miejskich zmniejszono poziom zanieczyszczeń jeziora.

W misji miasta Szczecinek można zauważyć bezpośrednie odwołania do procesów rewitalizacyjnych. Misja Szczecinka otrzymała następujące brzmienie: „Szczecinek – miasto rozwoju gospodarczego, bezpieczne, przyjazne mieszkańcom, turystom i inwestorom”. Z zawartej wizji wynika, iż podstawą rozwoju Szczecinka ma być rozwój gospodarczy i turystyczny, przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiedniego spektrum usług skierowanych do mieszkańców. Kolejne odwołania do procesu rewitalizacji występują w strukturze celów,

kierunków rozwoju miasta oraz projektów strategicznych (w poniższym wykazie zawarto tylko te projekty strategiczne, które odwołują się do procesu rewitalizacji):

1. Rozwój gospodarczy i infrastruktura:
 - a) Miasto przyjazne dla przedsiębiorców
 - Działania na rzecz wspierania przedsiębiorczości;
 - b) Drogownictwo
 - c) Ochrona Środowiska
2. Turystyka, rekreacja, sport
 - a) Rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i sportowej
 - budowa, remont obiektów turystycznych oraz działania na rzecz rozbudowy bazy hotelowej;
 - budowa, remont ogólnodostępnych obiektów sportowych i rekreacyjnych;
 - budowa, remont przyszkolnych obiektów sportowych;
 - b) Promocja i budowanie „marki” miasta
 - c) Przedsięwzięcia sportowe i turystyczne
 - d) Wspieranie inicjatyw społeczności lokalnej
 - zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez udział w zajęciach sportowych;
3. Warunki życia mieszkańców
 - a) Oświata
 - wspieranie indywidualnego rozwoju dzieci i młodzieży;
 - podnoszenie efektywności kształcenia w szkołach;
 - rozwój zasobów ludzkich;
 - b) Ochrona zdrowia
 - c) Kultura
 - remonty i modernizacje bazy kulturalnej;
 - animowanie działań kulturalnych;
 - d) Pomoc społeczna
 - wspieranie osób niepełnosprawnych;
 - przeciwdziałanie zjawisku bezrobocia i wykluczenia społecznego – zatrudnienie;
 - przeciwdziałanie ubóstwu i marginalizacji społecznej;

- e) Bezpieczeństwo
 - poprawa bezpieczeństwa na terenie miasta;
 - f) Mienie komunalne
 - rewitalizacja obszarów miejskich;
 - g) Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego
4. Budowa społeczeństwa obywatelskiego
- a) Rozwój organizacji pozarządowych
 - współpraca z organizacjami pozarządowymi;
 - baza lokalowa organizacji pozarządowych;
 - b) Wspieranie osób najbardziej potrzebujących
 - wspieranie mniejszości i pomoc w integracji z resztą społeczności miejskiej;
 - c) Aktywizacja osób starszych
 - domy dziennego pobytu, rodzinny dom pomocy społecznej;
 - oferta dla osób starszych;
 - d) Wspieranie demokracji lokalnej

Większość z wyżej wymienionych celów strategicznych i kierunków działań związana jest z rewitalizacją, czy to w sposób pośredni czy bezpośredni. W Strategii nie wskazano obszarów, na których występuje natężenie negatywnych zjawisk społecznych, ani wymagających natychmiastowej interwencji, dlatego zasadnym jest podjęcie działań na rzecz wyznaczenia takich obszarów na terenie miasta Szczecinek.

Projekt Strategii Rozwoju Miasta Szczecinek na lata 2018 – 2026

W związku z końcem horyzontu czasowego poprzednio obowiązującej Strategii władze Szczecinka podjęły decyzję o przystąpieniu do kolejnej aktualizacji dokumentu. Tym razem Zespół ds. Strategii większą uwagę zwrócił na problemy społeczne występujące na obszarze miasta Szczecinek, co swoje odzwierciedlenie znalazło w misji i wizji Szczecinka. Misją samorządu miasta Szczecinek jest: „tworzenie warunków do inteligentnego rozwoju społeczno-gospodarczego w zgodzie z potrzebami społeczności lokalnej, zasadami demokracji i wyzwaniem przyszłości”. Natomiast wizja otrzymała następujące brzmienie: „Szczecinek to nowoczesne, bezpieczne miasto, rozwijające się gospodarczo i turystycznie w poszanowaniu dla środowiska naturalnego, tradycji oraz zasad solidarności społecznej – miejsce pracy i odpoczynku dla aktywnych i przedsiębiorczych ludzi”. Zarówno z misji, jak i z wizji strategicznej Szczecinka wynika konieczność podejmowania działań rewitalizacyjnych

skupiających się na rozwiązywaniu istniejących problemów społecznych oraz zmierzających do kreowania społeczeństwa aktywnego i dbającego o środowisko naturalne oraz dziedzictwo kulturowe miasta. Konieczność przeprowadzenia procesu rewitalizacji wynika także z priorytetów strategicznych zawartych w projekcie dokumentu:

1. Gospodarka i przedsiębiorczość:
 - a) Miasto otwarte na firmy i inwestorów;
 - b) Lokalna przedsiębiorczość;
 - c) Innowacyjność i współpraca sieciowa;
2. Środowisko i przestrzeń miasta:
 - a) Środowisko do życia:
 - b) Przestrzeń do życia:
 - c) Infrastruktura do życia:
3. Edukacja i wykształcenie:
 - a) Profesjonaliści dla gospodarki lokalnej;
 - b) Szkoła nowej generacji;
 - c) Studia wyższe w Szczecinku;
4. Społeczeństwo solidarne i obywatelskie:
 - a) Miasto wrażliwe na potrzeby mieszkańców:
 - zwiększenie dostępności mieszkań dla grup defaworyzowanych;
 - zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług ochrony zdrowia;
 - tworzenie odpowiednich warunków do życia w rodzinie (w tym zapewnienie infrastruktury i usług sprzyjających łączeniu pracy z wychowywaniem dzieci) i dla seniorów;
 - zapewnienie usług społecznych, w tym dotyczących bezpieczeństwa oraz przeciwdziałających marginalizacji i wykluczeniu społecznemu;
 - b) Miasto aktywnych, witalnych ludzi:
 - poszerzanie miejskiej oferty spędzania czasu wolnego różnych grup mieszkańców Szczecinka (rozwój lokalnej oferty kulturalnej, sportowo-rekreacyjnej, edukacyjnej itp.);
 - zwiększanie dostępności mieszkańców Szczecinka do oferty kulturalnej i sportowej;

- promocja i wsparcie dla instytucji edukacyjnych, artystycznych, sportowych itp., w tym podmiotów nieinstytucjonalnych i niepublicznych;
- aktywizacja mieszkańców i zwiększanie ich poczucia tożsamości z miastem;

c) Miasto sprawnie i partnersko zarządzane:

- podniesienie poziomu obywatelskiej partycypacji w zarządzaniu miastem;
- zwiększenie aktywności obywatelskiej, wspieranie organizacji pozarządowych i rozwijanie współpracy, w tym w zakresie tworzenia polityk publicznych i realizacji zadań publicznych;
- unowocześnienie administracji, zwiększenie jakości i dostępności do usług publicznych i informacji miejskiej;

5. Turystyka, sport i rekreacja:

- a) Atrakcje w mieście Szczecinek:
- b) Atrakcje w okolicach Szczecinka:

W dokumencie wskazano obszar dworca kolejowego, jako obszar zdegradowany, który powinien zostać objęty procesem rewitalizacji. Jednakże w Strategii nie wskazuje się miejsc koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, dlatego należy podjąć działania na rzecz wyznaczenia obszarów zdegradowanych, które objęte zostaną procesem rewitalizacji.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Szczecinek

Obligatoryjność opracowania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nałożona została na gminy w zapisach ustawy z dnia 27 marca 2003 roku (Dz. U. 2003 nr 80 poz. 717 ze zm.) o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. W studium określa się kierunki polityki przestrzennej prowadzonej przez gminę. Sam dokument stanowi podstawę systemu planowania przestrzennego w gminie.

Za podstawowy cel polityki przestrzennej Szczecinka uznano wspieranie i kontrolowanie rozwoju przestrzennego. Powinien być to rozwój zrównoważony, a zatem taki, który uwzględnia potrzeby zarówno środowiska przyrodniczego, ludności, jak i gospodarki. W studium wskazano również podstawowe kierunki zmian w strukturze przestrzennej miasta:

- a) rozwój terenów usługowych;
- b) rozwój funkcji turystycznych i rekreacyjnych w mieście;
- c) wyznaczenie strefy śródmiejskiej;

- d) wyznaczenie obszarów wymagających przekształceń i rehabilitacji, w tym kontynuacja rehabilitacji zabudowy strefy śródmiejskiej;
- e) kontynuacja prac nad modernizacją i przebudową układu komunikacyjnego miasta, w tym wyprowadzenie ruchu tranzytowego;
- f) kontynuacja działań zmierzających do uporządkowania istniejącego zagospodarowania, szczególnie w obszarze przemieszania funkcji produkcyjnych i mieszkaniowych;
- g) poprawa stanu środowiska naturalnego;
- h) modernizacja i rozbudowa sieci infrastruktury technicznej, szczególnie w zachodniej części miasta oraz przyłączanie nowych terenów inwestycyjnych.

W Studium wskazano tereny, które wymagają przekształceń i rehabilitacji, do których należy zaliczyć przede wszystkim:

- centrum miasta;
- teren byłej jednostki wojskowej przy ul. Słowiańskiej – obszar ten uznano za miejsce koncentracji negatywnych zjawisk o charakterze społecznym, szczególnie w aspekcie: bezrobocia, pomocy społecznej oraz przestępczości;
- teren byłej jednostki wojskowej przy ul. Polnej;
- teren w rejonie dworca PKP i PKS.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Szczecinek na lata 2009 – 2018

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest wieloletnim dokumentem o charakterze programowym, który ma istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa społecznego mieszkańców miasta, w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Strategia jest dokumentem obligatoryjnym dla każdej gminy, a obowiązek jej opracowywania wynika z ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.

Misja zawarta w Strategii otrzymała brzmienie: „wspólne działanie osób, instytucji i organizacji w celu podniesienia jakości życia społeczności lokalnej miasta Szczecinek oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu mieszkańców”. Tak sformułowana wizja wskazuje na konieczność podejmowania działań zrzeczających także inne podmioty działające na rzecz lokalnej społeczności. W misję zawartą w dokumencie wpisuje się także proces rewitalizacji, którego podstawowym celem jest zapobieganie zidentyfikowanym problemom społecznym na obszarze rewitalizacji. W Strategii wskazano 6 obszarów problemowych:

- ubóstwo i marginalizacja społeczna;
- bezrobocie i wykluczenie społeczne;

- potrzeba budowania społeczeństwa obywatelskiego;
- potrzeba wsparcia osób niepełnosprawnych;
- dyskryminacja;
- uzależnienia.

Ponadto w dokumencie sformułowano następujące priorytety oraz kierunki działań strategicznych. Do priorytetów zaliczono:

- a) wzmacnianie funkcjonowania rodziny jako realizatora potrzeb opiekuńczych, materialnych i społecznych członków rodziny;
- b) promocja aktywności zawodowej i społecznej osób i rodzin prowadzącej do samodzielnego zaspokajania potrzeb bytowych;
- c) integracja funkcjonującego w mieście systemu pomocy społecznej poprzez:
 - opracowanie procedur współpracy i podejmowania interwencji kryzysowych;
 - określenie zasad przepływu informacji pomiędzy podmiotami realizującymi zadania z zakresu pomocy społecznej;
 - szkolenie i rozwój lokalnych kadr pomocy społecznej.

Natomiast jako kierunki działań wskazano:

- a) diagnozowanie i monitorowanie problemów społecznych Szczecinka;
- b) tworzenie lokalnych systemów i programów rozwiązywania i przeciwdziałania niekorzystnych zjawisk społecznych, a w szczególności:
 - opieki nad dzieckiem i rodziną;
 - profilaktyki przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii;
 - przeciwdziałania przemocy domowej;
 - integracji zawodowej i społecznej;
- c) doskonalenie i wzmocnienie lokalnych zasobów, instytucji i organizacji działających na rzecz rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców i zaspokajania ich potrzeb.

Zapisy Strategii rozwiązywania problemów społecznych Miasta Szczecinek na lata 2009 – 2018 wyraźnie wskazują na konieczność podjęcia działań rewitalizacyjnych ukierunkowanych na przeciwdziałanie i niwelację zidentyfikowanych problemów społecznych. W diagnozie zawartej w Strategii nie wskazano miejsc szczególnej koncentracji problemów występujących w sferze społecznej, stąd istnieje konieczność przeprowadzenia szczegółowych analiz, by wskazać miejsca zamieszkiwane przez mieszkańców szczególnie narażonych na wykluczenie bądź marginalizację społeczną.

II. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych

Metodologia

Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych przeprowadzona na potrzeby opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla miasta Szczecinek obejmowała przede wszystkim analizy o charakterze ilościowym, które zostały uzupełnione danymi jakościowymi. Opracowanie części diagnostycznej ma na celu wskazanie obszarów znajdujących się w stanie kryzysowym, który oznacza koncentrację negatywnych zjawisk społecznych przy współwystępowaniu problemów w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, technicznej lub przestrzenno-funkcjonalnej. Zgodnie z zapisami „Zasad realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020” proces delimitacji obszarów zdegradowanych powinien następować w drodze porównywania wyznaczonych jednostek analitycznych. Z zapisów tych wynika konieczność zastosowania metody analizy wskaźnikowej z wykorzystaniem kwantyfikowalnych wskaźników cząstkowych, a następnie, w celu wskazania obszarów o najwyższym natężeniu negatywnych zjawisk w sferze społecznej, sumarycznego wskaźnika degradacji.

Aby możliwe było przeprowadzenie analizy wewnątrzmijskiego zróżnicowania negatywnych zjawisk we wszystkich sferach, konieczne było dokonanie takiego podziału miasta Szczecinek na jednostki analityczne, by możliwe było porównywanie ich między sobą. Punktem wyjścia przy ustalaniu granic jednostek analitycznych była analiza istniejącego podziału miasta na jednostki pomocnicze (osiedla) oraz analiza dokumentów planistycznych miasta Szczecinek (w szczególności: studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Szczecinek oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego).

W Szczecinku funkcjonuje pięć osiedli utworzonych uchwałą Rady Miasta Szczecinek: Słowiańska-Łódzka, Pilska-Raciborki, Zachód I, Koszalińska-Kołobrzaska oraz Trzesieka. Zgodnie z uchwałami osiedlem jest jednostka wyodrębniona ze względu na układ przestrzenny miasta, lokalne tradycje oraz więzi społeczne zapewniające zdolność wykonywania działań publicznych służących zaspokojeniu potrzeb mieszkańców. Utworzone osiedla nie wyczerpują w sposób całościowy podziału miasta, pozostawiając obszary nie zinstytucjonalizowane jako jednostki pomocnicze. Obszary te obejmują niemal całą część obszaru zurbanizowanego miasta Szczecinek określonego w studium, jako obszar o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Jest to obszar znacznie przekraczający kryterium

zarówno ludnościowe, jak i powierzchniowe zawarte w wytycznych¹. Według wskazanych kryteriów obszar rewitalizacji nie może być zamieszkiwany przez więcej niż 30% mieszkańców gminy i nie może zajmować terenów większych niż 20% ogólnej powierzchni gminy. Wobec powyższych przesłanek należy podjąć działania na rzecz delimitacji takich jednostek analitycznych, które będą spełniały wyżej wskazane kryteria.

Ryc. 1. Podział miasta Szczecinek na jednostki pomocnicze oraz obszar o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej

Źródło: opracowanie własne na podstawie statutów osiedli oraz studium kierunków i uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego miasta Szczecinek

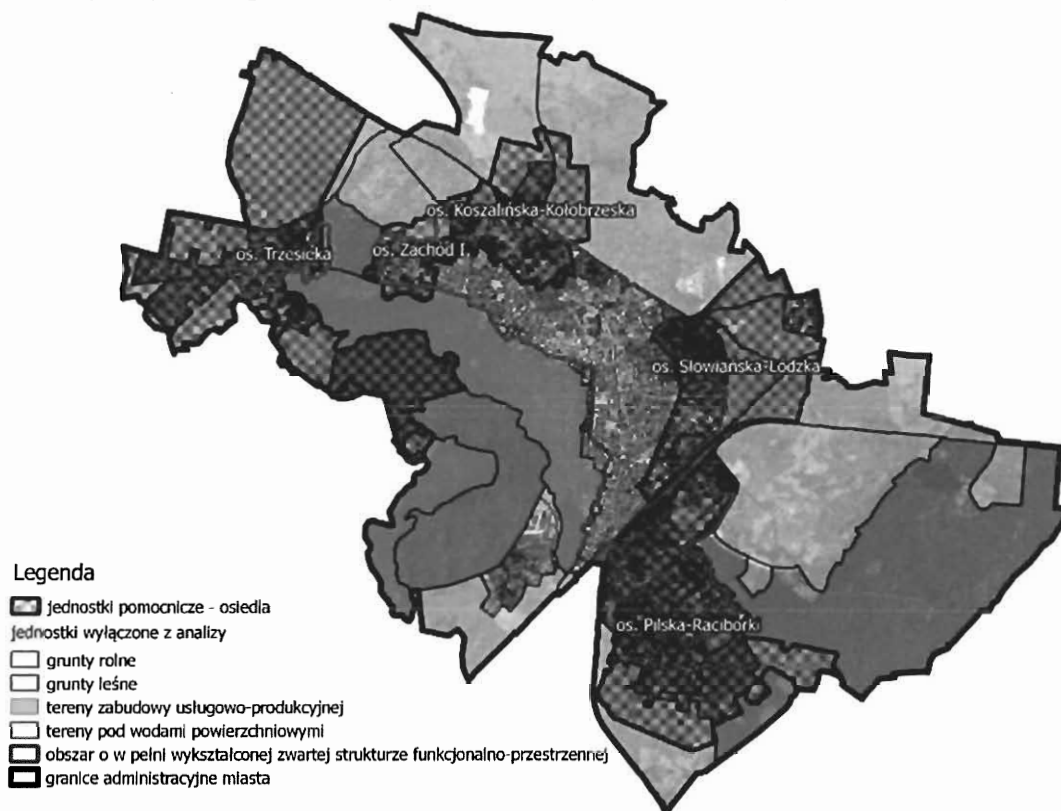
W studium wskazano również obszary niezabudowane lub zagospodarowane ekstensywnie, które zgodnie z zasadami realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020 powinny stanowić osobne jednostki urbanistyczne i powinny zostać wyłączone z analizy wskaźnikowej. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Szczecinek wskazuje 29 takich obszarów przedstawionych na poniższej rycinie. Obszary

¹ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020

te dotyczą zarówno terenów rolnych i leśnych, a także terenów pod wodami powierzchniowymi oraz wykorzystywanymi pod funkcje przemysłowo-usługowe.

Ryc. 2. Podział miasta Szczecinek na jednostki pomocnicze, obszar o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oraz jednostki wyłączone z analizy

Źródło: opracowanie własne na podstawie statutów osiedli oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Szczecinek

Układ urbanistyczny Szczecinka ściśle związany jest z lokalizacją miasta między dwoma jeziorami, które determinowały kierunki jego rozwoju. Skutkiem tego położenia jest podłużny kształt miasta, a rozwój urbanistyczny postępuje w dwóch kierunkach: ze wschodu na zachód i z północy na południe. Duży wpływ na rozwój struktury przestrzennej Szczecinka ma również linia kolejowa w kierunku Kołobrzegu, która stanowi barierę rozwoju urbanistycznego i dzieli miasto na dwie części: północno-zachodnią (intensywnie zagospodarowaną) i północno-wschodnią (obszary niedostępne do zainwestowania i osiedle mieszkaniowe Marcelin).

Biorąc pod uwagę powyższe uwarunkowania i obszary wyłączone z analizy dalszym podziałom poddano obszar o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Trzy jednostki analityczne stanowią całe osiedla, jako jednostki zwarte pod względem funkcjonalnym oraz przestrzennym. Natomiast dwa pozostałe osiedla

rozszerzone zostały o sąsiadującą zabudowę, jednorodną pod względem funkcjonalnym jak i fizjonomicznym. Pozostałą część miasta podzielono na 11 jednostek analitycznych z zachowaniem największej możliwej spójności funkcji terenu oraz charakteru zabudowy. Wydzielone jednostki są porównywalne pod względem powierzchni oraz liczby ludności. Należy mieć jednak na uwadze, iż specyfiką zagospodarowania przestrzennego Szczecinka jest stosunkowo duże przemieszanie funkcji występujące zwłaszcza wzdłuż drogi krajowej nr 11 i torów kolejowych, co uniemożliwia wskazanie jednostek w pełni spójnych pod względem funkcjonalnym i przestrzennym.

Ryc. 3. Podział miasta Szczecinek na jednostki analityczne

Źródło: opracowanie własne

Jednostki analityczne zasięgiem przestrzennym obejmujące jednostki pomocnicze miasta to: jednostka nr 1 (osiedle Trzesieka), jednostka nr 2 (osiedle Zachód I) oraz jednostka nr 15 (osiedle Pilska-Raciborki). Jednostkami, w których osiedla stanowią znaczną część powierzchni są: jednostka nr 6 (osiedle Koszalińska-Kołobrzaska) oraz jednostka nr 12 (osiedle Słowiańska-Łódzka). Jednostka nr 8 obejmuje zabytkowe śródmieście Szczecinka. Pozostałe jednostki wyznaczone są z zachowaniem spójności urbanistycznej i funkcjonalnej.

W poniższej tabeli przedstawiono wykaz ulic wchodzących w skład poszczególnych jednostek analitycznych:

Tab. 1. Wykaz ulic wchodzących w skład poszczególnych jednostek analitycznych

Jednostka analityczna	Ulice wchodzące w skład jednostki analitycznej
1	Brzegowa, Cicha, Gołębia, Jaskółcza, Jastrzębia, Krajobrazowa, Krucza, Kukułcza, Letniskowa, Łowiecka, Orla, Pogodna, Przytulna, Radosna, Skowronkowa, Słowicza, Sowia, Sójcza, Spacerowa, Trzesiecka, Turystyczna, Wczasowa, Wypoczynkowa, Żeglarska, Żurawia
2	Barwicka, Białogardzka, Budowlanych, gen. Niedźwiadka-Okulickiego, gen. Tokarzewskiego-Karaszewicza, gen. Grota-Roweckiego, gen. Bora-Komorowskiego, Karlińska, Połczyńska, Św. Rozalii
3	Derdowskiego, Gotycka, Grunwaldzka, Jagiełły, Kosińskiego, Kościuszki (od nr 71A do końca), Krakowska, Królowej Jadwigi, Lwowska, Malborska, Mazurska, Polna (od nr 45 do końca), Pułaskiego, Warmińska, Witolda, Zawiszy, Ziemowita
4	Koszalińska (od nr 62 do końca parzyste), Kołobrzeska
5	Głowackiego, Jasna, Jeziorna (z wyłączeniem nr 15-17), Kilińskiego, Koszalińska (od nr 14 do 60 parzyste, od 27 do 99 nieparzyste), Kościuszki (do nr 71 z wyłączeniem nr 1-9), Kręta, Lelewela, Mierosławskiego, Myśliwska, Nowa, Polna (do nr 45), Wileńska
6	1 Maja, Jana Pawła II, Kaszubska, Konopnickiej, Rzeczna, Szafera, Szkolna, Wiatraczna, Zaułek, Zielona
7	Narutowicza, Słupska, Wodociągowa (bez dz. nr 93, 94/1, 94/2, 113, 114/1, 115, 116, 117)
8	Bartoszewskiego, Bohaterów Warszawy, Drzymały, Jeziorna (nr 15-17), Junacka, Kisielewskiego, Koszalińska (nr 5 – 21), Kościuszki (nr 1-9), Księżnej Elżbiety, Mariacka, Młynarska, Ogrodowa, Ordon, Parkowa, plac Sowińskiego, plac Wolności, Podgórna, Podwale, Powstańców Wielkopolskich, Sadowa, Skargi, Strażacka, Szewska, Wyścigowa, Zamkowa
9	Bagienna, Garbary, kard. Wyszyńskiego, Kopernika, Lipowa, plac Winniczny, Poniatowskiego, Reja, Spółdzielcza, Winniczna, Wodociągowa (dz. nr 93, 94/1, 94/2, 113, 114/1, 115, 116, 117)
10	3 Maja, Kamińskiego, Klasztorna, Limanowskiego, Malczewskiego, Matejki, Mestwina, Mickiewicza, Pileckiego, Piłsudskiego, Plater, Rzemieślnicza, Traugutta, Wojska Polskiego, Wybickiego
11	Chełmińska, Kamienna, plac Wazów, Warcisława IV, Warszawska
12	Armii Krajowej, Artyleryjska, Chodkiewicza, Drahimska, Dworcowa, Kanałowa, Kochanowskiego, Kwiatowa, Łódzka, Matusiewicz, Młyńska, Moniuszki, Niecała, plac Młyński, plac Zesłańców Sybiru, Pomorska,

13	Przemysłowa, Sienkiewicza, Sikorskiego, Skłodowskiej-Curie, Słowackiego, Słowiańska, Szymanowskiego, Wiejska, Wiśniowa, Zana Chojnicka, Czaplinska, Gdańska, Grudziądzka, Miła, Poznańska, Słoneczna, Szczecińska, Toruńska
14	Akacyjowa, Jaśminowa, Konwaliowa, Malinowa, Różana, Staszica, Tulipanowa, Wilczkowska, Wrzosowa
15	Boczna, Brzozowa, Bukowa, Cisowa, Dębowa, Fabryczna, Harcerska, Jesionowa, Jodłowa, Kasztanowa, Klonowa, Miodowa, Modrzewiowa, Obrońców Westerplatte, Orzechowa, Ostrobramska, Szarych Szeregów
16	Baczyńskiego, Dąbrowskiej, Gałczyńskiego, Kruczkowskiego, Norwida, Poświatowskiej, Prusa, Tuwima, Wyspiańskiego
Ulice	
niewchodzące	
w skład	Bugno, Cieślaka, Czarnobór, Czwartaków, Kolejowa, Leśna, Łukasiewicza,
żadnej	Orląt Lwowskich, Pilska, Rybacka, Sosnowa, Waryńskiego, Wierzbowa
jednostki	
analizycznej	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Szczecinek

Dane, które wykorzystano do przeprowadzenia analizy wskaźnikowej pozyskano z następujących instytucji: Urząd Miasta Szczecinek, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczecinku, Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinku, Komenda Powiatowa Policji w Szczecinku, zarządcy nieruchomości w Szczecinku oraz placówki edukacyjne zlokalizowane na terenie miasta Szczecinek. Pozyskane dane są aktualne na dzień 31 grudnia 2016 roku, za wyjątkiem danych odnoszących się do liczby osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych, które są aktualne na dzień 31 lipca 2017 roku ze względu na specyfikę gromadzenia danych przez Powiatowy Urząd Pracy. Na potrzeby przeprowadzenia niniejszej diagnozy pozyskano dane dotyczące:

- liczby ludności (stan na 31 grudnia 2011 i 2016 roku);
- liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (stan na 31 grudnia 2016 roku);
- liczby osób w wieku produkcyjnym (stan na 31 grudnia 2016 roku);
- liczby osób w wieku poprodukcyjnym (stan na 31 grudnia 2016 roku);
- ogólnej liczby uczniów (dane za rok szkolny 2016/2017);
- liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (stan na 31 grudnia 2016 roku);

- liczby osób prowadzących selektywną zbiórkę odpadów (stan na 31 grudnia 2016 roku);
- liczby osób pozostających bez zatrudnienia (stan na 31 lipca 2017 roku);
- liczby osób długotrwale bezrobotnych (stan na 31 lipca 2017 roku);
- liczby osób niepełnosprawnych (stan na 31 grudnia 2016 roku);
- liczby osób w rodzinach korzystających z formy pieniężnej zasiłków pomocy społecznej (stan na 31 grudnia 2016 roku);
- liczby osób samodzielnie gospodarujących korzystających z formy pieniężnej zasiłków pomocy społecznej (stan na 31 grudnia 2016 roku);
- liczby gospodarstw domowych korzystających z formy pieniężnej zasiłków pomocy społecznej (stan na 31 grudnia 2016 roku);
- łącznej kwoty wypłaconych świadczeń pomocy społecznej w formie pieniężnej (stan na 31 grudnia 2016 roku);
- liczby osób w wieku poprodukcyjnym, którym przyznano zasiłek pielęgnacyjny (stan na 31 grudnia 2016 roku);
- liczby uczniów otrzymujących stypendium socjalne (dane za rok szkolny 2016/2017);
- liczby uczniów korzystających z dożywiania (dane za rok szkolny 2016/2017);
- liczby stwierdzonych przestępstw (stan na 31 grudnia 2016 roku);
- liczby stwierdzonych wykroczeń (stan na 31 grudnia 2016 roku);
- liczby stwierdzonych wykroczeń dotyczących kradzieży (stan na 31 grudnia 2016 roku);
- liczby uczniów mających trudności w nauce (dane za rok szkolny 2016/2017);
- liczby uczniów zagrożonych oceną niedostateczną na koniec roku szkolnego (dane za rok szkolny 2016/2017);
- liczby uczniów biorących udział w dodatkowych zajęciach pozalekcyjnych (dane za rok szkolny 2016/2017);
- liczby wszczętych procedur niebieskiej karty (stan na 31 grudnia 2016 roku);
- liczby funkcjonujących organizacji pozarządowych (stan na 31 grudnia 2016 roku);
- liczby zabytkowych budynków mieszkalnych (stan na 31 grudnia 2016 roku);
- liczby budynków mieszkalnych (stan na 31 grudnia 2016 roku);
- liczby budynków mieszkalnych wymagających remontu (stan na 31 grudnia 2016 roku);

- liczby budynków mieszkalnych poddanych termomodernizacji (stan na 31 grudnia 2016 roku);
- liczby punktów sprzedaży alkoholu (stan na 31 grudnia 2016 roku);
- liczby podmiotów gospodarczych działających w sekcji PKD 92.00.Z – działalność związana z grami losowymi i zakładami wzajemnymi (stan na 31 grudnia 2016 roku);
- liczby podmiotów gospodarczych działających w sekcji PKD 64.92.Z – działalność związana z pozostałymi formami udzielania kredytów (stan na 31 grudnia 2016 roku);

Zebranie wyżej wskazanych danych umożliwiło przeprowadzenie analizy występowania negatywnych zjawisk zachodzących na terenie miasta Szczecinek w oparciu o następujący katalog wskaźników cząstkowych:

Tab. 2. Katalog wskaźników wykorzystanych w diagnozie zjawisk i czynników kryzysowych

Numer wskaźnika	Kryterium	Nazwa wskaźnika
Sfera społeczna		
W ₁	Sytuacja demograficzna	Zmiana liczby ludności w latach 2011 – 2016
W ₂		Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców danej jednostki analitycznej
W ₃		Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców danej jednostki analitycznej
W ₄		Liczba osób niepełnosprawnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danej jednostki analitycznej
W ₅	Ubóstwo	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
W ₆		Łączna kwota przyznanych świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 gospodarstwo domowe, któremu przyznano świadczenie
W ₇		Liczba osób w wieku poprodukcyjnym, którym przyznano zasiłek pielęgnacyjny w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym
W ₈		Liczba uczniów otrzymujących stypendium socjalne w przeliczeniu na 100 uczniów
W ₉		Liczba uczniów korzystających z dożywiania w przeliczeniu na 100 uczniów
W ₁₀	Bezrobocie	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym
W ₁₁		Liczba osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym
W ₁₂		Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych

W ₁₃		Liczba stwierdzonych przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
W ₁₄	Przestępczość	Liczba stwierdzonych wykroczeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
W ₁₅		Liczba stwierdzonych wykroczeń – kradzieże – w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
W ₁₆		Liczba wszczętych procedur niebieskiej karty w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
W ₁₇		Liczba uczniów mających trudności w nauce w przeliczeniu na 100 uczniów
W ₁₈	Niski poziom edukacji i kapitału społecznego	Liczba uczniów zagrożonych oceną niedostateczną na koniec roku szkolnego w przeliczeniu na 100 uczniów
W ₁₉		Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Sfera gospodarcza		
W ₂₀	Aktywność gospodarcza mieszkańców	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym
W ₂₁	Sytuacja na rynku pracy	Obciążenie demograficzne
Sfera środowiskowa		
W ₂₂	Jakość powietrza atmosferycznego	Udział powierzchni jednostki analitycznej znajdującej się w obszarze przekroczeń średniorocznych stężeń benzo(α)pirenu w ogólnej powierzchni danej jednostki analitycznej
W ₂₃	Efektywność energetyczna budynków	Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 rokiem w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych
Sfera przestrzenno-funkcjonalna		
W ₂₄	Wyposażenie w infrastrukturę rekreacyjną	Powierzchnia ogólnodostępnych terenów rekreacyjnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców
W ₂₅	Funkcjonowanie działalności typowych dla obszarów problemowych	Liczba punktów sprzedaży alkoholu w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
W ₂₆		Liczba podmiotów gospodarczych działających w podsekcji 92.00.Z PKD 2007 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
W ₂₇		Liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w podsekcji 64.92.Z PKD 2007 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
Sfera techniczna		

W ₂₈	Stan techniczny budynków mieszkalnych	Udział budynków mieszkalnych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych
W ₂₉		Udział budynków mieszkalnych wymagających remontu w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych

Źródło: opracowanie własne

W poniższej tabeli przedstawiono podstawową charakterystykę jednostek analitycznych, na które podzielono miasto Szczecinek. Zawarto w niej informacje odnoszące się zarówno do liczby ludności i powierzchni danej jednostki, jak i do gęstości zaludnienia poszczególnych jednostek analitycznych. Na podstawie informacji o liczbie ludności i jej procentowym udziale w ogóle ludności Szczecinka każdej jednostce przydzielono wagę, która wykorzystana została w późniejszych obliczeniach.

Tab. 3. Podstawowa charakterystyka jednostek analitycznych

Jednostka	Liczba ludności [os.]	Udział w ludności miasta [%]	Powierzchnia [ha]	Udział w powierzchni miasta [%]	Gęstość zaludnienia [os./ha]
1	849	2,2	164	3,40	5,18
2	3176	8,3	39,2	0,81	81,03
3	3068	8,1	39,9	0,83	76,98
4	2804	7,4	40,4	0,84	69,43
5	4171	11,0	53,6	1,11	77,87
6	2572	6,8	97,0	2,01	26,51
7	1683	4,4	31,5	0,65	55,43
8	2005	5,3	21,1	0,44	95,09
9	4836	12,7	37,9	0,78	127,06
10	2446	6,4	50,8	1,05	48,12
11	2864	7,5	16,7	0,34	171,97
12	3986	10,5	95,2	1,97	41,86
13	1824	4,8	39,0	0,81	46,82
14	300	0,8	59,4	1,23	5,05
15	892	2,3	88,2	1,83	10,11
16	265	0,7	19,6	0,41	13,53
pozostałe obszary	327	0,9	3935,1	81,49	0,08
Szczecinek	38068	100	4828,6	100	7,88

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Szczecinek

W celu obliczenia wartości ważonego sumarycznego wskaźnika degradacji w sferze społecznej podjęto następujące kroki:

- I. dane bezwzględne poddano agregacji w odniesieniu do poszczególnych jednostek analitycznych. Stworzono macierz danych, która stanowiła punkt wyjściowy do dalszych działań;
- II. przeprowadzono obliczenia w celu ustalenia wartości wskaźników $W_1 - W_{29}$ dla każdej jednostki analitycznej;
- III. dla każdego wskaźnika wyznaczono średnią arytmetyczną oraz odchylenie standardowe;
- IV. dokonano standaryzacji wskaźników (dot. wskaźników ze sfery społecznej $W_1 - W_{19}$) według następujących wzorów:

a) w przypadku stymulant:
$$z_{ij} = \frac{w_{ij} - \bar{w}_i}{\sigma}$$

b) w przypadku destymulant:
$$z_{ij} = -\frac{(w_{ij} - \bar{w}_i)}{\sigma}$$

gdzie:

w_{ij} – wartość i-tego wskaźnika dla j-tego obszaru analitycznego,

\bar{w}_i – wartość średnia i-tego wskaźnika,

σ - odchylenie standardowe populacji i-tego wskaźnika,

z_{ij} – standaryzowana wartość i-tego wskaźnika dla j-tego obszaru analitycznego.

Standaryzacja polega na odjęciu od wartości wskaźnika dla danego obszaru analitycznego wartości średniej i podzieleniu przez odchylenie standardowe badanego wskaźnika. W wyniku standaryzacji wszystkie wskaźniki charakteryzują się rozkładem odznaczającym się jednakową średnią (zero) oraz odchyleniem standardowym (jeden), co umożliwia ich logiczną interpretację i sumowanie. Wystandaryzowane wskaźniki oznaczają odchylenie od normy, którą reprezentuje wartość średnia i mogą przyjmować wartości dodatnie lub ujemne. Wartości dodatnie wskazują, które jednostki analityczne odznaczają się natężeniem zjawisk wyższym niż przeciętnie, natomiast wartości ujemne ukazują jednostki o najmniejszym natężeniu negatywnych zjawisk społecznych.

Stymulantami są wskaźniki, których rosnące wartości postrzegane są jako negatywne w kontekście badanego zjawiska (np. im wyższy poziom bezrobocia w danej jednostce, tym wyższy poziom degradacji).

Za destymulanty przyjmuje się wskaźniki, których malejące wartości są postrzegane negatywnie w kontekście badanego zjawiska (np. im niższy udział osób w wieku przedprodukcyjnym, tym wyższy poziom degradacji);

- V. nadano wagi poszczególnym jednostkom analitycznym według procentowego udziału mieszkańców gminy w danym obszarze analitycznym;
- VI. zsumowano wystandaryzowane wartości wskaźników $W_1 - W_{19}$ dla każdego obszaru analitycznego oraz przemnożono ich sumę przez przypisaną im wagę według następującego wzoru:

$$SWD_j = \sum_{i=1}^n z_{ij} * w_j$$

gdzie:

n – liczba wskaźników,

SWD_j – wartość ważonego sumarycznego wskaźnika degradacji dla j-tego obszaru analitycznego,

w_j – waga j-tego obszaru analitycznego (udział populacji j-tego obszaru analitycznego w ogóle ludności gminy).

W wyniku takiego postępowania otrzymano ważony sumaryczny wskaźnik degradacji, uwzględniający zarówno natężenie negatywnych zjawisk społecznych, jak i istotność danego obszaru analitycznego, wyrażoną jako udział jego ludności w populacji gminy.

Wartości ważonego sumarycznego wskaźnika degradacji większe niż 0 świadczą o ponadprzeciętnej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, natomiast wartości mniejsze niż 0 – o mniejszej koncentracji tych zjawisk niż średnia w gminie. Im wyższa wartość wskaźnika syntetycznego, tym większe natężenie negatywnych zjawisk społecznych.

- VII. interpretacja wyników.

Diagnoza zjawisk i czynników kryzysowych

Punktem wyjścia do podjęcia prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji jest przeprowadzenie diagnozy zjawisk i czynników kryzysowych występujących na terenie miasta Szczecinek. Prawidłowo przeprowadzona diagnoza umożliwi wskazanie miejsc o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz współwystępujących z nimi negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z pozostałych sfer (tj.: gospodarczej, środowiskowej, technicznej lub przestrzenno-funkcjonalnej).

Sytuacja demograficzna

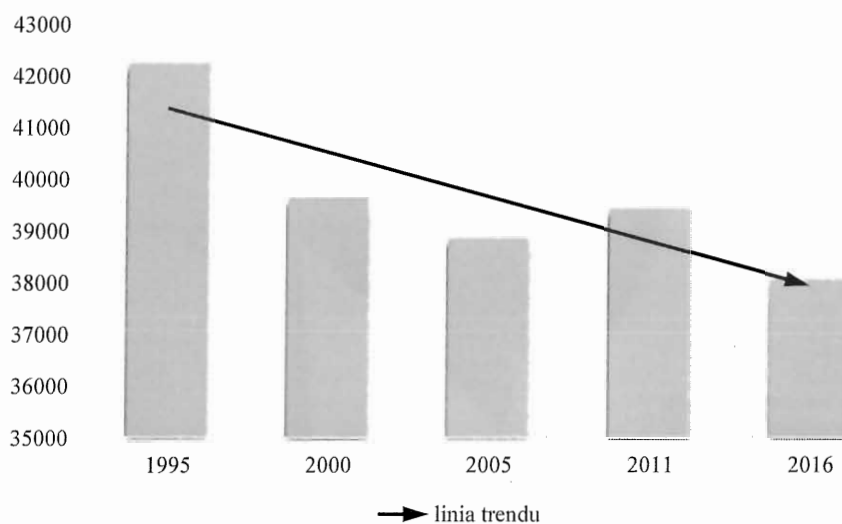
Sytuacja demograficzna w Szczecinku zobrazowana została z wykorzystaniem 3 wskaźników statycznych i jednego dynamicznego. Analizie poddano udział osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Szczecinka, liczbę osób

niepełnosprawnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców miasta, a także zmianę liczby ludności Szczecinka w latach 2011 – 2016.

W celu rozpoznania trendów demograficznych zachodzących w Szczecinku w latach 1995 – 2016 posłużono się danymi udostępnionymi przez Główny Urząd Statystyczny odnoszących się do liczby ludności tego miasta. Analiza wykresu przedstawionego poniżej wskazuje na występowanie negatywnego trendu ludnościowego w Szczecinku. Obserwuje się spadek liczby ludności, z wyjątkiem okresu 2005 – 2011, kiedy to w Szczecinku przybyło 580 mieszkańców, co prawdopodobnie spowodowane jest zmianą metodologii przeprowadzoną przez GUS. Jednakże ogólny trend ma charakter zdecydowanie negatywny, a skutkiem jego występowania jest ubytek 4182 mieszkańców, co oznacza spadek liczby mieszkańców miasta o około 10 punktów procentowych na przestrzeni ostatnich dwóch dekad. Wskazuje to na występowanie postępującego procesu depopulacji miasta, głównie wskutek ujemnego przyrostu naturalnego, a także procesów suburbanizacji powodujących odpływ ludności miejskiej na obszar wiejski.

Ryc. 4. Liczba ludności Szczecinka w latach 1995 – 2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i UM Szczecinek

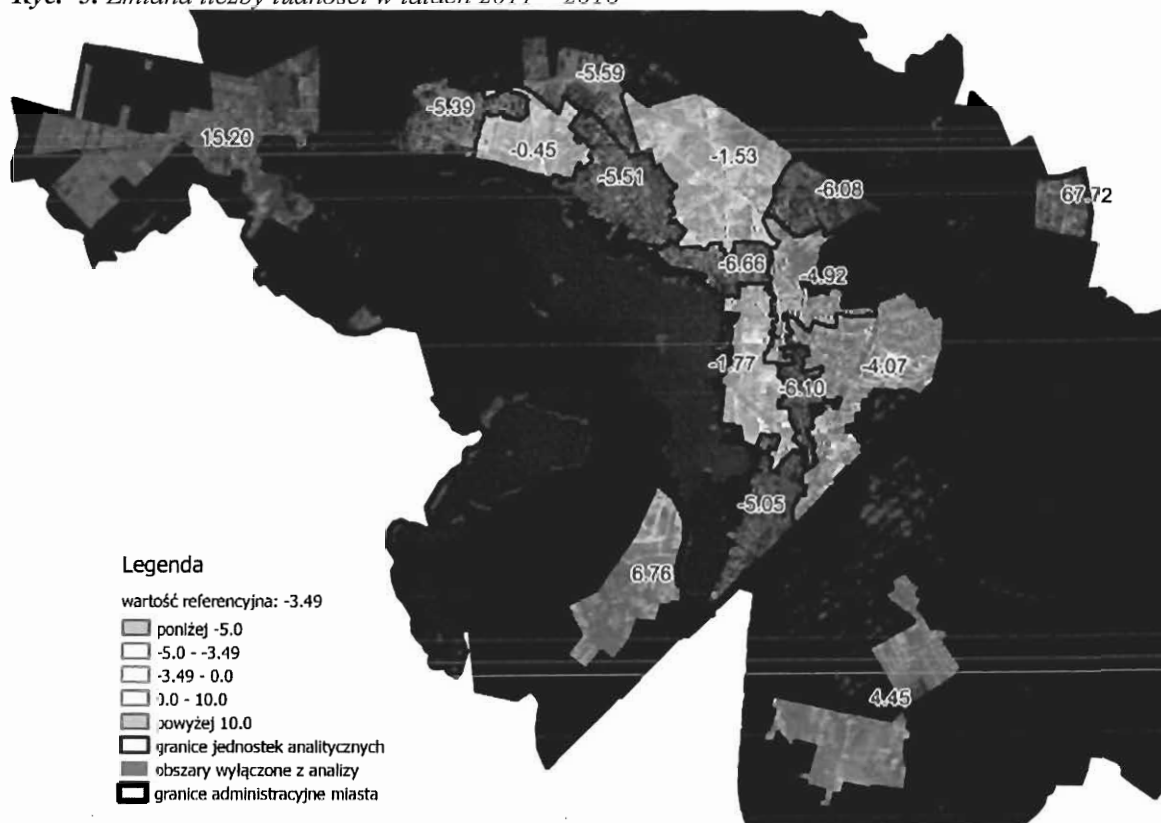
Ogólnomiejski trend swoje odzwierciedlenie znajduje także w analizie zmiany liczby ludności w poszczególnych jednostkach analitycznych. Jedynymi jednostkami, w których odnotowano zwiększanie liczby mieszkańców są osiedla podmiejskie (Trziesieka [jednostka nr 1], Marcecin [jednostka nr 16], Świątki [jednostka nr 14] oraz osiedle Pilska-Raciborki [jednostka nr 15]), na obszarze których intensywnie rozwija się budownictwo indywidualne. Postępujący rozwój urbanistyczny tych osiedli stanowi również jedną z przyczyn wyludniania się pozostałych jednostek analitycznych obejmujących zwartą zabudowę w centrum

Szczecinka. Najbardziej intensywny odpływ mieszkańców obserwuje się w przypadku dużych osiedli, których zabudowę stanowią bloki mieszkalne często zbudowane z tzw. „wielkiej płyty” lub kamienice znajdujące się w złym stanie technicznym.

Największy ubytek liczby mieszkańców (-6,66%) odnotowano w przypadku jednostki nr 8 obejmującej centrum miasta. Pozostałe jednostki wykazujące się większym ubytkiem ludności niż wartość referencyjna dla miasta to: jednostka nr 2 (-5,39%), jednostka 4 (-5,59%), jednostka nr 5 (-5,51%), jednostka nr 7 (-6,08%), jednostka nr 9 (-4,92%), jednostka nr 11 (-6,10), jednostka nr 12 (-4,07%) oraz jednostka nr 13 (-5,05%).

Ryc. 5. Zmiana liczby ludności w latach 2011 – 2016

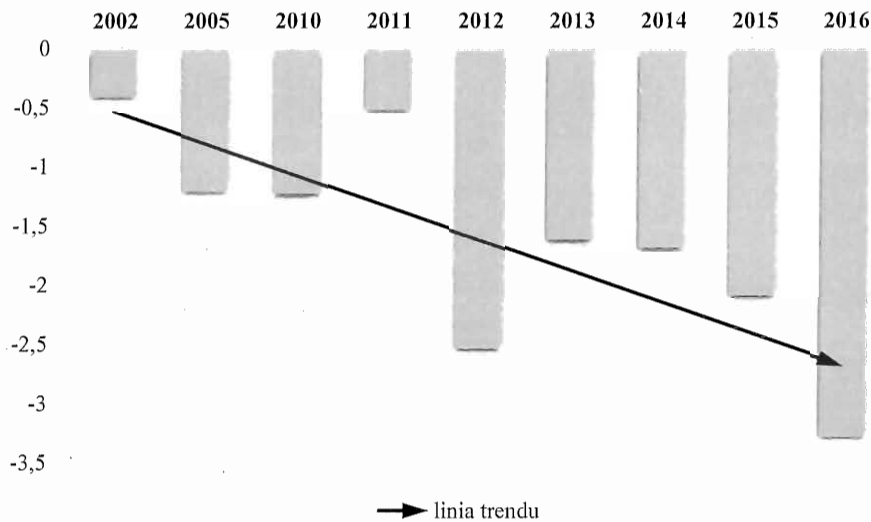
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Szczecinku

Jak wskazano wcześniej jedną z podstawowych przyczyn zjawiska depopulacji są niekorzystne wartości przyrostu naturalnego, rozumianego jako różnicę pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów. Dane na poniższym wykresie przedstawione zostały w formie zrelatywizowanej (przeliczone na 1000 mieszkańców). Aby możliwe było zidentyfikowanie długookresowego trendu w zakresie badanego zjawiska analizie poddano dane za lata 2002-2016. W okresie tym odnotowano wyłącznie ujemne wartości przyrostu naturalnego, co w dużej mierze przyczynia się do zmniejszania się liczby mieszkańców Szczecinka. Zmiany wartości wskaźnika mają charakter skokowy, przy zachowaniu ogólnego

trendu negatywnego w całym badanym okresie. Ujemne wartości wskaźnika przyrostu naturalnego nie gwarantują tzw. zastępowalności pokoleń i są przyczyną zmniejszania się liczby mieszkańców miasta jak i starzenia się jego społeczeństwa. W Szczecinku najmniej korzystną wartość wskaźnika odnotowano w roku 2016 i wynosiła ona -3,27.

Ryc. 6. Wskaźnik przyrostu naturalnego w latach 2011 – 2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Faktyczna liczba mieszkańców miasta w dużej mierze uzależniona jest również od migracji ludności, której przyczyn należy upatrywać m. in. w: suburbanizacji, emigracji zarobkowej oraz odpływie młodych mieszkańców do większych ośrodków akademickich. Migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały oraz saldo migracji w latach 1995 – 2016 przedstawia tabela nr 4.

W badanym okresie, za wyjątkiem roku 1997, odnotowywano ujemne saldo migracji. Głównym kierunkiem migracji mieszkańców Szczecinka były inne ośrodki miejskie, natomiast znacznie mniejszym zainteresowaniem cieszył się kierunek wiejski, choć należy zauważyć, iż po roku 2000 zwiększyła się liczba osób wyprowadzających się na wieś. Odwrotny trend obserwuje się w przypadku zameldowań, gdzie większą część nowych mieszkańców Szczecinka stanowią osoby poprzednio zamieszkujące obszar wiejski. Migracje za granicę i z zagranicy nie mają znaczącego wpływu na ogólne saldo migracji Szczecinka. Analizując dane przedstawione w tabeli stwierdzić można występowanie dwóch punktów zwrotnych, w których odwrócony został kierunek trendu. Pierwszym takim punktem był rok 1999, od którego znacznie zmniejszyła się liczba zameldowań w Szczecinku przy jednoczesnym utrzymaniu wysokiej liczby wymeldowań. Poskutkowało to jeszcze mniej korzystnymi wartościami salda migracji. Drugim punktem zwrotnym był rok 2008, od którego salda migracji

zaczęły przyjmować wartości bardziej korzystne niż w latach poprzednich, głównie wskutek zmniejszającej się liczby wymeldowań. W badanym okresie dodatnie wartości salda migracji odnotowano wyłącznie w roku 1997, w którym w Szczecinku przybyło 27 mieszkańców.

Tab. 4. Saldo migracji w Szczecinku w latach 1995 – 2016

Rok	Zameldowania			Wymeldowania			Saldo migracji	Saldo migracji na 1000 osób		
	Ogółem	Z miast	Ze wsi	Z zagranicy	Ogółem	Do miast			Na wieś	Za granicę
1995	424	188	227	9	504	300	174	30	-80	-
1996	505	254	245	6	549	336	206	7	-44	-
1997	609	293	305	11	582	318	260	4	27	-
1998	470	232	231	7	528	340	188	0	-58	-
1999	406	232	172	2	540	358	182	0	-134	-
2000	388	197	182	9	489	307	161	21	-101	-
2001	348	162	182	4	485	323	139	23	-137	-
2002	320	159	155	6	521	297	203	21	-201	-
2003	288	127	160	1	515	293	183	39	-227	-5,8
2004	395	158	228	9	594	331	231	32	-199	-5,1
2005	384	164	209	11	519	278	206	35	-135	-3,5
2006	347	158	187	2	538	320	218	0	-191	-4,9
2007	353	147	197	9	591	334	256	1	-238	-6,2
2008	321	139	175	7	410	270	139	1	-89	-2,3
2009	341	147	182	12	395	219	176	0	-54	-1,4
2010	370	165	184	21	424	252	172	0	-54	-1,3
2011	385	168	174	43	421	265	156	0	-36	-0,9
2012	345	127	168	50	405	212	178	15	-60	-1,5
2013	369	146	179	44	453	254	155	44	-84	-2,1
2014	370	138	185	47	400	245	119	36	-30	-0,7
2015	323	142	181	0	388	239	149	0	-65	
2016	388	160	195	33	430	201	165	64	-42	-1,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

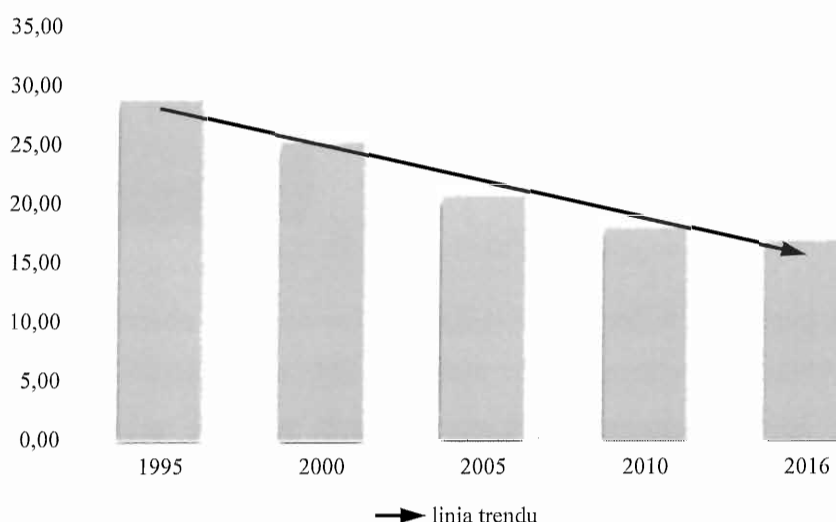
Analizując sytuację demograficzną miasta Szczecinek uwzględniono również udział poszczególnych grup ekonomicznych ludności w ogólnej liczbie mieszkańców. Na skutek różnych przemian struktury demograficznej postępuje proces tzw. starzenia się społeczeństwa. Proces ten jest typowy dla społeczeństw wysoko rozwiniętych i objawia się malejącym udziałem osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców miasta przy jednoczesnym wzroście udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej strukturze

ludności. Wzrastający odsetek osób starszych wiąże się z licznymi konsekwencjami odnoszącymi się zarówno do kwestii zarządzania miastem, sytuacji na rynku pracy, a także może mieć destrukcyjny wpływ na system finansów publicznych.

Na poniższym wykresie przedstawiono wartości wskaźnika juwenilności w Szczecinku za okres 1995 – 2016. Analizując przedstawione wartości wskaźnika zaobserwować należy występujący negatywny trend, który objawia się rokrocznym zmniejszaniem się procentowego udziału osób w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) w ogólnej liczbie mieszkańców Szczecinka. W okresie objętym badaniem najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w roku 1995 i wyniosła ona 28,70%. Z każdym kolejnym rokiem wartość ta malała, aż do wartości 16,24% w roku 2016, co wskazuje na spadek udziału młodych mieszkańców w ogóle społeczeństwa o ponad 10 punktów procentowych na przestrzeni zaledwie 20 lat.

Ryc. 7. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Szczecinka w latach 1995 – 2016

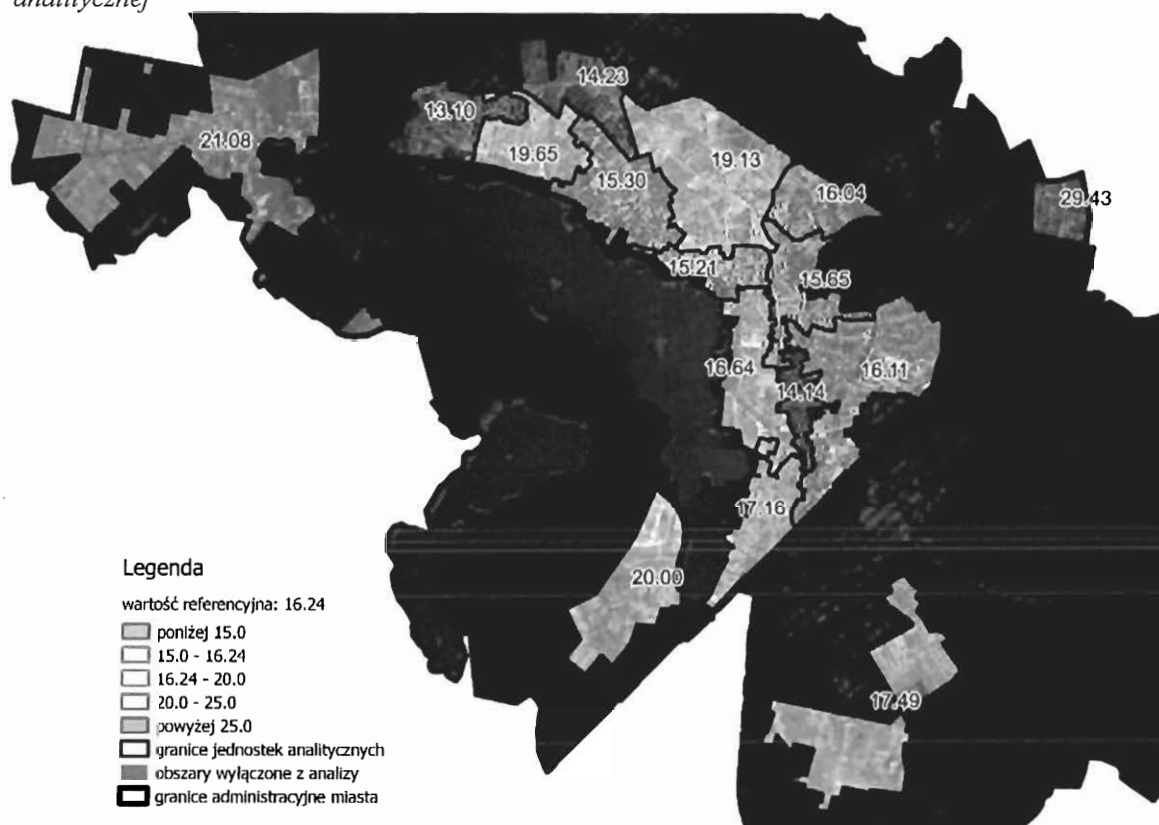

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i UM Szczecinek

Szczegółową analizę rozkładu przestrzennego osób w wieku przedprodukcyjnym w Szczecinku przeprowadzono w odniesieniu do przyjętych jednostek analitycznych przy wykorzystaniu danych za rok 2016. Wartość referencyjna dla miasta wyniosła 16,24%, a za sytuację kryzysową w zakresie badanego wskaźnika uznawano wartości niższe niż wartość referencyjna. Najmniej korzystne wartości wskaźnika odnotowano w: jednostce nr 2 (13,10%), jednostce nr 4 (14,23%), jednostce nr 5 (15,30%), jednostce nr 7 (16,04%), jednostce nr 8 (15,21%), jednostce nr 9 (15,65%), jednostce nr 11 (14,14%) oraz jednostce nr 12 (16,11%).

Ryc. 8. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców danej jednostki analitycznej

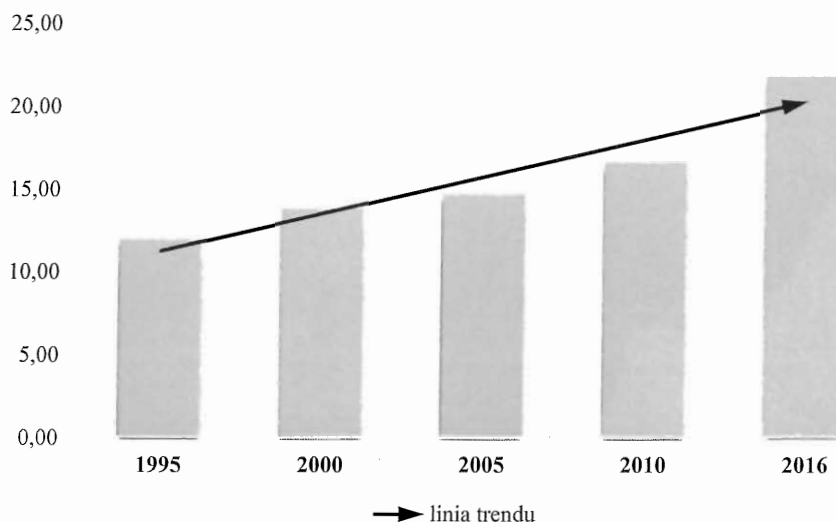

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Szczecinek

Odwrotne trendy niż w przypadku wskaźnika juwenilności obserwuje się w analizie udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców. W analizowanym okresie (1995 – 2016) obserwowano rokroczny wzrost wartości rzeczzonego wskaźnika, co jest jednym z przejawów procesu starzenia się społeczeństwa. W badanym okresie udział osób starszych w ogólnej liczbie mieszkańców wzrósł o niemal 10 punktów procentowych. W liczbach bezwzględnych oznacza to wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym o 3765 osób. Liczby te wyraźnie wskazują na starzenie się szczecineckiego społeczeństwa, co w przyszłości może skutkować zwiększeniem popytu na usługi opiekuńcze i społeczne, a także koniecznością modernizacji infrastruktury i dostosowania jej do potrzeb osób starszych.

Ryc. 9. Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Szczecinka w latach 1995 – 2016

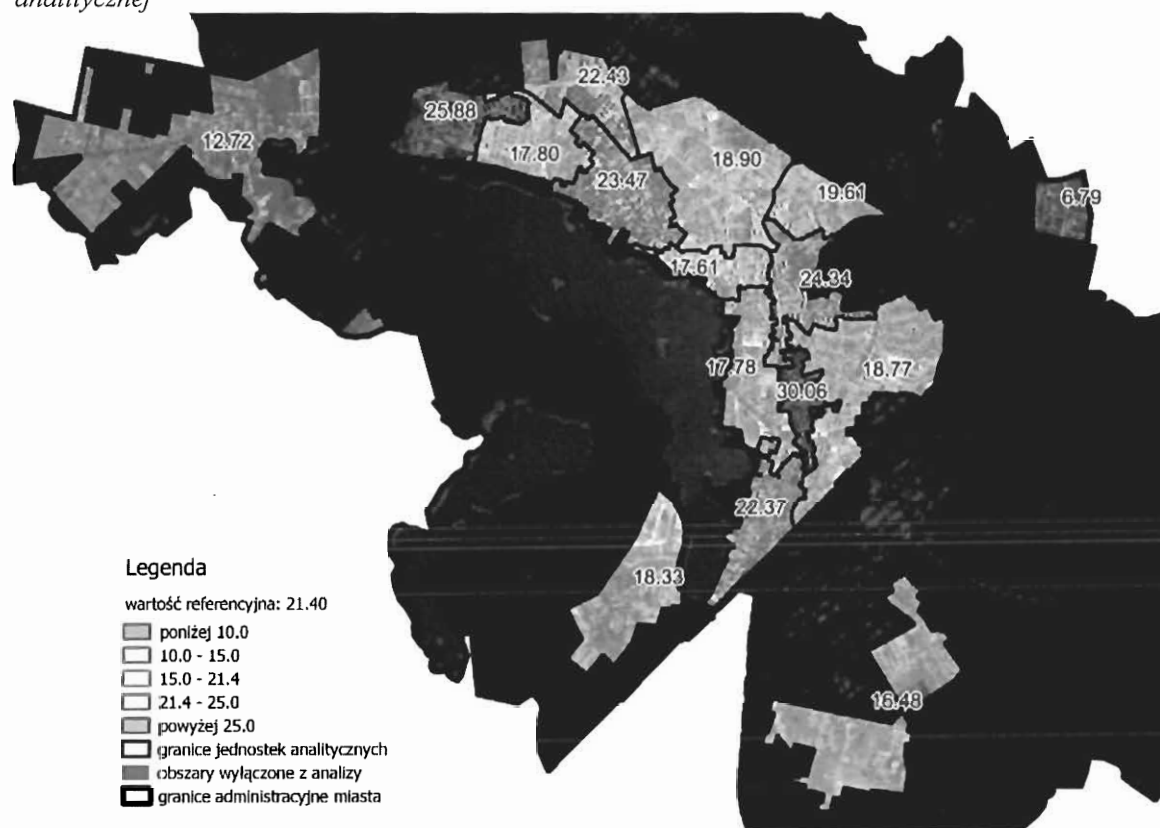

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i UM Szczecinek

Szczegółowe analizy udziału osób w wieku poprodukcyjnym przeprowadzono także w odniesieniu do ogólnej liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej przy wykorzystaniu danych za rok 2016. Wartość referencyjna dla miasta wynosi 21,40%, a występowanie problemu w obrębie danej jednostki stwierdzono, gdy wartość wskaźnika była wyższa niż wartość referencyjna. Najwyższy udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców odnotowano na obszarze jednostki nr 11, gdzie osoby starsze stanowiły aż 30,06% wszystkich mieszkańców. Pozostałymi jednostkami, w których odnotowano wartości wskaźnika wyższe niż wartość referencyjna są: jednostka nr 2 (25,88%), jednostka nr 4 (22,43%), jednostka nr 5 (23,47%), jednostka nr 9 (24,34%) oraz jednostka nr 13 (22,37%).

Ryc. 10. Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców danej jednostki analitycznej

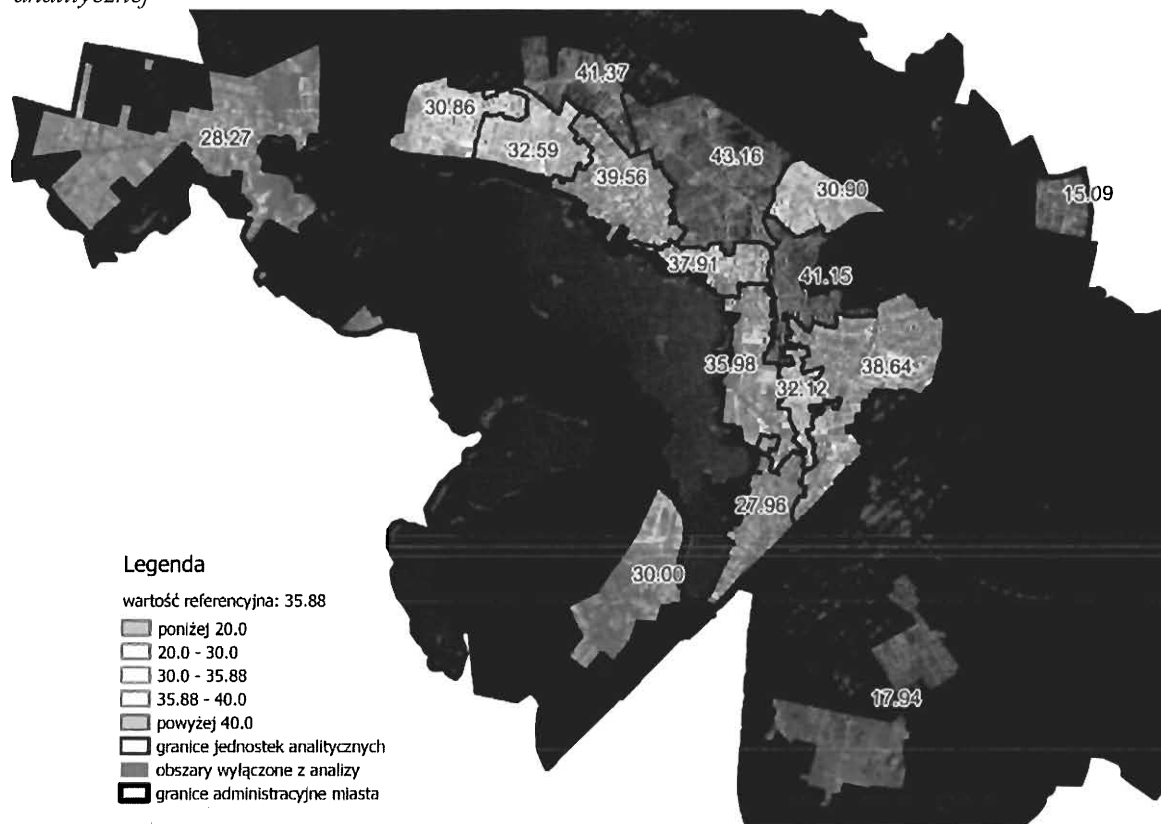
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Szczecinku

Ostatnim wskaźnikiem opisującym sytuację demograficzną miasta Szczecinek jest liczba osób niepełnosprawnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Należy zaznaczyć, iż osoby niepełnosprawne nie są traktowane jako zjawisko negatywne, analiza danego wskaźnika dostarczyć ma informacji o rozmieszczeniu tych osób w przestrzeni miejskiej w celu rozpoznania, które obszary powinny być priorytetowo dostosowywane do potrzeb osób niepełnosprawnych, przede wszystkim pod względem infrastrukturalnym oraz dostępności do usług społecznych i opiekuńczych.

Liczbę osób niepełnosprawnych agregowano w podziale na jednostki analityczne, a następnie poddano relatywizacji przeliczając ich liczbę na 1000 mieszkańców każdej jednostki. W mieście Szczecinek na każde 1000 mieszkańców przypada około 36 osób z niepełnosprawnością. Jednostkami, w których udział tych osób jest wyższy niż wartość referencyjna są: jednostka nr 4 (41,37), jednostka nr 5 (39,56), jednostka nr 6 (43,16), jednostka nr 8 (37,91), jednostka nr 9 (41,15), jednostka nr 10 (35,98) oraz jednostka nr 12 (38,64).

Ryc. 11. Liczba osób niepełnosprawnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danej jednostki analitycznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Szczecinku

Ubóstwo

Poziom ubóstwa mieszkańców Szczecinka mierzono z wykorzystaniem pięciu wskaźników odnoszących się do sytuacji materialnej mieszkańców poszczególnych jednostek analitycznych. Do analizy tego kryterium wykorzystano mierniki określające: liczbę osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, łączną kwotę wypłaconych świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 gospodarstwo domowe, któremu udzielono wsparcia, liczbę osób w wieku poprodukcyjnym, którym przyznano zasiłek pielęgnacyjny w przeliczeniu na 100 osób w wieku poprodukcyjnym, liczbę uczniów otrzymujących stypendium socjalne w przeliczeniu na 100 uczniów oraz liczbę uczniów korzystających z dożywiania w przeliczeniu na 100 uczniów.

Za wskaźnik podstawowy przy określaniu sytuacji materialnej mieszkańców poszczególnych jednostek analitycznych uznano liczbę osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Decyzja o przyznaniu świadczenia podejmowana jest w drodze rozpoznania sytuacji materialnej osoby wnioskującej, którą określa się na podstawie kryterium dochodowego. Dla osoby samotnie gospodarującej kryterium dochodowe wynosi 634 złote, natomiast dla osoby w rodzinie jest to kwota rzędu 514 złotych.

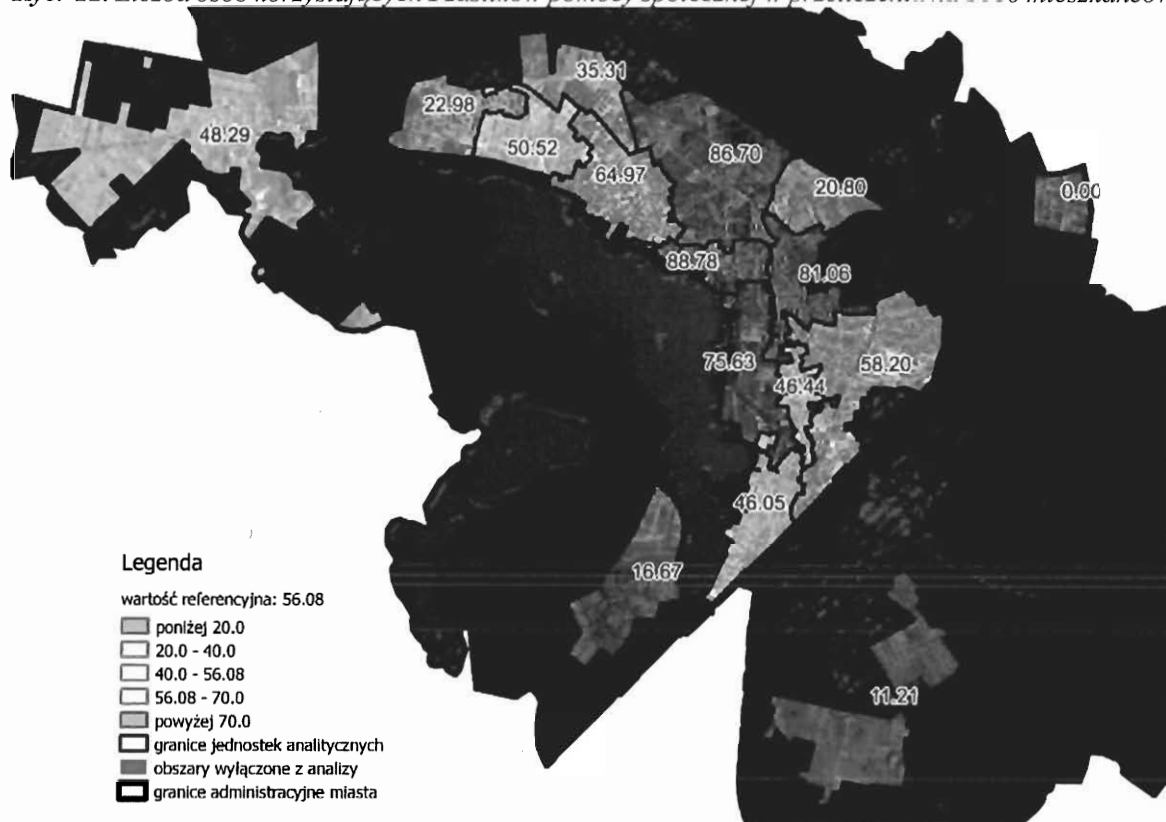

Wartości te są niewiele wyższe niż wartość wskaźnika minimum egzystencji opracowanego przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, które dla gospodarstwa jednoosobowego wynosi 555 zł, natomiast dla gospodarstwa 3-osobowego z dzieckiem starszym 490 zł (gospodarstwo 5-osobowe – 485 zł) na osobę. Minimum egzystencji oznacza poziom zaspokojenia podstawowych potrzeb na minimalnym poziomie, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia i rozwoju człowieka, umożliwiającym jedynie przeżycie. Wskaźnik ten wyznacza dolną granicę obszaru ubóstwa.

W Szczecinku wsparcie w postaci świadczeń pomocy społecznej otrzymuje 446 rodzin, w których funkcjonuje 1520 osób, co oznacza, iż przeciętne gospodarstwo domowe korzystające z zasiłków pomocy społecznej składa się z 3 osób. Ponadto ze wsparcia pomocy społecznej korzysta 615 osób samotnie gospodarujących. Liczbę osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej poddano relatywizacji odnosząc jej wartość do 1000 mieszkańców danej jednostki analitycznej. Wartość referencyjna wskaźnika dla miasta wynosi 56,08, a problem w obrębie danego wskaźnika stwierdzano wtedy, gdy jego wartość dla jednostki analitycznej była wyższa niż wartość referencyjna. Najmniej korzystną wartością wskaźnika odznacza się jednostka nr 8, w której w przeliczeniu na 1000 mieszkańców z zasiłków korzysta około 89 z nich. Pozostałymi jednostkami, w których odnotowano wartości wskaźnika mniej korzystne niż wartość referencyjna są: jednostka nr 5 (64,97), jednostka nr 6 (86,70), jednostka nr 9 (81,06), jednostka nr 10 (75,63) oraz jednostka nr 12 (58,20).

Ryc. 12. Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

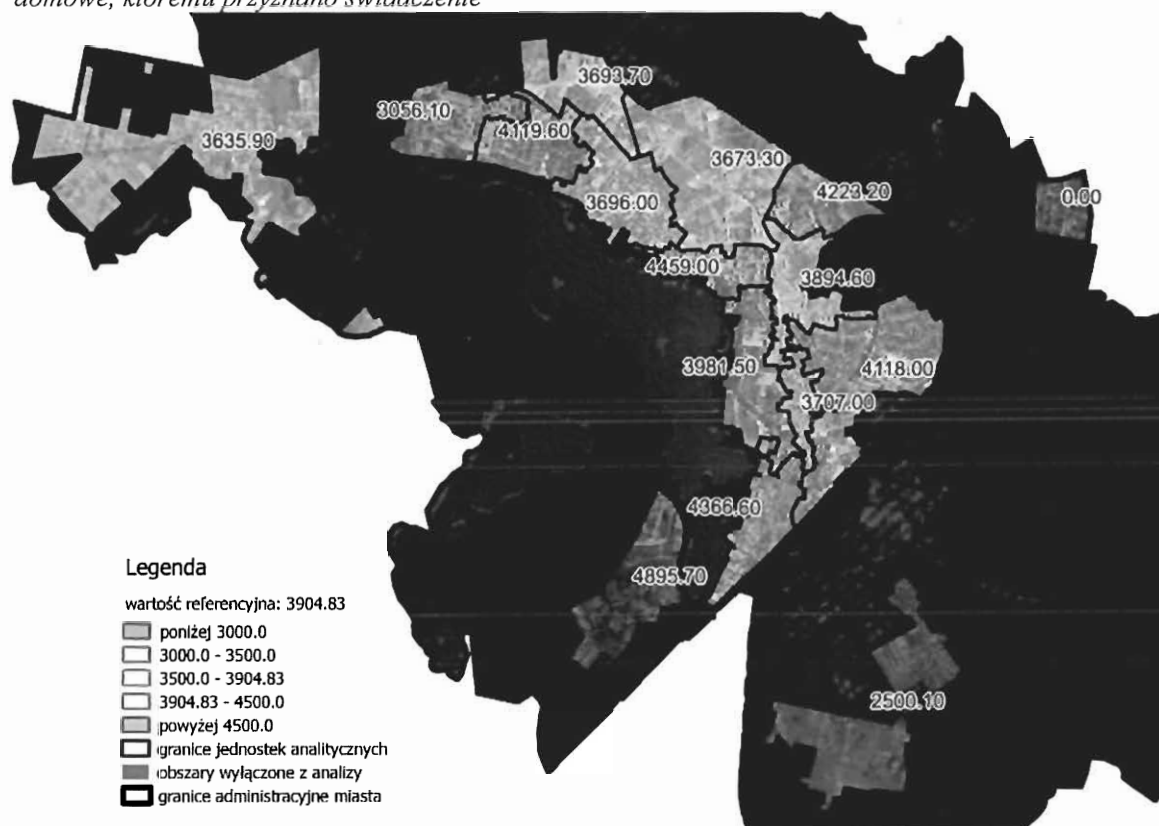
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS i UM Szczecinek

Kolejnym analizowanym wskaźnikiem, który umożliwia rozpoznanie sytuacji materialnej mieszkańców danej jednostki analitycznej jest analiza łącznej kwoty wypłaconych świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 gospodarstwo domowe, któremu udzielono wsparcia. Łączna kwota przeznaczona przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczecinku na formę pieniężną świadczeń w 2016 roku wyniosła 4 143 022,86 zł, które rozdysponowano między 1 061 gospodarstw domowych. Oznacza to, iż średnio jedno gospodarstwo domowe w 2016 roku otrzymało 3 904,83 zł, czyli około 325 złotych miesięcznie. Jednostkami analitycznymi, których mieszkańcy w 2016 roku otrzymali najwyższą łączną kwotę zasiłków pomocy społecznej były: jednostka nr 3 (4 119,6 zł), jednostka nr 7 (4 223,2 zł), jednostka nr 8 (4 459,0 zł), jednostka nr 10 (3 981,5 zł), jednostka nr 12 (4 118,0 zł), jednostka nr 13 (4 366,6 zł) oraz jednostka nr 14 (4 895,7 zł). Wartym odnotowania jest fakt, iż nie we wszystkich przypadkach występuje korelacja między dużą liczbą osób otrzymujących świadczenia a łączną wypłaconą kwotą tych świadczeń. Najbardziej wyraźnym przykładem jest jednostka 14 (osiedle Świątki), w której świadczenia pobiera ok. 17 osób (w przeliczeniu na 1000 mieszkańców) na kwotę zdecydowanie najwyższą

ze wszystkich gospodarstw domowych objętych wsparciem. Podobnie sytuacja przedstawia się w przypadku jednostek nr: 3, 7 oraz 13.

Ryc. 13. Łączna kwota przyznanych świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 gospodarstwo domowe, któremu przyznano świadczenie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Szczecinku

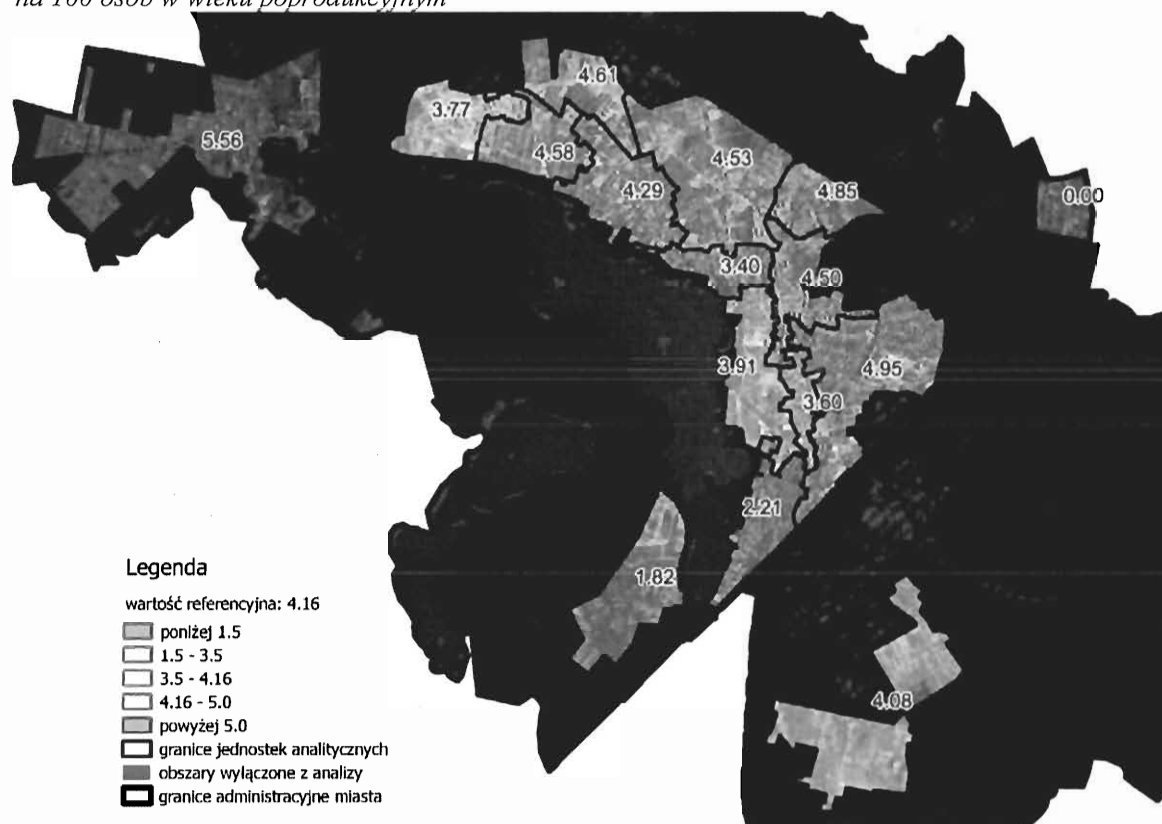
Zasiłek pielęgnacyjny przyznawany jest osobom starszym, które ukończyły 75 rok życia lub osobom niezdolnym do samodzielnej egzystencji ze względu na długotrwałą chorobę lub niepełnosprawność. Wysokie wartości tego wskaźnika informują zatem zarówno o udziale osób w wieku powyżej 75 roku życia wśród wszystkich osób w wieku poprodukcyjnym, a także wskazują liczbę osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji wymagających wsparcia. Wartość zasiłku pielęgnacyjnego wynosi 153 złote.

Pod względem wartości wskaźnika największa liczba osób w wieku poprodukcyjnym, którym przyznano zasiłek pielęgnacyjny w przeliczeniu na 100 osób w wieku poprodukcyjnym odnotowana została w przypadku jednostki nr 1 (5,6) oraz jednostki nr 12 (5,0). Pozostałymi jednostkami, dla których odnotowano wartość wskaźnika wyższą niż wartość referencyjna (4,16) są: jednostka nr 3 (4,6), jednostka nr 4 (4,6), jednostka nr 5 (4,3), jednostka nr 6 (4,5), jednostka nr 7 (4,8) oraz jednostka nr 10 (4,5). Cechą charakterystyczną wyżej wskazanych jednostek (za wyjątkiem jednostki nr 1) jest wielorodzinna zabudowa, często w postaci bloków

z tzw. wielkiej płyty, w których mieszkania przyznawane były przez spółdzielnie mieszkaniowe jeszcze w czasach gospodarki centralnie planowanej tuż po wybudowaniu przedmiotowych budynków mieszkalnych.

Ryc. 14. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym, którym przyznano zasiłek pielęgnacyjny w przeliczeniu na 100 osób w wieku poprodukcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS i UM Szczecinek

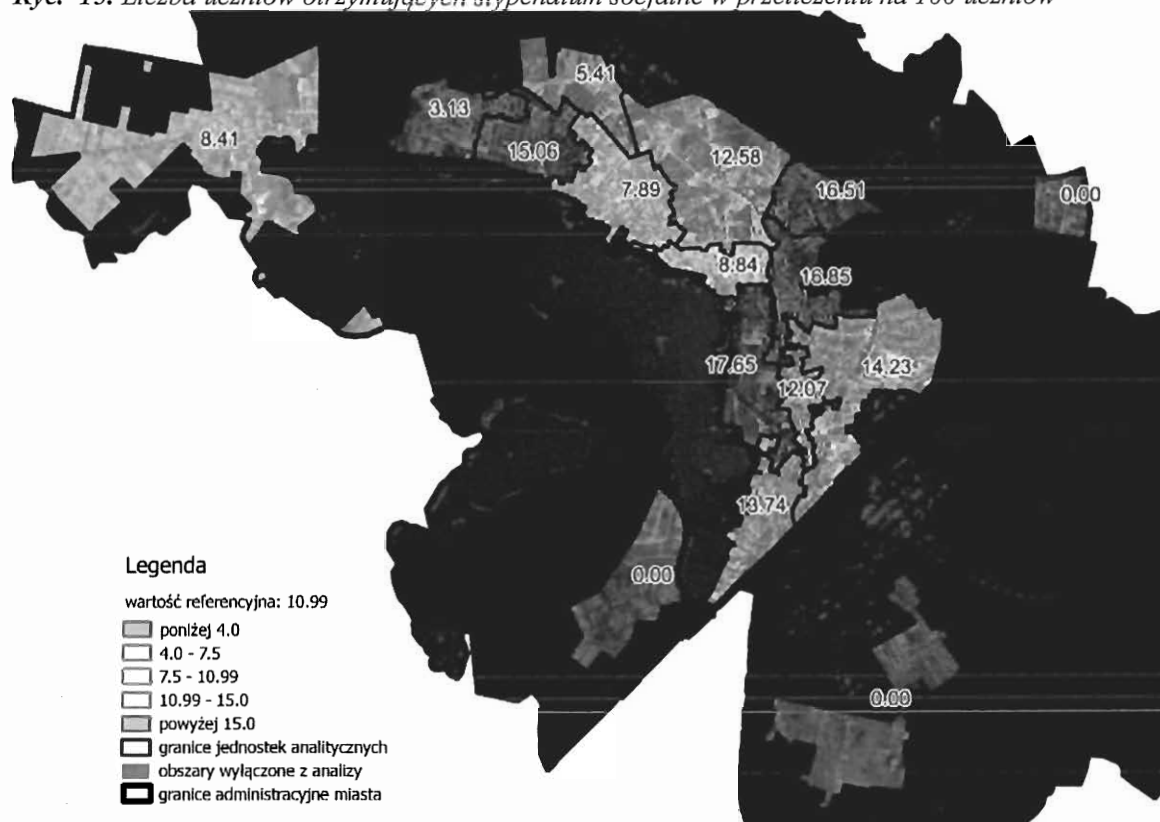
Kolejnym miernikiem sytuacji materialnej mieszkańców Szczecinka jest analiza rozmieszczenia w przestrzeni miejskiej uczniów otrzymujących stypendium socjalne. Natężenie zjawiska badano za pomocą relatywizacji liczby uczniów pobierających świadczenie w przeliczeniu na 100 uczniów. Stypendium socjalne otrzymać może uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie (514 zł), w szczególności gdy w rodzinie występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe.

W Szczecinku stypendium socjalne otrzymuje około 11% wszystkich uczniów i do tej wartości porównywano wartości wskaźników odnotowane dla poszczególnych jednostek analitycznych. Jeśli udział uczniów pobierających stypendium w danej jednostce

analizy był wyższy niż wskazana wyżej wartość referencyjna – wówczas stwierdzano sytuację kryzysową w danej jednostce w zakresie badanego wskaźnika. Największy odsetek uczniów pobierających stypendium socjalne odnotowano w przypadku jednostki nr 10, w której świadczenie otrzymywało 17,65% uczniów. Pozostałymi jednostkami, w których udział uczniów pobierających stypendium socjalne był wyższy niż wartość referencyjna są: jednostka nr 3 (15,06%), jednostka nr 6 (12,58%), jednostka nr 7 (16,51%), jednostka nr 9 (16,85%), jednostka nr 11 (12,07%), jednostka nr 12 (14,23%) oraz jednostka nr 13 (13,74%).

Ryc. 15. Liczba uczniów otrzymujących stypendium socjalne w przeliczeniu na 100 uczniów

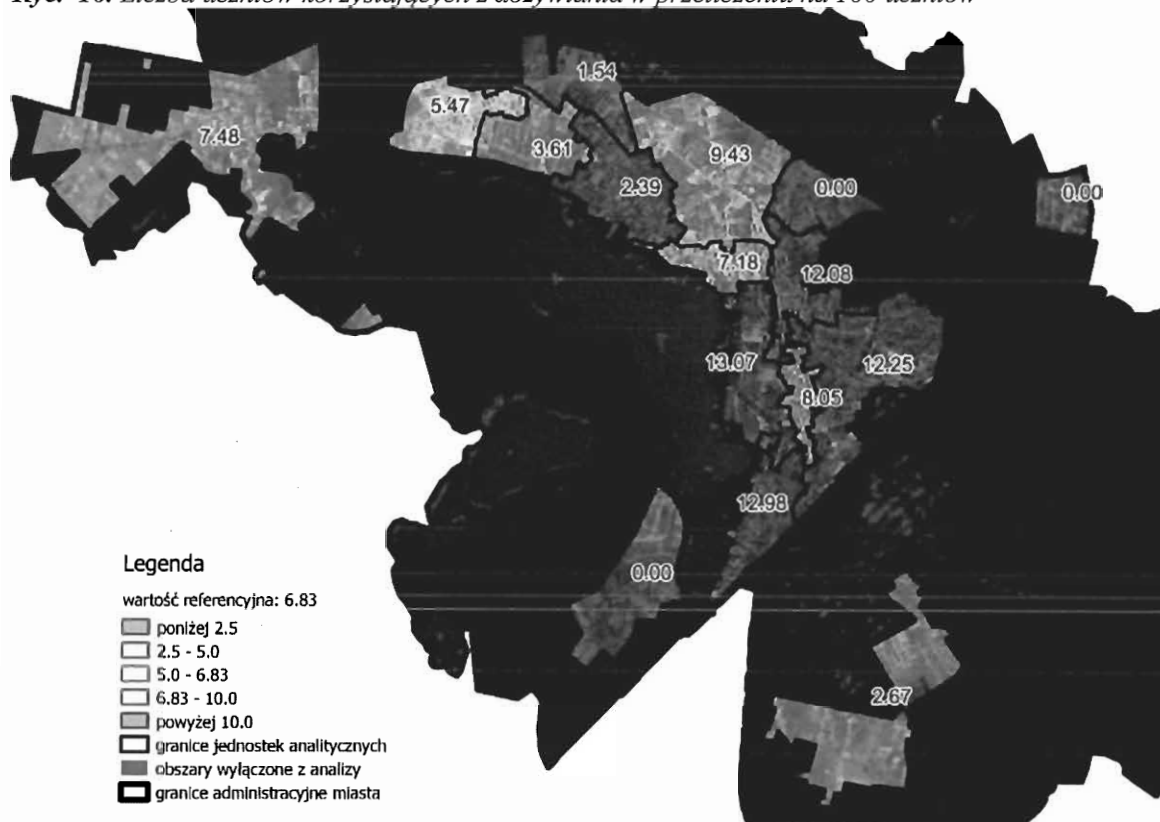
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z placówek edukacyjnych i UM Szczecinek

Miarą obrazującą sytuację materialną mieszkańców Szczecinka może być również analiza liczby uczniów korzystających z dożywiania w przeliczeniu na 100 uczniów. Pomoc w postaci dożywiania przyznawana jest rodzinom, w których dochód netto na osobę nie przekraczał 771 złotych. Oznacza to, iż kryterium dochodowe obowiązujące przy przyznawaniu tego rodzaju świadczenia jest o około 250 złotych wyższe niż w przypadku stypendium socjalnego. Analiza rozkładu przestrzennego uczniów korzystających z dożywiania pozwoli wskazać jednostki, które są zamieszkiwane przez rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej.

W mieście Szczecinek średnio 6,83% uczniów korzysta z dożywiania, a jednostkami o najwyższych wartościach wskaźnika są: jednostka nr 10 (13,07%) oraz jednostka nr 13 (12,98%). Pozostałymi jednostkami, w których wyższy odsetek uczniów korzysta z dożywiania niż średnia wartość dla miasta są: jednostka 1 (7,48%), jednostka nr 6 (9,43%), jednostka nr 8 (7,18%), jednostka nr 9 (12,08%), jednostka nr 11 (8,05%) oraz jednostka nr 12 (12,25%). Uczniowie mieszkający na terenie jednostek nr: 7, 14 i 16 nie korzystają z tej formy wsparcia. Wartym odnotowania jest fakt, iż mimo, że kryterium dochodowe w przypadku dożywiania jest wyższe niż w przypadku stypendium socjalnego, to z tej formy wsparcia korzysta mniejszy odsetek uczniów niż ze stypendium.

Ryc. 16. Liczba uczniów korzystających z dożywiania w przeliczeniu na 100 uczniów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z placówek edukacyjnych i UM Szczecinek

Bezrobocie

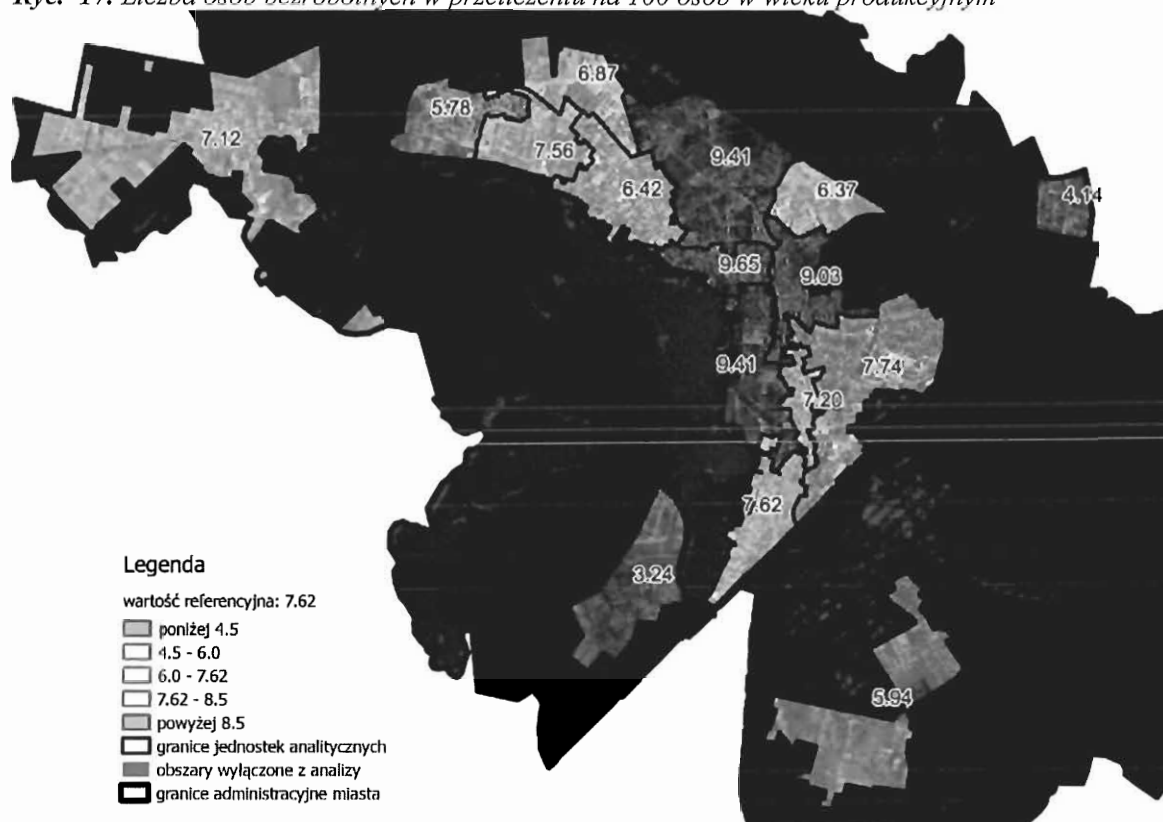
Poziom bezrobocia w Szczecinku został przeanalizowany z wykorzystaniem trzech wskaźników odnoszących się do: liczby osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym, liczby osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym oraz udziału osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób pozostających bez zatrudnienia. Ze względu na działalność specjalnej strefy ekonomicznej i klastra meblowego w Szczecinku istnieje wiele możliwości uzyskania zatrudnienia,

w tym także na stanowiskach wymagających specjalistycznej wiedzy w zakresie m. in. organizacji produkcji czy zarządzania zasobami ludzkimi. Jednakże pomimo tych możliwości ogólny poziom bezrobocia w Szczecinku (7,62) jest wyższy niż wartość odnotowana dla Polski (5,61). Oznacza to występowanie pewnych dysfunkcji wśród osób w wieku produkcyjnym zamieszkujących Szczecinek oraz może mieć związek z napływem imigrantów z wschodniej granicy, którzy często podejmują pracę za niższe stawki.

Zjawisko bezrobocia przeanalizowano w odniesieniu do jednostek analitycznych z wykorzystaniem danych aktualnych na dzień 31 lipca 2017 roku. Najwyższy poziom bezrobocia odnotowano w jednostce nr 8, w której osoby bezrobotne stanowiły 9,65% osób w wieku produkcyjnym. Pozostałymi jednostkami, dla których odnotowano poziom bezrobocia wyższy niż wartość referencyjna są: jednostka nr 6 (9,41), jednostka nr 9 (9,03), jednostka nr 10 (9,41) oraz jednostka nr 12 (7,74).

Ryc. 17. Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym

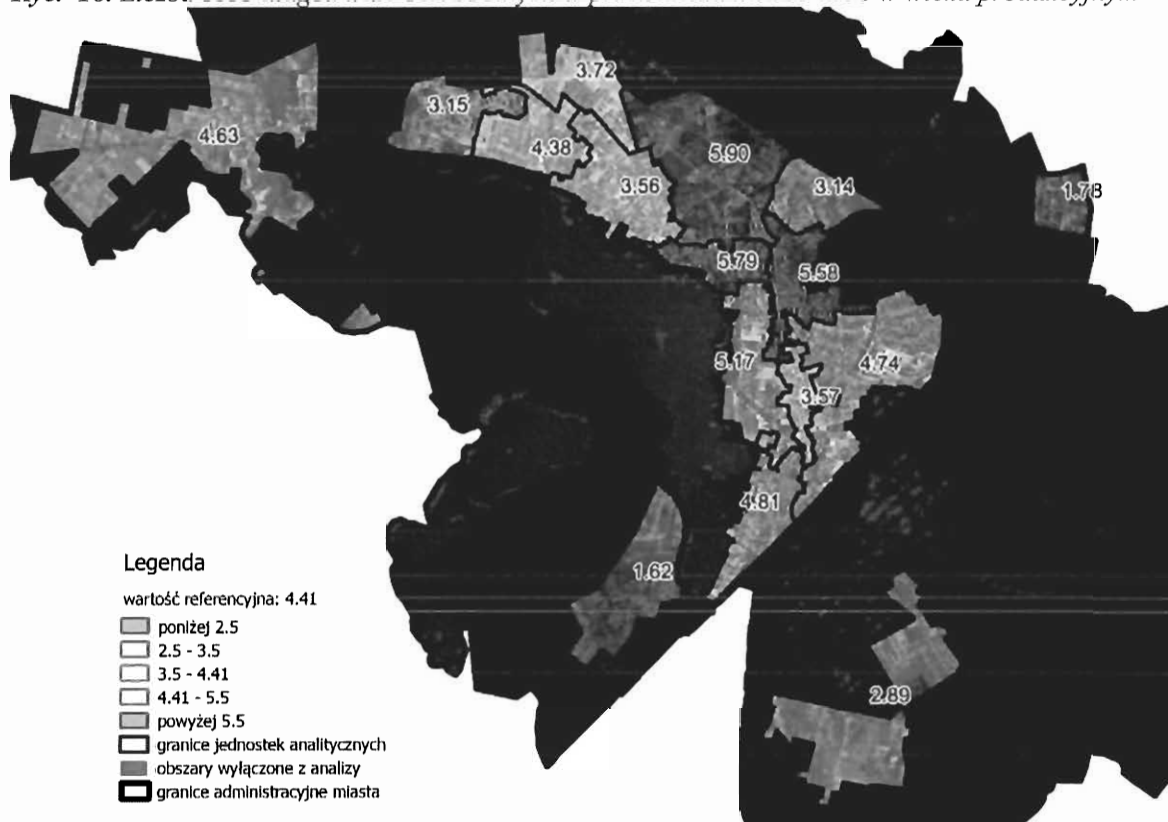
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP i UM Szczecinek

Kolejny miernik charakteryzujący zjawisko bezrobocia w Szczecinku dotyczy liczby osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym. Za osobę długotrwale bezrobotną w niniejszym badaniu uznano osobę, która na przestrzeni ostatnich 24 miesięcy była zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy przez co najmniej

12 miesięcy. Osoby długotrwale bezrobotne stanowią grupę, którą najtrudniej zaktywizować i przywrócić na rynek pracy, dlatego działania te stanowią największe wyzwanie dla Powiatowych Urzędów Pracy i pozostałych instytucji działających na rzecz tych osób. W Szczecinku na każde 100 mieszkańców przypadają ponad 4 osoby pozostające bez zatrudnienia przez co najmniej 12 miesięcy w ciągu ostatnich dwóch lat. Najwyższy poziom długotrwałego bezrobocia odnotowano w przypadku: jednostki nr 6 (5,90), jednostki nr 8 (5,79) oraz jednostki nr 9 (5,58). Pozostałymi jednostkami, w których wartość wskaźnika przekraczała wartość referencyjną są: jednostka nr 1 (4,63), jednostka nr 10 (5,17), jednostka nr 12 (4,74) oraz jednostka nr 13 (4,81).

Ryc. 18. Liczba osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym

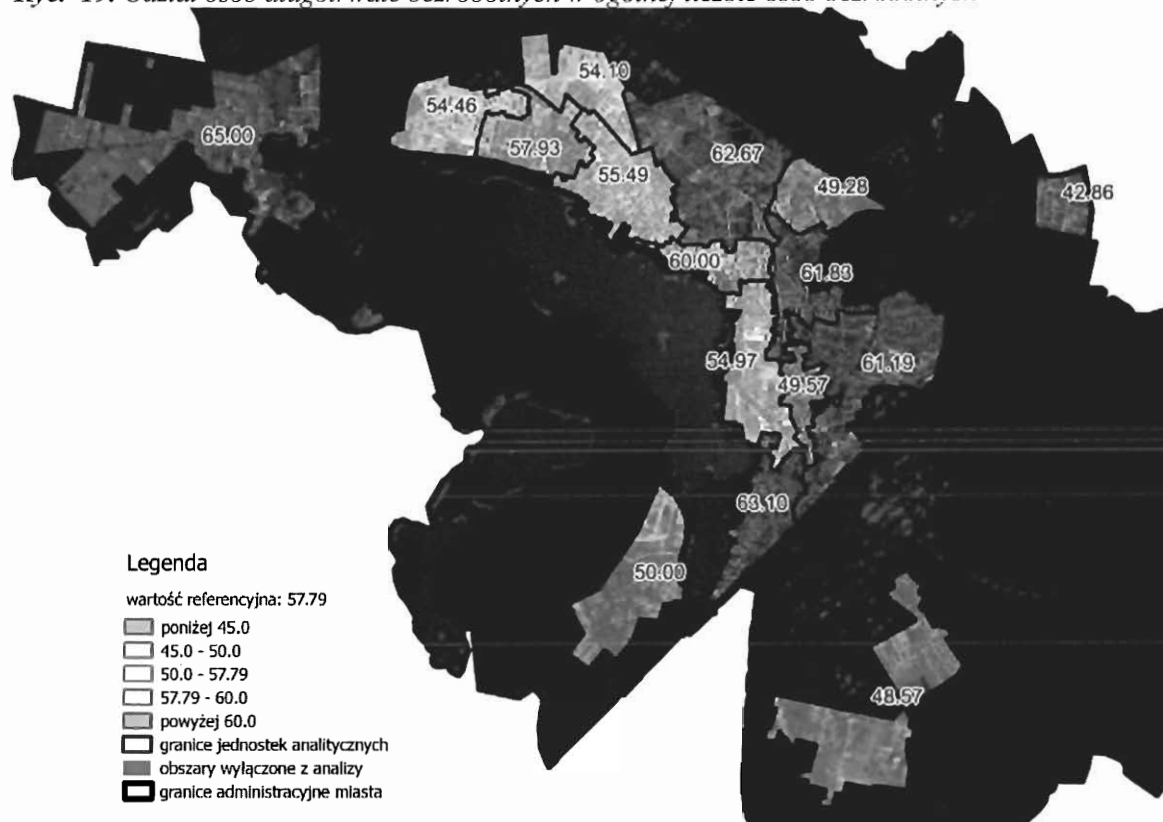
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP i UM Szczecinek

Ostatnim wskaźnikiem wykorzystanym do analizy zjawiska bezrobocia w Szczecinku jest miernik ukazujący udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób pozostających bez zatrudnienia. W Szczecinku osoby pozostające bez zatrudnienia przez co najmniej 12 miesięcy w ciągu ostatnich dwóch lat stanowią około 58% wszystkich osób bezrobotnych. Najwyższy udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych odnotowano w przypadku jednostki nr 1, w której wartość ta wyniosła 65%. Pozostałymi jednostkami, dla których stwierdzono wartości wskaźnika wyższe niż wartość

referencyjna są: jednostka nr 3 (57,93%), jednostka nr 6 (62,67%), jednostka nr 8 (60%), jednostka nr 9 (61,83%), jednostka nr 12 (61,19%) oraz jednostka nr 13 (63,10%).

Ryc. 19. Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Szczecinku

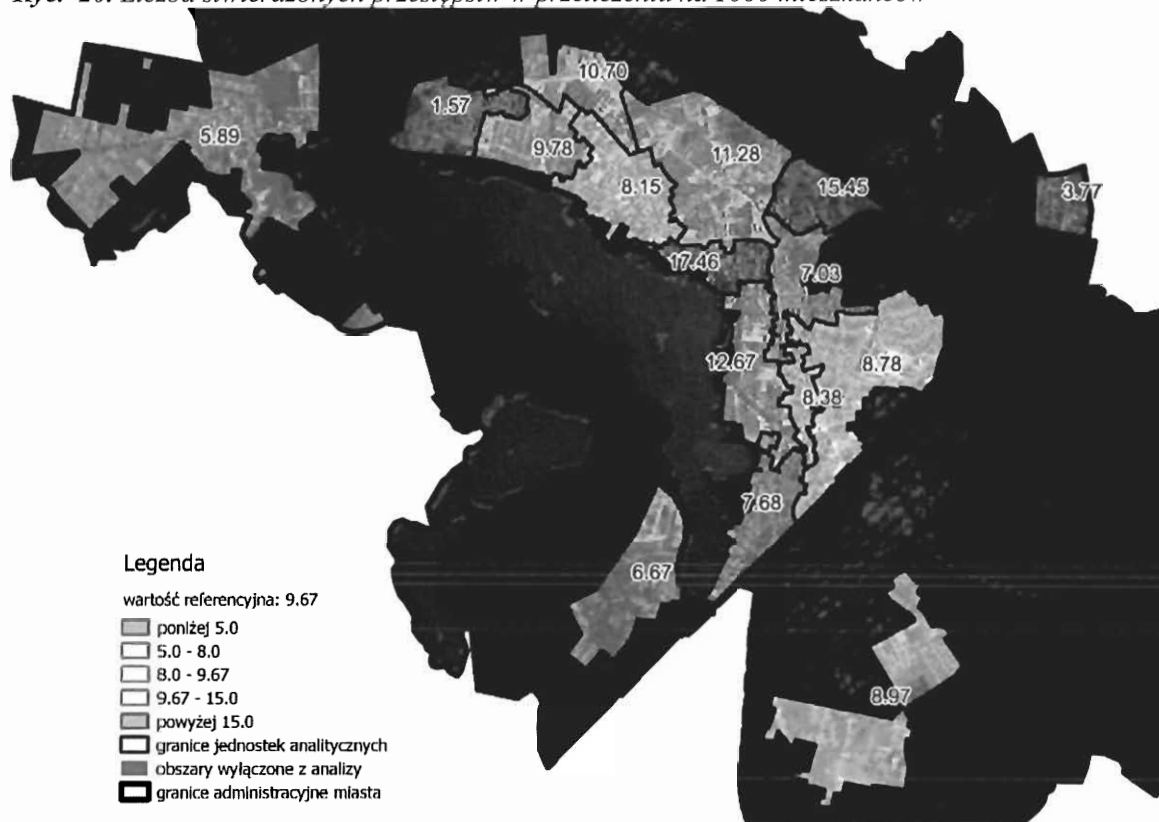
Przestępczość

Do analizy poziomu bezpieczeństwa na terenie miasta Szczecinek wykorzystano 4 wskaźniki informujące o liczbie popełnianych przestępstw i wykroczeń, a także liczbie wszczętych procedur niebieskiej karty. Wszystkie wartości poddano relatywizacji odnosząc je do ustalonej dla danego wskaźnika liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej. Analiza wartości wskaźników pozwoli na wskazanie miejsc, na których natężenie popełnianych przestępstw lub wykroczeń jest wyższe niż średnia dla miasta.

W Szczecinku na każdy 1000 mieszkańców przypada około 10 stwierdzonych przestępstw, co jest wartością dwukrotnie niższą niż przeciętna wartość odnotowana dla Polski i świadczy o stosunkowo niewielkim natężeniu problemu. Najwyższy poziom przestępczości w Szczecinku odnotowano w przypadku jednostki nr 8, w której na 1000 mieszkańców przypadało 17,5 czynów zabronionych. Pozostałymi jednostkami, dla których stwierdzono wartości wskaźnika przekraczające wartość referencyjną są: jednostka nr 3 (9,78), jednostka nr 4 (10,70), jednostka nr 6 (11,28), jednostka nr 7 (15,45) oraz jednostka nr 10 (12,67).

Ryc. 20. Liczba stwierdzonych przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

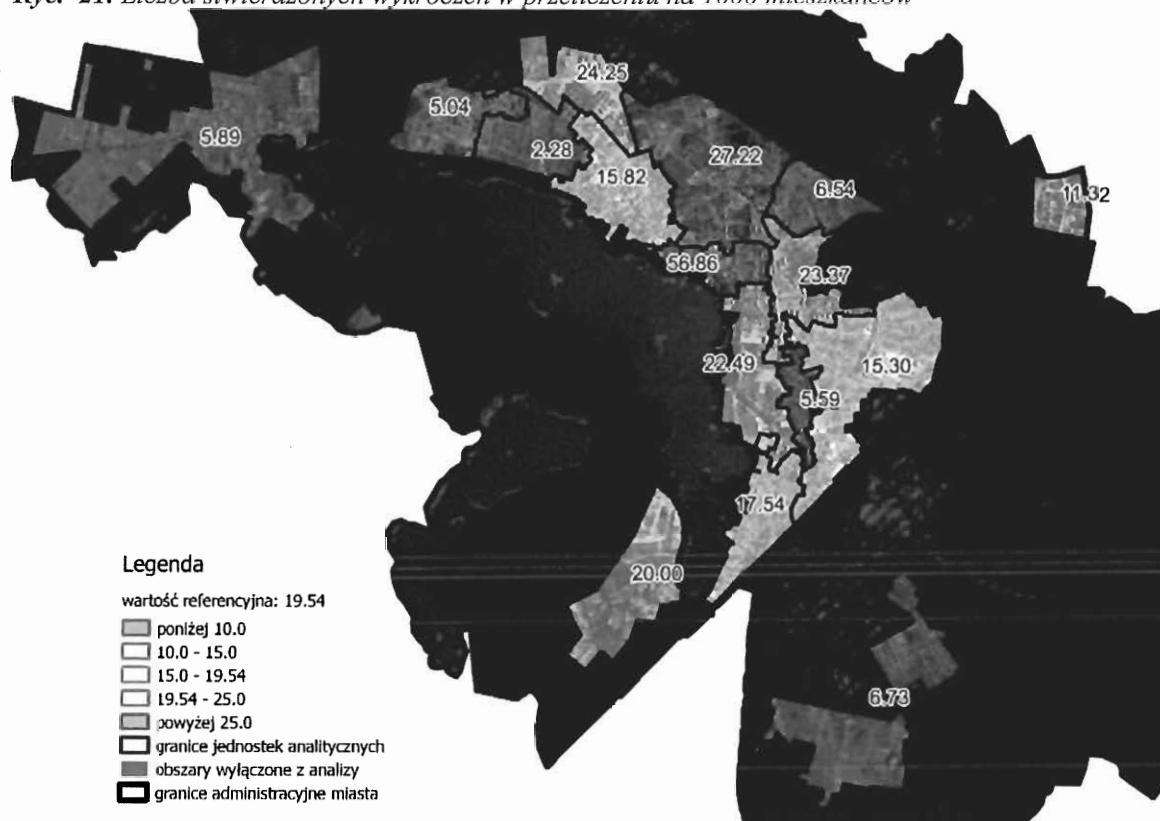
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KPP i UM Szczecinek

Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2015 r. poz. 1094) wykroczeniem jest czyn społecznie szkodliwy, zabroniony przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia. Liczba popełnianych wykroczeń jest znacznie wyższa niż liczba stwierdzonych przestępstw ze względu na wagę i charakter czynów kwalifikujących się jako wykroczenia. Za wykroczenie uważane są m. in.: kradzież, spożywanie alkoholu w miejscu publicznym czy zakłócanie ładu i porządku społecznego.

Na każdy 1000 mieszkańców Szczecinka przypada około 20 popełnionych wykroczeń, co jest wartością dwukrotnie wyższą niż w przypadku stwierdzonych przestępstw. Największe natężenie popełnianych wykroczeń odnotowano na obszarze jednostki nr 8 (56.9). Pozostałymi jednostkami, na których natężenie popełnianych wykroczeń jest wyższe niż średnia dla miasta są: jednostka nr 4 (24,25), jednostka nr 6 (27,22), jednostka nr 9 (23,37), jednostka nr 10 (22,49) oraz jednostka nr 14 (20,00).

Ryc. 21. Liczba stwierdzonych wykroczeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

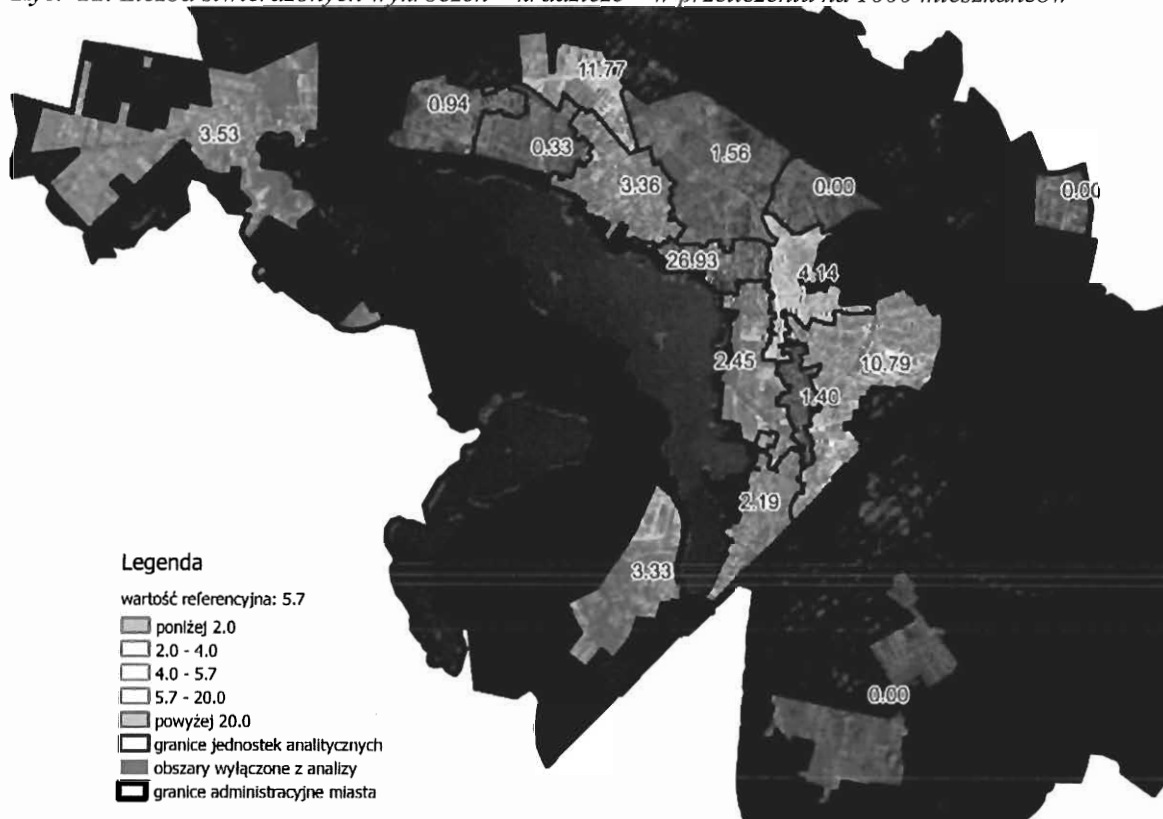
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KPP i UM Szczecinek

Kolejnym wskaźnikiem obrazującym poziom bezpieczeństwa w granicach poszczególnych jednostek analitycznych w Szczecinku jest analiza rozkładu przestrzennego wykroczeń polegających na kradzieży.

Najwięcej przypadków kradzieży w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danej jednostki analitycznej odnotowano w granicach jednostki nr 8 (26,9). Ponadto jednostkami, w przypadku których odnotowano wartości wskaźnika wyższe niż wartość referencyjna są: jednostka nr 4 (11,8) oraz jednostka nr 12 (10,8). Wskazane wyżej jednostki znacząco wyróżniają się na tle pozostałych jednostek analitycznych, co świadczy o stosunkowo wysokim natężeniu problemu kradzieży w ich granicach.

Ryc. 22. Liczba stwierdzonych wykroczeń – kradzieże – w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

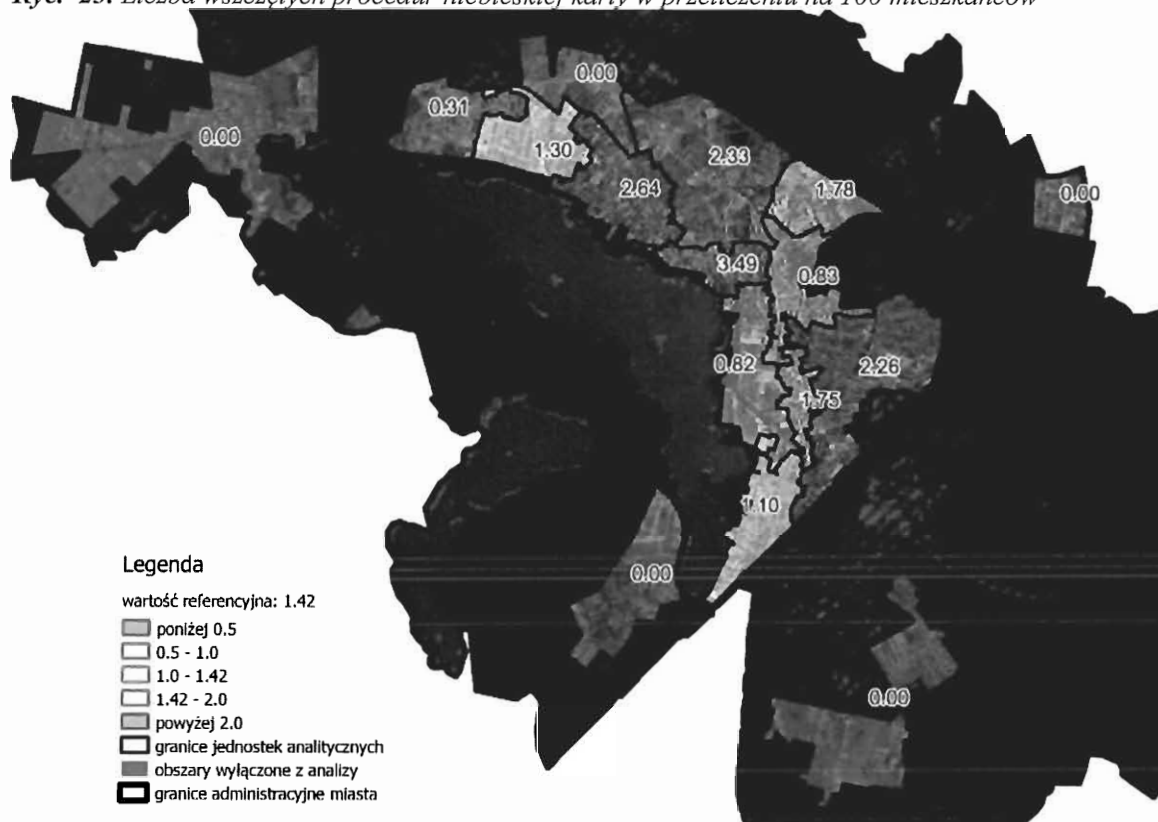

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KPP i UM Szczecinek

Ostatnim miernikiem odnoszącym się do poziomu przestępczości w mieście Szczecinek jest analiza liczby wszczętych procedur niebieskiej karty w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. W 2016 roku prowadzono 54 procedury niebieskiej karty, co w przeliczeniu na 1000 mieszkańców miasta daje wartość 1,42. Zdecydowanie najwięcej procedur niebieskiej karty w przeliczeniu na 1000 mieszkańców prowadzi się wobec mieszkańców jednostki nr 8 (3,49). Pozostałymi jednostkami, dla których odnotowano wartości wskaźnika wyższe niż wartość referencyjna są: jednostka nr 5 (2,64), jednostka nr 6 (2,33), jednostka nr 7 (1,78), jednostka nr 11 (1,75) oraz jednostka nr 12 (2,26).

Ryc. 23. Liczba wszczętych procedur niebieskiej karty w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS i UM Szczecinek

Niski poziom edukacji i kapitału społecznego

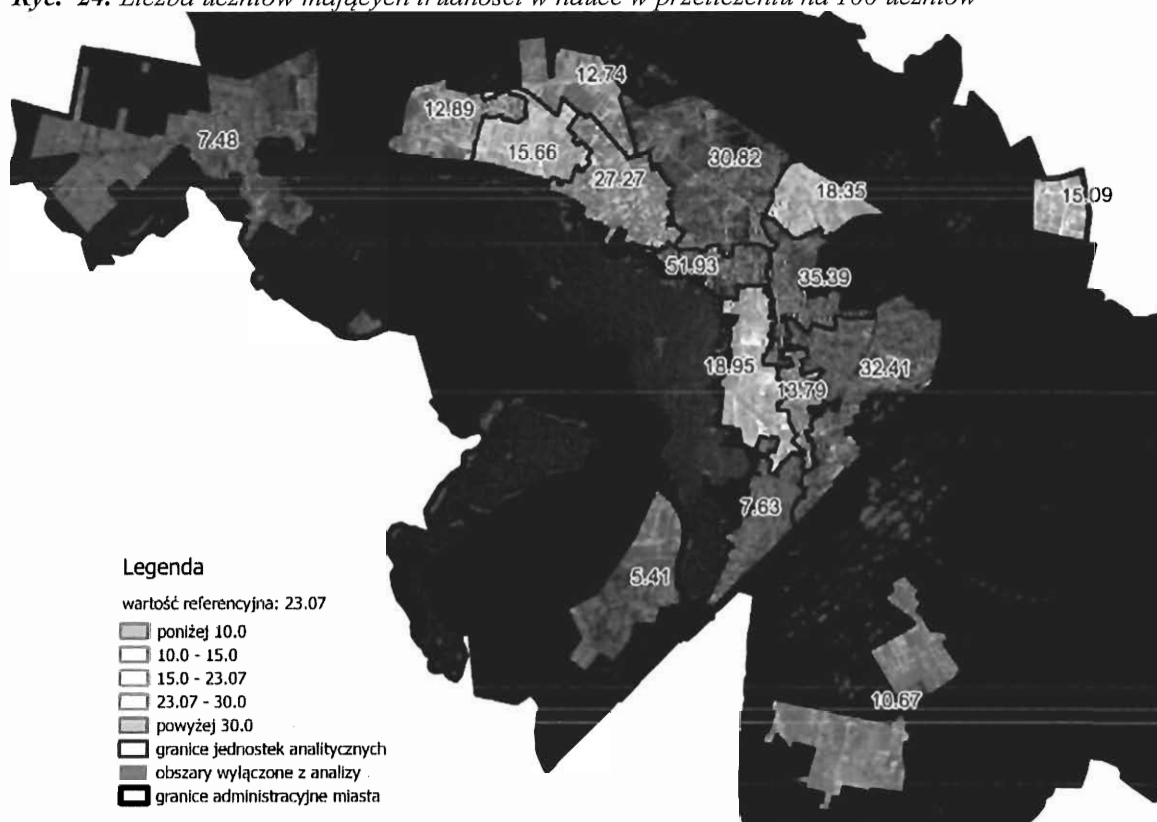
Ostatnim kryterium poddanym analizie jest poziom edukacji i kapitału społecznego w mieście Szczecinek. Oba te czynniki są niezwykle ważne w aspekcie przyszłości danej jednostki osadniczej ze względu na zdolność jej mieszkańców do współpracy i podejmowania oddolnych inicjatyw. W celu zbadania poziomu edukacji i kapitału społecznego analizie poddano trzy wskaźniki odnoszące się do: liczby działających organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców, liczby uczniów mających trudności w nauce w przeliczeniu na 100 uczniów, a także liczby uczniów zagrożonych oceną niedostateczną na koniec roku szkolnego w przeliczeniu na 100 uczniów. Liczba uczniów z trudnościami w nauce oraz zagrożonych oceną niedostateczną na koniec roku szkolnego określona została przez wychowawców klas w odniesieniu do faktycznego miejsca zamieszkania danego ucznia.

Trudności w nauce mogą wynikać z nastawienia samego ucznia (występowania zaburzeń rozwoju czy niedostatecznej integracji zmysłów), jak również z uwarunkowań zewnętrznych tkwiących w bezpośrednim otoczeniu ucznia (nadmierny hałas, nieodpowiednie podejście nauczyciela bądź rodziców, brak odpowiednich warunków do nauki itp.). W związku z potrzebą przedstawienia zjawiska w sposób kwantyfikowalny, poproszono wychowawców

klas o subiektywne wskazanie liczby uczniów mających trudności w nauce. Na podstawie pozyskanych informacji stwierdzono, iż w mieście Szczecinek co piąty uczeń ma problemy w nauce (23,07%). Jednostką, w której odnotowano najwyższe natężenie problemu jest jednostka nr 8, w której ponad połowa uczniów (51,93%) ma trudności w nauce. Pozostałymi jednostkami, dla których odnotowano wartości wskaźnika wyższe niż wartość referencyjna są: jednostka nr 5 (27,27%), jednostka nr 6 (30,82%), jednostka nr 9 (35,39%) oraz jednostka nr 12 (32,41%).

Ryc. 24. Liczba uczniów mających trudności w nauce w przeliczeniu na 100 uczniów

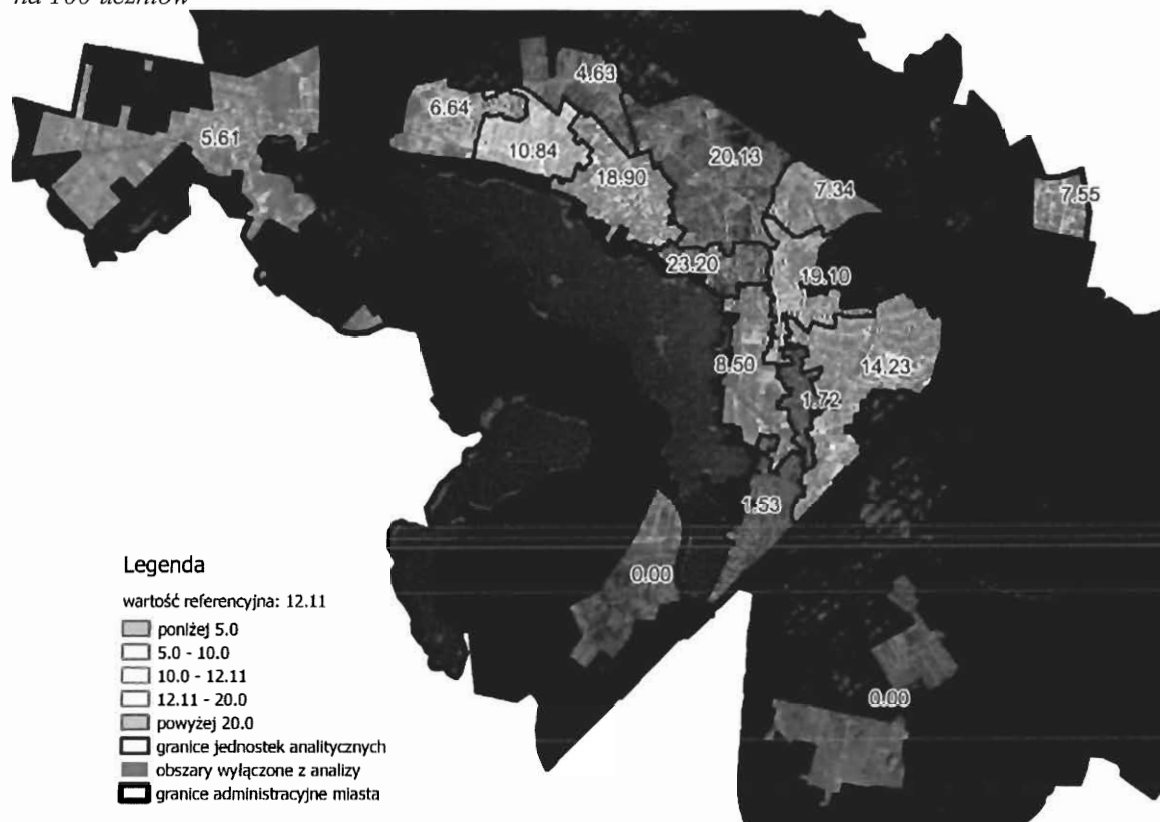

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z placówek edukacyjnych i UM Szczecinek

Skutkiem dużej liczby uczniów z trudnościami w nauce jest również duża liczba uczniów zagrożonych oceną niedostateczną na koniec roku szkolnego w przeliczeniu na 100 uczniów. W mieście Szczecinek 12,1% uczniów było zagrożonych oceną niedostateczną na koniec roku szkolnego, co oznacza, iż połowa uczniów z trudnościami w nauce jest również zagrożona brakiem promocji do następnej klasy. Największy odsetek uczniów zagrożonych oceną niedostateczną odnotowano na obszarze jednostki nr 8, dla której wartość wskaźnika wyniosła aż 23,20%. Pozostałymi jednostkami, dla których odnotowano wartości wskaźnika mniej korzystne niż wartość referencyjna są: jednostka nr 5 (18,90%), jednostka nr 6 (20,13%), jednostka nr 9 (19,10%) oraz jednostka nr 12 (14,23%).

Ryc. 25. Liczba uczniów zagrożonych oceną niedostateczną na koniec roku szkolnego w przeliczeniu na 100 uczniów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z placówek edukacyjnych i UM Szczecinek

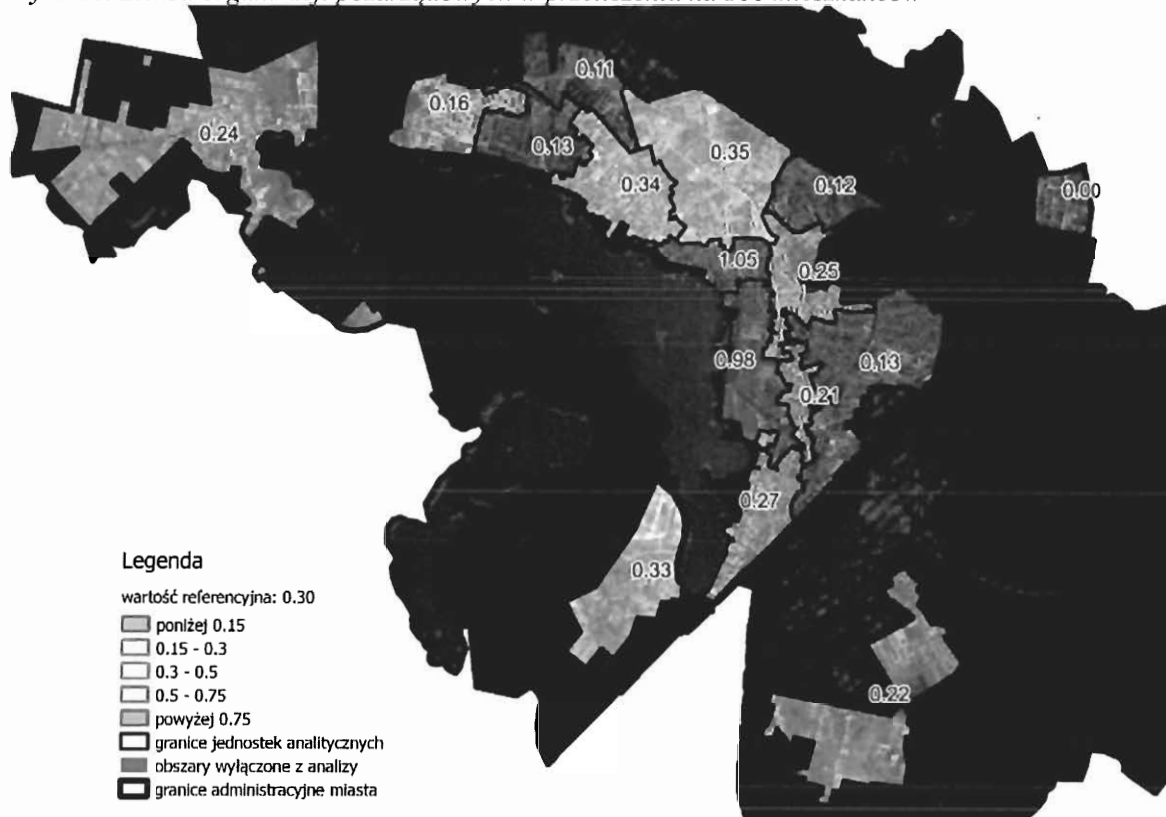
Kapitał społeczny rozumiany jest jako zbiór rzeczywistych lub potencjalnych zasobów, które związane są z posiadaniem trwałej sieci mniej lub bardziej zinstytucjonalizowanych związków, znajomości i wzajemnego uznania. Oznacza to, iż kapitał społeczny w przeciwieństwie m. in. do kapitału ludzkiego nie stanowi konkretnego zasobu, lecz występuje w postaci powiązań pomiędzy jednostkami i umożliwia dostęp do zasobów posiadanych przez inne jednostki. Badacze zwracają także uwagę na wpływ kapitału społecznego na osiągnięcia szkolne uczniów. Według nich mocne i trwałe więzi rodzinne i społecznościowe uczniów zwiększają szanse na osiągnięcie lepszych wyników w nauce. Wskazuje się także na silną korelację pomiędzy silnymi powiązaniem społecznymi i zaufaniem a prawdopodobieństwem pojawiania się inicjatyw oddolnych.

Duża liczba funkcjonujących fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na obszarze danej jednostki analitycznej świadczy o sformalizowaniu wykształconych więzi pomiędzy mieszkańcami i zinstytucjonalizowaniu form współpracy pomiędzy nimi dla osiągnięcia wspólnych celów. Jest także jednym z mierników kapitału społecznego na danym obszarze. W mieście Szczecinek na 100 mieszkańców przypada 0,30 organizacji pozarządowych. Żadna organizacja pozarządowa nie posiada swojej siedziby na terenie

jednostki nr 16. Jednostkami, w granicach których funkcjonuje mniejsza liczba organizacji pozarządowych przypadających na 100 mieszkańców niż średnia dla miasta są: jednostka nr 1 (0,24), jednostka nr 2 (0,16), jednostka nr 3 (0,13), jednostka nr 4 (0,11), jednostka nr 7 (0,12), jednostka nr 9 (0,25), jednostka nr 11 (0,21), jednostka nr 12 (0,13), jednostka nr 13 (0,27) oraz jednostka nr 14 (0,22).

Ryc. 26. Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Szczecinek

Poziom kapitału społecznego mierzyć można również za pomocą analizy udziału w głosowaniach osób do tego uprawnionych. Frekwencja wyborcza w wyborach prezydenckich, które odbyły się w 2015 roku w Szczecinku wyniosła 52,73% i była niższa niż w całej Polsce (55,34%), lecz wyższa niż w województwie zachodniopomorskim (51,05%). Natomiast w przypadku wyborów samorządowych z 2014 roku frekwencja w Polsce wyniosła 47,21%, w województwie zachodniopomorskim 44,06%, w powiecie szczecineckim 48,01%, a w samym mieście Szczecinek 46,19%.

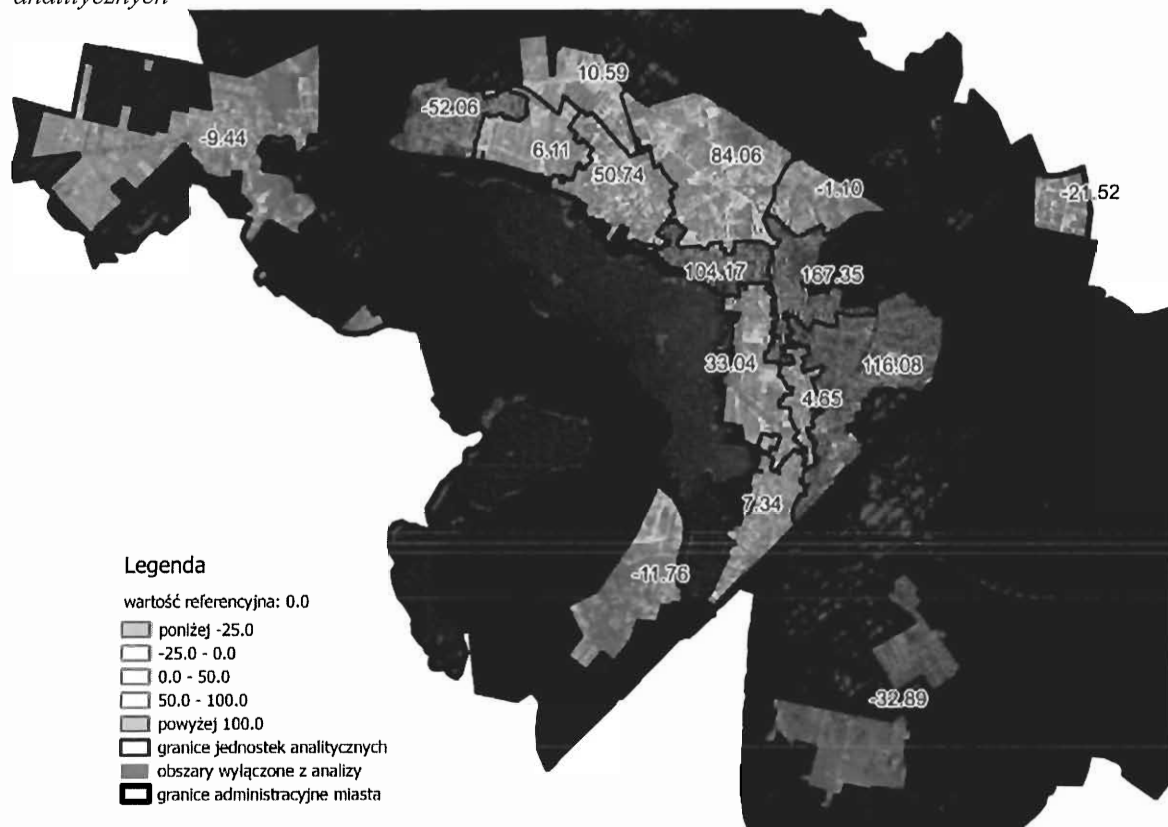
Ważony Sumaryczny Wskaźnik Degradacji w sferze społecznej

Podsumowaniem analizy wskaźnikowej w sferze społecznej jest wyznaczenie obszarów o największym natężeniu problemów zidentyfikowanych w tej sferze w granicach poszczególnych jednostek analitycznych. Wartość ważonego sumarycznego wskaźnika degradacji informuje o koncentracji wszystkich badanych negatywnych zjawisk i wskazuje jednostki analityczne najbardziej zdegradowane w sferze społecznej. Wartość średnia dla miasta wynosi 0, więc każde odchylenie od tej wartości informuje o sytuacji w granicach danej jednostki. Wskaźnik może przyjmować wartości dodatnie wskazujące na występowanie problemu w sferze społecznej, a im wyższe wartości przyjmuje wskaźnik – tym gorsza sytuacja społeczna w danej jednostce. Wartości ujemne informują o stosunkowo dobrej sytuacji w tych jednostkach i wskazują na lepszy poziom i warunki życia jej mieszkańców. Szczegółowa metodologia opracowania niniejszego wskaźnika przedstawiona została w rozdziale pt. metodologia. Ważony wskaźnik sumaryczny uwzględnia zarówno natężenie i koncentrację negatywnych zjawisk społecznych, jak i istotność danej jednostki w układzie urbanistycznym miasta, wyrażonej w procentowym udziale ludności danej jednostki w ogólnej liczbie mieszkańców miasta.

Jednostkami o najwyższym poziomie degradacji w sferze społecznej są: jednostka nr 9 (167,34), jednostka nr 12 (116,08) oraz jednostka nr 8 (104,16). Pozostałymi jednostkami, w których zaobserwowano występowanie problemów w sferze społecznej są: jednostka nr 6 (84,07), jednostka nr 5 (50,74), jednostka nr 10 (33,04), jednostka nr 4 (10,59), jednostka nr 13 (7,34), jednostka nr 3 (6,10) oraz jednostka nr 11 (4,64).

Ryc. 27. Wartości ważonego sumarycznego wskaźnika degradacji dla poszczególnych jednostek analitycznych

Źródło: opracowanie własne

Sfera gospodarcza

Znaczenie ośrodka miejskiego w układzie osadniczym regionu oraz funkcjonalne oddziaływanie na pozostałe jednostki osadnicze determinowane jest przede wszystkim przez poziom rozwoju gospodarczego danej jednostki. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego ma również wpływ na jakość i warunki życia mieszkańców. Szczecinek pełni przede wszystkim rolę zaplecza administracyjno-usługowego w stosunku do gmin z powiatu szczecineckiego. Oddziaływanie ponadlokalne Szczecinka uwarunkowane jest przede wszystkim działalnością Specjalnej Strefy Ekonomicznej skupiającej zakłady przemysłu drzewnego oraz elektronicznego, które są głównymi pracodawcami w okolicy.

W 2016 roku w Szczecinku zarejestrowanych było 5169 podmiotów gospodarczych, z czego aż 25% (1324) funkcjonowało w sekcji G² – handel hurtowy i detaliczny (w tym także naprawa pojazdów samochodowych i motocykli), która stanowi dominującą formę działalności gospodarczej w Szczecinku. Drugą co do liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych sekcją PKD 2007 jest sekcja F skupiająca przedsiębiorców działających w sektorze budownictwa. W sekcji F zarejestrowanych jest 522 podmiotów gospodarczych, które stanowią 10,1% wszystkich podmiotów w mieście. Pozostałymi sekcjami o stosunkowo wysokim udziale w ogólnej liczbie podmiotów są: sekcja C przetwórstwo przemysłowe (7,4%), sekcja H transport i gospodarka magazynowa (6,4%), sekcja L działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (8,7%), sekcja M działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (8,2%), sekcja Q opieka zdrowotna i pomoc społeczna (8,5%) oraz sekcja S (pozostała działalność usługowa (6,9%).

Należy odnotować, iż w Szczecinku w latach 2011 – 2016 liczba funkcjonujących podmiotów gospodarczych zmniejszyła się o 359, co oznacza spadek liczby podmiotów o 6,5 punktu procentowego na przestrzeni 5 lat. Największy spadek liczby podmiotów odnotowano w sekcji G (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle), w której w badanym okresie ubyło 301 podmiotów. Natomiast największy przyrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych odnotowano w sekcji P – edukacja, w której przybyło 45 podmiotów.

² Polska Klasyfikacja Działalności (PKD) 2007

Tab. 5. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w Szczecinku w podziale na sekcje PKD 2007

Seksja:	Wyszczególnienie	Liczba podmiotów w latach:					
		2011	2012	2013	2014	2015	2016
	Ogółem, w tym:	5528	5378	5247	5218	5221	5169
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	42	44	39	38	37	38
B	Górnictwo i wydobywanie	2	2	2	3	3	3
C	Przetwórstwo przemysłowe	411	396	384	383	390	383
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	7	8	8	7	10	12
E	Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	14	12	12	13	15	14
F	Budownictwo	554	513	499	498	521	522
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1625	1522	1453	1401	1349	1324
H	Transport i gospodarka magazynowa	375	350	338	338	343	329
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	170	167	159	160	164	164
J	Informacja i komunikacja	89	84	82	84	89	86
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	268	257	246	234	234	226
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	423	433	435	442	449	448
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	440	428	430	446	437	424
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	115	111	109	112	111	112
O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	19	21	21	21	20	20
P	Edukacja	137	181	188	178	176	182
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	414	416	425	438	435	437
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	91	94	90	88	91	88
S	Pozostała działalność usługowa	332	339	327	334	346	355
T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0	0	0	0	0	0
U	Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0	0	0

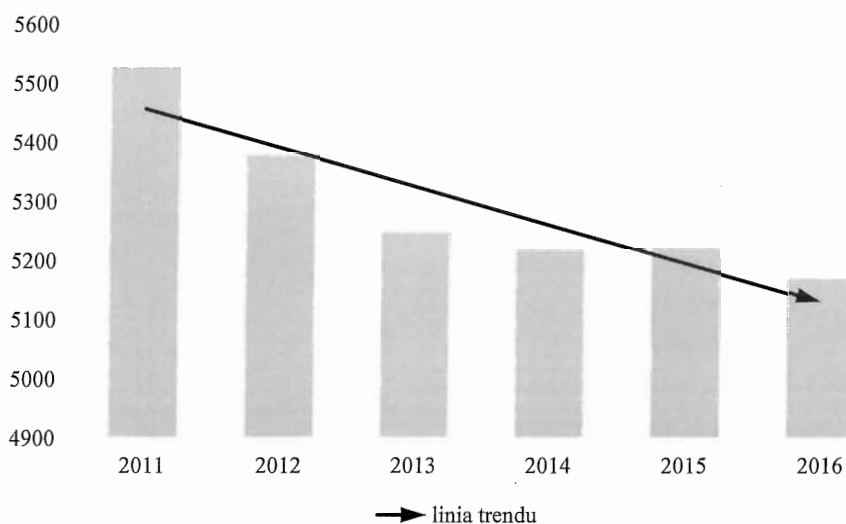
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2011 – 2016 obserwowano rokroczne zmniejszanie się liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. W roku 2011 w mieście Szczecinek funkcjonowało 5528 podmiotów, natomiast w roku 2016 zarejestrowanych było zaledwie 5169

przedsiębiorstw. Oznacza to spadek liczby zarejestrowanych podmiotów o 349 w ciągu badanego okresu. Na przestrzeni 6 lat liczba podmiotów gospodarczych zmniejszyła się o 6,5 punktu procentowego.

Ryc. 28. Zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2011 – 2016

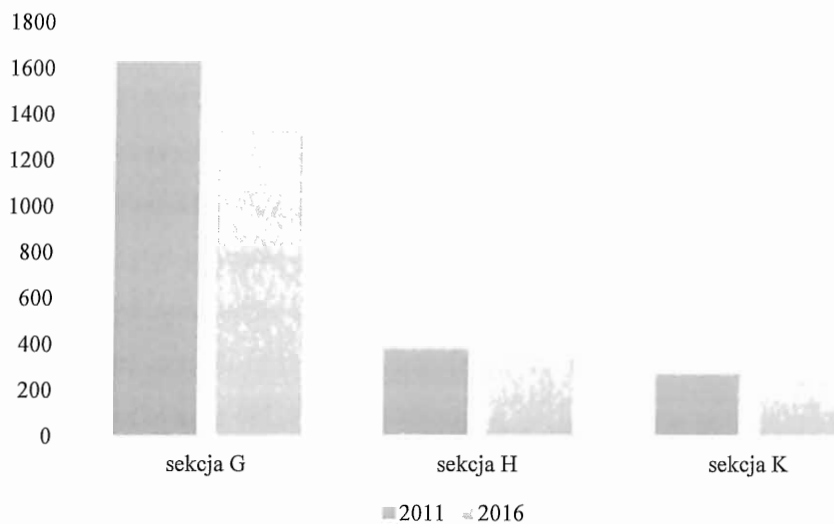

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując zmianę liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w podziale na sekcje PKD 2007 zaobserwować można, iż największy spadek liczby funkcjonujących przedsiębiorstw odnotowano w sekcji G handel detaliczny i hurtowy. W badanej sekcji na przestrzeni 6 lat ubyło aż 301 przedsiębiorstw. Ponadto stosunkowo duży ubytek liczby podmiotów odnotowano w sekcjach: H transport i gospodarka magazynowa (46 podmiotów) oraz K działalność finansowa i ubezpieczeniowa (42 podmioty).

Ryc. 29. Zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w sekcjach PKD G, H i K

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Poza analizą liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, zwrócono uwagę również na wielkość przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie Szczecinka wykorzystując kryterium wielkości zatrudnienia. W strukturze przedsiębiorstw Szczecinka dominują mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób, których w 2016 roku zarejestrowanych było około 5 tysięcy. Jednakże w porównaniu z rokiem 2011 odnotowano spadek ich liczby o 362 przedsiębiorstwa. Jediną grupą wielkościową przedsiębiorstw, w której odnotowano wzrost liczby zarejestrowanych firm była grupa przedsiębiorstw średnich zatrudniających od 10 do 49 osób. Ich liczba wzrosła o 4 zarejestrowane podmioty w porównaniu z rokiem 2011. Liczba dużych podmiotów gospodarczych pozostaje stała w badanym okresie.

Tab. 6. Struktura wielkościowa zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2011 – 2016

Liczba osób zatrudnionych w przedsiębiorstwie	2011	2016
0 – 9	5322	4960
10 – 49	156	160
50 – 249	46	45
250 – 1000	2	2
powyżej 1000	2	2

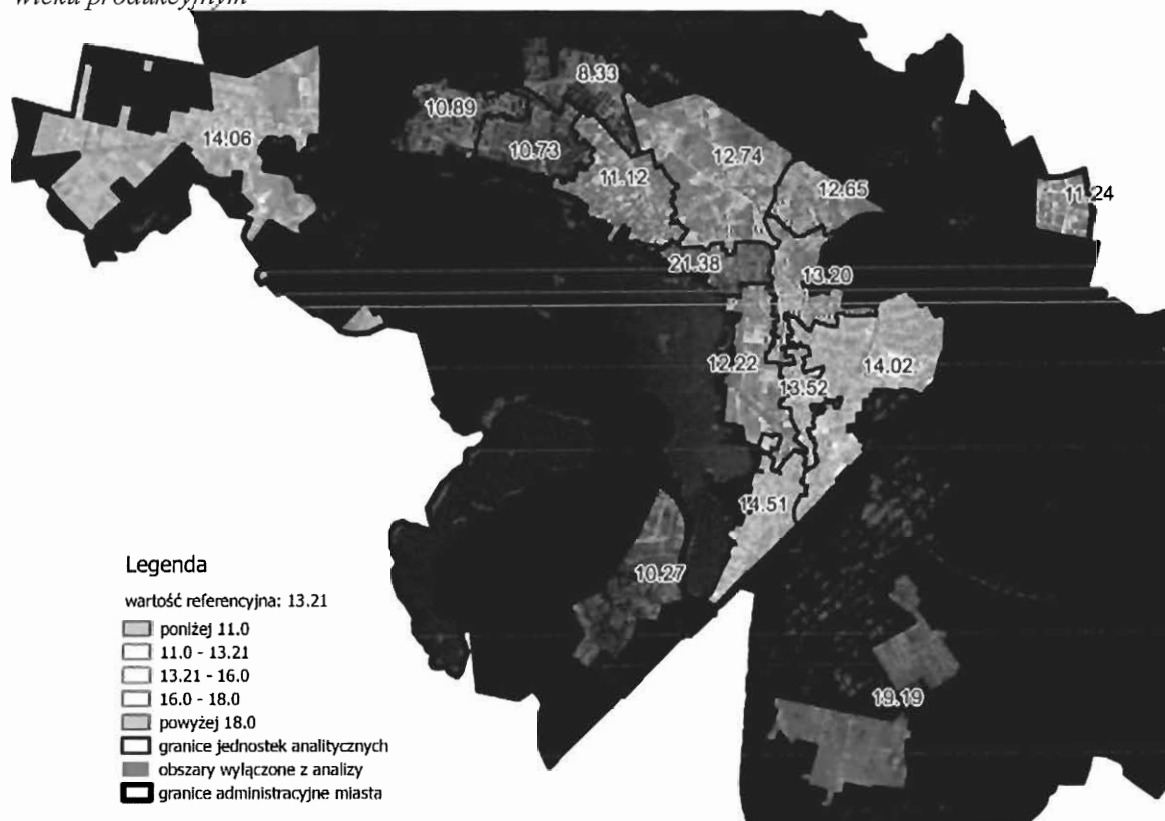
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W celu przeprowadzenia analizy wewnątrzmijskiego zróżnicowania jednostek analitycznych w sferze gospodarczej przeprowadzono analizę wskaźnikową z wykorzystaniem mierników odnoszących się do: liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym oraz liczby osób w wieku nieprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym (wskaźnik obciążenia demograficznego).

Pierwszym wykorzystanym wskaźnikiem jest miernik dotyczący liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wysokie wartości wskaźnika odzwierciedlają poziom atrakcyjności danej jednostki analitycznej w aspekcie prowadzenia działalności gospodarczej. Ogółem w 2016 roku w Szczecinku funkcjonowało 3137 osób prowadzących działalność gospodarczą, co w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym dało wartość referencyjną wynoszącą 13,21. Za mniej korzystne w aspekcie danego wskaźnika uznawane były wartości niższe niż odnotowana wartość referencyjna. Jednostkami najbardziej atrakcyjnymi pod względem prowadzenia działalności gospodarczej są: jednostka nr 8 (21,38) oraz jednostka nr 15 (19,19). Natomiast jednostkami, dla których odnotowano wartości niższe niż wartość referencyjna i które jednocześnie są mniej atrakcyjne dla prowadzenia działalności gospodarczej są: jednostka nr 2 (10,89), jednostka nr 3 (10,73), jednostka nr 4 (8,33), jednostka nr 5 (11,12), jednostka nr 6 (12,74), jednostka nr 7 (12,65), jednostka nr 9 (13,20), jednostka nr 10 (12,22), jednostka nr 14 (10,27) oraz jednostka nr 16 (11,24).

Ryc. 30. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Szczecinek

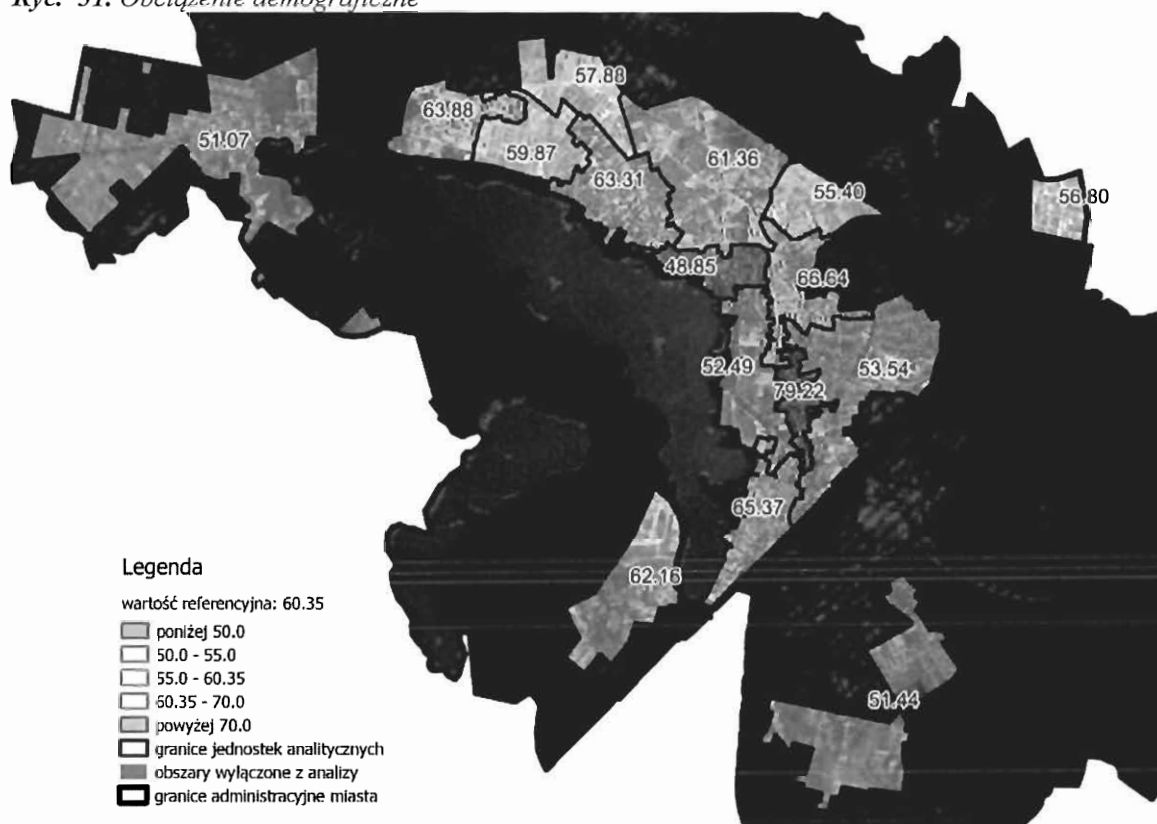

Dodatkowym wskaźnikiem wykorzystanym w analizie sfery gospodarczej miasta Szczecinek jest wskaźnik obciążenia demograficznego, który odnosi się do liczby osób w wieku nieprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym. W przypadku tego wskaźnika zachodzi pewien dualizm możliwości interpretacji jego wartości. Z jednej strony wysokie wartości wskaźnika świadczą dobrze o zamożności i poziomie zdrowotności danego społeczeństwa. Z drugiej zaś strony wysokie wartości wskaźnika obciążenia demograficznego ukazują pewną dysproporcję pomiędzy warstwą ludności pracującej a warstwą ludności pozostającą na utrzymaniu osób pracujących (dzieci, młodzież i osoby starsze). Wysokie wartości wskaźnika wskazują na konieczność podjęcia działań wyprzedzających polegających na dostosowywaniu przestrzeni do potrzeb osób starszych, a także zwiększaniu dostępności do usług opiekuńczych i społecznych.

W mieście Szczecinek na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypada około 60 osób w wieku nieprodukcyjnym. Jednostką o najmniej korzystnej sytuacji demograficznej jest jednostka nr 11, w której na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypada około 79 osób w wieku nieprodukcyjnym. Pozostałymi jednostkami, dla których odnotowano wartości mniej korzystne niż wartość referencyjna są: jednostka nr 2 (63,88), jednostka nr 5 (63,31), jednostka nr 6 (61,36), jednostka nr 9 (66,64), jednostka nr 13 (65,37) oraz jednostka nr 14 (62,16).

Ryc. 31. Obciążenie demograficzne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Szczecinek

Sfera środowiskowa

W ramach analizy sfery środowiskowej w mieście Szczecinek analizie poddano: rozkład przestrzenny średniorocznych stężeń pyłu zawieszonego PM₁₀, rozkład przestrzenny średniorocznych stężeń benzo(α)pirenu w pyłe PM₁₀ oraz udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 rokiem w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych.

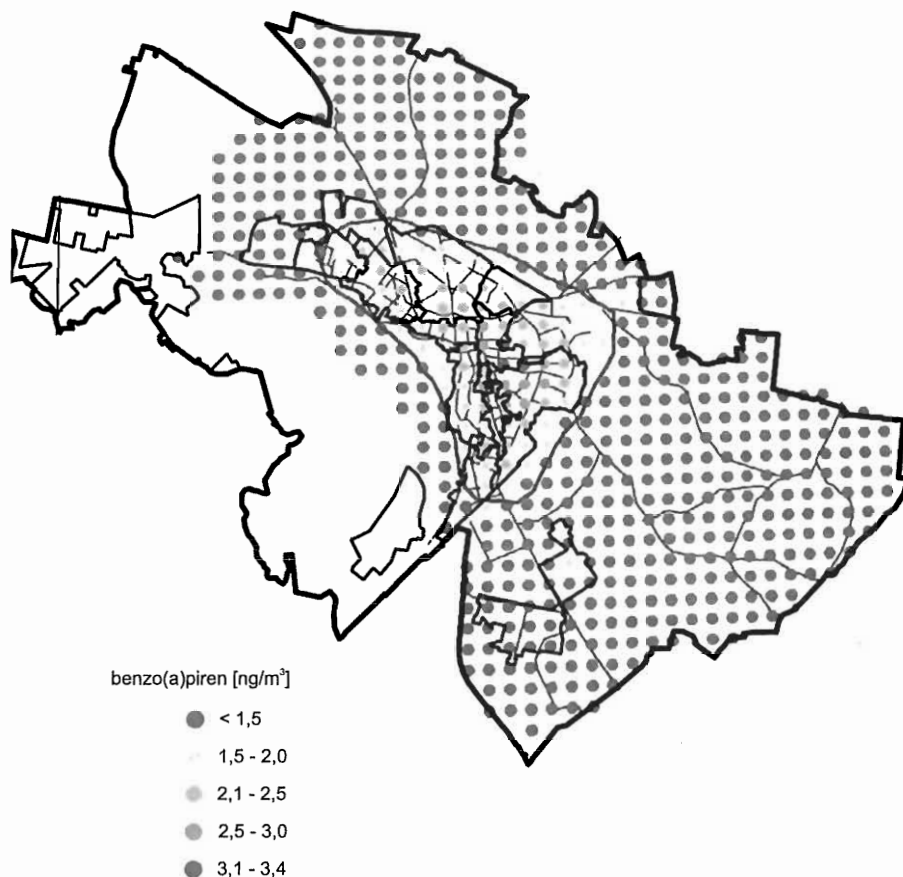
Pył PM₁₀ składa się z mieszaniny cząstek zawieszonych w powietrzu, będących mieszaniną substancji organicznych i nieorganicznych. Pył zawieszony może zawierać substancje toksyczne, takie jak m. in. wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (m. in. benzo(α)piren), metale ciężkie i dioksyny. Poziom dopuszczalny dla stężenia średniodobowego wynosi 40 µg/m³ i może być przekraczany nie więcej niż 35 dni w ciągu roku³. W Szczecinku w 2016 roku nie odnotowano przekroczeń średniorocznych stężeń pyłu zawieszonego PM₁₀.

Benzo(α)piren to silnie rakotwórczy, organiczny związek chemiczny z grupy wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych. Występuje w dymie powstającym podczas spalania niecałkowitego, a także w smogu powstającym w wyniku niskiej emisji (przede wszystkim wskutek spalania węgla oraz śmieci). Dopuszczalny poziom substancji w powietrzu wynosi 1 ng/m³. Natomiast w Szczecinku na obszarze centrum odnotowano wartości rzędu 3,1 – 3,4 ng/m³, co wskazuje na znaczne przekroczenia dopuszczalnego stężenia substancji w powietrzu. Znaczna część obszaru zurbanizowanego w Szczecinku objęta jest obszarem przekroczeń stężeń poziomu docelowego benzo(α)pirenu. Na poniższej mapie przedstawiono rozkład średniorocznych stężeń benzo(α)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀. Poziom docelowy substancji w powietrzu wynosi 1 ng/m³. Czerwonym polem oznaczono obszar przekroczeń średniorocznych stężeń benzo(α)pirenu. Największe wartości przekroczeń odnotowano w granicach jednostek analitycznych 9 i 12.

³ www.sojp.wios.warszawa.pl

Ryc. 32. Rozkład średniorocznych stężeń benzo(α)pirenu w pyłe PM10 na obszarze miasta Szczecinek

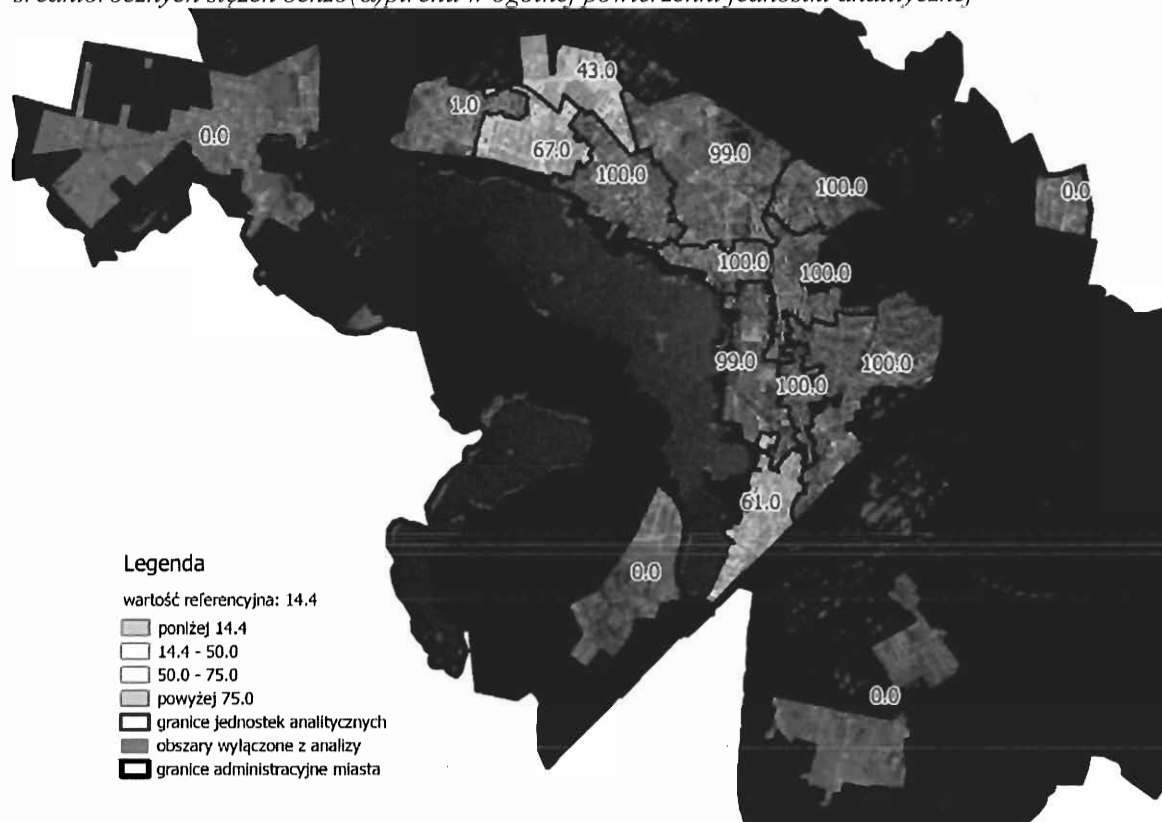

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Szczecinie

W celu umożliwienia porównywania jednostek analitycznych w aspekcie negatywnych zjawisk środowiskowych wykorzystano wskaźnik ukazujący udział procentowy powierzchni jednostki analitycznej objętej obszarem przekroczeń stężeń poziomu benzo(α)pirenu w ogólnej powierzchni danej jednostki analitycznej. W Szczecinku około 14% powierzchni miasta znajduje się w obszarze przekroczeń stężeń poziomu benzo(α)pirenu. Jednostkami, dla których odnotowano wartość wskaźnika wyższą, niż wartość referencyjna są: jednostka nr 2 (100,0%), jednostka nr 3 (67,0%), jednostka nr 4 (43,0%), jednostka nr 5 (100,0%), jednostka nr 6 (99,0%), jednostka nr 7 (100,0%), jednostka nr 8 (100,0%), jednostka nr 9 (100,0%), jednostka nr 10 (99,0%), jednostka nr 11 (100,0%), jednostka nr 12 (100,0%) oraz jednostka nr 13 (61,0%).

Ryc. 33. Udział powierzchni jednostki analitycznej znajdującej się w obszarze przekroczeń średniorocznych stężeń benzo(α)pirenu w ogólnej powierzchni jednostki analitycznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ Szczecinek

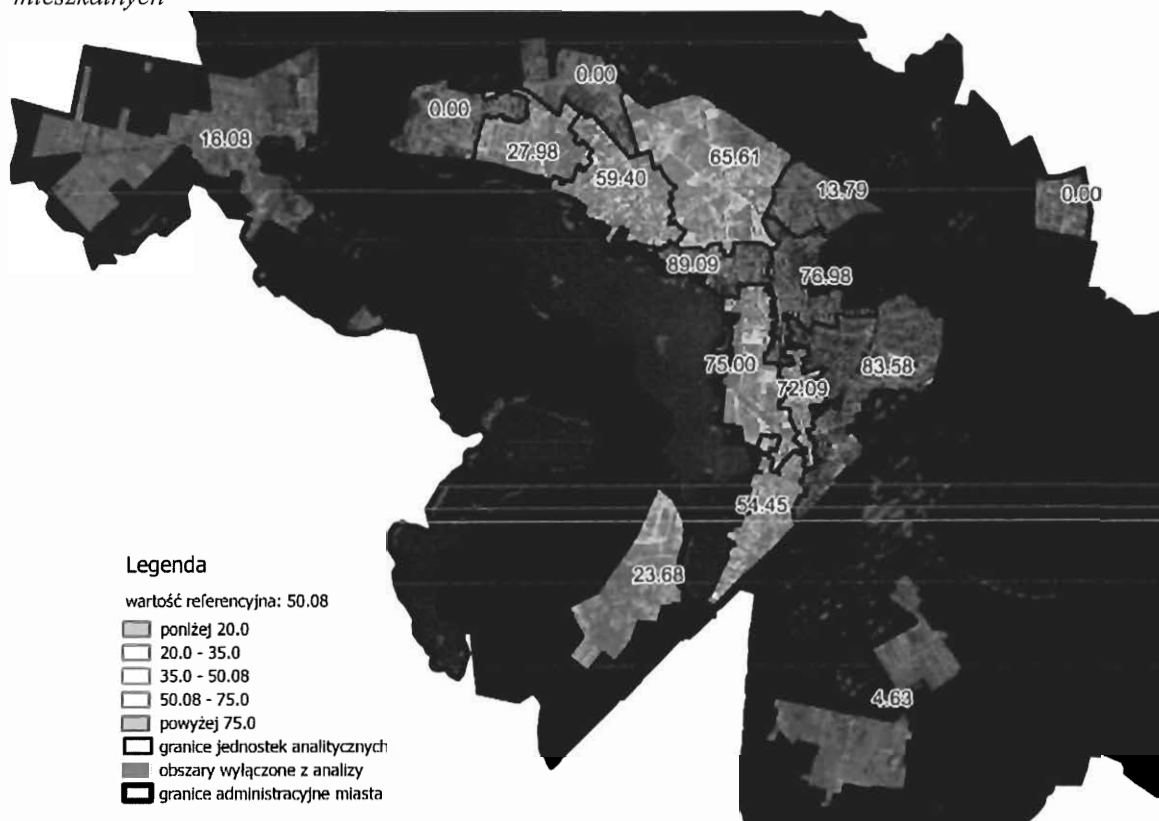
Kolejnym wykorzystanym miernikiem służącym ocenie stopnia zróżnicowania jednostek analitycznych w Szczecinku w sferze środowiskowej jest wskaźnik odnoszący się do udziału budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 rokiem w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych. Z badań przeprowadzonych przez Narodową Agencję Poszanowania Energii⁴ wynika, iż istnieją znaczne różnice związane z efektywnością energetyczną budynków w zależności od okresu ich budowy. Budynki powstałe w poszczególnych okresach budowane były z uwzględnieniem obowiązujących przepisów techniczno-budowlanych odnoszących się do wymagań izolacyjności. Według przepisów obowiązujących przed 1970 rokiem wymagany współczynnik przenikania ciepła dla ścian zewnętrznych wynosił 1,16, co oznaczało przeciętne roczne zużycie energii na ogrzanie budynku w wysokości od 240 do 280 kWh. Zmiany przepisów w latach 80. XX wieku ograniczyły wymagany współczynnik przenikania ciepła dla ścian zewnętrznych do 0,75 (w dalszych latach sukcesywnie zmniejszany), co poskutkowało zmniejszeniem przeciętnego rocznego zużycia

⁴ Narodowa Agencja Poszanowania Energii S.A., Podręcznik typologii budynków mieszkalnych z przykładami działań mających na celu zmniejszenie ich energochłonności, Warszawa 2011.

energii na ogrzanie budynku do 160-200 kWh. Z powyższych przesłanek wynika, iż budynki wybudowane przed 1970 rokiem narażone są na stosunkowo duże straty energii cieplnej przez co mieszkańcy tych budynków zmuszeni są ponosić wyższe opłaty za wykorzystywaną energię. W Szczecinku budynki mieszkalne wybudowane przed 1970 rokiem stanowią 50,1% wszystkich budynków mieszkalnych w mieście. Jednostkami, dla których odnotowano wartości wskaźnika wyższe niż wartość referencyjna są: jednostka nr 5 (59,4%), jednostka nr 6 (65,6%), jednostka nr 8 (89,1%), jednostka nr 9 (77,0%), jednostka nr 10 (75,0%), jednostka nr 11 (72,1%), jednostka nr 12 (83,6%) oraz jednostka nr 13 (54,5%). Biorąc pod uwagę powyższe przesłanki należy podejmować działania na rzecz poprawy efektywności energetycznej budynków mieszkalnych na obszarze Szczecinka.

Ryc. 34. Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 rokiem w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Szczecinku

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Za jeden z ważniejszych czynników rozwojowych współczesnych miast uznaje się jego aktualny stan zagospodarowania przestrzennego i polityka przestrzenna prowadzona przez samorząd terytorialny. Biorąc pod uwagę fakt, iż przestrzeń w miastach jest dobrem ograniczonym, należy podejmować takie działania, które pozwolą dostępną przestrzeń wykorzystać w możliwie najbardziej efektywny i użyteczny sposób. Dobrze zaplanowana i zagospodarowana przestrzeń miejska stanowi jeden z czynników determinujących jakość życia w mieście.

Uwarunkowania komunikacyjne

Szczecinek położony jest na przecięciu dwóch dróg krajowych: nr 20 (relacji Stargard – Gdynia) oraz nr 11 (relacji Bytom – Kołobrzeg). Droga krajowa nr 20 jest główną trasą łączącą Szczecin z Trójmiastem o przebiegu równoleżnikowym, natomiast droga krajowa nr 11 to trasa o przebiegu południkowym łącząca Pomorze Zachodnie ze Śląskiem. Ponadto przez obszar Szczecinka przebiega droga wojewódzka nr 172 łącząca Szczecinek z Połczynem-Zdrój. Droga krajowa nr 11 w ciągu ulic: Pilska, Sikorskiego, Słowiańska, Cieślaka, Narutowicza, Koszalińska i Kołobrzaska pełni funkcję obwodnicy Szczecinka łącząc południową i północno-zachodnią część miasta.

Komunikacja miejska w Szczecinku obsługuje 14 linii autobusowych, w tym jedną nocną.

Tab. 7. Wykaz linii autobusowych kursujących na terenie Szczecinka

Numer linii	Trasa
0	okrężna: Dworcowa (Dworzec Kol.) – Dworcowa (Dworzec Kol.)
1	Trzesiecka (Pętla)/Polna (Białogardzka) – Pilska (Wierzbowa)
2	Polna (Białogardzka) – Staszica (Pętla)
3	Dworcowa (Dworzec Kol.) – Trzesiecka (Pętla)
4	Harcerska (Słowianka) – Bugno (Elda)
6	Białogardzka (Polna) – Staszica (Pętla)
7	Bugno (Elda) – Dworcowa (Dworzec Kol.)
07	Polna (Białogardzka) – Waryńskiego (Kronospan)
8	Czarnobór (Pętla) – Szafera (Kaszubska)
9	Trzesiecka (Pętla) – Staszica (Pętla)
11	Polna (Białogardzka) – Turowo (Pętla)
13	Dworcowa (Dworzec Kol.) – Parsecko
14	Os. Marceлин (Norwida) – Polna (Białogardzka)
N	nocna okrężna: Dworcowa (Dworzec Kol.) – Dworcowa (Dworzec Kol.)

Źródło: www.szczecinek.trasownik.net

Komunikacja miejska w Szczecinku obsługuje niemal cały obszar zurbanizowany miasta z wyłączeniem wschodniego brzegu jeziora Trzesiecko, obszaru wokół osiedla Kopernika oraz terenów położonych na wschód od drogi krajowej nr 11. Funkcjonują linie zapewniające połączenie z miastem dla osiedli: Trzesieka, Marcelin, Świątki oraz Raciborki.

Na obszarze miasta Szczecinek zlokalizowane są trzy stacje kolejowe: Szczecinek, Szczecinek Chyże oraz Czarnobór. Na stacji głównej w Szczecinku zatrzymują się wszystkie pociągi dalekobieżne, natomiast stacje Szczecinek Chyże oraz Czarnobór obsługiwane są wyłącznie przez pociągi relacji regionalnych. Przez Szczecinek przebiegają trzy linie kolejowe:

- nr 210 relacji Chojnice – Runowo Podlaskie;
- nr 404 relacji Szczecinek – Białogard;
- nr 405 relacji Piła – Ustka.

Szczecinek ma również dostęp do transportu lotniczego. Najbliżej położone są lotniska zlokalizowane w: Bydgoszczy (140 km), Goleniowie (160 km), Poznaniu (170 km) oraz Gdańsku (180 km). Natomiast porty lotnicze w Berlinie i Warszawie oddalone są od Szczecinka o, kolejno, 320 i 410 kilometrów.

Zagospodarowanie przestrzenne

Obecnie w mieście Szczecinek obowiązują 64 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego sporządzone na podstawie ustawy o planowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 roku. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego jest aktem prawa miejscowego określającym przeznaczenie, warunki zagospodarowania oraz zabudowy terenu. Łącznie, wszystkie obowiązujące miejscowe plany obejmują tereny o powierzchni 4300,36 hektarów, czyli 88,7% powierzchni całego miasta. W opracowanych planach miejscowych obszary najczęściej przeznacza się pod:

- tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej;
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
- tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z dopuszczeniem zabudowy usługowej;
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem zabudowy usługowej;
- tereny zabudowy usługowej (w tym: usług sakralnych, usług publicznych, usług oświatowych, usług administracji, tereny usług sportu i rekreacji, tereny usług turystyki);

- tereny obiektów produkcyjnych, składów oraz magazynów;
- tereny rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²;
- tereny rolnicze;
- tereny zieleni urządzonej;
- tereny lasów;
- tereny wód powierzchniowych śródlądowych;
- tereny zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych.

Inną formą ustalającą przeznaczenie terenu jest decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (dalej: decyzja o warunkach zabudowy). Jest to decyzja administracyjna ustalająca warunki zmiany sposobu zagospodarowania terenu poprzez budowę obiektu budowlanego lub wykonanie innych robót budowlanych i wydawana jest tylko dla terenów, na których nie obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Z uwagi na fakt, iż miejscowe plany w Szczecinku pokrywają niemal 90% powierzchni miasta, decyzja o warunkach zabudowy nie jest powszechnie stosowanym narzędziem. W latach 2011 – 2016 w Szczecinku wydano zaledwie 15 takich decyzji⁵.

Według danych z Ewidencji Gruntów i Budynków z 2015 roku, powierzchnia miasta Szczecinek wynosi 48,46 km², w tym aż 18,03 km² (37,3%) stanowią użytki rolne. Drugą co do wielkości formą użytkowania gruntu są grunty leśne oraz grunty zadrzewione i zakrzewione, które obejmują obszar o powierzchni 11,05 km² (22,9%). Tereny mieszkaniowe zajmują około 4,2% ogólnej powierzchni miasta (2,07 km²). Zurbanizowane tereny niezabudowane stanowią 5,6% powierzchni miasta, inne tereny zabudowane 5,4%, a tereny przemysłowe 1,9% ogólnej powierzchni Szczecinka. Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe obejmują obszary o powierzchni 77 hektarów (1,6%). Stosunkowo wysoki udział w ogólnej powierzchni miasta mają również grunty pod wodami, które zajmują tereny o powierzchni 4,26 km² (8,8%). Wysoki jest także udział nieużytków, które w Szczecinku stanowią aż 5,7% ogólnej powierzchni miasta (2,69 km²).

⁵ Dane GUS

Tab. 8. Struktura użytkowania gruntów

L.p.	Rodzaj użytku	Powierzchnia	
		ha	%
1	użytki rolne ogółem	1803	37,3
2	grunty leśne oraz grunty zadrzewione i zakrzewione	1105	22,9
3	tereny mieszkaniowe	207	4,2
4	tereny przemysłowe	94	1,9
5	inne tereny zabudowane	259	5,4
6	zurbanizowane tereny niezabudowane	270	5,6
7	tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	77	1,6
8	drogi	235	4,6
9	tereny kolejowe	58	1,2
10	użytki kopalne	0	0,0
11	użytki ekologiczne	9	0,2
12	grunty pod wodami	426	8,8
13	nieużytki	269	5,7
14	tereny różne	29	0,6
	Razem	4846	100

Źródło: Ewidencja Gruntów i Budynków, Starostwo Powiatowe w Szczecinku, 2015 (za: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Szczecinek)

Rozwój przestrzenny Szczecinka uwarunkowany został jego lokacją pomiędzy dwoma jeziorami: Trzesiecko i Wielimie. Za czasów lokacji Szczecinka brzegi obu jezior zlokalizowane były znacznie bliżej siebie, co determinowało podłużny układ zabudowy. Kolejną barierą przestrzenną rozwoju miasta jest jego system komunikacyjny. Szczecinek położony jest na przecięciu dwóch dróg krajowych nr 11 i nr 20, które oddzielają intensywnie zagospodarowaną część położoną nad jeziorem Trzesiecko od niezurbanizowanej części położonej w północno-wschodnim rejonie miasta. Bardziej czytelną i wyrazistą barierą przestrzenną są tereny kolejowe, które również dzielą miasto na część intensywnie zagospodarowaną oraz niezurbanizowaną, powtarzając podział dokonany przez drogi krajowe. Jednak tereny kolejowe stanowią barierę rozwoju także systemu transportu kołowego. Obecnie jedynym przejazdem przez tory jest wiadukt na ul. Piłskiej, przy której zlokalizowana jest także strefa przemysłowa.

Jak wskazano w Studium w Szczecinku wyróżnić można następujące obszary:

- obszary zainwestowane – zaliczają się do nich obszary zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, mieszkaniowej jednorodzinnej, usługowej, produkcyjnej czy obsługi gospodarki rolnej lub leśnej.
- obszary zieleni i wód – obszary zieleni urządzonej, usług turystycznych i sportowo-rekreacyjnych, cmentarze, obszary ogrodów działkowych, lasy oraz wody otwarte i ważniejsze ciekły wodne.
- obszary niezabudowane: są to obszary stanowiące potencjalne miejsca rozwoju miasta.

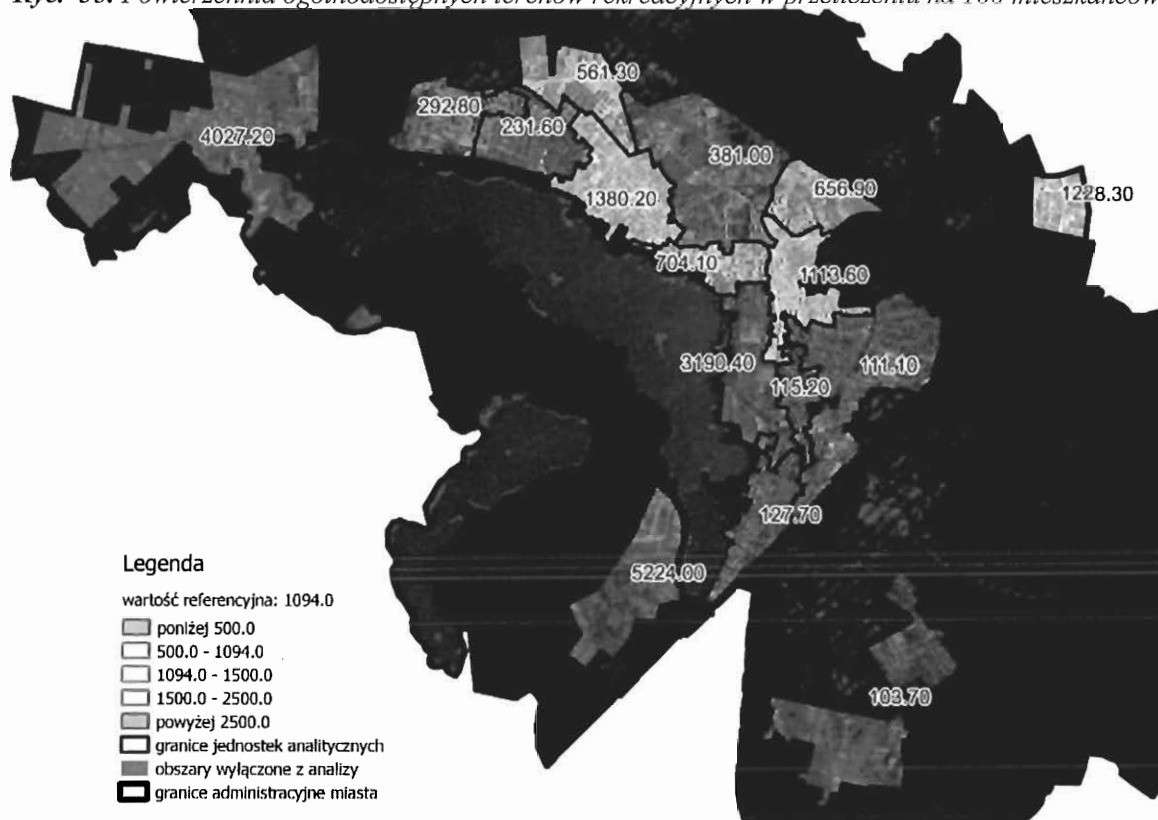

Na potrzeby niniejszej diagnozy sfery przestrzenno-funkcjonalnej analizie poddano powierzchnię ogólnodostępnych terenów rekreacyjnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców danej jednostki analitycznej. Należy pamiętać, iż nie wszystkie tereny o funkcjach rekreacyjnych są ogólnodostępne, w badaniu nie uwzględniano m. in. placów zabaw zlokalizowanych na terenach przedszkolnych czy należących do osób prywatnych. Na potrzeby badania za ogólnodostępne tereny rekreacyjne uznano: otwarte place zabaw, boiska, parki, strefę aktywnego wypoczynku, siłownie zewnętrzne, zestawy sprawnościowe typu street-workout oraz pozostałe tereny miejskie o przeznaczeniu rekreacyjnym.

Na podstawie przeprowadzonej analizy wskazano, iż w Szczecinku na 100 mieszkańców przypada około 1100 m² ogólnodostępnych powierzchni rekreacyjnych. Jednostkami, w których powierzchnia tych terenów w przeliczeniu na 100 mieszkańców jest największa są: jednostka nr 1 (4027,2 m²), jednostka nr 10 (3161,8 m²) oraz jednostka nr 14 (5224,0 m²). Obszary o najmniejszej powierzchni ogólnodostępnych terenów rekreacyjnych zlokalizowane są w centrum Szczecinka. Są to: jednostka nr 11 (115,2 m²), jednostka nr 12 (111,1 m²), jednostka nr 13 (127,7 m²) oraz jednostka nr 15 (103,7 m²). Pozostałymi jednostkami, dla których odnotowano wartości wskaźnika niższe niż wartość referencyjna są: jednostka nr 2 (292,8 m²), jednostka nr 3 (231,6 m²), jednostka nr 4 (561,3 m²), jednostka nr 6 (381,0 m²), jednostka nr 7 (656,9 m²) oraz jednostka nr 8 (704,1 m²).

Ryc. 35. Powierzchnia ogólnodostępnych terenów rekreacyjnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Szczecinek

W celu uzupełnienia analizy sfery przestrzenno-funkcjonalnej badaniu poddano występowanie działalności gospodarczych typowych dla obszarów problemowych (m. in. punkty sprzedaży alkoholu, przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie gier losowych oraz udzielania pożyczek poza systemem bankowym [tzw. „chwilówek], punktów sprzedaży odzieży używanej itp.)⁶. Wykorzystano trzy mierniki wskazujące liczbę występujących punktów sprzedaży alkoholu w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, liczbę podmiotów gospodarczych działających w sekcji PKD 2007 64.92.Z oraz 92.00.Z w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

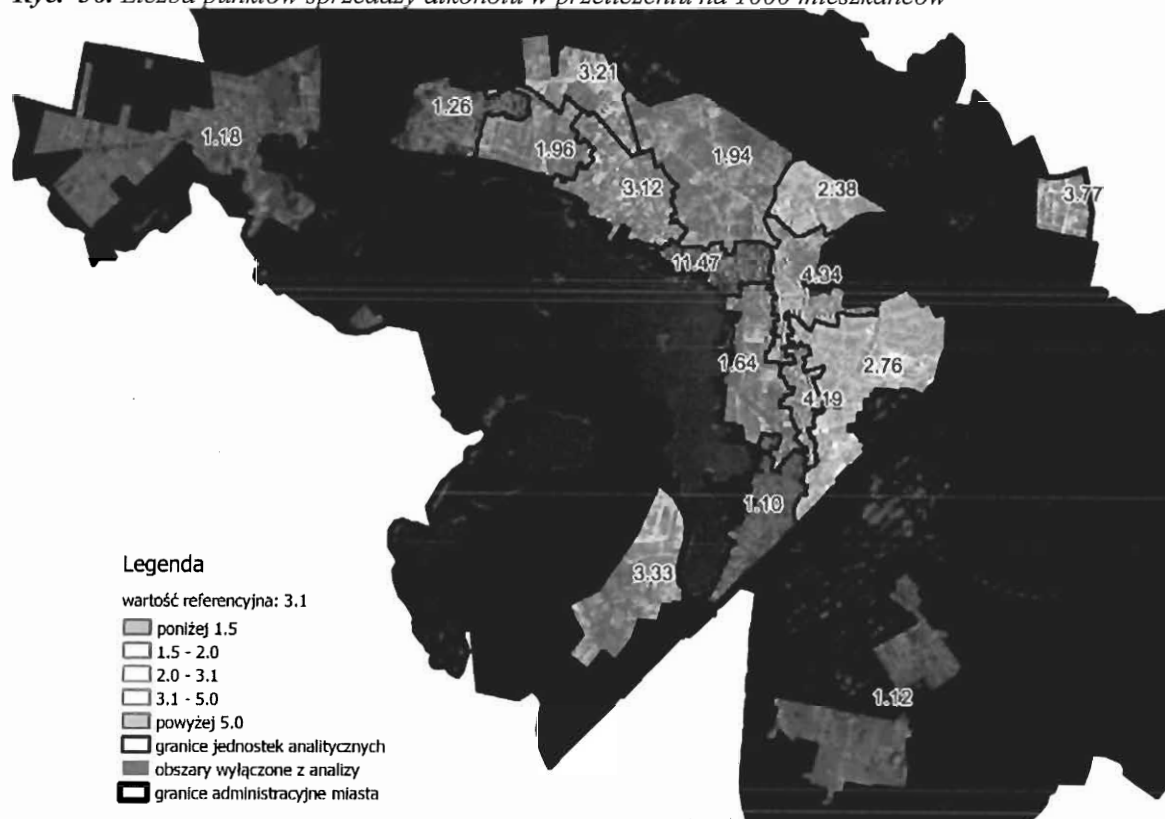
Pierwszym wskaźnikiem wykorzystanym w analizie jest liczba punktów sprzedaży alkoholu w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Punkty sprzedaży alkoholu zlokalizowane są przede wszystkim w miejscach sprzyjających spożyciu, tj. w okolicy centrum miasta lub parków. Duża liczba punktów sprzedaży alkoholu świadczy o dużym popycie na alkohol, co z kolei może skutkować powstawaniem miejsc potencjalnie niebezpiecznych, wokół których gromadzić się mogą osoby go spożywające. W Szczecinku na 1000 mieszkańców przypadają aż 3 punkty sprzedaży alkoholu. Zdecydowanie największą liczbę punktów sprzedaży alkoholu

⁶ Joanna Frątczak-Muller, Delimitacja obszarów kryzysowych – sposoby, kryteria, wskaźniki

w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odnotowano na obszarze jednostki nr 8 (11,47), która swym zasięgiem przestrzennym obejmuje ściśle centrum miasta. Pozostałymi jednostkami, dla których odnotowano wartości wskaźnika wyższe niż wartość referencyjna są: jednostka nr 4 (3,21), jednostka nr 5 (3,12), jednostka nr 9 (4,34), jednostka nr 11 (4,19), jednostka nr 14 (3,33) oraz jednostka nr 16 (3,77).

Ryc. 36. Liczba punktów sprzedaży alkoholu w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

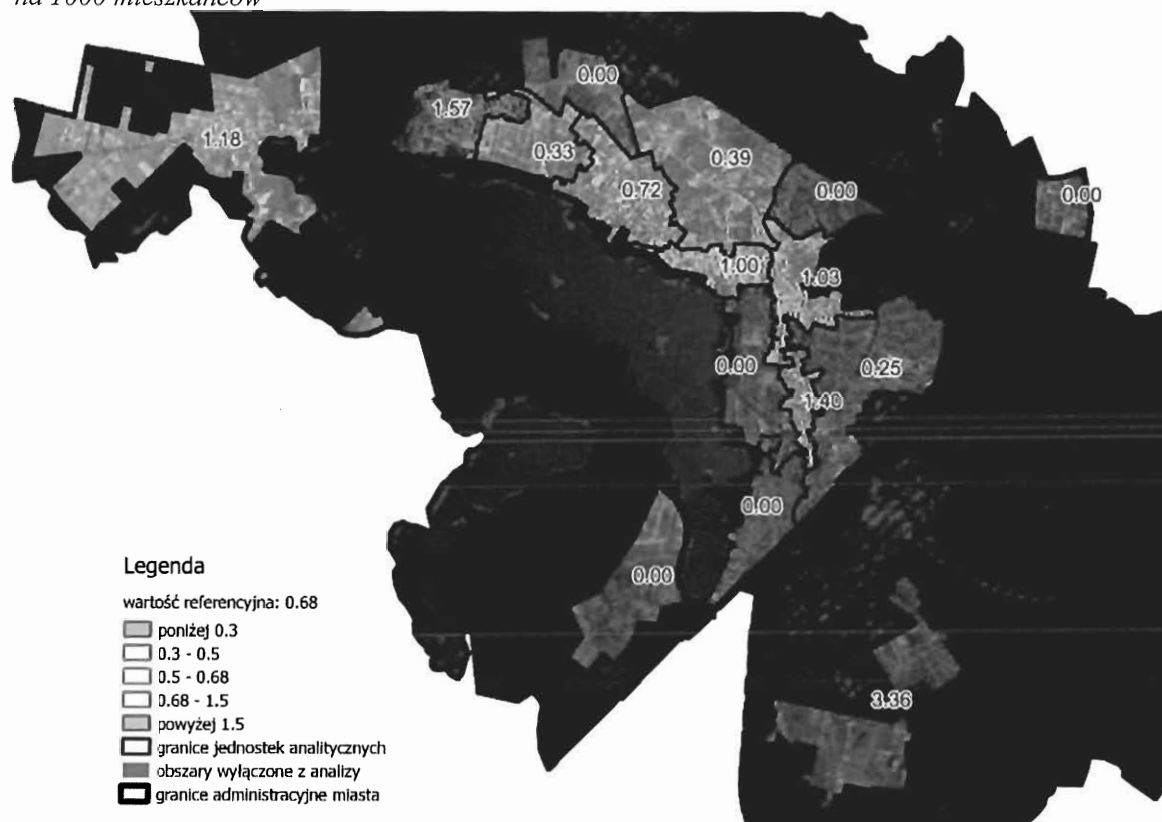
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Szczecinek

Podklasa 92.00.Z obejmuje działalność w zakresie gier losowych i zakładów wzajemnych, taką jak: sprzedaż losów na loterię, eksploatacja automatów do gier hazardowych na monety, obsługa stron internetowych z wirtualnymi grami losowymi, działalność bukmacherska oraz pozostała działalność w zakresie zakładów wzajemnych, zakłady wyścigów konnych, a także działalność kasyn, włączając „pływające kasyna”. Stosunkowo duże nagromadzenie działalności tego typu może doprowadzić do uzależnień od hazardu w lokalnej społeczności, które z kolei może skutkować problemami finansowymi czy przejawami zachowań agresywnych. W Szczecinku na 1000 mieszkańców przypada około 0,7 podmiotu gospodarczego funkcjonującego w wyżej wskazanej podklasie PKD 2007. Jednostkami, dla których odnotowano wartości wskaźnika wyższe niż wartość referencyjna są: jednostka

nr 1 (1,18), jednostka nr 2 (1,57), jednostka nr 5 (0,72), jednostka nr 8 (1,00), jednostka nr 9 (1,03), jednostka nr 11 (1,40) oraz jednostka nr 15 (3,36).

Ryc. 37. Liczba podmiotów gospodarczych działających w podsekcji 92.00.Z PKD 2007 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

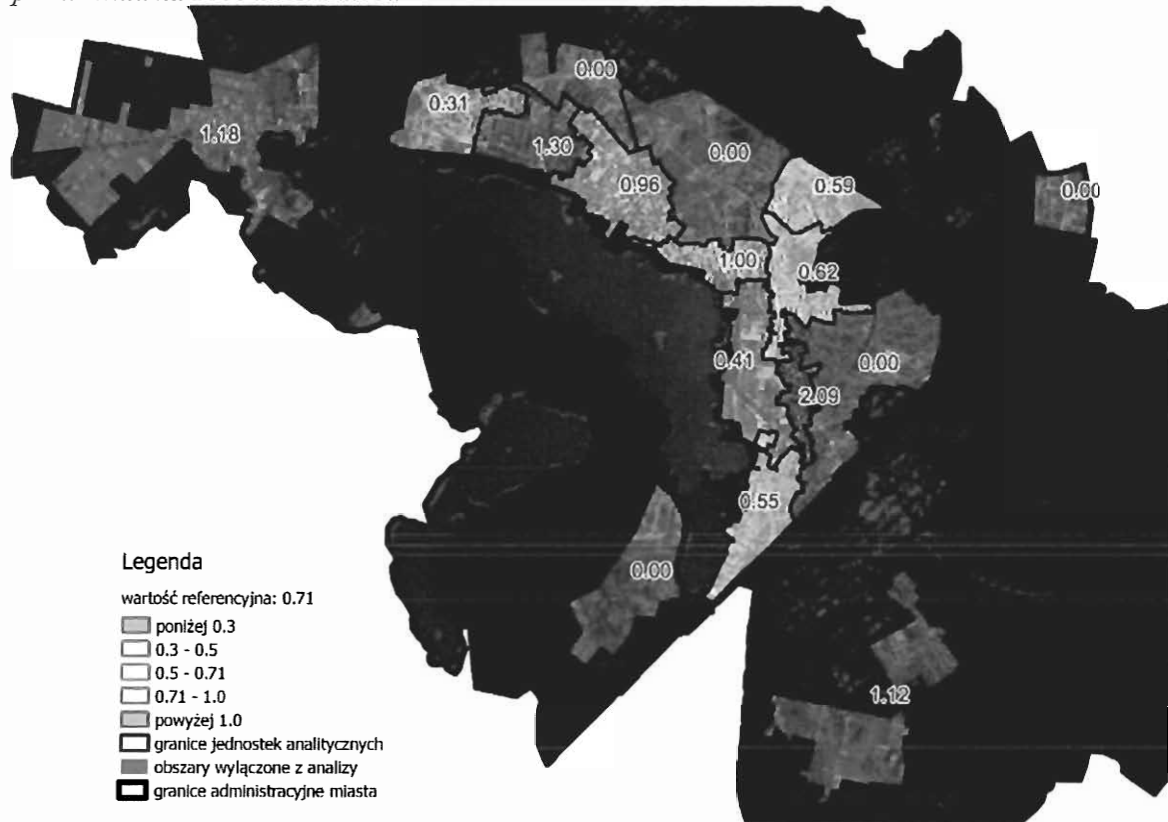

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Szczecinek

Ostatnim wykorzystanym miernikiem w sferze przestrzenno-funkcjonalnej jest wskaźnik odnoszący się do liczby podmiotów gospodarczych działających w sekcji 64.92.Z w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Podklasa ta obejmuje działalność związaną z usługami finansowymi dotyczącymi przede wszystkim udzielania kredytów przez instytucje nie objęte pośrednictwem pieniężnym, w tym m. in.: pożyczki pieniężne poza systemem bankowym oraz udzielanie pożyczek pod zastaw (np. działalność lombardów). W Szczecinku na 1000 mieszkańców przypada około 0,7 podmiotu gospodarczego funkcjonującego w wyżej wskazanej podklasie PKD 2007. Jednostkami, dla których odnotowano wartości wskaźnika wyższe niż wartość referencyjna są: jednostka nr 1 (1,18), jednostka nr 3 (1,30), jednostka nr 5 (0,96), jednostka nr 8 (1,00), jednostka nr 11 (2,09) oraz jednostka nr 15 (1,12).

Ryc. 38. Liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w podsekcji 64.92.Z PKD 2007 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Szczecinek

Sfera techniczna

W niniejszej diagnozie zjawisk i czynników kryzysowych występujących w sferze technicznej miasta Szczecinek szczególną uwagę zwrócono na stan techniczny zasobu mieszkaniowego. Stan techniczny budynków mieszkalnych ma fundamentalny wpływ na warunki życia mieszkańców Szczecinka. Analizie poddano dwa wskaźniki odnoszące się do: udziału budynków mieszkalnych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych oraz udziału budynków wymagających remontu w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych. Na podstawie analizy otrzymanych wartości wskazano jednostki analityczne, w których zidentyfikowano negatywne zjawiska w sferze technicznej.

W rozumieniu ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku, zabytkiem jest nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich część lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową. Do wojewódzkiego rejestru zabytków wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków lub na wniosek właściciela lub użytkownika wieczystego zabytku. Do rejestru zabytków nieruchomych województwa zachodniopomorskiego wpisanych jest 19 obiektów zlokalizowanych na terenie miasta Szczecinek, w tym średniowieczny układ urbanistyczny miasta, który ograniczony jest ulicami: Jana Pawła II, Wyszyńskiego, Powstańców Wielkopolskich, Ordoną, Junacką, Podwale oraz działką ewidencyjną nr 318. Zasięg przestrzenny zabytkowego układu urbanistycznego pokrywa się z granicami jednostki analitycznej nr 8. W rejestrze zabytków ponadto umieszczono fragment Parku Miejskiego zlokalizowanego pomiędzy ulicami Mickiewicza i Jeziorną.

Tab. 9. Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków z terenu miasta Szczecinek

L.p.	Obiekt	Lokalizacja	Nr rejestru	Data wpisu	Jednostka analityczna
1	Średniowieczny układ urbanistyczny	między ulicami: Jana Pawła II, Wyszyńskiego, Powstańców Wlkp., Ordoną, działką nr 318,	42	04.09.1956	8

		Junacką i Podwale			
2	Kościół p.w. Narodzenia NMP	ul. 3-go Maja 1	A-1122	20.09.1984	10
3	D. ewangelicka sala modlitw, ob. cerkiew prawosławna p.w. Świętej Trójcy	ul. Szkolna 6	A-1114	19.03.1984	6
4	Wieża kościoła p.w. św. Mikołaja, ob. muzeum	ul. Ks. Elżbiety	433	19.03.1965	8
5	D. Żydowski dom przedpogrzebowy, ob. kaplica ewangelicka	ul. Wodociągowa	A-1405	24.04.2015	9
6	Teren dawnego cmentarza żydowskiego	ul. Wodociągowa	A-1405	24.04.2015	9
7	Zamek Książąt Pomorskich (skrzydło południowe)	ul. Mickiewicza 2	A-1120	19.03.1984	10
8	Schron bojowy ciężki typu B-Werk (w systemie umocnień Wału Pomorskiego)	ul. Kościuszki	A-1388	07.04.2015	2
9	Park Miejski	między ul. Jeziorną i ul. Mickiewicza	1076	12.06.1980	10
10	Poczta z bramą wjazdową	ul. Bohaterów Warszawy 36	A-1234	06.05.2014	8
11	Budynek Sądu	ul. Bohaterów Warszawy 42	A-1234	06.05.2014	8
12	Budynek Dworca Kolejowego	ul. Dworcowa 1	A-1237	27.05.2014	12
13	Spichlerz	ul. Junacka 7	A-1123	12.09.1984	8

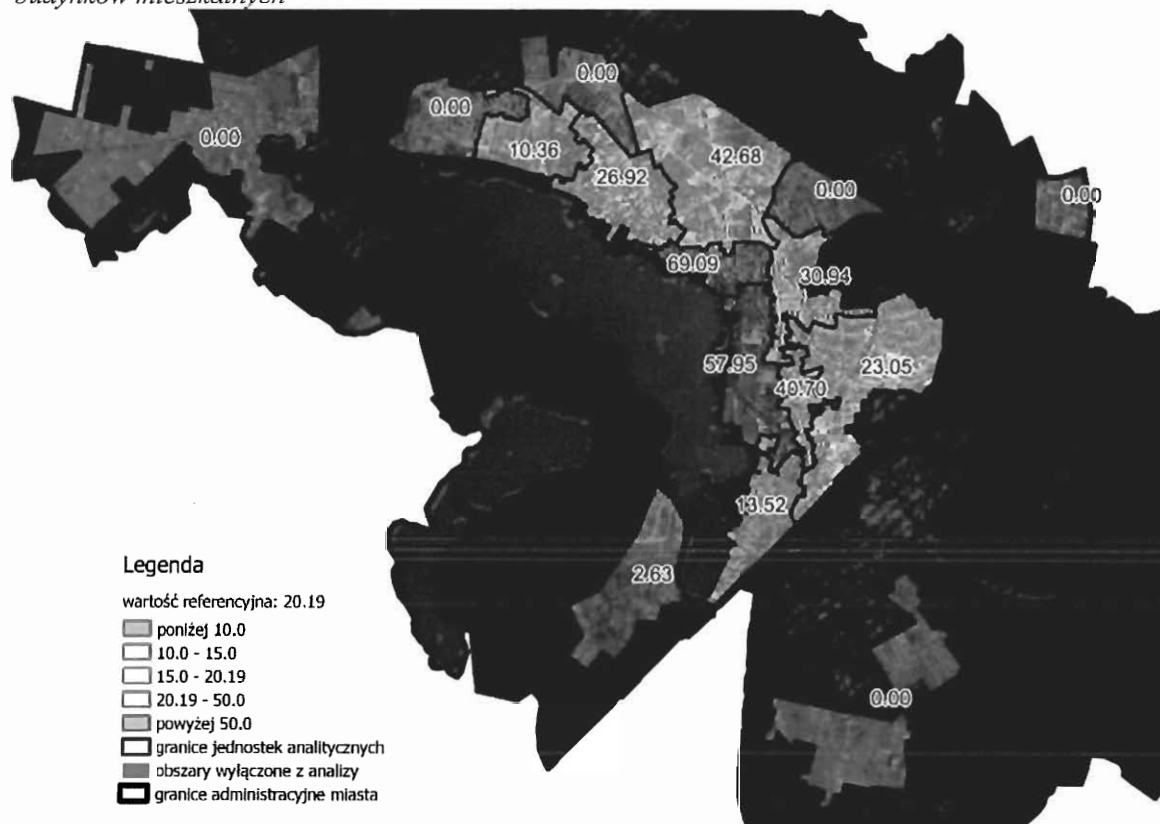
14	Budynek d. Urzędu Powiatowego	ul. 3-go Maja 2	A-1124	20.05.1985	10
15	Spichlerz	pl. Sowińskiego 4	A-1121	26.11.1976	8
16	D. Szkoła, ob. Muzeum Regionalne	ul. Szkolna 1	A-107	27.11.2002	6
17	Szkoła z budynkiem hali gimnastycznej	pl. Wazów 1	A-1235	27.05.2014	11
18	Wodociągowa wieża ciśnień	ul. Wodociągowa	A-389	15.10.2012	9
19	Dwór wraz z parkiem Bugno	ul. Bugno	A-1123	11.10.1980	-

Źródło: *Rejestr zabytków nieruchomych województwa zachodniopomorskiego*

Formę ochrony zabytków o charakterze lokalnym stanowi wpis do gminnej ewidencji zabytków, w której umieszcza się obiekty na wniosek Burmistrza lub właściciela danego obiektu. W Gminnej Ewidencji Zabytków miasta Szczecinek wpisanych jest łącznie 604 budynków mieszkalnych. Ich liczbę odniesiono do ogólnej liczby budynków mieszkalnych, by wskazać procentowy udział zabytkowych budynków mieszkalnych w ogólnej ich liczbie. Budynki o charakterze zabytkowym, poza walorami architektonicznymi, często także są w złym stanie technicznym wskutek braku ich modernizacji i remontów, który z kolei spowodowany może być zarówno brakiem funduszy na remont w większym zakresie, jak i trudnościami związanymi z wymogami konserwatora zabytków. W Szczecinku budynki mieszkalne wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków stanowią 20,19% wszystkich budynków mieszkalnych zlokalizowanych na terenie miasta. Jednostkami, dla których odnotowano wartość wskaźnika wyższą niż wartość referencyjna są: jednostka nr 5 (26,92%), jednostka nr 6 (42,68%), jednostka nr 8 (69,09%), jednostka nr 9 (30,94%), jednostka nr 10 (57,95%), jednostka nr 11 (40,70%) oraz jednostka nr 12 (23,05%).

Ryc. 39. Udział budynków mieszkalnych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych

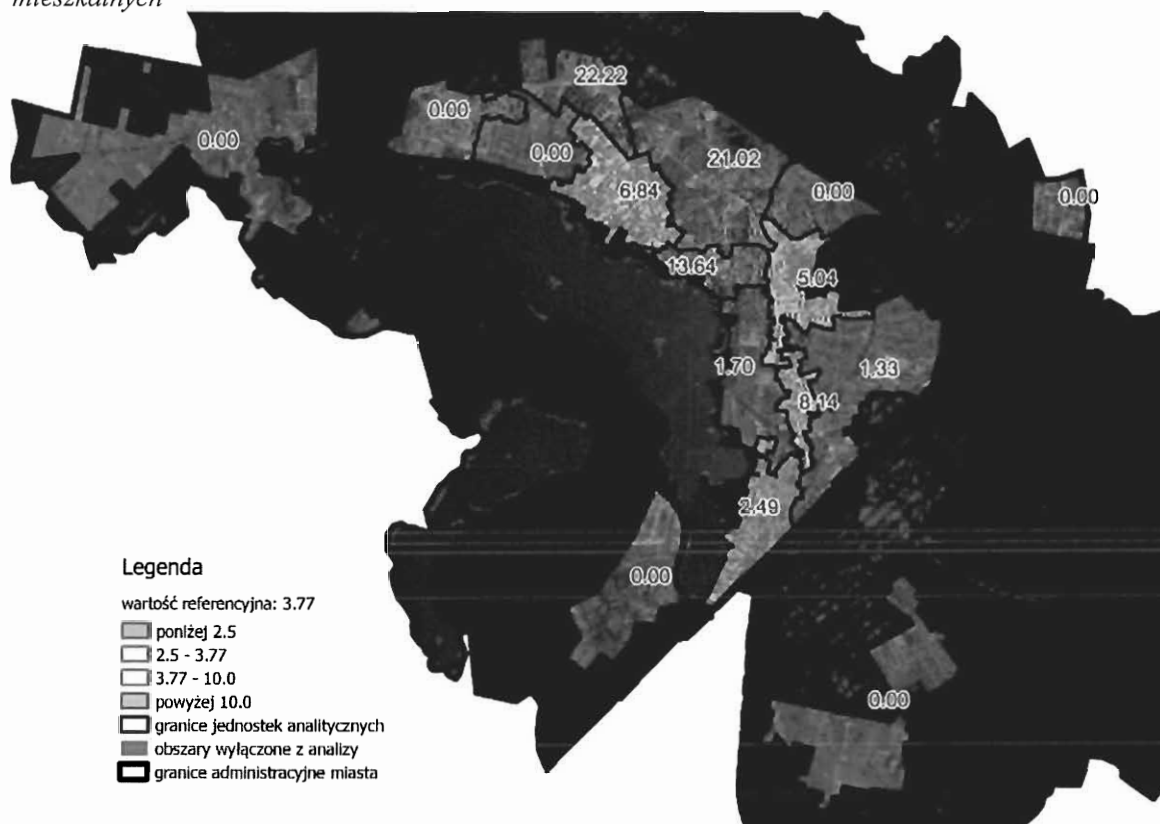

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Szczecinek i Starostwa Powiatowego w Szczecinku

Na potrzeby niniejszej diagnozy poproszono wszystkich zarządców budynków mieszkalnych w Szczecinku o określenie liczby budynków mieszkalnych wymagających remontu w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych. Wartość referencyjna dla miasta Szczecinek wyniosła 3,41%. Natomiast jednostkami, dla których odnotowano wartości wskaźnika wyższe niż wartość referencyjna są: jednostka nr 4 (22,22%), jednostka nr 5 (6,84%), jednostka nr 6 (21,02%), jednostka nr 8 (13,64%), jednostka nr 9 (5,04%) oraz jednostka nr 11 (8,14%).

Ryc. 40. Udział budynków mieszkalnych wymagających remontu w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zarządców nieruchomości i Starostwa Powiatowego w Szczecinku

Granice obszarów zdegradowanych

Zgodnie z przytoczoną we wstępie do niniejszej diagnozy definicją, za obszar zdegradowany uznać należy obszar, na którym stwierdzono występowanie stanu kryzysowego. Ten spowodowany jest natomiast szczególnym natężeniem problemów społecznych oraz współwystępowaniem negatywnych zjawisk w co najmniej jednej z pozostałych sfer, tj.: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. W poniższej tabeli zestawiono jednostki, w których obok natężenia negatywnych zjawisk w sferze społecznej zidentyfikowano również problemy w co najmniej jednej z pozostałych sfer, co wskazuje na występowanie w tych jednostkach stanu kryzysowego.

Tab. 10. Wyniki analizy wskaźnikowej we wszystkich badanych sferach

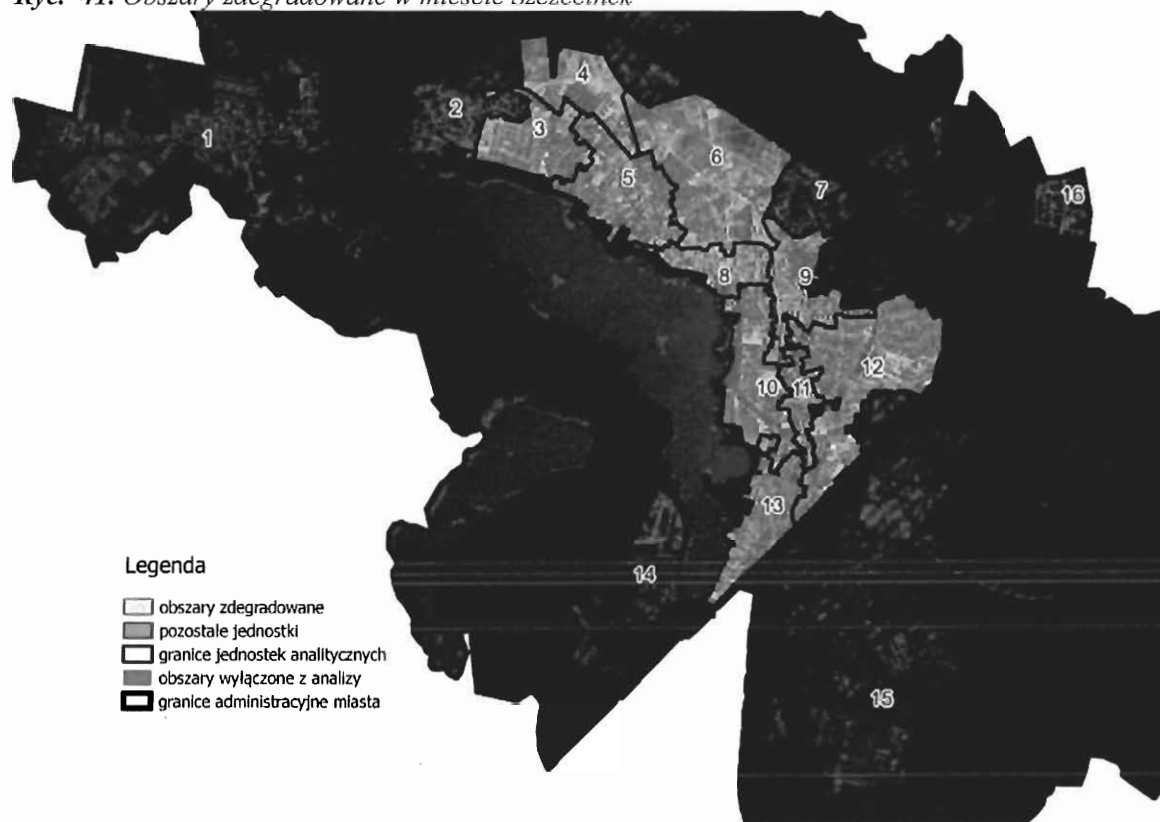
Jednostka	Sumaryczny Wskaźnik Degradacji	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera techniczna
9	167,34	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
12	116,08	TAK	NIE	TAK	TAK	TAK
8	104,16	TAK	NIE	TAK	TAK	TAK
6	84,07	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
5	50,74	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
10	33,04	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK
4	10,59	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
13	7,34	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE
3	6,10	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE
11	4,64	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK

Źródło: opracowanie własne

W każdej z jednostek, w której odnotowano koncentrację negatywnych zjawisk społecznych, współwystępują również negatywne zjawiska w co najmniej jednej z pozostałych sfer, co pozwala na stwierdzenie w ich obrębie stanu kryzysowego. Na podstawie przeprowadzonej analizy czynników i zjawisk kryzysowych występujących na terenie miasta Szczecinek, do granic obszaru zdegradowanego zaliczono: jednostkę nr 9, jednostkę nr 12, jednostkę nr 8, jednostkę nr 6, jednostkę nr 5, jednostkę nr 10, jednostkę nr 4, jednostkę nr 13, jednostkę nr 3 oraz jednostkę nr 11.

Ryc. 41. Obszary zdegradowane w mieście Szczecinek

Źródło: opracowanie własne

Obszar zdegradowany w Szczecinku zajmuje łącznie powierzchnię 491,5 hektara (10,2% ogólnej powierzchni miasta) i zamieszkiwane są przez 30576 osób (80,3% wszystkich mieszkańców). W „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” wskazano maksymalne zasięgi ludnościowe (nie więcej niż 30% ludności gminy) i powierzchniowe (maksymalnie 20% ogólnej powierzchni gminy), jakie muszą spełniać obszary rewitalizacji. W związku ze znacznym przekroczeniem dopuszczalnej liczby ludności niemożliwe jest objęcie procesem rewitalizacji całego obszaru zdegradowanego. Dlatego należy podjąć działania na rzecz wyznaczenia obszaru o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, zmagającego się z problemami w pozostałych sferach oraz będącego kluczowym dla rozwoju lokalnego.

III. Obszar rewitalizacji

Obszar rewitalizacji to, według „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020”, całość lub część obszaru zdegradowanego, który cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk oraz ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego. Jednocześnie wskazano, iż obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkiwanych przez więcej niż 30% mieszkańców.

Mając na względzie fakt, iż obszar zdegradowany w Szczecinku znacznie przekracza wyżej wskazane kryteria, w celu wskazania obszaru rewitalizacji konieczne było ograniczenie jego zasięgu. Uznano, że obszar rewitalizacji wyznaczony zostanie na terenie jednostek analitycznych charakteryzujących się największą koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, czyli tych jednostek, dla których ważony sumaryczny wskaźnik degradacji przyjął najwyższe wartości: jednostka nr 8, jednostka nr 9 oraz jednostka nr 12. Granice obszaru przedstawione zostały na poniższej rycinie.

Ryc. 42. Zasięg obszaru rewitalizacji w Szczecinku

Źródło: opracowanie własne

W granice obszaru zaliczono nieruchomości (zgodnie z granicami działek ewidencyjnych) znajdujące się przy następujących ulicach:

Tab. 11. Wykaz ulic zlokalizowanych w granicach obszaru rewitalizacji

Armii Krajowej	Artyleryjska	Bagienna	Bartoszewskiego
Bohaterów Warszawy	Chodkiewicza	Drahimska	Drzymały
Dworcowa	Garbary	Junacka	Kanałowa
Kard. Wyszyńskiego	Kisielewskiego	Kochanowskiego	Kopernika
Ks. Elżbiety	Kwiatowa	Lipowa	Łódzka
Mariacka	Matusiewicz	Młynarska	Młyńska
Moniuszki	Niecała	Ogrodowa	Ordona
Parkowa	Plac Młyński	Plac Sowińskiego	Plac Winniczny
Plac Wolności	Plac Zesłańców Sybiru	Podgórna	Podwale
Pomorska	Poniatowskiego	Powstańców Wielkopolskich	Przemysłowa
Reja	Sadowa	Sienkiewicza	Sikorskiego
Skargi	Skłodowskiej-Curie	Słowackiego	Słowiańska
Spółdzielcza	Strażacka	Szewska	Szymanowskiego
Wodociągowa (dz. nr 93, 94/1, 94/2, 113, 114/1, 115, 116, 117)	Wiejska	Winniczna	Wiśniowa
Wyścigowa	Zamkowa	Zana	

Źródło: opracowanie własne

Obszar rewitalizacji w Szczecinku zamieszkiwany jest przez **10 827 osób** (28,4% wszystkich mieszkańców miasta) i zajmuje powierzchnię **154,2 hektara** (3,2% ogólnej powierzchni miasta).

Diagnoza pogłębiona obszaru rewitalizacji

Rozwój urbanistyczny i uwarunkowania historyczne obszaru rewitalizacji⁷

Wyznaczony obszar rewitalizacji w Szczecinku zasięgiem przestrzennym obejmuje historyczne centrum miasta wraz z przylegającą do niego zabudową rozwijającą się w latach późniejszych. Sama lokacja miasta datowana jest na rok 1310 i łączona jest z osobą księcia Warcisława IV. Miasto założono na terenie zlokalizowanym pomiędzy jeziorami Trzesiecko i Wielimie, ze względu na dobre warunki obronne. Przy lokacji wytyczono rynek i stosunkowo regularną sieć ulic przecinających się pod kątem prostym. Wydzielone działki budowlane zagospodarowywane były budynkami szczytowymi, w których najczęściej osiedlali się rzemieślnicy tworząc ulice skupiające przedstawicieli jednej specjalizacji. W XIV wieku

⁷ Podrozdział sporządzono na podstawie pozycji „Dzieje Szczecinka” tom I pod red. R. Gazińskiego i tom II pod red. K. Kozłowskiego i J. Powalki oraz informacji z Szczecineckiego Portalu Historycznego www.szczecinek.org

wybudowano także ratusz stanowiący siedzibę władz lokalnych, a pierwszy kościół w Szczecinku powstał w kwartale południowo-zachodnim już poza rynkiem. Był to kościół p.w. św. Mikołaja. W celach obronnych na wyspie położonej na południe od miasta wybudowano Zamek Książąt Pomorskich.

Kluczowe znaczenie dla rozwoju przestrzennego Szczecinka miały inwestycje polegające na pracach melioracyjnych i obniżeniu wód w jeziorze Wielimie, z których pierwsza przeprowadzona została w latach 1780-84. Realizacja tego przedsięwzięcia pozwoliła na uzyskanie nowych gruntów pod zabudowę. Ważnym momentem w dziejach Szczecinka było zniesienie pańszczyzny w Prusach, co umożliwiło napływ ludności wiejskiej do miasta. Spowodowało to znaczny wzrost liczby mieszkańców Szczecinka, z 1749 osób w roku 1812 do 4054 osób w roku 1843. Wraz ze wzrostem liczby mieszkańców, zwiększała się także liczba domów w Szczecinku. W roku 1800 było ich 299, natomiast w roku 1840 liczba domów w mieście wynosiła już 378.

W kolejnych latach rozwijały się pozostałe tereny wchodzące w skład obszaru rewitalizacji. Od początku XIX wieku rozwój przestrzenny miasta postępował w trzech zasadniczych kierunkach: na północ w kierunku Koszalina, na północny-wschód w kierunku Gwdy oraz na południe w kierunku Jastrowia. W tym czasie zabudowane były już częściowo przedmieścia: Colberger Vorstadt (obecnie ul. Bohaterów Warszawy – fragment od skrzyżowania z ul. Podwale i fragment dzisiejszej ul. Kościuszki), Cosliner Vorstadt (obecnie ul. Koszalińska), Danziger Vorstadt (obecnie ul. Kard. Wyszyńskiego) oraz Preussische Vorstadt (obecnie ul. Lipowa). Wiek XIX był okresem inwestycji w budynki użyteczności publicznej. Powstał wtedy nowy ratusz, zbrojownia czy gmach poczty. Był to również czas intensywnego rozwoju przestrzennego Szczecinka. Przeprowadzono kolejną inwestycję w obniżenie poziomu wód w obydwu jeziorach, która pozwoliła na pozyskanie nowych terenów miejskich. W latach 1878-79 Szczecinek uzyskał połączenie kolejowe z Białogardem, Słupskiem, Piłą i Czarnem. Liczba mieszkańców intensywnie wzrastała i w roku 1900 wynosiła już 10785 osób, w związku z czym nastąpiło znaczne ożywienie w budownictwie mieszkalnym. Pojawiają się projekty II- i III- kondygnacyjnych, murowanych kamienic zlokalizowanych przy obecnych ulicach: W. Bartoszewskiego, Bohaterów Warszawy, Koszalińskiej i kard. Wyszyńskiego. Budowane kamienice miały głównie charakter eklektyczny z elementami stylu neorenesansowego i klasycystycznego. W częściach parterowych umieszczano zazwyczaj pomieszczenia przeznaczone na handel bądź usługi, natomiast na wyższych kondygnacjach zlokalizowane były lokale mieszkalne. Koniec XIX wieku to także intensywny okres rozwoju budownictwa

przemysłowo-handlowego. W 1878 powstała w Szczecinku odlewnia żelaza, fabryka kamieniarska oraz rzeźnia. W kolejnych latach powstał młyn parowy, cementownia, wytwórnia mebli, gorzelnia oraz gmach browaru.

Do czasów wybuchu I wojny światowej trwał intensywny rozwój budownictwa mieszkaniowego. Zabudowywane były między innymi obecne ulice: Ordon, Limanowskiego czy Plac Wolności. Budowano głównie III-kondygnacyjne kamienice, które nadały Szczecinkowi miejskiego charakteru. Ponadto kamienice o podobnej kubaturze wznoszono przy ulicach: kard. Wyszyńskiego, Koszalińskiej, Bohaterów Warszawy i W. Bartoszewskiego. Szczecinek rozwijał się jako miasto turystyczne, z uwagi na dostępność transportową oraz walory przyrodnicze.

W okresie międzywojennym wskutek istniejącego zapotrzebowania na lokale mieszkalne, w 1919 roku założono Towarzystwo Użyteczności Publicznej Budowy Domów i Osiedli Mieszkaniowych. Towarzystwo to ze względu na możliwość zaciągania pożyczek państwowych i kredytów komunalnych (w tym także od miasta w zamian za przekazanie części mieszkań) było głównym podmiotem w mieście działającym na rzecz rozwoju budownictwa mieszkaniowego. Towarzystwo w ramach swojej działalności wybudowało 42 domy z 114 mieszkaniami (była to zabudowa szeregowa, domy w zabudowie bliźniaczej, a także kamienice). Rzeczono budynki wzniesiono przy obecnych ulicach: Chełmińskiej, Kamiennej, Bydgoskiej, Dworcowej, Gdańskiej i Toruńskiej. Natomiast budynki w zabudowie szeregowej wybudowano przy placu Winnicznym, ulicy Winnicznej oraz ulicy Browarnej. W latach 30. XX wieku rozwijało się głównie budownictwo jednorodzinne, które lokalizowane było na obrzeżach istniejącego wówczas miasta. Były to domy o niewielkiej powierzchni użytkowej i skromnej, pozbawionej detalu architektonicznego bryle. Do największych inwestycji państwowych powstałych w tamtym okresie należała budowa koszar wojskowych przy obecnej ulicy Słowiańskiej.

Skala zniszczeń wojennych powstałych w wyniku II Wojny Światowej nie była tak dotkliwa jak w przypadku innych miast, o większym znaczeniu strategicznym. Jednak nie oznacza to, iż zniszczeń tych nie było w ogóle. Wyburzono całe kwartały zabudowy zlokalizowane: na rogu Placu Wolności i ul. W. Bartoszewskiego, pomiędzy ul. W. Bartoszewskiego a ul. Sadową, poza tym zniszczeniu uległy kamienice zlokalizowane przy ul. kard. Wyszyńskiego, Mickiewicza, 1-go Maja, Szewskiej i Mariackiej. W ich miejsce na przełomie lat 50. i 60. XX wieku powstała zabudowa blokowa. W trakcie odbudowy starego miasta nie przestrzegano historycznie wytyczonego podziału ulic i działek. W efekcie tych działań w latach 70. i 90. XX wieku mocno przekształcony został układ urbanistyczny

starego miasta, głównie w jego północno-wschodniej części (między innymi dzisiejsze ulice: Podgórna, Reja, Rzeczna i Wyszyńskiego). W granicach tych ulic w miejsce zniszczonej zabudowy budowano wielokondygnacyjne bloki mieszkalne.

Po zakończeniu II Wojny Światowej, Szczecinek wraz z resztą tzw. Ziemi Odzyskanych został włączony w granice Państwa Polskiego. W latach 1945 – 1950 nastąpił olbrzymi przełom kulturowy spowodowany niemal całkowitą zmianą ludnościową obszaru. Dotychczasowi niemieccy mieszkańcy Szczecinka zostali wysiedleni za zachodnią granicę i osiedlili się w okolicach Lubeki i Eutin. Natomiast ludność, która przyjeżdżała do Szczecinka pochodziła głównie z okolic: Grodna, Wilna oraz terenów zabużańskich. Według danych z lutego 1946 roku w Szczecinku zamieszkiwało około 1931 osób narodowości niemieckiej, podczas, gdy pod koniec roku 1948 pozostało ich zaledwie 158. Bardziej szczegółowe dane dostępne są dla całego powiatu szczecineckiego, w którym we wrześniu 1945 roku mieszkało około 17 tysięcy Polaków i około 40 tysięcy Niemców. Natomiast na początku roku 1949 w powiecie szczecineckim zamieszkiwało około 56 tysięcy Polaków i nieco ponad 1000 Niemców. Dane te wskazują na skalę podjętych działań i niemal całkowitą wymianę ludności na rzeczonych terenach. W relacjach ówczesnych mieszkańców Szczecinka można odnaleźć zapisy świadczące o pewnego rodzaju niepewności, co do ostatecznej przynależności terytorialnej miasta. Jeszcze w latach 60. XX wieku wśród mieszkańców powszechna była opinia, że miasto wróci w ręce niemieckie. Wszystkie wyżej wymienione wydarzenia uwarunkowały pewne opóźnienia w kształtowaniu się społeczności lokalnej, związanej ze swoim miejscem zamieszkania.

Podsumowanie analizy wskaźnikowej

W poniższej tabeli zestawiono wartości wykorzystanych wskaźników cząstkowych obliczone dla obszaru rewitalizacji z wartościami referencyjnymi dla miasta Szczecinek. Kolorem czerwonym oznaczono te wartości, które dla obszaru rewitalizacji były mniej korzystne niż wartość referencyjna.

Tab. 12. Zestawienie wartości wskaźników dla obszaru rewitalizacji i miasta Szczecinek

Numer wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Wartość dla obszaru rewitalizacji	Wartość dla miasta Szczecinek
Sfera społeczna			
W ₁	Zmiana liczby ludności w latach 2011-2016	-4,93	-3,49
W ₂	Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców	15,74	16,24
W ₃	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców	21,04	21,40
W ₄	Liczba osób niepełnosprawnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	39,62	35,88
W ₅	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	74,07	56,08
W ₆	Łączna kwota wypłaconych świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 gospodarstwo domowe, któremu przyznano świadczenie	4084,13	3904,8
W ₇	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym, którym przyznano zasiłek pielęgnacyjny w przeliczeniu na 100 osób w wieku poprodukcyjnym	4,48	4,16
W ₈	Liczba uczniów otrzymujących stypendium socjalne w przeliczeniu na 100 uczniów	14,18	10,99
W ₉	Liczba uczniów korzystających z dożywiania w przeliczeniu na 100 uczniów	11,01	6,83
W ₁₀	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym	8,66	7,62
W ₁₁	Liczba osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym	5,30	4,41
W ₁₂	Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych	61,21	57,79
W ₁₃	Liczba stwierdzonych przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	9,61	9,67
W ₁₄	Liczba stwierdzonych wykroczeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	26,60	19,54
W ₁₅	Liczba stwierdzonych wykroczeń – kradzieże – w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	10,81	5,70
W ₁₆	Liczba wszczętych procedur niebieskiej karty w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	1,85	1,42

W ₁₇	Liczba uczniów mających problemy w nauce w ogólnej liczbie uczniów	38,23	23,07
W ₁₈	Liczba uczniów zagrożonych oceną niedostateczną na koniec roku szkolnego w przeliczeniu na 100 uczniów	18,48	12,11
W ₁₉	Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,35	0,30
Sfera gospodarcza			
W ₂₀	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 100 uczniów	15,12	13,21
W ₂₁	Obciążenie demograficzne	58,17	60,35
Sfera środowiskowa			
W ₂₂	Udział powierzchni obszaru znajdującej się w obszarze przekroczeń średniorocznych stężeń benzo(α)pirenu w ogólnej powierzchni obszaru	100,0	14,4
W ₂₃	Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 rokiem w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych	83,22	50,08
Sfera przestrzenno-funkcjonalna			
W ₂₄	Powierzchnia ogólnodostępnych terenów rekreacyjnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	668,7	1094,0
W ₂₅	Liczba punktów sprzedaży alkoholu w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	5,08	3,10
W ₂₆	Liczba podmiotów gospodarczych działających w sekcji 92.00.Z w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	0,74	0,68
W ₂₇	Liczba podmiotów gospodarczych działających w sekcji 64,92.Z w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	0,65	0,71
Sfera techniczna			
W ₂₈	Udział budynków mieszkalnych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych	30,28	20,19
W ₂₉	Udział budynków mieszkalnych wymagających remontu w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych	3,52	3,41

Źródło: opracowanie własne

Biorąc pod uwagę wskazane wyżej wartości wskaźników, można zauważyć, iż zdecydowana większość wykorzystanych mierników potwierdziła występowanie sytuacji

gorszej na obszarze rewitalizacji, niż przeciętna w mieście Szczecinek. W sferze społecznej wartości jedynie 3 spośród 19 analizowanych wskaźników były dla obszaru rewitalizacji bardziej korzystne niż wartości referencyjne dla miasta.

Sytuacja demograficzna

Ryc. 43. Podsumowanie dotyczące sytuacji demograficznej obszaru rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Analizując sytuację demograficzną obszaru rewitalizacji zidentyfikowano występowanie negatywnych zjawisk, wskazujących na konieczność przeprowadzenia kompleksowego procesu rewitalizacji. Najbardziej istotnym z zaobserwowanych problemów jest depopulacja obszaru. W latach 2011 – 2016 odnotowano spadek liczby mieszkańców obszaru o 562 osoby, czyli prawie 5% ludności. Według uczestników spotkań fokusowych jedną z głównych przyczyn wyprowadzania się mieszkańców z obszaru rewitalizacji jest nieatrakcyjne budownictwo. W dużej mierze są to budynki w złym stanie technicznym, o niskim standardzie użytkowym mieszkań, których cena na rynku wtórnym bądź koszt najmu nie są adekwatne do warunków mieszkaniowych i standardu. Kolejną z przyczyn depopulacji odnoszących się do substancji mieszkaniowej jest kwestia wysokich kosztów utrzymania mieszkań. Są to głównie mieszkania komunalne, których miesięczne koszty eksploatacji są znacznie wyższe niż, na przykład, mieszkań będących w zarządzie Spółdzielni Mieszkaniowych. Szczególnie widoczne jest to w trakcie analizy kwot dodatku mieszkaniowego udzielanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Kwota dodatku liczona jest proporcjonalnie do kosztów ponoszonych na utrzymanie mieszkania. W lokalach

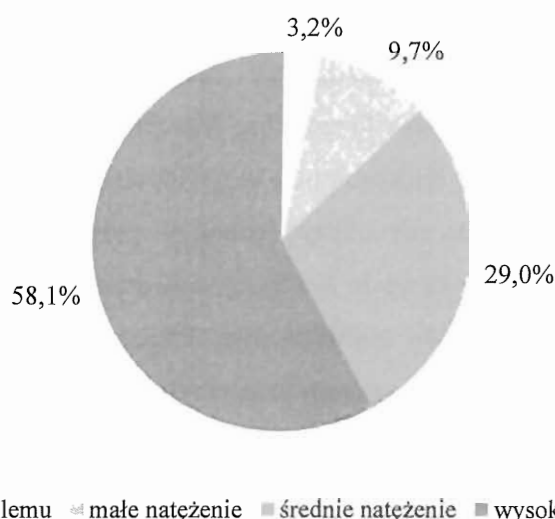

komunalnych średnia wartość dodatku mieszkaniowego wynosi 266 złotych, podczas gdy w lokalach spółdzielczych 164 złote. Wskazuje to wyraźnie, iż koszty ponoszone na utrzymanie mieszkania spółdzielczego są niższe niż koszty utrzymania mieszkania komunalnego. Jako przyczynę depopulacji obszaru wskazuje się również rozwój urbanistyczny osiedli zlokalizowanych na obrzeżach miasta (Trzesieka, Marcelin, Świątki, Pilska-Raciborki), na których intensywnie rozwija się budownictwo indywidualne. Oficjalne ewidencje ludności prowadzone przez Urząd Miasta nie oddają jednak w pełni skali problemu depopulacji. Wskazane wyżej statystyki odnoszą się do liczby zgonów oraz osób, które dokonały czynności meldunkowych w nowym miejscu zamieszkania. Rzeczywisty poziom depopulacji jest znacznie wyższy, spowodowane jest to zagraniczną emigracją zarobkową oraz wyjazdami osób młodych do ośrodków akademickich na studia lub w poszukiwaniu pracy.

Równocześnie z depopulacją postępuje również proces starzenia się społeczeństwa polegający na zmniejszaniu się udziału osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym przy jednoczesnym wzroście udziału osób w wieku poprodukcyjnym. Proces ten jest efektem postępu cywilizacyjnego i poprawy jakości życia, co z kolei skutkuje wydłużaniem się trwania życia ludzkiego. Sam fakt wzrostu ilościowej populacji osób starszych nie jest jeszcze zjawiskiem *stricte* negatywnym, problemem jest wzrost udziału tych osób w ogólnej strukturze społeczeństwa, wskutek zmniejszania się udziału osób młodych w strukturze demograficznej ludności. Na obszarze rewitalizacji osoby młode stanowią zaledwie 15,7% wszystkich mieszkańców, natomiast udział osób starszych wynosi 21%. Biorąc pod uwagę powyższe przesłanki oraz fakt, iż proces ten w dalszym ciągu będzie postępował, należy podejmować działania prewencyjne na rzecz poprawy dostępności do usług społecznych i opiekuńczych, a także dostosowywać przestrzeń miejską, budynki oraz ofertę spędzania czasu wolnego do potrzeb osób starszych. W przeprowadzonym badaniu ankietowym respondenci określili poziom natężenia występowania zjawiska odpływu młodych mieszkańców z obszaru rewitalizacji. Zdecydowana większość z nich (58,1%) wskazała, iż jest to problem o wysokim natężeniu występowania, a 29,0% badanych twierdziło, iż jest to problem o średnim natężeniu występowania. Około 3% biorących udział w badaniu nie dostrzegало problemu odpływu młodych mieszkańców z obszaru rewitalizacji.

Ryc. 44. Natężenie występowania problemu związanego z odpływem młodych mieszkańców z obszaru rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

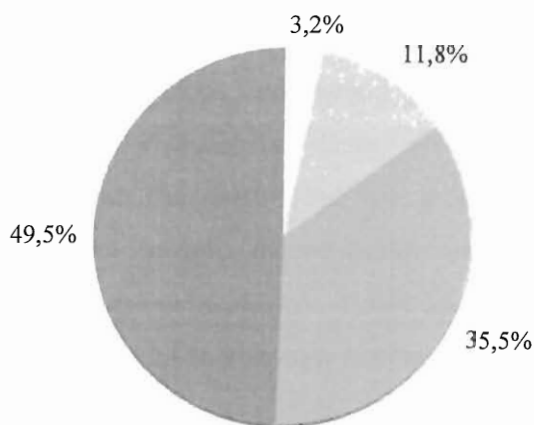
Obszar rewitalizacji zamieszkiwany jest przez 429 mieszkańców dotkniętych niepełnosprawnością. Wiąże się to z koniecznością dostosowywania budynków oraz przestrzeni miejskiej do potrzeb tych osób. Można to realizować między innymi poprzez: montaż podjazdów i wind, zastosowanie odpowiednio szerokich drzwi, likwidowanie wysokich krawężników i progów, likwidację nierówności w chodnikach i tym podobne działania ułatwiające funkcjonowanie osób z niepełnosprawnością w przestrzeni miejskiej. Aktywizację społeczną i zawodową osób z niepełnosprawnością organizować można za pomocą tzw. zakładów pracy chronionej, w których osoby niepełnosprawne będą mogły podjąć pracę zarobkową połączoną z integracją społeczną i rehabilitacją zawodową. Obecnie na obszarze rewitalizacji funkcjonuje firma handlowo-usługowa „Lemon”. Jest to zakład pracy chronionej mający swoją siedzibę przy ul. Słowiańskiej 41. Wciąż funkcjonuje jeszcze Cukiernicza Spółdzielnia Inwalidów „Słowianka” – jest to zakład pracy chronionej zatrudniający około 200 pracowników, w tym także osób z obszaru rewitalizacji, lecz od sierpnia 2017 roku znajduje się w stanie upadłości i wysoce prawdopodobnym jest, że pracę w zakładzie utrzyma zaledwie 30 osób. Poza wymienionymi podmiotami w ramach zakładu pracy chronionej funkcjonują jeszcze inne podmioty, jak choćby WZ Eurocopert Sp. z o. o. zajmująca się świadczeniem usług poligraficznych.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym, aż 49,5% respondentów wskazało, iż według nich trudna sytuacja osób starszych i niepełnosprawnych jest problemem o wysokim natężeniu występowania na obszarze rewitalizacji. Natomiast dla 35,5% osób biorących udział

w badaniu trudna sytuacja osób starszych i niepełnosprawnych jest problemem o średnim natężeniu. Ponadto 31,2% respondentów uznało, iż osoby starsze są grupą społecznie szczególnie zagrożoną wykluczeniem społecznym, natomiast 23,7% badanych było zdania, że w gorszej sytuacji znajdują się osoby niepełnosprawne.

Ryc. 45. Natężenie występowania problemu związanego z trudną sytuacją osób starszych i niepełnosprawnych na obszarze rewitalizacji

brak problemu małe natężenie średnie natężenie wysokie natężenie

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Sytuacja finansowa mieszkańców

Ryc. 46. Podsumowanie dotyczące sytuacji finansowej mieszkańców obszaru rewitalizacji

Sytuacja finansowa mieszkańców

Zasiłki pomocy społecznej w formie pieniężnej
obszar: 407 gospodarstw domowych

Rodziny otrzymujące świadczenie 500+ na pierwsze dziecko
obszar: 506 rodzin

Zasiłki pomocy społecznej w formie pieniężnej
obszar: 802 mieszkańców

Uczniowie korzystający z dożywiania
obszar: 47 uczniów

Uczniowie otrzymujący stypendium socjalne
obszar: 133 uczniów

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Analiza kwestii związanych ze świadczeniami pomocy społecznej udzielanymi mieszkańcom obszaru rewitalizacji pozwoli uzyskać informacje o sytuacji materialnej tych osób, a także o występujących problemach w sferze społecznej obszaru rewitalizacji. Duża liczba osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej świadczy o występowaniu licznych problemów, m. in.: ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności czy trudności opiekuńczo-wychowawczych.

Na obszarze rewitalizacji w 2016 roku 802 mieszkańców skorzystało z pieniężnej formy świadczeń pomocy społecznej. Osoby korzystające ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej stanowiły ponad 5% wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wskazane wyżej 802 osoby funkcjonowały w 407 gospodarstwach domowych, uwzględniając osoby samotnie gospodarujące. Łącznie mieszkańcom obszaru rewitalizacji udzielono pomocy w formie pieniężnej na kwotę 1 662 240,18 złotych, co w przeliczeniu na jedno gospodarstwo domowe korzystające z tej formy wsparcia wynosi 4 084,13 złotych.

Tab. 13. *Problemy społeczne świadczeniobiorców pomocy społecznej zamieszkujących obszar rewitalizacji*

Problemy świadczeniobiorców	Łączna liczba osób	Liczba gospodarstw domowych, w tym osoby samotnie gospodarujące		
		Liczba rodzin	Liczba osób samotnie gospodarujących	
Ubóstwo	631	318	128	190
Bezrobocie	445	169	109	60
Niepełnosprawność	360	226	67	159
Długotrwała lub ciężka choroba	357	233	67	166
Macierzyństwo i wielodzietność	388	103	102	1
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	75	26	19	7
Przemoc w rodzinie	22	6	6	0
Alkoholizm	123	87	20	67
Narkomania	1	1	0	1

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczecinku

Najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej mieszkańcom obszaru jest ubóstwo, na tej podstawie pomoc przyznano 318 gospodarstwom domowym, w tym 190 osobom samotnie gospodarującym. 445 osób otrzymuje świadczenie społeczne ze względu na bezrobocie, a w przypadku 388 osób przyczyną przyznania świadczeń było

macierzyństwo i wielodzietność. Z tytułu niepełnosprawności świadczenia udzielono 360 osobom, natomiast w przypadku 357 osób przyczyną przyznania świadczenia była długotrwała lub ciężka choroba. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych była przyczyną przyznania świadczenia dla 75 osób z obszaru rewitalizacji. Alkoholizm dotyka 123 osoby pobierające świadczenia pomocy społecznej, w tym 67 osób samotnie gospodarujących.

Świadczenie 500+ przyznawane jest na pierwsze dziecko w sytuacji, gdy dochód rodziny ubiegającej się o świadczenie nie przekracza 800 złotych na jednego członka rodziny (1200 złotych w przypadku, gdy przynajmniej jedno z dzieci jest osobą niepełnosprawną). Na obszarze rewitalizacji 506 rodzin wychowujących dzieci otrzymuje świadczenie 500+ na pierwsze dziecko, co wskazuje na trudną sytuację materialną rodzin zamieszkujących obszar. Kondycję finansową rodzin wychowujących dzieci określić można także analizując udział uczniów korzystających z wsparcia w formie dożywiania lub otrzymujących stypendium socjalne. Oba te świadczenia przyznawane są na podstawie kryterium dochodowego. Z przeprowadzonej analizy wynika, iż 11% uczniów zamieszkujących obszar rewitalizacji korzysta z dożywiania, a 14% z nich pobiera stypendium socjalne.

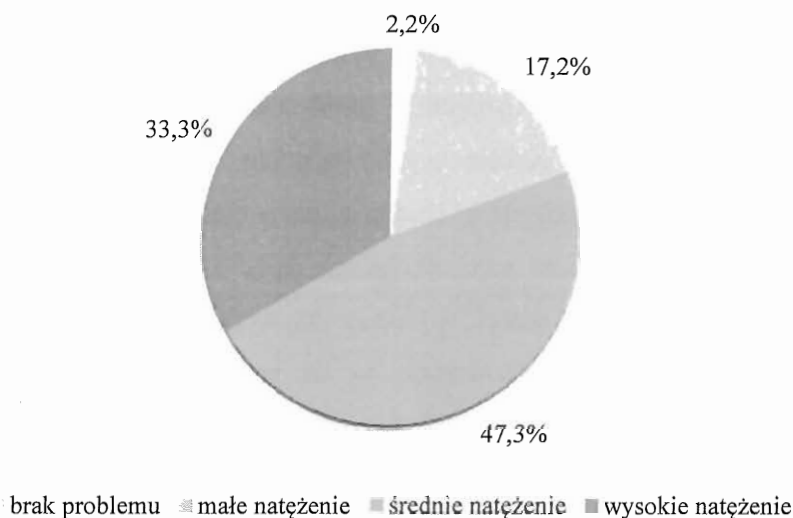
Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczecinku biorący udział w spotkaniach konsultacyjnych zwrócili uwagę na występujące na obszarze rewitalizacji negatywne zjawisko tzw. dziedziczenia ubóstwa i bezrobocia, którego istotą jest „wyuczona bezradność” beneficjentów pomocy społecznej. Wskazano, iż stosunkowo niski jest dopływ nowych klientów MOPS-u. Zdecydowanie częściej występuje sytuacja, gdy pojawia się nowy beneficjent świadczeń pomocy społecznej, to pochodzi on z rodziny, która jest już znana pracownikom socjalnym poprzez wieloletnie korzystanie z wszelkich możliwych form pomocy. Swoiste uzależnienie od otrzymywanych świadczeń i bezradność życiowa rodziców skutkuje przenoszeniem negatywnych postaw i wzorców na dzieci, które nie znają innych wartości i po ukończeniu 18 roku życia kierują się po wsparcie do ośrodka pomocy społecznej. Jako miejsca natężenia występowania tego zjawiska wskazuje się przede wszystkim ulice Armii Krajowej i Wyszyńskiego. W związku z powyższymi przesłankami istotnym działaniem będzie stworzenie dzieciom i młodzieży możliwości spędzania czasu wolnego w innym środowisku, gdzie będą mogli rozwijać swoje zainteresowania i brać przykład z osób prowadzących inny tryb życia.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym respondenci mieli za zadanie określić także poziom natężenia występowania ubóstwa na obszarze rewitalizacji. Spośród wszystkich osób biorących udział w badaniu 33,3% z nich uznało problem ubóstwa jako problem o wysokim

natężeniu występowania na obszarze rewitalizacji, natomiast 47,3% wskazało, że jest to problem o średnim natężeniu. Zaledwie dwie osoby stwierdziły, iż na obszarze rewitalizacji nie występuje problem ubóstwa. W pytaniu odnoszącym się do grup społecznych szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne, 35,5% osób biorących udział w badaniu wskazało, że grupą społeczną najbardziej zagrożoną marginalizacją są dzieci i młodzież z ubogich rodzin.

Ryc. 47. Natężenie problemu związanego z ubóstwem mieszkańców obszaru rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Bezrobocie

Ryc. 48. Podsumowanie dotyczące bezrobocia na obszarze rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Na obszarze rewitalizacji według stanu na dzień 31 lipca 2017 roku bez zatrudnienia pozostaje 593 mieszkańców, którzy stanowią 8,5% ludności w wieku produkcyjnym. Najbardziej poważnym problemem związanym ze zjawiskiem bezrobocia jest długotrwałość pozostawania bez zatrudnienia. Za osobę długotrwale bezrobotną uznaje się osobę zarejestrowaną w Powiatowym Urzędzie Pracy i pozostającą bez zatrudnienia przez okres co najmniej 12 miesięcy w ciągu ostatnich dwóch lat. Na obszarze rewitalizacji odnotowano 363 osoby długotrwale bezrobotne, które stanowią ponad 61% wszystkich osób bezrobotnych. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia skutkuje również z trudnościami w ponownym odnalezieniu się na rynku pracy. Z doświadczeń Powiatowych Urzędów Pracy wynika, iż osoby długotrwale bezrobotne są grupą szczególnie trudną do ponownego zaktywizowania społecznego i zawodowego, a przywrócenie tych osób na rynek pracy jest zadaniem kosztownym i wymagającym dużych nakładów pracy. Długotrwałe bezrobocie jest skrajnie negatywnym zjawiskiem społecznym, a osoby dotknięte nim uważane są za zagrożone marginalizacją lub wykluczone społecznie. Uwarunkowane jest to konsekwencjami do jakich może doprowadzić długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia. Osoby pozostające bez pracy przez długi czas przestają wierzyć we własne możliwości, tracą motywację do dalszego poszukiwania zatrudnienia. Wyżej wymienione czynniki mogą prowadzić do pogłębiania się stanu frustracji lub popadnięcia w uzależnienie od alkoholu, hazardu czy narkotyków. Skrajnym przypadkiem jest uzależnienie od świadczeń pomocy socjalnej i wykształcenie się pewnego rodzaju postawy roszczeniowej wobec instytucji publicznych organizujących pomoc społeczną. Szczególnie negatywnym aspektem tego zjawiska jest fakt, iż jego konsekwencje nie dotyczą jedynie osoby nim dotkniętej lecz często ma destrukcyjny wpływ na funkcjonowanie całych rodzin, w szczególności na dzieci i młodzież, w przypadku których istnieje ryzyko przejmowania negatywnych wzorców i zachowań.

Czynnikiem, który ma wpływ na powstawanie zjawiska bezrobocia, w tym także długotrwałego jest niski poziom kwalifikacji zawodowych osób poszukujących zatrudnienia. Niski poziom wykształcenia, a co za tym idzie kwalifikacji zawodowych często jest przeszkodą w znalezieniu dobrze płatnej pracy oraz może powodować trudności w dostosowywaniu się do zmieniających się wymagań rynku pracy. Na obszarze rewitalizacji zarejestrowanych jest 170 osób bezrobotnych z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym, które stanowią 28,7% wszystkich osób bezrobotnych z obszaru.

Ze statystyk Powiatowego Urzędu Pracy w Szczecinku wynika, iż na obszarze rewitalizacji zarejestrowanych było 55 osób bezrobotnych ze stwierdzonym stopniem niepełnosprawności. Osoby te ze względu na swoje ograniczenia fizyczne bądź psychiczne

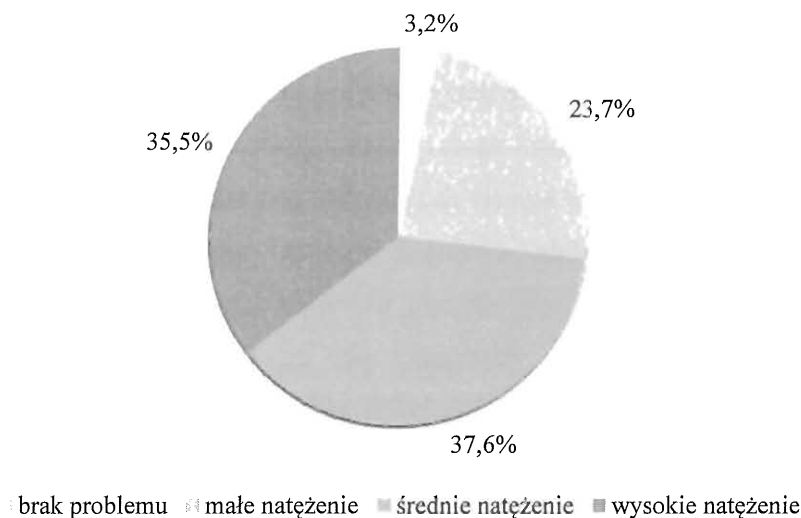

mają problem z odnalezieniem się na rynku pracy, przez co stają się narażeni zarówno na długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia, a także na marginalizację społeczną. Wydaje się, że najskuteczniejszą metodą pomocy takim osobom jest tworzenie zakładów aktywności zawodowej lub zakładów pracy chronionej. Obecnie w Szczecinku nie funkcjonuje żaden zakład aktywności zawodowej, lecz w planach jest utworzenie takiego zakładu w Juchowie. Wskazuje się jednak, iż ma być on ukierunkowany na działalność związaną z produkcją rolną, podczas gdy osoby niepełnosprawne w Szczecinku posiadają inne umiejętności, zdecydowanie bardziej odpowiadające pracy związanej z pomocą kuchenną czy też pracami porządkowymi i pielęgnacją zieleni.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym mieszkańców Szczecinka pytano również o zjawisko bezrobocia występujące na obszarze rewitalizacji. Spośród wszystkich badanych, aż 35,5% z nich wskazało, że jest to problem o wysokim natężeniu występowania, natomiast 37,6% respondentów uznało, iż bezrobocie na obszarze rewitalizacji występuje w średnim natężeniu. Około 3% respondentów uznało, że problem bezrobocia na obszarze nie występuje, a 23,7% badanych wskazało, że bezrobocie jest problemem o małym natężeniu występowania. Zdecydowana większość respondentów jest zdania, że główną przyczyną zjawiska bezrobocia na obszarze rewitalizacji jest brak chęci do podjęcia pracy (61,3% wskazań). Ponadto, jako przyczynę bezrobocia na obszarze wskazuje się: brak odpowiednich kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru (19,4% wskazań), brak miejsc pracy (14,0% wskazań) oraz słabe warunki zatrudnienia, odnoszące się przede wszystkim do niezadowalającego poziomu płac (5,4% wskazań). W trakcie trwania spotkań fokusowych stwierdzono, iż najlepszym sposobem na walkę z bezrobociem, szczególnie tym długotrwałym będzie utworzenie podmiotu ekonomii społecznej, który pozwoli zaktywizować osoby bezrobotne zarówno w wymiarze społecznym, jak i zawodowym.

Ryc. 49. Natężenie występowania problemu związanego z bezrobociem na obszarze rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Przestępczość

Ryc. 50. Podsumowanie dotyczące przestępczości na obszarze rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

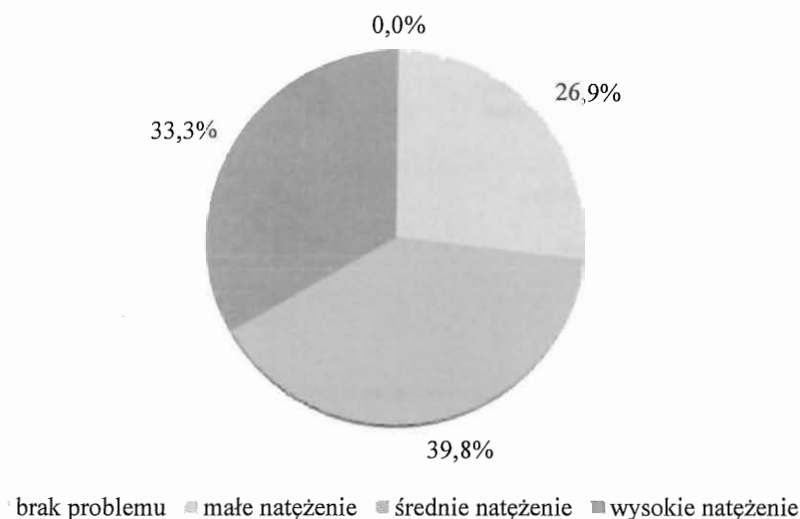
Duża liczba popełnianych na obszarze rewitalizacji przestępstw i wykroczeń wpływa zdecydowanie negatywnie na poczucie bezpieczeństwa, zarówno mieszkańców obszaru, jak i pozostałych mieszkańców miasta. Ma to także wpływ na atrakcyjność inwestycyjną obszaru, zarówno w kontekście prowadzenia działalności gospodarczej, jak i osiedleńczym. Ze statystyk prowadzonych przez Komendę Powiatową Policji w Szczecinku wynika, iż na obszarze rewitalizacji w 2016 roku popełniono 104 przestępstwa i 288 wykroczeń.

W Szczecinku nie występują enklawy przestępczości. Jako jedyne miejsce niebezpieczne, uczestnicy spotkań fokusowych wskazali okolice ulicy Dworcowej oraz deptak łączący ulice: Dworcową i Sikorskiego. Miejsce to wskazywane jest jako obszar, na którym można spotkać się z żebractwem oraz zachowaniami agresywnymi, głównie ze strony osób spożywających w tym miejscu alkohol. Problem agresji zauważalny jest także przy okazji weekendowych imprez w klubach i pubach. Lokale, w których organizowane są imprezy oraz sprzedawany jest alkohol muszą posiadać fizyczną ochronę, która jest konieczna by utrzymać działalność i zapobiegać eskalacji przemocy. Wskazuje się, że liczba odnotowanych wykroczeń dotyczących spożywania alkoholu w miejscu publicznym (zaledwie 15 w roku 2016) nie oddaje w pełni stanu rzeczywistego, gdyż problem ten jest zdecydowanie bardziej widoczny w przestrzeni miejskiej.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym 33,3% respondentów wskazało, iż problem przestępczości na obszarze rewitalizacji występuje w wysokim natężeniu, natomiast niemal 40% z badanych wskazało, że jest to problem o średnim natężeniu występowania. Żaden z respondentów nie wskazał, że problem przestępczości nie występuje.

Ryc. 51. Natężenie występowania problemu dotyczącego przestępczości na obszarze rewitalizacji

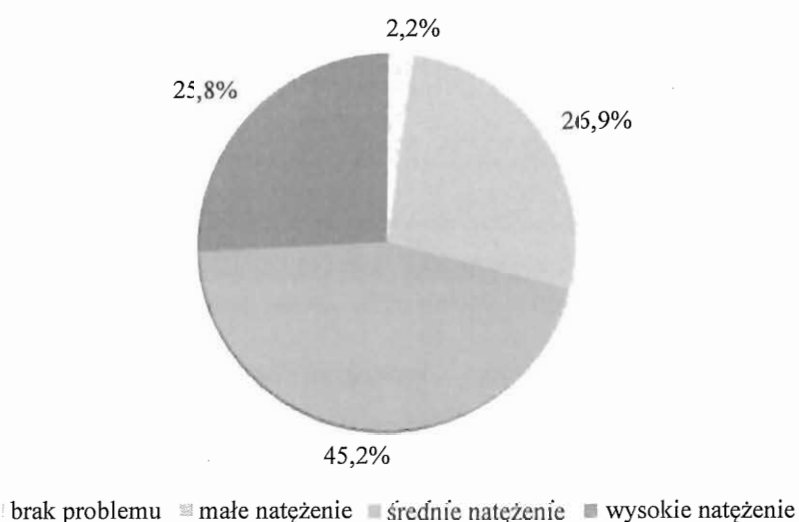
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Aspektem przestępczości, który może być szczególnie uciążliwy dla mieszkańców obszaru rewitalizacji jest kwestia kradzieży. W roku 2016 odnotowano 117 przypadków kradzieży na obszarze rewitalizacji, które stanowią aż 40% wszystkich wykroczeń na obszarze. Wykroczeniem jest przywłaszczenie mienia o wartości nie przekraczającej 400 złotych, co wskazuje na stosunkowo niewielką społeczną szkodliwość takiego czynu. Jednak może być to uciążliwe dla mieszkańców, a także wpływać negatywnie na ich poczucie bezpieczeństwa.

Kolejnym z analizowanych aspektów przestępczości występujących na obszarze rewitalizacji w Szczecinku jest problem przemocy domowej. Na wyznaczonym obszarze w roku 2016 wszczęto 20 procedur niebieskiej karty. Oznacza to, że w przypadku 20 rodzin przedstawiciele upoważnionych do tego instytucji mieli uzasadnione podejrzenia dotyczące występowania problemu przemocy domowej. Problem ten często jest trudny do ujawnienia i o fakcie jego występowania pracownicy socjalni lub przedstawiciele innych instytucji często dowiadują się przypadkowo, w wyniku na przykład wywiadów środowiskowych prowadzonych w celu przyznania innego świadczenia. Z informacji Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczecinku wynika, iż dzieci dotknięte problemem przemocy domowej raczej unikają grupowych form wsparcia z obawy przed stygmatyzacją w środowisku. W przypadku tak delikatnego problemu, jakim jest przemoc domowa najbardziej skuteczną formą wsparcia wydają się być spotkania indywidualne. O opinię w kwestii natężenia występowania patologii w rodzinach (w tym także przemocy domowej) poproszono także uczestników badania ankietowego. Najbardziej liczna grupa respondentów (45,2% badanych) uznała, iż problem przemocy domowej występuje na obszarze rewitalizacji w średnim natężeniu, zaznaczając jednak, że ciężko ocenić skalę zjawiska, które w dużej mierze odbywa się „za zamkniętymi drzwiami”. Wysokie natężenie występowania problemu patologii w rodzinie obserwuje aż 25,8% osób objętych badaniem, podczas gdy 2,2% badanych nie zauważyło tego problemu w ogóle.

Ryc. 52. Natężenie występowania problemu dotyczącego patologii w rodzinach na obszarze rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Kolejnym niepożądanym społecznie zjawiskiem, na które zwracano uwagę podczas spotkań konsultacyjnych jest występowanie stosunkowo licznych aktów wandalizmu widocznych w przestrzeni miejskiej. Zaliczyć do nich można przede wszystkim dewastowanie elewacji budynków i urządzeń infrastruktury drogowej (w tym przystanków komunikacji miejskiej) oraz niszczenie urządzeń takich jak ławki czy kosze na śmieci. Na poniższych fotografiach wykonanych podczas wizji lokalnej, przedstawiono przykłady występujących na obszarze rewitalizacji aktów wandalizmu.

Ryc. 53. Dokumentacja fotograficzna – akty wandalizmu

Źródło: opracowanie własne [fotografie wykonane dnia 29 września 2017 r.]

Za podstawowe przyczyny występowania aktów wandalizmu uważa się niewystarczająco rozwiniętą ofertę spędzania czasu wolnego dla mieszkańców w różnym wieku oraz brak odpowiedniej liczby miejsc spotkań.

Poziom edukacji i kapitału społecznego

Ryc. 54. Podsumowanie dotyczące poziomu edukacji i kapitału społecznego na obszarze rewitalizacji

Poziom edukacji i kapitału społecznego

Problemy w nauce
obszar: 302 uczniów mających
trudności w nauce (38,2% wszystkich
uczniów)

Kapitał społeczny
obszar: 22 funkcjonujących organizacji
pozarządowych

Zagrożenie oceną niedostateczną
obszar: 146 uczniów zagrożonych
oceną niedostateczną na koniec roku
szkolnego (48% uczniów z
trudnościami w nauce)

Źródło: opracowanie własne

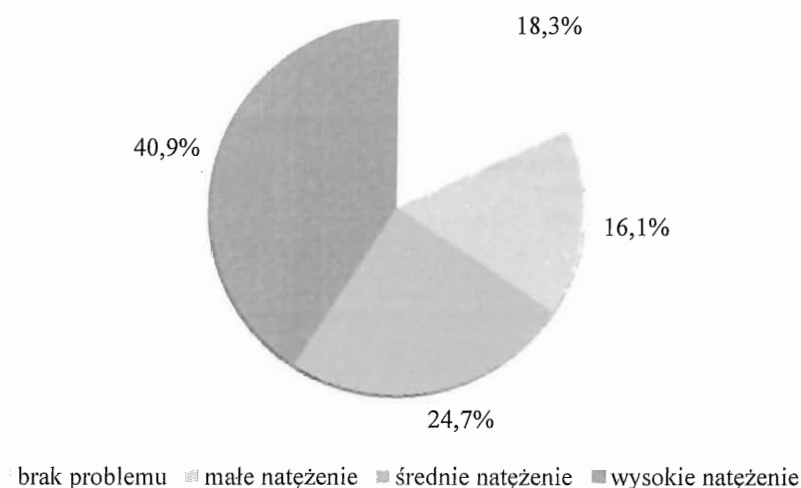
Analizie poddano także poziom edukacji na obszarze rewitalizacji, w tym celu wychowawców klas poproszono o subiektywne wskazanie liczby uczniów, którzy mają trudności w nauce oraz uczniów, którzy byli zagrożeni oceną niedostateczną na koniec roku szkolnego. Obszar rewitalizacji zamieszkiwany jest przez 790 uczniów, spośród których aż 302 mają trudności w nauce, które mogą objawiać się zarówno poprzez niezadowalające oceny, niemożność przyswajania wiedzy lub brak motywacji do nauki. Przyczyn występowania trudności w nauce upatrywać można w nastawieniu samego ucznia (zaburzeniach rozwoju czy niedostatecznej integracji zmysłów), ale również w przyczynach tkwiących w jego otoczeniu (nadmierny hałas, nieodpowiednie podejście nauczyciela bądź rodziców, brak odpowiednich warunków do nauki itp.). Na obszarze rewitalizacji w Szczecinku problemy w nauce ma 38,2% wszystkich uczniów. Występujące trudności w nauce skutkować mogą zagrożeniem oceną niedostateczną na koniec roku szkolnego, która z kolei nie gwarantuje otrzymania promocji do następnej klasy. Spośród wszystkich uczniów zamieszkujących obszar rewitalizacji, aż 146 (48% uczniów mających trudności w nauce) z nich było zagrożonych oceną niedostateczną na koniec roku szkolnego 2016/2017.

Mieszkańcy Szczecinka mieli również możliwość wyrażenia swojego zdania na temat poziomu edukacji w mieście, analizowanego głównie w aspekcie subiektywnego odczucia na temat poziomu nauczania oraz dostępności do dodatkowych, bezpłatnych zajęć pozalekcyjnych. Ponad 40% respondentów wskazało, że niski poziom edukacji jest na obszarze

rewitalizacji problemem o wysokim natężeniu występowania, a 24,7% wskazało, że jest to problem o średnim natężeniu. Z kolei niemal 20% osób poddanych badaniu nie zauważa problemu związanego z poziomem edukacji na obszarze rewitalizacji.

Ryc. 55. Natężenie występowania problemu dotyczącego niskiego poziomu edukacji na obszarze rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Miarą kapitału społecznego miasta może być liczba funkcjonujących fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych. Przez organizację pozarządową rozumie się organizację działającą na rzecz wybranego interesu i nie działającą w celu osiągnięcia zysku. Funkcjonowanie organizacji pozarządowych jest przykładem sformalizowania i zinstytucjonalizowania więzi międzyludzkich i prowadzi do osiągnięcia wspólnie założonych celów. W Szczecinku władze samorządowe ściśle współpracują z organizacjami pozarządowymi poprzez m. in. zapewnienie organizacjom miejsca do prowadzenia swoich statutowych działalności, jak też poprzez zlecenie organizacjom realizowania zadań własnych gminy. Jako przykład podać można stowarzyszenie „Atut”, które na zlecenie Urzędu Miasta organizuje i świadczy usługi opiekuńcze na terenie Szczecinka. Na obszarze rewitalizacji swoją siedzibę ma 38 organizacji pozarządowych, które stanowią 33% wszystkich organizacji zarejestrowanych w mieście. Jednakże nie należy pomijać organizacji, które swoją siedzibę mają poza obszarem rewitalizacji, a których działalność dotyczy wszystkich mieszkańców miasta, także tych z obszaru. Poniżej wymieniono organizacje, które prowadzą swoją działalność ukierunkowaną na lokalną społeczność, w tym także na rozwiązywanie ich problemów:

- Stowarzyszenie „Wojna z Trzema Schodami” w Koszalinie oddział w Szczecinku – organizuje działania na rzecz poprawy bytu osób niepełnosprawnych oraz ich pełnej integracji ze społeczeństwem;
- Stowarzyszenie „Atut” – prowadzi działania na rzecz rozwijania i propagowania inicjatyw, postaw i działań sprzyjających niesieniu pomocy. Działalność stowarzyszenia sprzyja budowaniu sieci oparcia społecznego dla dzieci i młodzieży zagrożonej patologią, osób niepełnosprawnych, starszych, bezdomnych, uzależnionych i bezrobotnych;
- Stowarzyszenie „Aktywność i Rozwój Gospodarczy” – inicjuje i wspiera rozwój gospodarczy kraju i środowisk lokalnych oraz prywatnej przedsiębiorczości, działalności twórczej i racjonalizatorskiej oraz podejmuje działania na rzecz readaptacji społecznej inwalidów i osób niepełnosprawnych;
- Klaster NGO Powiatu Szczecineckiego – podejmuje działania zorientowane na przeciwdziałanie, zapobieganie oraz zwalczanie negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych, którymi są: bezrobocie, ubóstwo, niski przyrost naturalny, wykluczenie społeczne, dezintegracja społeczna, dyskryminacja oraz niskie wykształcenie;
- Fundusz Tratwa Szczecinek – działania funduszu skupiają się na: aktywizacji mieszkańców Szczecinka do podejmowania działań prospołecznych, promocji filantropii, wspieraniu dzieci i młodzieży uzdolnionej, pracy z trudną młodzieżą oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- Fundacja Przyszań – fundacja podejmuje działania na rzecz nauki, edukacji, oświaty i wychowania w zakresie obejmującym zapobieganie patologiom społecznym. Ponadto działalność fundacji dotyczy: pomocy społecznej i działalności charytatywnej na rzecz dzieci, kobiet, osób starszych i niepełnosprawnych lub chorych, wykluczonych społecznie i ich rodzin. Podejmowane są również działania w zakresie rehabilitacji społecznej i fizycznej osób niepełnosprawnych oraz wsparcie organizacyjne, techniczne i szkoleniowo-informacyjne organizacji pozarządowych i innych podmiotów działających w sferze pożytku publicznego;
- Fundacja „Nasza Przyszłość” – działalność fundacji ukierunkowana jest przede wszystkim na: niesienie pomocy dzieciom niepełnosprawnym, świadczenie pomocy osobom bezdomnym, chorym i matkom samotnie wychowującym dzieci, świadczenie pomocy społecznej, świadczenie pomocy w organizacji rehabilitacji społecznej i zawodowej inwalidów;

- Fundacja „Pewna Pomoc” – działalność statutowa fundacji polega na promocji zdrowia i profilaktyki, pomocy w zakresie organizacji opieki medycznej i rehabilitacyjnej, a także szeroko rozumianej działalności na rzecz osób niepełnosprawnych;
- Fundacja „Miłosierdzie i Wiedza” – działania podejmowane przez fundację ukierunkowane są przede wszystkim na: wsparcie osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym (ubogich, bezrobotnych, niepełnosprawnych i starszych) oraz na rzecz wzrostu ich kompetencji i odzyskania wiary we własne możliwości. Ponadto organizowane są działania na rzecz integracji i reintegracji społeczno-zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej. Fundacja działa również na rzecz rozwoju, aktywizacji i integracji środowiska lokalnych organizacji pozarządowych;
- „Społeczne Inicjatywy Młodzieży” – działalność stowarzyszenia ukierunkowana jest przede wszystkim na wspieranie inicjatyw młodzieżowych i propagowanie postaw prospołecznych, w tym także idei społeczeństwa obywatelskiego. Organizowane są również działania w zakresie kultury fizycznej, sportu i turystyki oraz działania na rzecz rozwoju nauki i edukacji, w tym także działalność wychowawczo-opiekuńcza;
- Stowarzyszenie Aktywnych Kobiet – działalność statutowa stowarzyszenia skupia się na zapewnieniu równych praw kobiet i mężczyzn oraz wspieraniu pomocy społecznej udzielanej rodzinom. Stowarzyszenie prowadzi aktywną działalność na rzecz osób niepełnosprawnych i wymagających opieki, integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Podejmowane są także działania na rzecz promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem.

Duża liczba organizacji pozarządowych, których działalność ukierunkowana jest na rozwiązywanie problemów społecznych stanowi potencjał zarówno miasta Szczecinek, jak i samego obszaru rewitalizacji. Współpraca władz miejskich z organizacjami może pozytywnie wpłynąć na lokalną społeczność i wydatnie przyczynić się do rozwiązywania problemów, które zostały zidentyfikowane w sferze społecznej obszaru rewitalizacji. Obecnie główną siedzibą organizacji pozarządowych na obszarze rewitalizacji jest budynek przy ul. Bartoszewskiego 12, w którym swoją działalność prowadzi 20 organizacji. Jednak należy mieć na uwadze, iż jest to obiekt znajdujący się w bardzo złym stanie technicznym, który należy poddać gruntownemu i bardzo kosztownemu remontowi. Budynek

ten także nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych, które stanowią znaczną część beneficjentów działalności organizacji w nim funkcjonujących.

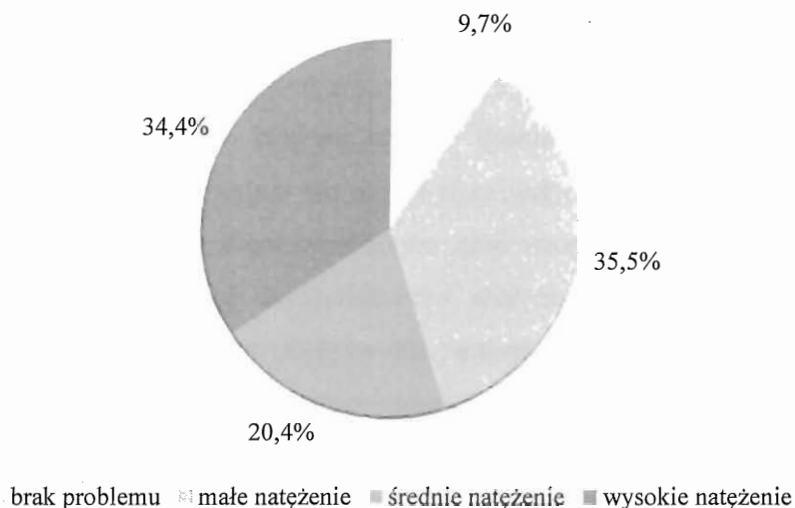
Osoby biorące udział w spotkaniach konsultacyjnych, wśród których obecne były także osoby reprezentujące organizacje pozarządowe wskazywały, że w Szczecinku występuje problem niedofinansowania organizacji. Miasto nie jest w stanie finansować działalności wszystkich organizacji, a same organizacje często nie mają odpowiednich zasobów ludzkich by ubiegać się o wsparcie finansowe inne, niż dobrowolne wpłaty od sponsorów. Pozyskanie funduszy unijnych często jest nie lada wyzwaniem, ze względu na dość skomplikowane procedury wnioskowania o finansowanie. Ze względu na niewielki obrót (znaczną część organizacji nie przekracza 25 tys. złotych obrotu rocznie) organizacje nie są w stanie zatrudnić osób odpowiedzialnych za pozyskiwanie dofinansowań na ich działalność statutową, nie tylko ze źródeł europejskich, ale także wykorzystując możliwe źródła krajowe czy wojewódzkie.

Przestrzeń miejska i infrastruktura

W granicach wyznaczonego obszaru rewitalizacji zlokalizowanych jest 10 zabytków nieruchomych wpisanych do Rejestru zabytków nieruchomych województwa zachodniopomorskiego. Są to między innymi: średniowieczny układ urbanistyczny (obejmujący obszar ograniczony ulicami: Jana Pawła II, Wyszyńskiego, Powstańców Wielkopolskich, Ordon, Junacką i Podwale oraz działką nr 318), wieża kościoła p.w. Św. Mikołaja przy ul. Księżnej Elżbiety, budynek Dworca Kolejowego przy ul. Dworcowej 1 oraz wieża ciśniń zlokalizowana przy ul. Wodociągowej. O stan techniczny zabytków zapytano również osoby biorące udział w badaniu ankietowym. Zdania na temat stanu obiektów zabytkowych były dość podzielone, 34,4% respondentów wskazało, iż zły stan zabytków na obszarze jest problemem o wysokim natężeniu, podczas gdy 35,5% badanych twierdziło, że jest to problem o małym natężeniu. Około 10% osób biorących udział w badaniu nie zauważa problemu związanego ze stanem technicznym obiektów zabytkowych na obszarze rewitalizacji.

Ryc. 56. Natężenie występowania problemu odnoszącego się do złego stanu technicznego obiektów zabytkowych zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Tak zróżnicowane odpowiedzi odnoszące się do stanu obiektów zabytkowych mogą wynikać z braku świadomości, które z budynków zostały wpisane do rejestru. Mylący może być również fakt, iż inne obiekty wpisane do rejestru, takie jak np. południowe skrzydło Zamku czy Kościół pw. Narodzenia NMP są odnowione i znajdują się w bardzo dobrym stanie technicznym. Na poniższych fotografiach przedstawiono stan techniczny wybranych obiektów zabytkowych zlokalizowanych w granicach obszaru rewitalizacji.

Ryc. 57. Dokumentacja fotograficzna – niezadawalający stan techniczny obiektów zabytkowych

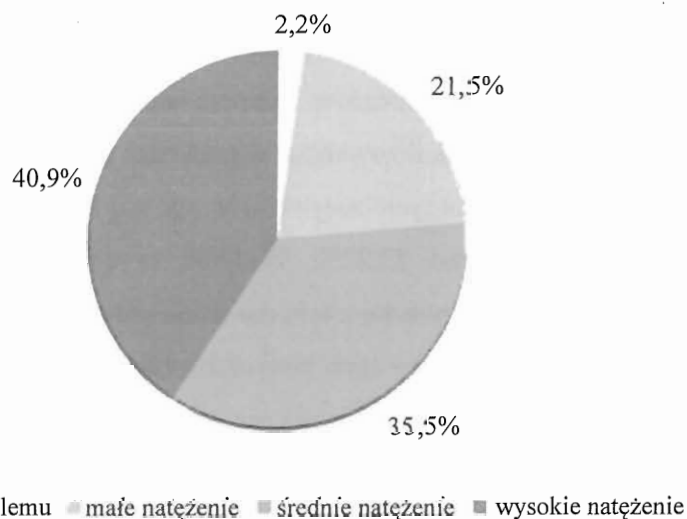
Źródło: opracowanie własne [fotografie wykonane dnia 29 września 2017 r.]

Obszar rewitalizacji charakteryzuje się także występowaniem budynków mieszkalnych, które znajdują się w złym stanie technicznym. Analiza wieku budynków wykazała, że znaczna część budynków mieszkalnych zlokalizowanych w granicach rzeczonoego obszaru wybudowana została przed rokiem 1970. Udział tych budynków w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych na obszarze rewitalizacji wynosi 83,22%. Budynki te charakteryzują się często niską efektywnością energetyczną. W związku z tym narażone są na stosunkowo duże straty energii cieplnej, co powoduje, że mieszkańcy tych budynków zmuszeni są do ponoszenia wyższych opłat za wykorzystywaną energię. Wskazuje się także, że budynki te nie są wyposażone w podstawowe udogodnienia, wciąż zdarzają się budynki, w których mieszkania nie są wyposażone w toalety, które zlokalizowane są na półpiętrach i korzystają z nich wszyscy mieszkańcy danego budynku. Osoby biorące udział w spotkaniach konsultacyjnych wskazywały, iż przeprowadzane remonty często odnoszą się jedynie do fasad i elewacji, natomiast wewnątrz budynku pozostawia się bez zmian. Obserwuje się występowanie stosunkowo dużej ilości pustostanów w budynkach na obszarze rewitalizacji. Część z mieszkań

przeznaczona jest na wynajem, których cena najmu nie jest proporcjonalna do standardu wykończenia zarówno mieszkania jak i budynku. Część pustostanów jest efektem zjawiska tzw. „pustych gniazd”, które objawia się wyjazdem osoby młodej na studia lub do pracy, w efekcie czego jedynymi lokatorami były osoby starsze. Obecnie mieszkania stoją puste, ze względu na śmierć lub przeprowadzkę dotychczasowych lokatorów oraz brak chęci powrotu do Szczecinka ich dzieci. Poważnym problemem odnoszącym się do substancji mieszkaniowej na obszarze rewitalizacji jest niedostosowanie budynków mieszkalnych do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych. Kluczowe utrudnienia w funkcjonowaniu tych osób to: strome schody, brak wind, wąskie korytarze, które znacznie utrudniają samodzielne poruszanie się tych osób. Dla osoby niepełnosprawnej oznacza to, że każde wyjście z mieszkania odbywać się musi w asyście osób trzecich, przez co osoby te tracą swoją samodzielność i poczucie własnej wartości. O natężeniu występowania budynków mieszkalnych w złym stanie technicznym na obszarze rewitalizacji zapytano również uczestników badania ankietowego. Zły stan techniczny budynków mieszkalnych, jako problem o wysokim natężeniu występowania wskazało 40,9% osób biorących udział w badaniu, natomiast 35,5% osób uznało, że jest to problem o średnim natężeniu. Zaledwie 2,2% respondentów nie dostrzega problemu związanego ze stanem technicznym budynków mieszkalnych.

Ryc. 58. Natężenie występowania problemu związanego ze złym stanem technicznym budynków mieszkalnych zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Przykłady budynków mieszkalnych znajdujących się w złym stanie technicznym przedstawiają zamieszczone niżej fotografie, wykonane podczas wizji lokalnej obszaru rewitalizacji.

Ryc. 59. Dokumentacja fotograficzna – niezadowolający stan techniczny budynków mieszkalnych

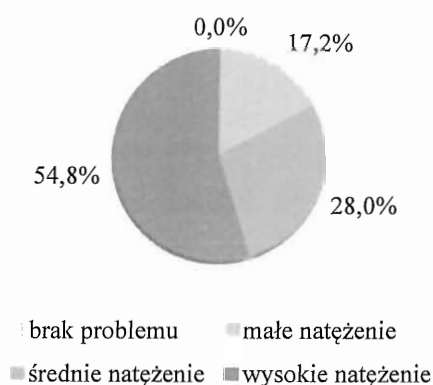
Źródło: opracowanie własne [zdjęcia wykonane 29 września 2017 r.]

Elementem struktury morfologicznej miasta, który ma znaczny wpływ na komfort i bezpieczeństwo poruszania się po mieście, jest system komunikacyjny rozumiany jako sieć ciągów pieszych i jezdnych. Podczas wizji lokalnej obszaru rewitalizacji zaobserwowano stosunkowo dużą liczbę dróg i chodników znajdujących się w złym stanie technicznym, co znacznie utrudnia poruszanie się po obszarze osób starszych i niepełnosprawnych. Ponad połowa respondentów (53,8%) uznała, że zły stan techniczny infrastruktury drogowej jest problemem o średnim natężeniu występowania na obszarze rewitalizacji. Około 24% osób objętych badaniem twierdziło, że jest to problem o wysokim natężeniu, natomiast 6,5% ankietowanych nie zauważało problemu związanego ze złym stanem technicznym infrastruktury drogowej. Drugim pytaniem w kwestionariuszu ankietowym odnoszącym się do stanu technicznego dróg i chodników było pytanie o natężenie występowania barier architektonicznych na obszarze rewitalizacji. W przypadku tego pytania ponad połowa osób biorących udział w ankiecie wskazała, że jest poważny problem o wysokim natężeniu występowania na obszarze rewitalizacji. Spośród osób badanych 28% wskazało,

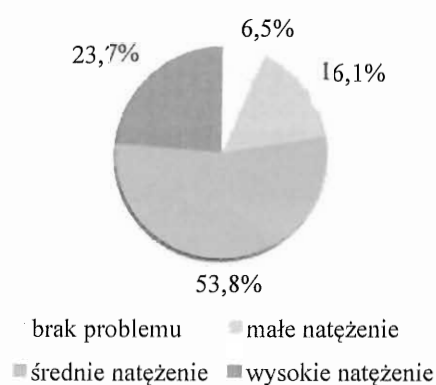

że jest to problem o średnim natężeniu występowania, natomiast pozostali respondenci uznali, że na obszarze rewitalizacji występuje małe natężenie ulic i chodników pozostających w złym stanie technicznym.

Ryc. 61. Natężenie występowania problemu związanego z występowaniem barier architektonicznych na obszarze rewitalizacji

Ryc. 60. Natężenie występowania problemu związanego ze złym stanem technicznym infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji

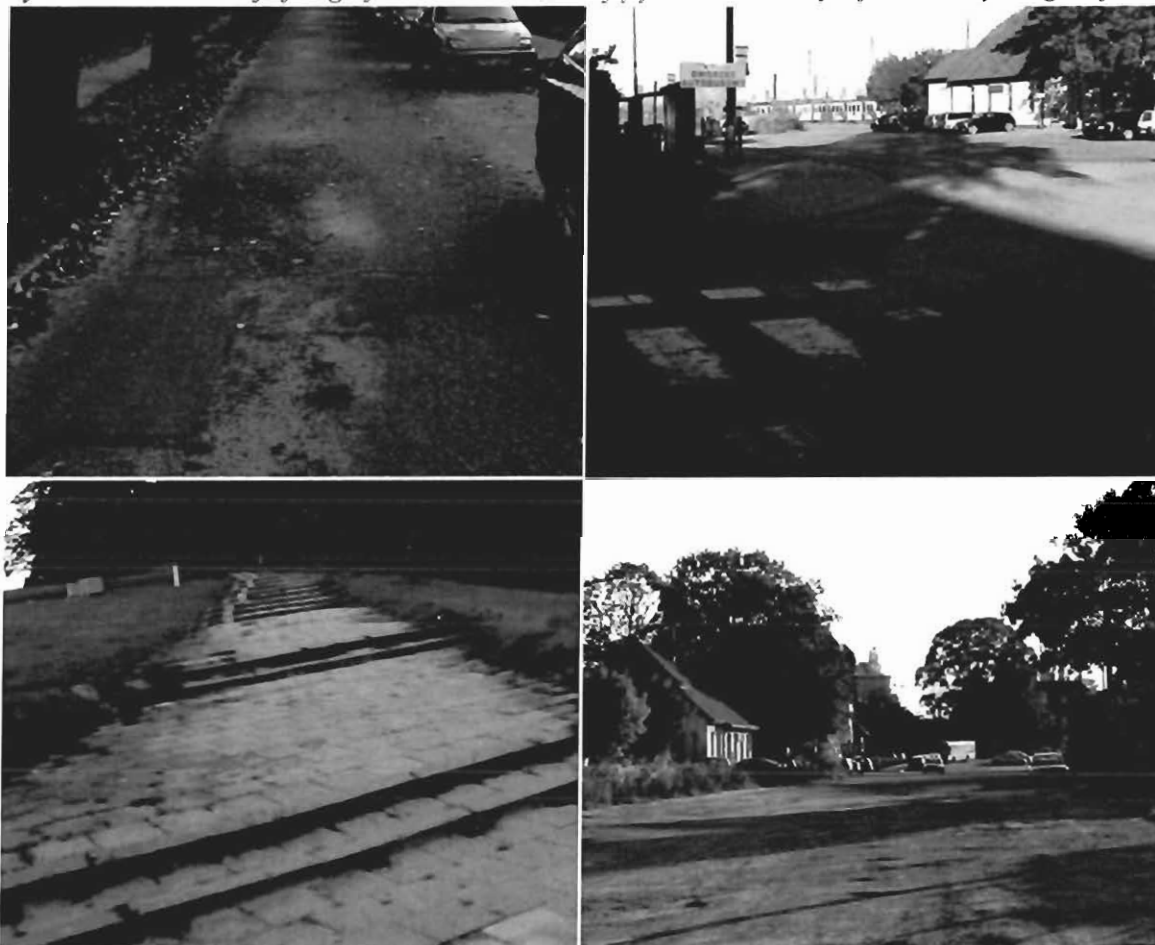

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Na poniższych fotografiach wykonanych podczas wizji lokalnej obszaru rewitalizacji przedstawiono ulice i chodniki znajdujące się w złym stanie technicznym.

Ryc. 62. Dokumentacja fotograficzna – niezadowolający stan techniczny infrastruktury drogowej

Źródło: opracowanie własne [fotografie wykonane dnia 29 września 2017 r.]

Uwarunkowania gospodarcze obszaru rewitalizacji⁸

Szczecinek został zdobyty 27 lutego 1945 roku i znalazł się w granicach państwa polskiego. W wyniku działań wojennych nie nastąpiły znaczne zniszczenia w tkance miejskiej oraz w zabudowie przemysłowej, ale szkody powstały później w wyniku wywożenia do ZSRR przez żołnierzy Armii Czerwonej znacznej części ocalałego wyposażenia lub niszczenia go na miejscu. Podstawowym zadaniem nowo utworzonych organów władzy lokalnej było jak najszybsze uruchomienie produkcji oraz zabezpieczenie ocalałego majątku. Z powodu braku siły roboczej tuż po zakończeniu działań wojennych jedynymi funkcjonującymi zakładami na terenie Szczecinka były zakłady rzemieślnicze oraz zakłady prywatne. Kolejno otwierano większe zakłady, takie jak: browar, fabryka konserw, fabryka maszyn rolniczych oraz fabryka mebli. Władze centralne od 1947 roku zaczęły zwalczać organizującą się prywatną inicjatywę, organizując w to miejsce państwowy przemysł i handel

⁸ Podrozdział sporządzony w oparciu o pracę magisterską pt. „Gospodarczy rozwój Miasta Szczecinka z uwzględnieniem roli specjalnej strefy ekonomicznej” autorstwa Łukasza Chmielewskiego, Szczecin 2012

uspołeczniony. Początek lat 50. XX wieku przyniósł rozwój nowych gałęzi przemysłu. W Szczecinku, ze względu na dużą bazę surowcową lokalizowano zakłady przemysłu drzewnego. Rozwijały się także zakłady przemysłu elektrotechnicznego, spożywczego, a także komunikacja i transport. W tych latach powstały przedsiębiorstwa, które po pewnych przekształceniach istnieją do dnia dzisiejszego. W czasach PRL najważniejszymi przedsiębiorstwami działającymi w mieście były:

- Miejski Handel Detaliczny;
- PSS Społem;
- PKS – Państwowa Komunikacja Samochodowa;
- Państwowy Ośrodek Maszynowy;
- Spółdzielnia Transportu Wiejskiego;
- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych i Nadleśnictwo Szczecinek;
- Koszalińskie Przedsiębiorstwo Przemysłu Drzewnego;
- Zakład Płyt Wiórowych;
- Spółdzielnia Inwalidów „Słowianka”;
- Zakłady Sprzętu Instalacyjnego A-22, przekształcone w późniejszym okresie w Polam-Szczecinek;
- Zakład Urządzeń Zasilających, przekształcony w ZTUZ Telkom-Telzas.

Był to czas pozornej stabilizacji do dzisiaj pozytywnie wspomniany i oceniany przez wielu mieszkańców. Wraz z transformacją lat 90- tych XX wieku istniejący model gospodarczy uległ znacznej zapaści. Szczecinek jak inne miasta w Polsce w tym czasie zaczął mierzyć się z problemem dużego bezrobocia i brakiem perspektyw na rozwój. Przed miastem stało wyzwanie wykreowania nowej kapitalistycznej struktury gospodarczej. Było to tym bardziej trudne gdyż w czasach PRL skutecznie zwalczano wszelkie przejawy indywidualnej przedsiębiorczości. Ponadto osoby w wieku produkcyjnym należały z reguły do pierwszego pokolenia urodzonego w Szczecinku, obciążonego często trudną i tragiczną historią swoich rodzin, ze znikomymi więziami społecznymi, z brakiem motywacji do podjęcia działań na rzecz poprawy zaistniałej sytuacji gospodarczej. Tworzenie nowego ustroju gospodarczego spadło na barki powstającego samorządu oraz nielicznych lokalnych liderów. Po latach można stwierdzić, że Szczecinek odniósł sukces, lecz wydarzenia drugiej połowy XX w. niewątpliwie odcisnęły piętno w postaci występujących problemów społecznych.

Aktualnie największym zakładem przemysłowym zlokalizowanym w Szczecinku jest Kronospan Szczecinek Sp. z o. o. Zakład powstał w 1989 roku na bazie istniejącego

Zakładu Płyt Wiórowych. Poczyniono znaczne inwestycje w rozbudowę bazy produkcyjnej, które spowodowały, że Kronospan w Szczecinku jest obecnie jednym ze światowych liderów w branży materiałów drewnopochodnych.

Kolejnym dużym przedsiębiorstwem działającym w tej gałęzi przemysłu jest Koszalińskie Przedsiębiorstwo Przemysłu Drzewnego. KPPD Szczecinek powstało w wyniku restrukturyzacji przedsiębiorstwa państwowego działającego pod nazwą Rejon Przemysłu Leśnego w Szczecinku. Koszalińskie Przedsiębiorstwo Przemysłu Drzewnego zajmuje się szeroko rozumianą obróbką drewna, a jego oferta skierowana jest do producentów stolarki budowlanej, fabryk mebli czy stolarni.

Bazę surowcową dla przedsiębiorstw działających w branży drzewnej zapewnia Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinku, która utworzona została w dniu 1 czerwca 1945 roku jako Dyrekcja Lasów Państwowych Okręgu Bałtyckiego. RDLP w Szczecinku prowadzi nadzór nad działalnością 30 nadleśnictw oraz jednego Zespołu Składnic Lasów Państwowych.

Drugą z podstawowych gałęzi przemysłu funkcjonujących w Szczecinku jest branża elektrotechniczna. Największą firmą działającą w wyżej wskazanej branży jest ELDA-ELTRA Elektrotechnika S.A., która zajmuje się produkcją oraz dostawą kompletnych akcesoriów dla elektrycznych instalacji budynków. Firma funkcjonuje na polskim rynku od 1957 pod nazwą ELDA-Szczecinek Elektrotechnika S.A.

Telzas Sp. z o. o. jest wiodącym producentem i dostawcą urządzeń zasilania gwarantowanego oraz systemów zdalnego monitoringu i nadzoru. Działalność firmy rozpoczęła się w 1976 roku, a rozwiązania wypracowane podczas lat funkcjonowania przedsiębiorstwa znajdują zastosowanie w telekomunikacji, teleinformatyce, usługach internetowych, transmisji danych, energetyce oraz w przemyśle.

Ważnym przedsiębiorstwem funkcjonującym w branży spożywczej była Cukiernicza Spółdzielnia Inwalidów „Słowianka”, która powstała w 1954 roku. Spółdzielnia posiada trzy zakłady produkcyjne zlokalizowane w granicach miasta oraz dwa obiekty medyczno-rehabilitacyjne, które są efektem działań inwestycyjnych prowadzonych od 1984 roku. W sierpniu 2017 roku spółdzielnia ogłosiła upadłość, a wypowiedzenia zbiorowe otrzymało około 180 dotychczasowych pracowników spółdzielni. Obecnie zakład przejął inna firma, a pracę otrzymać ma około 30 pracowników.

Uwarunkowania turystyczne obszaru rewitalizacji

Analizując układ urbanistyczny miasta i obszaru rewitalizacji nie sposób nie zauważyć ograniczeń rozwojowych wynikających z lokalizacji między dwoma jeziorami, organicznie to już za czasów niemieckich przeobrażono w atut, bowiem ten naturalny zasób wykorzystano do rozwoju turystyki. W latach 20. i 30. XX wieku w Szczecinku przeprowadzono inwestycje, których celem było zapewnienie niezbędnej infrastruktury do rozwoju turystyki. W tym czasie wybudowano między innymi: kąpielisko miejskie, restaurację na Mysiej Wyspie czy ośrodek wypoczynkowy dla dzieci w Czarnoborze. W 1930 roku powołano Towarzystwo Turystyczne, które za pośrednictwem wydawnictw turystycznych oraz organizowanych koncertów i wystaw propagowało walory turystyczne. Lata 30. XX wieku - pensjonaty zlokalizowane wzdłuż jeziora wypełnione były letnikami, a uliczkami i alejkami parku spacerowali wczasowicze. Obowiązkowym punktem każdego urlopu była wizyta na Mysiej Wyspie, na której funkcjonowała duża restauracja organizująca również koncerty połączone z zabawami tanecznymi. Cały kompleks mógł przyjąć jednocześnie około 1200 gości (sala na około 500 gości wraz z werandą na kolejne 200-300 osób, pozostałe miejsca były miejscami siedzącymi zlokalizowanymi przy brzegu jeziora oraz w okolicznym lesie). W tym okresie miasto zaczęło także inwestować na terenach zlokalizowanych wzdłuż obecnych ulic Mickiewicza i Piłsudskiego, to właśnie w tym miejscu zdecydowano się wyznaczyć pierwszą plażę miejską. Powstał nowoczesny jak na tamte czasy obiekt, zbudowany całkowicie z drewna, który stanowił zaplecze socjalne dla utworzonego kąpieliska. Niegdyś znajdowała się tam letnia kawiarenka z zadaszonym tarasem. W okresie międzywojennym miasto dysponowało dość bogatym wyposażeniem turystycznym, do którego należy zaliczyć:

- a) kąpieliska miejskie – kąpielisko rodzinne oraz trzy kąpieliska miejskie zlokalizowane nad jeziorem Trzesiecko;
- b) łaźnia miejska – wybudowana około 1925 roku przy Placu Sowińskiego, rozbudowana w 1935 roku;
- c) lasy miejskie w Czarnoborze wraz z jeziorem Leśnym – około 600 hektarów lasów, do których należała także restauracja;
- d) miejskie restauracje na Mysiej Wyspie – zbudowane w latach 1929-1930;
- e) trzy tramwaje wodne oraz wypożyczalnia łodzi wiosłowych;
- f) jezioro Trzesiecko – miasto wykupiło je od Skarbu Państwa na początku XX wieku;
- g) ośrodek wypoczynkowy dla dzieci w Czarnoborze – wybudowany w 1929 roku, na początku przeznaczony dla 40 osób, z czasem rozbudowany do 60 miejsc noclegowych;

- h) park miejski;
- i) wieża Bismarcka (ob. wieża Przemysława);
- j) przystań dla statków;
- k) park różany;
- l) plac z muszlą koncertową.

W skutek rozwoju turystyki w Szczecinku miasto snuło plany połączenia kanałami jeziora Trzesiecko z jeziorami: Pile, Komorze, Żerdno oraz jeziorem Drawskim. Przeprowadzenie tej inwestycji miało umożliwić poruszanie się po nim statków wycieczkowych i prywatnych łodzi. Dalszym etapem inwestycji miało być połączenie tych jezior za pomocą kanału z rzeką Parsętą, co z kolei umożliwiłoby podróż łodzią ze Szczecinka do Kołobrzegu. Plany budowy były gotowe, lecz przeszkodził w tym wybuch II Wojny Światowej. W 1936 roku Szczecinek był ważnym, stawianym na drugim miejscu w ówczesnych Niemczech ośrodkiem bojerowym, którego flota należała do najliczniejszych i najnowocześniejszych w kraju. Sprzyjała temu polityka władz miejskich, która wszystkim budującym lub zlecającym zbudowanie nowoczesnych konstrukcyjnie bojerów fundowała żagle wraz z osprzętem. W Szczecinku odbywały się prestiżowe regaty na zamrzniętym jeziorze Trzesiecko. Poza wyścigami bojerów w Szczecinku do rozrywek zimowych należało również łyżwiarstwo. Do dyspozycji osób chcących uprawiać ten rodzaj sportu oddano tor dookoła Dużej wyspy, na którym rozgrywano także oficjalne zawody. Wyznaczone było również miejsce na jeziorze, które wykorzystywane było jako lodowisko. Organizowano również cykliczne koncerty lodowe, podczas których zarówno turyści, jak i mieszkańcy Szczecinka mogli bawić się w rytm muzyki granej przez szczecineckie orkiestry. Poza sportami zimowymi rozwijało się także żeglarstwo. Warto odnotować, że w roku 1931 Szczecinek odwiedziło 11 000 turystów, nie uwzględniając w tej liczbie turystów indywidualnych. Jest to wartość ogromna, biorąc pod uwagę, że w tamtych czasach Szczecinek zamieszkiwany był przez około 20 tysięcy mieszkańców.

W okresie powojennym infrastruktura turystyczna Szczecinka ulegała stopniowemu niszczeniu wskutek wysiedleń niemieckich mieszkańców i napływie ludności przesiedlanej ze wschodnich stron kraju. Obiekty te straciły swoich właścicieli, a nowi mieszkańcy skupili się na porządkowaniu przestrzeni i organizacji życia miasta na nowo. Nie budzi wątpliwości fakt, iż rozwój usług turystycznych w powojennym Szczecinku został znacznie utrudniony przez stacjonujące w mieście oddziały Armii Czerwonej, która wywoziła ze Szczecinka wszelkie cenne rzeczy, w tym także meble i wyposażenie budynków mieszkalnych i ośrodków wypoczynkowych. Jedną z większych inwestycji w infrastrukturę turystyczną w powojennej

historii Szczecinka było utworzenie przez Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej ośrodka turystycznego „Fala”. Półwysep, na którym zlokalizowany był ośrodek powstał z ziemi pochodzącej z budowy koszar przy ul. Kościuszki, Polnej i Myśliwskiej. W ramach budowy ośrodka powstała plaża z największymi w ówczesnym Szczecinku pomostami, zbudowano domki kempingowe oraz pawilon socjalny z szatniami, natryskami oraz stołówką, a w pobliżu plaży wojskowej usytuowano pole namiotowe. W latach 80 prowadzono dalsze inwestycje w rozwój ośrodka, powstał drewniany obiekt obsługujący ośrodek oraz infrastruktura sportowa (m. in. kort tenisowy i kręgielnia). W latach 60-80. XX wieku ośrodek ten był bardzo popularny wśród turystów. Odpoczywały w nim grupy wycieczkowe, kolonie i obozy sportowe z całego kraju. Okres powojenny w Szczecinku to także rozwój sekcji żeglarskich. W latach 50. XX wieku wybudowano Przystań Leśników oraz przystań przy Zamku, a także zmodernizowano przystań należącą do Ligi Morskiej. Przystań Leśników była bardzo nowoczesna jak na tamte czasy, mimo swojej drewnianej konstrukcji. Pawilon przystani był przeszklony od strony jeziora i wkomponowany w okoliczną zieleń. Najprawdopodobniej już w latach 60. władze przystani zrezygnowały z jej prowadzenia, przez co budynek i pomosty ulegały systematycznej degradacji.

Początek upadku turystyki w Szczecinku to przełom XX i XXI wieku. W tym czasie degradacji ulegały takie obiekty jak: ośrodek „Fala”, Przystań Leśników czy Mysia Wyspa. Niegdyś ikony Szczecinka, obiekty przyciągające turystów i zapewniające rozrywkę mieszkańcom. W roku 2005 wyburzono pozostałości po Przystani Leśników, natomiast kilka lat później to samo uczyniono z pozostałościami po ośrodku „Fala”. Na Mysiej Wyspie pozostały jedynie fundamenty po dawnej restauracji. Początek XXI wieku to znaczne zubożenie oferty turystycznej Szczecinka. Obecnie władze miejskie podejmują działania na rzecz wzrostu potencjału turystycznego Szczecinka. Odrestaurowano zabytkowy Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinku i przeznaczono go na centrum kongresowo-szkoleniowe z zapleczem gastronomicznym i hotelowym, ponownie zagospodarowano Mysią Wyspę, a także podjęto działania na rzecz wykreowania wizerunku Szczecinka jako Sportowego Centrum Pomorza. W Szczecinku zlokalizowane są: najdłuższy w Polsce wyciąg do nart wodnych, Regionalne Centrum Tenisowe, pełnowymiarowe hale sportowe, nowoczesny stadion piłkarski, zespół krytych basenów oraz liczne ścieżki piesze i rowerowe.

Słabe strony obszaru rewitalizacji

- *zła jakość środowiska miejskiego*

Do podstawowych słabych stron nie tylko obszaru rewitalizacji, lecz całego miasta Szczecinek zaliczyć należy na pewno uciążliwość funkcjonujących w bezpośrednim sąsiedztwie zakładów przemysłowych, które emitują do atmosfery zanieczyszczenia, obniżając tym samym komfort i warunki życia mieszkańców. Wraz z zanieczyszczeniami powietrza powstałymi w wyniku działalności zakładów produkcyjnych na jakość powietrza atmosferycznego w mieście wpływ ma tzw. niska emisja. Zanieczyszczenia powstałe w jej wyniku skutkują zwiększeniem stężenia benzo(α)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 na terenie miasta Szczecinek. Obszar rewitalizacji znajduje się w granicach obszaru średniorocznych przekroczeń dopuszczalnych stężeń tego związku w powietrzu, co również negatywnie wpływa na komfort i warunki życia jego mieszkańców. Głównymi źródłami niskiej emisji są nieefektywne energetycznie budynki, wykorzystywanie materiału opałowego i pieców niskiej jakości oraz ruch samochodowy. Na obszarze rewitalizacji niemal 85% budynków mieszkalnych zostało wybudowanych przed 1970 rokiem, które często budowane były z wykorzystaniem materiałów i technologii budowlanych generujących duże straty ciepła. Spośród wszystkich budynków mieszkalnych zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji termomodernizacji w ostatnich latach poddano zaledwie 7,14%.

- *koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej*

Obszar predestynowany do objęcia procesem rewitalizacji cechuje się szeregiem negatywnych zjawisk społecznych zidentyfikowanych w jego granicach. Są to przede wszystkim: zjawisko bezrobocia, w tym długotrwałego, deficyt kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych, stosunkowo wysoki poziom niepełnosprawności mieszkańców, niekorzystna sytuacja materialna mieszkańców, niski poziom bezpieczeństwa na obszarze oraz stosunkowo duża liczba uczniów mających trudności w nauce. Współwystępowanie i nawarstwianie się wszystkich zidentyfikowanych problemów skutkują niekorzystną sytuacją społeczną na obszarze rewitalizacji, która przyczynia się do powstawania problemów w innych sferach. Jednym z najpoważniejszych problemów zidentyfikowanych w sferze społecznej jest duża liczba osób długotrwanie pozostających bez zatrudnienia. Na obszarze rewitalizacji zarejestrowanych jest: 363 osób długotrwanie bezrobotnych, 170 osób bezrobotnych z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym i 55 osób bezrobotnych z orzeczeniem o niepełnosprawności. Liczba tych osób wzrosła wskutek upadłości CSI „Słowianki”, w wyniku której pracę straci około 150 osób, w tym także osób niepełnosprawnych.

- *małe poczucie tożsamości lokalnej, brak więzi społecznych*

Istotnym problemem jest brak poczucia przynależności terytorialnej obecnych mieszkańców Szczecinka, w rozumieniu tzw. patriotyzmu lokalnego i przywiązania do „małej ojczyzny”. Szczecinek zlokalizowany jest na tzw. Ziemiach Odzyskanych, przyłączonych do Polski w 1945 roku w wyniku II Wojny Światowej. Obszar ten został niemal całkowicie zmieniony pod względem ludnościowym w wyniku akcji repatriacyjnych. Na tych terenach nieustannie trwa proces kształtowania się lokalnej tożsamości mieszkańców, poszukiwania i zapuszczania swoich korzeni w tym miejscu. Na kształtowanie się więzi społecznych, w tym także tych kulturowych, duży wpływ mają istniejące więzi sąsiedzkie, które opierają się na pewnych typach usług oraz wzajemnej pomocy. Pytanie o stosunki międzyludzkie i więzi społeczne zostało postawione również osobom biorącym udział w badaniu ankietowym. Brak życzliwości międzyludzkiej, obojętność na drugiego człowieka, egoizm mieszkańców, brak tolerancji i zaufania zauważa aż 36,6% osób ankietowanych, natomiast 31,2% respondentów wskazało, iż wyżej wymienione zjawiska występują w średnim natężeniu. Zidentyfikowane problemy na obszarze rewitalizacji:

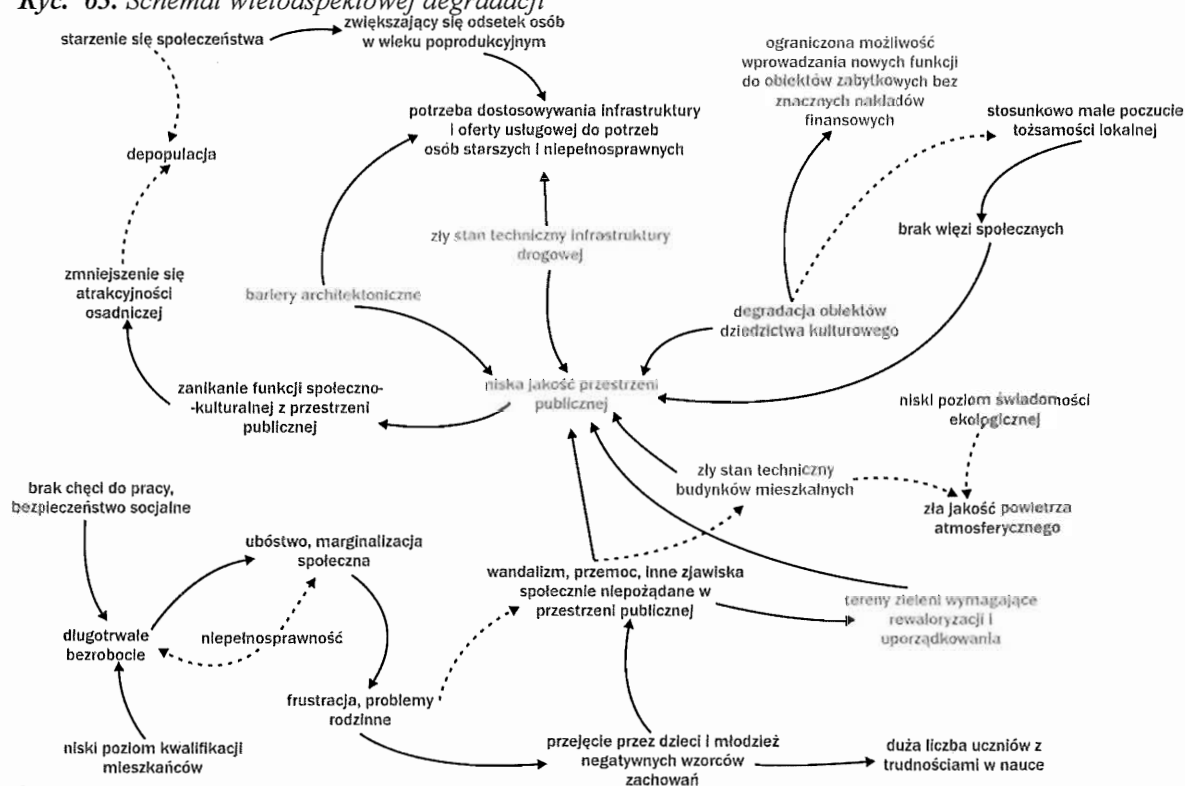
- wielu mieszkańców nie identyfikuje się z miastem, stosunkowo małe poczucie tożsamości lokalnej;
- brak więzi społecznych;
- występowanie bezrobocia, w tym długotrwałego, brak chęci do podjęcia zatrudnienia;
- niski poziom kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych;
- duża liczba osób bezrobotnych z orzeczeniem o niepełnosprawności, potencjalne zwiększenie liczby tych osób wskutek likwidacji CSI „Słowianka”;
- niekorzystna sytuacja materialna mieszkańców;
- występowanie aktów wandalizmu i zjawisk społecznie niepożądanych w przestrzeni publicznej;
- duża liczba uczniów mających trudności w nauce;
- zły stan techniczny i nieefektywność energetyczna budynków mieszkalnych;
- zły stan techniczny obiektów zabytkowych;
- zła jakość powietrza atmosferycznego.

Na poniższej rycinie przedstawiono schemat wieloaspektowej degradacji obszaru wraz z powiązaniem występującymi pomiędzy negatywnymi zjawiskami zidentyfikowanymi na obszarze rewitalizacji. Zidentyfikowane problemy występujące w sferach społecznej, technicznej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej obszaru rewitalizacji są ze sobą

wzajemnie powiązane. Podstawą degradacji fizycznej obszaru jest koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, takich jak: ubóstwo, bezrobocie, małe poczucie tożsamości lokalnej oraz brak więzi społecznych. Występowanie tych negatywnych zjawisk implikuje generowanie ich niekorzystnych konsekwencji, za które należy uznać narastanie frustracji wśród osób bezrobotnych, utrata poczucia własnej wartości czy brak poczucia odpowiedzialności za wspólną przestrzeń. Narastanie frustracji może generować problemy o charakterze patologicznym, takie jak uzależnienia i przemoc w rodzinie. Z kolei zaburzenie relacji wewnątrzrodziny wskutek przemocy domowej czy uzależnień mogą przyczyniać się do przyjmowania negatywnych postaw i zachowań przez dzieci i młodzież dorastającą w rodzinach dysfunkcyjnych. Ma to swój wyraz w przestrzeni publicznej w postaci aktów wandalizmu, niszczenia mienia publicznego czy aktów przemocy. Nie ulega wątpliwości fakt, że obszary koncentracji negatywnych zjawisk społecznych stają się również obszarami degradacji fizycznej i gospodarczej, wskutek negatywnych zmian w postrzeganiu obszaru przez pozostałych mieszkańców oraz kształtowaniu się w ich świadomości negatywnego wizerunku obszaru. Wskazane wyżej procesy przyczyniają się do zmniejszania się atrakcyjności obszaru zarówno w kontekście zamieszkania, jak i prowadzenia działalności gospodarczej. W skrajnych przypadkach wykształcać się mogą tzw. strefy „no-go”.

Ryc. 63. Schemat wieloaspektowej degradacji

Źródło: opracowanie własne

Mocne strony i potencjały rozwojowe obszaru rewitalizacji

W procesie kompleksowej rewitalizacji kluczowym aspektem jest wyprowadzanie obszaru zdegradowanego z sytuacji kryzysowej. Osiągnięcie tego celu możliwe jest jedynie w przypadku udanej aktywizacji osób wykluczonych lub zagrożonych marginalizacją, a także podejmowaniu działań inwestycyjnych w oparciu o posiadane zasoby i potencjały. By uzyskać możliwie najlepsze efekty konieczne jest wykształcenie postaw odpowiedzialności za własne otoczenie i wygenerowanie chęci do zmian w ostatecznych beneficjentach tego procesu. Za mocne strony i potencjały rozwojowe obszaru, kluczowe z punktu widzenia kompleksowego obszaru rewitalizacji, uznać należy:

- *działalność sektora non-profit*

Za potencjał rozwojowy zarówno obszaru rewitalizacji, uznać należy funkcjonowanie lokalnych liderów, którzy podejmują próbę aktywizacji społecznej poprzez działalność organizacji pozarządowych. Na obszarze rewitalizacji swoją siedzibę ma 38 organizacji pozarządowych, które stanowią 33% wszystkich tego typu organizacji w Szczecinku. Władze samorządowe ściśle współpracują z funkcjonującymi organizacjami zapewniając im miejsce do prowadzenia działalności, a także zlecając zadania w zakresie usług opiekuńczych i społecznych. Organizacje pozarządowe stają się płaszczyzną aktywizacji mieszkańców, co przyczynia się do kształtowania i rozwijania społeczeństwa obywatelskiego, którego powstanie i funkcjonowanie jest jednym z czynników rozwoju społeczno-gospodarczego.

- *tradycje turystyczne*

Potencjalną ścieżką rozwoju lokalnego dla Szczecinka jest wykorzystanie ekoturystyki, którą definiuje się jako formę turystyki zrównoważonej, skierowanej do turystów indywidualnych oraz podróżujących w małych grupach. Ta forma turystyki aktywnie przyczynia się do ochrony dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, przy zaangażowaniu lokalnej społeczności przy planowaniu i wykorzystaniu zasobów lokalnych (przyrodniczych, kulturowych itp.) na potrzeby rozwoju danego terytorium i jego mieszkańców, co umożliwi poprawę ich dobrobytu. Ta forma działalności gospodarczej generuje miejsca pracy dla osób z niskimi kwalifikacjami zawodowymi, powstała infrastruktura turystyczna służy też mieszkańcom i znacznie podwyższa poziom atrakcyjności zamieszkiwania na tym obszarze.

Ekoturystyka wpisuje się w obecne działania władz miejskich, które zmagają się z wykreowaniem wizerunku Szczecinka jako miasta atrakcyjnego turystycznie, z ofertą nastawioną przede wszystkim na aktywny wypoczynek. Historia rozwoju tego obszaru

wyraźnie wskazuje, że reanimacja tego sektora gospodarki posiada perspektywy rozwojowe, bowiem Szczecinek sprawdził się jako miasto, które może wygenerować znaczny ruch turystyczny.

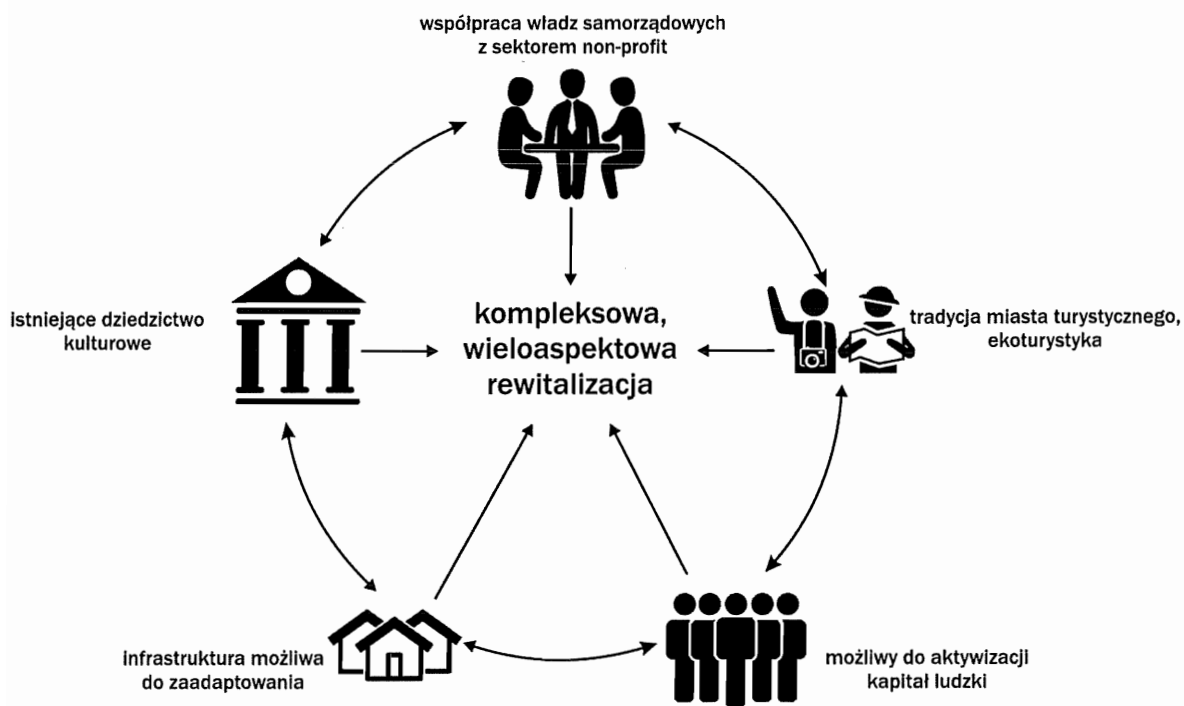
- *dziedzictwo kulturowe*

Potencjału rozwojowego obszaru rewitalizacji upatrywać należy również w istniejących obiektach zabytkowych, takich jak: dworzec kolejowy, wodociągowa wieża ciśnień, wieża św. Mikołaja czy budynek po byłym gimnazjum nr 1. Obiekty te obecnie znajdują się w złym stanie technicznym i nie są obecnie zagospodarowane albo ich zagospodarowanie odbiega od współczesnych norm lub zapotrzebowania.

Potencjały rozwojowe obszaru rewitalizacji:

- + współpraca władz samorządowych z sektorem non-profit;
- + tradycja miasta turystycznego, możliwość wykorzystania ekoturystyki przy planowaniu rozwoju lokalnego;
- + istniejące dziedzictwo kulturowe;
- + występowanie infrastruktury możliwej do zaadaptowania;
- + możliwy do aktywizacji kapitał ludzki.

Ryc. 64. Schemat kompleksowej rewitalizacji przy wykorzystaniu istniejących zasobów

Źródło: opracowanie własne

IV. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji oraz cele procesu rewitalizacji

Istotnym elementem prac nad niniejszym dokumentem było wypracowanie wizji obszaru rewitalizacji, czyli pożądanego stanu obszaru osiągniętego w wyniku przeprowadzenia procesu rewitalizacji. Na podstawie wizji wyznaczono cele procesu rewitalizacji, które z kolei zostały zoperacjonalizowane konkretnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi.

Poniżej przedstawiono wizję obszaru rewitalizacji, która ziścić się ma po zakończeniu procesu rewitalizacji.

Obszar rewitalizacji w Szczecinku jest miejscem atrakcyjnym do zamieszkania i wypoczynku, z nowoczesną i funkcjonalną infrastrukturą, zamieszkiwanym przez aktywną społeczność. Jego rozwój przebiega harmonijnie, zasoby naturalne i kulturowe, są jednym z motorów rozwoju lokalnego. Stanowią podstawę rozwoju ekoturystyki, a także aktywizacji i integracji mieszkańców obszaru objętych procesem rewitalizacji. Skala problemu wykluczenia społecznego została ograniczona, a likwidacja problemów przestrzennych umożliwiła kreowanie nowych potencjałów rozwojowych.

Urzeczywistnienie wypracowanej wizji obszaru rewitalizacji oraz wyprowadzenie go ze zidentyfikowanego stanu kryzysowego stanie się możliwe dzięki ograniczeniu skali negatywnych zjawisk występujących we wszystkich sferach funkcjonowania obszaru. Na podstawie pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji okaz określonych potrzeb rewitalizacyjnych wskazano cele procesu rewitalizacji w Szczecinku. Ich osiągnięcie możliwe będzie dzięki realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które wynikają ze sprecyzowanych kierunków działań.

Poniżej przedstawiono cele procesu rewitalizacji wraz z wynikającymi z nich kierunkami działań.

1. Społeczeństwo obywatelskie

- 1.1. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych
- 1.2. Wzmacnianie poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców
- 1.3. Działania na rzecz integracji społecznej
- 1.4. Poszerzanie oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży i seniorów

2. Rozwój infrastruktury i poprawa estetyki przestrzeni miejskiej

- 2.1. Adaptacja obiektów zabytkowych do pełnienia funkcji społecznych
- 2.2. Modernizacja infrastruktury drogowej

2.3. Termomodernizacja budynków mieszkalnych

2.4. Likwidacja barier architektonicznych

2.5. Rewaloryzacja terenów zieleni

3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

3.1. Tworzenie i rozwijanie podmiotów ekonomii społecznej

3.2. Przeciwdziałanie i zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinie

3.3. Podnoszenie kompetencji społecznych mieszkańców

3.4. Rozwijanie oferty usług społecznych skierowanych do osób starszych i niepełnosprawnych

3.5. Wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej

3.6. Podejmowanie działań na rzecz poprawy wyników w nauce uczniów

V. Katalog przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Przedsięwzięcia podstawowe

Podstawowe przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 1	
Nazwa projektu	„Przystanek kultura i edukacja” – adaptacja dworca PKP na cele społeczne
Podmiot realizujący	<p>Moduł I: Miasto Szczecinek</p> <p>Moduł II: Miasto Szczecinek</p> <p>Moduł III: Miasto Szczecinek we współpracy z Samorządową Agencją Promocji i Kultury</p> <p>Moduł IV: Fundusz Tratwa</p> <p>Moduł V: organizacje pozarządowe, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczecinku</p>
Lokalizacja	<p>ul. Dworcowa 1, 78-400 Szczecinek</p> <p>Aktualnie w budynku dworca działalność związana z obsługą ruchu kolejowego ogranicza się do funkcjonowania kas biletowych oraz pomieszczenia pełniącego funkcję poczekalni. Oba te zadania realizowane są w centralnej części budynku, podczas gdy pozostałe części pozostają niezagospodarowane. Przyczyn takiego stanu upatruje się w rozwoju transportu kolejowego, który nie wykazuje już tak dużego zapotrzebowania na tereny i obiekty służące realizacji jego funkcji. Postępująca ekskluzja dworca w strukturze przestrzennej miasta oraz peryferyjne położenie w stosunku do centrum Szczecinka skutkuje postępującą degradacją budynku dworca oraz terenów go otaczających. Wywiera to negatywny wpływ na jakość i estetykę przestrzeni publicznej, a także niekorzystnie wpływa na wizerunek zarówno obszaru rewitalizacji, jak i całego miasta. Ponadto występowanie obiektów zdegradowanych i tzw. „pustostanów” może sprzyjać rozwojowi zachowań patologicznych, takich jak: spożywanie alkoholu w miejscu niedozwolonym, wandalizm czy przemoc. W pobliżu dworca kolejowego zidentyfikowano także problem złego stanu technicznego infrastruktury drogowej. Ulice zlokalizowane w okolicy dworca charakteryzują się złym stanem technicznym nawierzchni, a także często brakiem chodników i oświetlenia, tym samym stwarzając zagrożenie zarówno dla ruchu pieszego, jak i kołowego.</p> <p>Na etapie spotkań konsultacyjnych zidentyfikowano problem braku mobilności mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wskazywano, że osoby te nie uczestniczą w wydarzeniach, imprezach, szkoleniach czy warsztatach, które organizowane są w pewnym oddaleniu od ich miejsca zamieszkania. Największy</p>
Zidentyfikowane problemy, na które przedsięwzięcie oddziałuje	

wpływ na to ma niska aktywność społeczna mieszkańców obszaru, uwarunkowana poczuciem niższości wobec innych osób, obawa przed stygmatyzacją, a także nie w pełni wykształconymi więziami sąsiedzkimi i społecznymi. Problem występuje także w dotarciu do dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych. Z doświadczeń osób uczestniczących w spotkaniach wynika, iż osoby te często zamykają się w swoich hermetycznych środowiskach i unikają kontaktów z innymi osobami, z obawy przed stygmatyzacją i piętnowaniem.

Analiza wskaźnikowa wykazała, iż na obszarze rewitalizacji zamieszkuje duża liczba uczniów mających trudności w nauce. Trudności te mogą być uwarunkowane brakiem chęci ucznia do nauki, nieodpowiednim podejściem nauczyciela bądź rodziców, złymi warunkami do nauki, czy niemożnością przyswajania wiedzy przez ucznia.

Mając na uwadze powyższe przesłanki, zasadna staje się realizacja przedsięwzięcia polegającego na kompleksowej modernizacji budynku dworca PKP i przystosowanie go do pełnienia funkcji społecznych. W zmodernizowanym budynku odbywać się będą liczne zajęcia skierowane do dzieci i młodzieży w ramach działalności statutowej Samorządowej Agencji Promocji i Kultury. Ponadto przeniesienie instytucji kultury do budynku dworca ożywi obszar rewitalizacji i przyczyni się do aktywizacji mieszkańców. Poza zajęciami organizowanymi przez Agencję, w zmodernizowanym budynku odbywać się będą szkolenia i warsztaty, a także przewiduje się zlokalizowanie kawiarni prowadzonej przez podmiot ekonomii społecznej.

Niniejsze przedsięwzięcie składać się będzie z 5 modułów.

Zakres przedsięwzięcia

Moduł I – modernizacja budynku dworca PKP

Zakres prac w ramach modułu pierwszego niniejszego przedsięwzięcia obejmował będzie działania o charakterze infrastrukturalnym, których efektem będzie poprawa stanu technicznego budynku, wzrost estetyki przestrzeni miejskiej oraz nadanie nowych funkcji kulturalno-społecznych części obiektu. Budynek dworca zostanie również przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Zakres planowanych robót budowlanych obejmować będzie m. in.:

- a) docieplenie połaci dachu;
- b) budowę nowej instalacji wodno-kanalizacyjnej wewnątrz budynku;
- c) remont i odbudowę istniejącej kanalizacji deszczowej i sanitarnej;

- d) budowę nowej instalacji oświetleniowej z zastosowaniem opraw typu LED;
- e) renowację elewacji wraz z niezbędnymi elementami obróbek blacharskich;
- f) wymianę starej stolarki drzwiowej i okiennej;
- g) wykonanie nowych ścian wewnętrznych;
- h) wymianę oraz remont istniejących kominów oraz wykonanie nowych.

Wszystkie wymienione wyżej działania konsultowane będą z Miejskim Konserwatorem Zabytków, ze względu na historyczną wartość i zabytkowy charakter budynku dworca.

Moduł II – poprawa dostępności komunikacyjnej dworca

Realizacja drugiego modułu przedsięwzięcia wpłynie na poprawę dostępności komunikacyjnej dworca oraz poprawę ruchu kołowego i pieszego w jego bezpośrednim otoczeniu. Poprawa jakości ciągów komunikacyjnych umożliwi także sprawne poruszanie się osobom niepełnosprawnym i starszym. Zakres planowanych działań inwestycyjnych obejmuje:

- a) przebudowę ciągu ulic: Dworcowej, Kolejowej i odcinka ulicy Wiśniowej – obejmującą wymianę nawierzchni, budowę chodników oraz montaż oświetlenia. Ponadto na placu przydworcowym przewiduje się lokalizację stanowisk postojowych, przystanków obsługujących Komunikację Miejską, PKS i innych przewoźników. Przewidziana jest także budowa toalety publicznej;
- b) przebudowę skrzyżowania ulic: Sikorskiego, Wiśniowej i Przemysłowej;
- c) przebudowę skrzyżowania ulic: Sikorskiego, Piłskiej i Dworcowej.

Moduł III – adaptacja budynku dworca na cele społeczne, edukacyjne i kulturalne

Trzeci moduł niniejszego przedsięwzięcia zakłada poszerzenie oferty edukacyjnej i kulturalnej obszaru rewitalizacji poprzez przeniesienie działalności Samorządowej Agencji Promocji i Kultury do zmodernizowanego budynku dworca. Przyczyni się to ożywienia obszaru poprzez zwiększenie dostępności do oferty spędzania czasu wolnego skierowanej przede wszystkim do dzieci i młodzieży, a także pozytywnie wpłynie na wyniki osiągane w szkołach przez podopiecznych Agencji. W ramach niniejszego modułu do budynku dworca przeniesione zostaną między innymi następujące sekcje:

- a) klub miłośników literatury i języka polskiego;

- b) akademia twórczego myślenia – „Rusz Dynią”;
- c) klub miłośników matematyki „Alcybiades”;
- d) koło szachowe.

Moduł IV – poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego skierowanej do dzieci i młodzieży – „Przystanek Młodzież”

Moduł czwarty przedsięwzięcia rewitalizacyjnego związanego z adaptacją dworca na cele społeczne dotyczyć będzie poszerzenia oferty spędzania czasu wolnego skierowanej do młodzieży. Zadania te realizowane będą we współpracy dwóch podmiotów – Funduszu Tratwa jako organizatora wskazanych działań oraz Samorządowej Agencji Promocji i Kultury jako zarządcy obiektu. Nowo powstała oferta spędzania czasu wolnego obejmować będzie:

- a) warsztaty umiejętności społecznych;
- b) warsztaty rzemiosł różnych;
- c) rozwój zainteresowań.

Realizacja tego modułu przyczyni się do wzrostu kompetencji społecznych dzieci i młodzieży, a także rozwoju ich zainteresowań. Dla przeprowadzenia wymienionych działań niezbędne jest zatrudnienie instruktorów i animatorów do pracy z młodzieżą.

Moduł V – organizacja działalności PES w budynku dworca

Ostatnim modułem niniejszego przedsięwzięcia będzie utworzenie kawiarni prowadzonej przez podmiot ekonomii społecznej, który powstanie w ramach podstawowego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego nr 3. Stworzenie podmiotu ekonomii społecznej. Utworzony punkt małej gastronomii nastawiony będzie na obsługę pasażerów oraz pozostałych użytkowników dworca (dzieci, młodzież, ich rodziców i opiekunów). Stworzenie punktu małej gastronomii funkcjonującego na zasadach ekonomii społecznej przyczyni się do aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych oraz osób bezrobotnych z niepełnosprawnością. Osoby zatrudnione w podmiocie ekonomii społecznej mogą być odpowiedzialne również za prowadzenie szatni dla osób korzystających z oferty edukacyjnej i kulturalnej, a także za utrzymanie porządku i czystości w zmodernizowanym budynku dworca i jego bezpośrednim otoczeniu.

Fundusz Tratwa (moduł IV), Samorządowa Agencja Promocji i Kultury (moduł III), organizacje pozarządowe (moduł V)

Moduł I: 6 000 000,00 zł

**Potencjalne
partnerstwa
Szacowana wartość**

<p>Możliwe źródła finansowania</p>	<p>Moduł II: 6 650 000,00 zł Moduł III: 100 000,00 zł Moduł IV: 115 000,00 zł Moduł V: 100 000,00 zł Łącznie: 12 965 000,00 zł (<i>szczegółowe kwoty podane zostaną na etapie opracowywania dokumentacji projektowej</i>) Moduł I: środki własne, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego w ramach RPO WZ 2014-2020: działanie 9.3 Wspieranie rewitalizacji w sferze fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów wiejskich i miejskich (do 85% wydatków kwalifikowalnych); Moduł II: środki własne, Program Rozwoju Gminnej i Powiatowej Infrastruktury Drogowej na lata 2016-2019 (do 50% wydatków kwalifikowalnych), Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego w ramach RPO WZ 2014-2020: działanie 9.3 Wspieranie rewitalizacji w sferze fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów wiejskich i miejskich (do 85% wydatków kwalifikowalnych); Moduł III: środki własne, dotacje zewnętrzne Moduł IV: środki własne, dotacje zewnętrzne, budżet miasta, wsparcie od sponsorów; Moduł V: środki własne, Europejski Fundusz Społeczny (EFS) w ramach RPO WZ 2014-2020: działanie 7.4 Tworzenie miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej m. in. poprzez wsparcie na tworzenie przedsiębiorstw społecznych (w szczególności spółdzielni socjalnych) (do 85% wydatków kwalifikowalnych), PFRON Program wyrównywania różnic między regionami III</p>
<p>Okres realizacji</p>	<p>Moduł I: 2018 – 2020 Moduł II: 2018 – 2020 Moduł III: 2020 – 2023 Moduł IV: 2020 – 2023 Moduł V: 2020 – 2023</p>
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p>Przedsięwzięcie realizować będzie następujące cele i kierunki działań rewitalizacji:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Społeczeństwo obywatelskie <ol style="list-style-type: none"> 1.3. Działania na rzecz integracji społecznej 1.4. Poszerzanie oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży i seniorów 2. Rozwój infrastruktury i poprawa estetyki przestrzeni miejskiej <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Adaptacja obiektów zabytkowych do pełnienia funkcji społecznych 2.2. Modernizacja infrastruktury drogowej

3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

3.1. Tworzenie i rozwijanie podmiotów ekonomii społecznej

3.3. Podnoszenie kompetencji społecznych mieszkańców

3.5. Podejmowanie działań na rzecz poprawy wyników w nauce uczniów

	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość docelowa
Wskaźniki produktu	Moduł I		
	Liczba obiektów zabytkowych adaptowanych do pełnienia funkcji społecznych	szt.	1
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych	szt.	1
	Moduł II		
	Długość przebudowanych dróg	mb	1200
	Liczba utworzonych miejsc parkingowych	szt.	100
	Moduł III		
	Liczba przeprowadzonych zajęć i warsztatów skierowanych do dzieci i młodzieży	szt.	100/rok
	Moduł IV		
	Liczba przeprowadzonych zajęć i warsztatów skierowanych do dzieci i młodzieży	szt.	50/rok
Wskaźniki rezultatu	Moduł V		
	Liczba podmiotów ekonomii społecznej funkcjonujących w zmodernizowanym budynku	szt.	1
	Moduł I		
	Liczba osób korzystających ze zmodernizowanego budynku dworca	os.	1000/rok
	Moduł II		
	Liczba użytkowników przebudowanych dróg	os.	1000/rok
	Moduł III		
	Liczba uczestników przeprowadzonych zajęć i warsztatów	os.	400/rok
Moduł IV			

Liczba uczestników przeprowadzonych zajęć i warsztatów	os.	200/rok
Liczba stworzonych miejsc pracy w zmodernizowanym budynku	szt.	2
Moduł V		
Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	etat	3
Liczba osób korzystających z usług kawiarni	os.	800/rok

Określenie wartości wskaźników nastąpi na podstawie: protokołów odbioru, umów, sprawozdań i innych dokumentów potwierdzających realizację przedsięwzięcia i świadczących o prowadzeniu działalności.

Podstawowe przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 2

Nazwa projektu	Adaptacja wieży ciśnień na cele społeczne
Podmiot realizujący	Moduł I: Miasto Szczecinek Moduł II: Samorządowa Agencja Promocji i Kultury, organizacje pozarządowe (np. Uniwersytet Trzeciego Wieku) Moduł III: organizacje pozarządowe, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczecinku
Lokalizacja	Ul. Wodociągowa, 78-400 Szczecinek
Zidentyfikowane problemy, na które przedsięwzięcie oddziałuje	Podstawowym problemem zidentyfikowanym na etapie pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji jest nie w pełni wykształcona tożsamość lokalna spowodowana brakiem ciągłości historycznej tych terenów. Szczecinek, podobnie jak inne miasta zlokalizowane na terenie tzw. Ziem Odzyskanych przyłączony został do Państwa Polskiego w 1945 roku po zakończeniu II Wojny Światowej. Od tego czasu pozostawał we władaniu polskim, z dużymi wpływami ówczesnego Związku Radzieckiego. Z relacji historycznych wynika, że repatrianci przybywający po zakończeniu wojny do Szczecinka nie wierzyli, że tereny te pozostaną polskie, jeszcze w latach 60. XX wieku panowało przekonanie, że Ziemie Odzyskane przyłączone zostaną z powrotem do Niemiec. Wskutek uwarunkowań historycznych mieszkańcy Szczecinka dopiero odkrywają dziedzictwo kulturowe tego miasta i budują własną tożsamość lokalną. Jako jednego z twórców lokalnych tradycji wskazać należy Adama Giedrysa, który w latach 50. XX wieku zapoczątkował swoją działalność astronomiczną w mieście. W 1958 roku zbudował on kopułę obserwacyjną na kamienicy, w której mieszkał. Jego

działalność skupiała się także na organizacji konferencji i seminariów z udziałem profesjonalnych astronomów, czym przyczynił się do wzrostu zainteresowania tematyką astronomiczną wśród mieszkańców Szczecinka.

Problemem zidentyfikowanym na obszarze rewitalizacji jest również zły stan techniczny obiektów zabytkowych. Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się również do poszerzenia oferty edukacyjnej i kulturalnej dostępnej na obszarze rewitalizacji. Ponadto zajęcia wyrównawcze prowadzone w zmodernizowanym budynku ukierunkowane będą na poszerzanie wiedzy uczestników zajęć z przedmiotów ścisłych, co powinno wpłynąć pozytywnie na uczniów, którzy mają problemy w nauce.

Realizacja inwestycji polegającej na odrestaurowaniu zabytkowej wieży ciśnień, wraz z adaptacją obiektu na obserwatorium astronomiczne i planetarium będzie stanowiła kontynuację działań Adama Giedrysa w zakresie kultywowaniem tradycji związanej z aktywnością młodzieży w zakresie astronomii. Niniejsze przedsięwzięcie ma charakter interdyscyplinarny, gdyż oddziaływać będzie na szerokie grono interesariuszy procesu rewitalizacji. W ramach przedsięwzięcia wsparciem objęte zostaną osoby zagrożone wykluczeniem społecznym (dzieci i młodzież z trudnościami w nauce, osoby starsze i niepełnosprawne, a także długotrwale bezrobotni). Realizacja przedsięwzięcia skutkuje wykreowaniem nowego, innowacyjnego w skali kraju produktu turystycznego, będącego samodzielną atrakcją turystyczną i generatorem ruchu turystycznego. Wytworzy również mechanizmy dla rozwoju działalności podmiotu ekonomii społecznej, który ma zostać utworzony w ramach podstawowego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego nr 3.

Zakres przedsięwzięcia

Przedsięwzięcie składać się będzie z trzech modułów.

Moduł I – odrestaurowanie zabytkowej wieży ciśnień, wraz z adaptacją obiektu na obserwatorium i planetarium

Pierwszy moduł niniejszego przedsięwzięcia polega na przeprowadzeniu prac stricte budowlanych. W wyniku realizacji niniejszego modułu poprawie ulegnie stan techniczny budynku, jego funkcjonalność oraz estetyka zarówno samego obiektu wieży, jak i terenu do niej przyległego. W ramach prac infrastrukturalnych odrestaurowany zostanie trzon wieży, a także odbudowana zostanie głowica wieży, w której zlokalizowane zostanie obserwatorium astronomiczne. Budynek zostanie dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych poprzez montaż wind oraz podnośników schodowych na

wyższych kondygnacjach. Dodatkowo obiekt zostanie rozbudowany o planetarium, część do obsługi odwiedzających oraz część techniczną (podziemną). W ramach tego modułu zagospodarowany zostanie także teren przyległy do wieży poprzez: remont ciągów pieszo-jezdnych, lokalizację parkingów, nowych nasadzeń zieleni oraz montaż elementów małej architektury.

Moduł II – działalność oświatowa

Moduł drugi niniejszego przedsięwzięcia ukierunkowany jest na krzewienie tradycji lokalnych związanych z obserwacjami astronomicznymi, zarówno wśród dzieci i młodzieży, jak również wśród osób starszych. Zajęcia organizowane w ramach niniejszego działania skierowane będą do wszystkich osób chętnych poszerzaniem swojej wiedzy w zakresie astronomii. Ponadto, w ramach organizowanych zajęć wyrównawczych, wsparciem objęci zostaną uczniowie mający trudności w nauce. Zajęcia dla seniorów organizowane będą w ramach Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

Moduł III – organizacja działalności PES w budynku wieży

Ostatnim modułem niniejszego przedsięwzięcia będzie rozszerzenie działalności podmiotu ekonomii społecznej, utworzonego w ramach podstawowego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego nr 3. Do zadań zleconych podmiotowi należeć będzie m. in. obsługa terenu przyległego do wieży (w tym odśnieżanie tego terenu w okresie zimowym), obsługa szatni, a także obsługa i utrzymanie czystości w zagospodarowanym budynku wieży. Realizacja niniejszego modułu przyczyni się do aktywizacji społecznej i zawodowej osób długotrwale bezrobotnych i niepełnosprawnych.

Nie ulega wątpliwości fakt, iż zmodernizowana wieża ciśnień stanie się wizytówką obszaru rewitalizacji i przyczyni się do wzrostu świadomości mieszkańców na temat dziedzictwa kulturowego obszaru.

Potencjalne partnerstwa

Samorządowa Agencja Promocji i Kultury, organizacje pozarządowe, placówki edukacyjne, Uniwersytet Trzeciego Wieku w Szczecinku

Szacowana wartość

Moduł I: 8 500 000,00 zł
 Moduł II: 250 000,00 zł
 Moduł III: 100 000,00 zł

<p>Możliwe źródła finansowania</p>	<p>Łącznie: 8 850 000,00zł (<i>szczególne kwoty podane zostaną na etapie opracowywania dokumentacji projektowej</i>)</p> <p>Moduł I: środki własne, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego w ramach RPO WZ 2014-2020: działanie 9.3 Wspieranie rewitalizacji w sferze fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich (do 85% wydatków kwalifikowalnych), Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko: działanie 8.1 Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury (do 85% wydatków kwalifikowalnych), Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Ochrona zabytków”</p>
<p>Okres realizacji</p>	<p>Moduł II: środki własne, Europejski Fundusz Społeczny w ramach RPO WZ 2014-2020: działanie 8.2 Wsparcie szkół i placówek prowadzących kształcenie ogólne oraz uczniów uczestniczących w kształceniu podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym (do 90% wydatków kwalifikowalnych)</p> <p>Moduł III: środki własne, Europejski Fundusz Społeczny (EFS) w ramach RPO WZ 2014-2020: działanie 7.4 Tworzenie miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej m. in. poprzez wsparcie na tworzenie przedsiębiorstw społecznych (w szczególności spółdzielni socjalnych) (do 85% wydatków kwalifikowalnych), PFRON Program wyrównywania różnic między regionami III</p>
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p>Moduł I: 2018 – 2020 Moduł II: 2020 – 2023 Moduł III: 2020 – 2023</p> <p>Przedsięwzięcie będzie realizować następujące cele i kierunki działań procesu rewitalizacji:</p> <p>1. Społeczeństwo obywatelskie</p> <p>1.2. Wzmacnianie poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców 1.3. Działania na rzecz integracji społecznej 1.4. Poszerzanie oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży i seniorów</p> <p>2. Rozwój infrastruktury i poprawa estetyki przestrzeni miejskiej</p> <p>2.1. Adaptacja obiektów zabytkowych do pełnienia funkcji społecznych 2.4. Likwidowanie barier architektonicznych 2.5. Rewaloryzacja terenów zieleni</p> <p>3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu</p> <p>3.1. Tworzenie i rozwijanie podmiotów ekonomii społecznej 3.5. Podejmowanie działań na rzecz poprawy wyników w nauce uczniów</p>

	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość docelowa
Wskaźniki produktu	Moduł I		
	Liczba obiektów zabytkowych adaptowanych do pełnienia funkcji społecznych	szt.	1
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych	szt.	1
	Moduł II		
	Liczba zorganizowanych zajęć, w tym zajęć wyrównawczych skierowanych do dzieci i młodzieży	szt.	100/rok
	Liczba zorganizowanych zajęć i warsztatów skierowanych do seniorów	szt.	100/rok
Wskaźniki rezultatu	Moduł III		
	Liczba podmiotów ekonomii społecznej funkcjonujących w zmodernizowanym budynku	szt.	1
	Moduł I		
	Liczba osób korzystających z oferty turystycznej zmodernizowanej wieży ciśnień	os.	5000/rok
	Moduł II		
	Liczba uczniów biorących udział w zorganizowanych zajęciach, w tym w zajęciach wyrównawczych	os.	200/rok
Liczba osób starszych biorących udział w zorganizowanych zajęciach i spotkaniach	os.	200/rok	
Wskaźniki rezultatu	Moduł III		
Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	etat	2	

Określenie wartości wskaźników nastąpi na podstawie: protokołów odbioru, umów, sprawozdań i innych dokumentów potwierdzających realizację przedsięwzięcia i świadczących o prowadzeniu działalności.

Podstawowe przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 3

Nazwa projektu	Stworzenie podmiotu ekonomii społecznej
Podmiot realizujący	<p>Moduł I: Miasto Szczecinek, organizacje pozarządowe (np. Klaster NGO powiatu szczecineckiego), Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej</p> <p>Moduł II: Miasto Szczecinek, organizacje pozarządowe (np. Klaster NGO powiatu szczecineckiego), Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej</p> <p>Moduł III: Miasto Szczecinek, organizacje pozarządowe (np. Klaster NGO powiatu szczecineckiego), Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej</p>
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji
Zidentyfikowane problemy, na które przedsięwzięcie oddziałuje	<p>Ekonomia społeczna staje się uznaną i upowszechnioną metodą rozwiązywania tych problemów społecznych, z którymi ani państwo, ani rynek nie potrafią sobie skutecznie poradzić. Do tych problemów należy: bezrobocie, bezdomność, niepełnosprawność i wynikające z nich wykluczenie, które wymusza potrzebę integracji zawodowej i społecznej.</p> <p>Na obszarze rewitalizacji dość istotnym problemem jest występowanie dużej liczby osób długotrwale bezrobotnych (363 osoby), które pozostają bez zatrudnienia przez co najmniej 12 miesięcy, na przestrzeni ostatnich dwóch lat. Długotrwale bezrobocie jest szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem społecznym, a osoby nim dotknięte są uważane za zagrożone wykluczeniem społecznym. Drugą grupą osób szczególnie zagrożonych marginalizacją są osoby niepełnosprawne (429 osób niepełnosprawnych na obszarze). Uwarunkowane jest to zarówno ograniczeniami fizycznymi lub psychicznymi tych osób, jak i brakiem dostosowania przestrzeni i budynków do ich potrzeb. Na obszarze rewitalizacji, jako osoby bezrobotne zarejestrowanych jest 55 osób z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności.</p> <p>Potencjalnym problemem jest również upadek Cukierniczej Spółdzielni Inwalidów „Słowianka”, która zatrudniała około 180 osób, w tym także osoby niepełnosprawne z obszaru rewitalizacji. Likwidowaną spółdzielnię przejmie inna firma, która na początku działalności zapewni pracę zaledwie 30 osobom. Zmiany te spowodują zwiększenie liczby osób bezrobotnych, w tym także osób bezrobotnych z niepełnosprawnością. Wobec powyższych przesłanek należy podjąć działania na rzecz aktywizacji zawodowej i społecznej osób długotrwale bezrobotnych i niepełnosprawnych.</p>
Zakres przedsięwzięcia	Ekonomia społeczna przyczynia się do inicjowania oddolnego rozwoju społeczności lokalnych, aktywując ich potencjał

gospodarczy, społeczny, kulturowy, polityczny, ekologiczny oraz przestrzenny. Podmioty ekonomii społecznej za główny cel działalności przyjmują przeciwdziałanie wykluczeniu poprzez aktywny uczestnictwo w procesie reintegracji swoich podopiecznych. Podejmując różne działania podmioty ekonomii społecznej umożliwiają podjęcie zatrudnienia osobom szczególnie zagrożonym marginalizacją, tj.: niepełnosprawnym, uzależnionym, długotrwale bezrobotnym czy wykluczonym w skutek choroby lub konfliktów z prawem.

Moduł I – działania informacyjne o ekonomii społecznej, rekrutacja członków, precyzowanie zakresu działalności

Moduł ten polegał będzie na organizacji szkoleń, warsztatów oraz podejmowania wszelkich działań informacyjnych i edukacyjnych odnoszących się do ekonomii społecznej. W realizacji tego modułu zakłada się wykorzystanie sal w zmodernizowanym budynku dworca kolejowego, w potencjalnym partnerstwie z Ośrodkiem Wsparcia Ekonomii Społecznej. Pierwszym etapem będzie akcja informacyjna o planowanym utworzeniu podmiotu ekonomii społecznej poprzez kolportaż ulotek, artykuły w lokalnych gazetach oraz spotkania informujące lokalną społeczność o zasadach i celach działania ekonomii społecznej. W ramach etapu drugiego przeprowadzona zostanie rekrutacja kadry, której zadaniem będzie zarządzanie podmiotem. Trzecim etapem będzie wstępna selekcja osób zainteresowanych uczestnictwem w projekcie oraz organizacja dla tych osób szkoleń, warsztatów oraz wizyt studyjnych w innych funkcjonujących podmiotach w celu podniesienia ich wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia i prowadzenia podmiotu ekonomii społecznej. Ostatnim, czwartym etapem niniejszego modułu będzie ostateczna selekcja członków podmiotu oraz wspólne ustalenie celów i początkowego zakresu działalności tworzonego podmiotu. Istotnym będzie też wybór formy organizacyjnej, w jakiej prowadzony będzie podmiot.

Moduł II – utworzenie podmiotu ekonomii społecznej

W ramach modułu drugiego niniejszego przedsięwzięcia, na podstawie efektów wypracowanych w ramach modułu pierwszego, planuje się powołanie podmiotu ekonomii społecznej. Przewiduje się, że siedziba utworzonego podmiotu zlokalizowana będzie w zmodernizowanym budynku po byłym gimnazjum nr 1 lub budynku dworca kolejowego. Początkowo pracownicy utworzonej spółdzielni lub przedsiębiorstwa zajmować się będą współpracą z instytucją kultury, która zlecać im może prace

porządkowe, obsługę sal czy pomoc przy przeprowadzce do nowej siedziby. W kolejnych latach, po ukończeniu prac infrastrukturalnych związanych z remontami dworca i wieży ciśnień poszerzeniu ulegnie zakres działalności PES-u. Po ukończeniu wyżej wskazanych inwestycji podmiot będzie mógł się zająć prowadzeniem małej gastronomii w budynku dworca, wraz z obsługą szatni i prowadzeniem prac porządkowych. Z kolei zakończenie inwestycji związanej z wieżą ciśnień pozwoli na podjęcie prac porządkowych w samej wieży, jak i na terenie do niej przyległym oraz prowadzenie szatni i obsługa części techniczno-magazynowej.

Moduł III – rozwijanie działalności utworzonego PES-u

Docelowo planuje się, że utworzony podmiot ekonomii społecznej rozwijał się będzie w kierunku obsługi ruchu turystycznego. Działania podjęte w celu zwiększenia atrakcyjności turystycznej obszaru rewitalizacji, a w konsekwencji całego miasta przyczynią się do zwiększenia ruchu turystycznego. Specyficznym obszarem działalności podmiotów ekonomii społecznej jest zyskująca w ostatnich latach na popularności, ekoturystyka. Jest to forma turystyki zrównoważonej, która aktywnie przyczynia się do ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, przy zaangażowaniu lokalnej społeczności w planowanie i rozwój. Wykorzystanie specyficznych zasobów danego terytorium, wymaga zastosowania narzędzi marketingu terytorialnego i stworzenia przez podmiot ekonomii społecznej produktów lub usług lokalnych, opatrzonych „marką lokalną”. W ramach niniejszego modułu nastąpić powinno wypracowanie takiego produktu i usługi, a następnie skoncentrowanie swojej działalności na jego promocji i dystrybucji. Obsługa ruchu turystycznego może polegać na wykonywaniu prac porządkowych i pomocniczych w stosunku do hoteli i pensjonatów zlokalizowanych w Szczecinku, obsługa i nadzór nad miejskimi terenami rekreacyjnymi czy prowadzenie własnej działalności związanej z turystyką, jak choćby prowadzenie wypożyczalni sprzętu wodnego, wypożyczalni rowerów, organizowanie wycieczek czy rajdów po okolicznych terenach.

Potencjalne partnerstwa

Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej, organizacje pozarządowe

Szacowana wartość

Moduł I: 250 000,00 zł
 Moduł II: 50 000,00 zł
 Moduł III: 50 000,00 zł

<p>Możliwe źródła finansowania</p>	<p>Łącznie: 350 000,00 zł (<i>szczegółowe kwoty podane zostaną po zakończeniu modułu I i ustaleniu zakresu działalności podmiotu</i>)</p> <p>Moduł I: środki własne, środki partnerów, Europejski Fundusz Społeczny (EFS) w ramach działania 7.3 <i>Wsparcie dla tworzenia i/lub funkcjonowania (w tym wzmocnienia potencjału) instytucji wspierających ekonomię społeczną zgodnie z Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej</i> (do 95% wydatków kwalifikowalnych)</p> <p>Moduł II: środki własne, środki partnerów, Europejski Fundusz Społeczny (EFS) w ramach działania 7.4 <i>Tworzenie miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej m. in. poprzez wsparcie na tworzenie przedsiębiorstw społecznych (w szczególności spółdzielni socjalnych)</i> (do 90% wydatków kwalifikowalnych)</p> <p>Moduł III: środki własne, środki partnerów, Europejski Fundusz Społeczny (EFS) w ramach działania 7.4 <i>Tworzenie miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej m. in. poprzez wsparcie na tworzenie przedsiębiorstw społecznych (w szczególności spółdzielni socjalnych)</i> (do 90% wydatków kwalifikowalnych)</p>																								
<p>Okres realizacji</p> <p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p>Moduł I: II i III kwartał 2019 Moduł II: IV kwartał 2019 Moduł III: 2020 – 2023</p> <p>Przedsięwzięcie będzie realizować następujące cele i kierunki procesu rewitalizacji:</p> <p>1. Społeczeństwo obywatelskie 1.3. Działania na rzecz integracji społecznej</p> <p>3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu 3.1. Tworzenie i rozwijanie podmiotów ekonomii społecznej 3.3. Podnoszenie kompetencji społecznych mieszkańców</p>																								
<p>Wskaźniki produktu</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Nazwa wskaźnika</th> <th>Jednostka</th> <th>Wartość docelowa</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td colspan="3" style="text-align: center;">Moduł I</td> </tr> <tr> <td>Liczba zorganizowanych szkoleń, warsztatów i spotkań informacyjnych</td> <td>szt.</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>Liczba zorganizowanych wizyt studyjnych</td> <td>szt.</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td colspan="3" style="text-align: center;">Moduł II</td> </tr> <tr> <td>Liczba utworzonych podmiotów ekonomii społecznej</td> <td>szt.</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td colspan="3" style="text-align: center;">Moduł III</td> </tr> <tr> <td>Liczba wypracowanych produktów lub usług lokalnych</td> <td>szt.</td> <td>1</td> </tr> </tbody> </table>	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość docelowa	Moduł I			Liczba zorganizowanych szkoleń, warsztatów i spotkań informacyjnych	szt.	10	Liczba zorganizowanych wizyt studyjnych	szt.	3	Moduł II			Liczba utworzonych podmiotów ekonomii społecznej	szt.	1	Moduł III			Liczba wypracowanych produktów lub usług lokalnych	szt.	1
Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość docelowa																							
Moduł I																									
Liczba zorganizowanych szkoleń, warsztatów i spotkań informacyjnych	szt.	10																							
Liczba zorganizowanych wizyt studyjnych	szt.	3																							
Moduł II																									
Liczba utworzonych podmiotów ekonomii społecznej	szt.	1																							
Moduł III																									
Liczba wypracowanych produktów lub usług lokalnych	szt.	1																							
<p>Wskaźniki rezultatu</p>	<p style="text-align: center;">Moduł I</p>																								

Liczba przeprowadzonych warsztatów i informacyjnych	uczestników szkoleń, spotkań	os.	50
Liczba zorganizowanych studyjnych	uczestników wizyt	os.	15
Moduł II			
Wzrost wspieranych podmiotach (inne niż przedsiębiorstwa)	zatrudnienia we (innych niż przedsiębiorstwa)	os.	5
Moduł III			
Wzrost wspieranych podmiotach (inne niż przedsiębiorstwa)	zatrudnienia we (innych niż przedsiębiorstwa)	os.	7

Określenie wartości wskaźników nastąpi na podstawie: umów, sprawozdań i innych dokumentów potwierdzających realizację przedsięwzięcia i świadczących o prowadzeniu działalności.

Podstawowe przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 4

Nazwa projektu	Klub Seniora
Podmiot realizujący	Klaster NGO Powiatu Szczecineckiego
Lokalizacja	ul. Armii Krajowej 29, 78-400 Szczecinek
Zidentyfikowane problemy, na które przedsięwzięcie oddziałuje	Na obszarze rewitalizacji, jak i w całym Szczecinku obserwuje się postępujący proces „starzenia się” społeczeństwa. Proces ten uwarunkowany jest postępowaniem cywilizacyjnym, który skutkuje wydłużaniem się czasu trwania ludzkiego życia. Osoby w wieku poprodukcyjnym w 2016 roku na obszarze rewitalizacji stanowiły 21% wszystkich mieszkańców obszaru. Stale zwiększający się udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru implikuje konieczność podejmowania działań prewencyjnych, mających na celu poszerzenie oferty usług społecznych i opiekuńczych. Usługi te ukierunkowane powinny być przede wszystkim na zapobieganie wykluczeniu społecznemu seniorów oraz ich aktywizację społeczną.
Zakres przedsięwzięcia	Realizacja niniejszego zadania polegać będzie na utworzeniu przyjaznego osobom starszym – Klubu Seniora, poprzez rozszerzenie działań już istniejącego i funkcjonującego Klubu Wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych. W utworzonym Klubie osoby te będą rozwijać swoje talenty, pozyskają nowe umiejętności, zdobędą lub poszerzą umiejętności cyfrowe, a także nawiążą znajomości z ludźmi o podobnych zainteresowaniach i

umiejętnościach. Przedsięwzięcie nastawione jest przede wszystkim na integrację i aktywizację społeczną osób starszych i niepełnosprawnych. Klub funkcjonował będzie pięć dni w tygodniu, 8 godzin dziennie. W ramach projektu utworzony zostanie Klub Seniora, którego różnorodna oferta obejmować będzie:

- a) ofertę edukacyjną – cykliczne warsztaty (np. z obsługi komputera czy Internetu);
- b) ofertę spędzania czasu wolnego – liczne zajęcia rekreacyjno-hobbystyczne.

Zakłada się stworzenie miejsca przyjaznego, które zmniejsza poczucie izolacji, stwarzającego możliwości rozwoju i motywującego do działalności na rzecz dobra wspólnego. Planowane jest włączenie wolontariuszy w działania projektowe, w celu zapewnienia możliwości integracji międzypokoleniowej i poszerzenia oferty edukacyjnej i rekreacyjnej tworzonego Klubu. Osoby objęte wsparciem w ramach niniejszego projektu nabędą umiejętności obsługi komputera i Internetu, uczestniczyć będą w warsztatach aktywizacji społecznej oraz zajęciach rekreacyjno-hobbystycznych.

Potencjalne partnerstwa	Organizacje pozarządowe		
Szacowana wartość	100 000,00 zł rocznie		
Możliwe źródła finansowania	budżet miasta, środki własne, dotacje zewnętrzne		
Okres realizacji	2018 – 2023		
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Przedsięwzięcie będzie realizować następujące cele i kierunki procesu rewitalizacji:</p> <p>1. Społeczeństwo obywatelskie</p> <p>1.1. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych</p> <p>1.3. Działania na rzecz integracji społecznej</p> <p>1.4. Poszerzanie oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży i seniorów</p> <p>3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu</p> <p>3.3. Podnoszenie kompetencji społecznych mieszkańców</p>		
Wskaźniki produktu	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość docelowa
	Liczba zorganizowanych zajęć, spotkań i warsztatów	szt.	160
	Liczba udokumentowanych porad świadczonych w klubie seniora	szt.	300
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób w wieku 60+ objętych wsparciem	os.	54

Liczba osób biorących udział w organizowanych zajęciach, spotkaniach i warsztatach	os.	400
--	-----	-----

Określenie wartości wskaźników nastąpi na podstawie: umów, sprawozdań i innych dokumentów potwierdzających realizację przedsięwzięcia i świadczących o prowadzeniu działalności.

Podstawowe przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 5

Nazwa projektu	Terapia dla dzieci dotkniętych przemocą domową
Podmiot realizujący	Fundusz „Tratwa” Szczecinek
Lokalizacja	ul. Artyleryjska 9 (lub inna lokalizacja na obszarze rewitalizacji)
Zidentyfikowane problemy, na które przedsięwzięcie oddziałuje	<p>Problem przemocy w rodzinie często jest trudny do zidentyfikowania, gdyż dzieje się za tzw. „zamkniętymi drzwiami”. Oznacza to, że ofiary przemocy nie przyznają się do tego z obawy przed eskalacją przemocy oraz przed stygmatyzacją w środowisku, a wykrzycie problemu często odbywa się przypadkowo, przy okazji np. wywiadów środowiskowych przeprowadzanych przez pracowników socjalnych w celu przyznania innego świadczenia. Znacznie utrudnione jest także dotarcie z pomocą do tych osób, które w obawie przed stygmatyzacją zamykają się w swoich hermetycznych środowiskach. Z doświadczeń zarówno Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, jak i instytucji zajmujących się pomocą osobom dotkniętym przemocą wynika, iż najbardziej skuteczną formą pomocy są konsultacje indywidualne. Ofiary przemocy unikają grupowych form wsparcia. Ze statystyk Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że na obszarze rewitalizacji zamieszkuje obecnie 6 rodzin (łącznie 22 osoby), które pobierają świadczenia społeczne z tytułu przemocy w rodzinie. Ponadto w granicach obszaru rewitalizacji prowadzonych jest 20 procedur „niebieskiej karty”.</p> <p>Na podstawie powyższych przesłanek należy stwierdzić, iż problem przemocy domowej na obszarze rewitalizacji występuje i należy podjąć działania na rzecz jego ograniczenia. W ramach niniejszego przedsięwzięcia przewiduje się organizację działań ukierunkowanych na łagodzenie skutków zaburzonych relacji w rodzinie oraz wyprowadzenia tych osób z błędnego koła przemocy. Terapia dla 10 dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, w których zidentyfikowano problem przemocy domowej odbywać się będzie w formie indywidualnych sesji z psychologiem i pracownikiem socjalnym. Zakłada się, że w każdym roku realizacji projektu odbędzie się 400 godzin spotkań.</p>
Zakres przedsięwzięcia	

Potencjalne partnerstwa			
Szacowana wartość	29 000,00 zł oraz dodatkowo koszty związane z adaptacją pomieszczenia (podane zostaną po ustaleniu ostatecznej lokalizacji realizacji przedsięwzięcia oraz ustaleniu zakresu prac)		
Możliwe źródła finansowania	środki własne, budżet miasta, dotacje zewnętrzne		
Okres realizacji	Styczeń 2019 – grudzień 2023		
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Przedsięwzięcie będzie oddziaływać na następujące cele i kierunki procesu rewitalizacji:</p> <p>1. Społeczeństwo obywatelskie:</p> <p>1.1. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych</p> <p>3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu</p> <p>3.2. Przeciwdziałanie i zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinie</p> <p>3.3. Podnoszenie kompetencji społecznych mieszkańców</p> <p>3.4. Wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej</p>		
Wskaźnik produktu	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość docelowa
	Liczba utworzonych punktów wsparcia	szt.	1
Wskaźniki rezultatu	Liczba dzieci objętych wsparciem w ramach przedsięwzięcia	os.	10
	Liczba odbytych indywidualnych sesji terapeutycznych	szt.	400 [rocznie]

Określenie wartości wskaźników nastąpi na podstawie: umów, sprawozdań i innych dokumentów potwierdzających realizację przedsięwzięcia i świadczących o prowadzeniu działalności.

Podstawowe przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 6

Nazwa projektu	Przestrzeń dla rodziny
Podmiot realizujący	Fundusz „Tratwa” Szczecinek
Lokalizacja	ul. Artyleryjska (lub inna lokalizacja na obszarze rewitalizacji)
Zidentyfikowane problemy, na które przedsięwzięcie oddziałuje	Na obszarze rewitalizacji zidentyfikowano problem występowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. W skrajnych przypadkach problemy te mogą skutkować przekazaniem dziecka do pieczy zastępczej. W 2016 roku w różnych formach pieczy zastępczej umieszczono dzieci z 13 rodzin, w tym 5 rodzin, które w latach poprzednich korzystały ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Z danych udostępnionych przez MOPS wynika, że ze świadczeń pomocy

<p>Zakres przedsięwzięcia</p>	<p>społecznej przyznawanych z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego w 2016 roku skorzystało 26 rodzin zamieszkujących obszar rewitalizacji.</p> <p>Wobec powyższych przesłanek ważnym jest, by podejmować działania na rzecz zwiększania świadomości rodziców z zakresu pełnionych przez nich ról rodzicielskich, zwiększanie kompetencji rodzicielskich oraz stworzenie możliwości uzyskania kompleksowego wsparcia w obliczu problemów, którymi dotknięte są rodziny na obszarze rewitalizacji. Pierwszym etapem niniejszego przedsięwzięcia będzie adaptacja i remont pomieszczeń w budynku przy ul. Artyleryjskiej o powierzchni około 150 m² w celu realizacji przedsięwzięcia. Po zakończeniu działań remontowych w ramach projektu planuje się organizację:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) świetlicy, w której prowadzona będzie oferta spędzania czasu wolnego skierowana do 20 dzieci (w wieku 6-12 lat) z rodzin dysfunkcyjnych; b) zajęć rozwijających zainteresowania oraz wzmacniających kompetencje społeczne dzieci; c) dostępu do specjalistów w zakresie pracy z rodziną, tj.: psychologa, psychoterapeuty oraz mediatora; d) grupy samopomocowej dla rodziców; e) warsztatów rozwijających umiejętności rodzicielskie.
<p>Potencjalne partnerstwa</p>	
<p>Szacowana wartość</p>	<p>676 000,00 zł, w tym: 450 000,00 zł – remont i adaptacja pomieszczeń; 226 000,00 zł – koszty funkcjonowania.</p>
<p>Możliwe źródła finansowania</p>	<p>Środki własne, budżet miasta, dotacje zewnętrzne, Europejski Fundusz Społeczny (EFS) w ramach RPO WZ 2014-2020, działanie 7.6 Wsparcie rozwoju usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym (do 95% wydatków kwalifikowalnych)</p>
<p>Okres realizacji</p>	<p>Styczeń 2018 – grudzień 2023</p>
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p>Przedsięwzięcie będzie realizować następujące cele i kierunki procesu rewitalizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Społeczeństwo obywatelskie <ul style="list-style-type: none"> 1.1. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych 1.3. Działania na rzecz integracji społecznej 1.4. Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego 3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu <ul style="list-style-type: none"> 3.2. Przeciwdziałanie i zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinie 3.3. Podnoszenie kompetencji społecznych mieszkańców

3.4. Wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej

	Nazwa wskaźnika produktu	Jednostka	Wartość docelowa
Wskaźniki produktu	Powierzchnia pomieszczeń adaptowanych na cele społeczne	m ²	150
	Liczba zajęć skierowanych do dzieci	szt.	250
Wskaźniki rezultatu	Liczba dzieci uczestniczących w organizowanych zajęciach	os.	20
	Liczba osób objętych wsparciem w ramach utworzonej grupy samopomocowej i warsztatów	os.	10

Określenie wartości wskaźników nastąpi na podstawie: protokołów odbioru, umów, sprawozdań i innych dokumentów potwierdzających realizację przedsięwzięcia i świadczących o prowadzeniu działalności.

Przedsięwzięcia uzupełniające

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 1	
Nazwa projektu	Szczecineckie Centrum Aktywności Lokalnej
Podmiot realizujący	Miasto Szczecinek we współpracy z organizacjami pozarządowymi
Lokalizacja	ul. Armii Krajowej 29, 78-400 Szczecinek
Zidentyfikowane problemy, na które przedsięwzięcie oddziałuje	<p>Mieszkańcy obszaru rewitalizacji wykazują niskie zaangażowanie w inicjatywy oddolne, stwierdzono brak lub zanik więzi społecznych i sąsiedzkich. Poziom kapitału społecznego zmierzony został z wykorzystaniem wskaźnika odnoszącego się do liczby organizacji pozarządowych przypadających na 100 mieszkańców. Na obszarze rewitalizacji wartość wskaźnika wyniosła 0,35 organizacji na 100 mieszkańców, podczas gdy wartość dla Szczecinka wynosiła 0,3. Oznacza to, że zarówno w mieście, jak i na obszarze rewitalizacji zidentyfikowano niski poziom kapitału społecznego. Powołanie organizacji pozarządowej jest wyrazem sformalizowania istniejących więzi społecznych oraz podjęciem realnego działania na rzecz wspólnie określonego celu.</p> <p>Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do tworzenia społeczeństwa obywatelskiego na obszarze rewitalizacji, a w konsekwencji w całym Szczecinku, co wpłynie pozytywnie zarówno na rozwój społeczno-gospodarczy obszaru rewitalizacji i miasta, a także przyczyni się do niwelacji występujących problemów społecznych.</p>
Zakres przedsięwzięcia	<p style="text-align: center;"><i>Moduł I – adaptacja budynku byłego Gimnazjum nr 1 na potrzeby organizacji samorządowych</i></p> <p>W celu umożliwienia realizacji niniejszego przedsięwzięcia należy przeprowadzić adaptację budynku byłego Gimnazjum nr 1 na potrzeby organizacji pozarządowych. Podstawowym celem realizacji przedsięwzięcia jest zapewnienie organizacjom miejsca, w którym bez przeszkód będą mogły prowadzić swoją działalność statutową. W ramach prac infrastrukturalnych podjętych w związku z niniejszym przedsięwzięciem zrealizowane zostanie m. in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) docieplenie połaci dachu; b) budowa nowej instalacji wodno-kanalizacyjnej wewnątrz budynku; c) remont i odbudowa istniejącej kanalizacji deszczowej i sanitarnej;

- d) budowa nowej instalacji oświetleniowej z zastosowaniem opraw typu LED;
- e) renowacja elewacji wraz z niezbędnymi elementami obróbek blacharskich;
- f) wymiana starej stolarki okiennej i drzwiowej;
- g) wykonanie nowych ścian wewnętrznych murowanych;
- h) wymiana oraz remont istniejących kominów, w tym także wykonanie nowych.

Wszelkie planowane działania infrastrukturalne konsultowane będą z Miejskim Konserwatorem Zabytków.

Skutkiem realizacji przedsięwzięcia będzie funkcjonalny obiekt realizujący zapotrzebowanie społeczne na działalność organizacji pozarządowych. Działalność statutowa większości organizacji, które będą miały swoją siedzibę w budynku po gimnazjum polega na ograniczaniu i niwelowaniu skali występowania negatywnych zjawisk społecznych.

Moduł II – utworzenie szczecineckiego Centrum Aktywności Lokalnej

W celu pobudzenia aktywności społeczności lokalnej oraz zwiększenia potencjału organizacji pozarządowych planuje się utworzenie Centrum Aktywności Lokalnej, w którym odbywać się będą:

- a) usługi doradcze skierowane do organizacji pozarządowych – w ramach przedsięwzięcia zapewnione zostaną usługi księgowo oraz prawne w formie nieodpłatnej. Pozwoli to zwiększyć potencjał organizacji pozarządowych, które z profesjonalnym wsparciem będą mogły pozyskiwać fundusze zewnętrzne na rozwój swojej działalności.
- b) Punkt Poradnictwa Obywatelskiego, w którym odbywać się będą dyżury prawnika, konsultanta ds. organizacji pozarządowych oraz pracownika socjalnego. Zapewnienie tych usług pozwoli na zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców, którzy będą mogli zasięgnąć porady odnośnie sformalizowania własnych pomysłów lub zapoznania się z ofertą funkcjonujących już organizacji pozarządowych.

Potencjalne partnerstwa
Szacowana wartość

Organizacje pozarządowe

Moduł I: 2 000 000,00 zł

Moduł II: 49 000,00 zł rocznie, łącznie 245 000,00 zł

Możliwe źródła finansowania	<p>Łącznie: 2 245 000,00 zł (<i>szczegółowe kwoty podane zostaną na etapie opracowywania dokumentacji projektowej</i>)</p> <p>Moduł I: środki własne, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) w ramach RPO WZ: działanie 9.3 Wspieranie rewitalizacji w sferze fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich (do 85% wydatków kwalifikowalnych)</p> <p>Moduł II: Środki własne, budżet miasta, dotacje zewnętrzne</p>
Okres realizacji	<p>Moduł I: 2018</p> <p>Moduł II: Styczeń 2019 – grudzień 2023</p>
Realizowane cele procesu rewitalizacji	<p>1. Społeczeństwo obywatelskie</p> <p>1.1. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych</p> <p>1.3. Działania na rzecz integracji społecznej</p> <p>2. Rozwój infrastruktury i poprawa estetyki przestrzeni miejskiej</p> <p>2.1. Adaptacja obiektów zabytkowych do pełnienia funkcji społecznych</p> <p>2.4. Likwidowanie barier architektonicznych</p>

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 2

Nazwa projektu	Adaptacja wieży św. Mikołaja na cele muzealne
Podmiot realizujący	Muzeum Regionalne w Szczecinku
Lokalizacja	ul. Ks. Elżbiety 6, 78-400 Szczecinek
Zidentyfikowane problemy, na które przedsięwzięcie oddziałuje	<p>Na obszarze rewitalizacji zidentyfikowano ograniczony dostęp do instytucji kultury i sztuki. Działalność tego typu instytucji odbywa się poza obszarem rewitalizacji, co przy koincydencji z brakiem mobilności mieszkańców obszaru skutkuje ograniczoną ofertą kulturalną skierowaną do tych osób. Podjęcie prac nad adaptacją wieży na cele muzealne wpłynie pozytywnie na stan dziedzictwa kulturowego obszaru rewitalizacji i tożsamość lokalną mieszkańców. Zwiększeniu ulegnie także potencjał turystyczny miasta, przez adaptację kolejnego budynku zabytkowego na cele użyteczności publicznej. Wieża św. Mikołaja jest jedyną pozostałością po pierwszym kościele, który został zbudowany w Szczecinku. Przebudowany wraz z wieżą w XVI wieku.</p>
Zakres przedsięwzięcia	<p>Przedsięwzięcie obejmuje zarówno prace infrastrukturalne, mające na celu poprawę stanu technicznego budynku i przystosowanie go do pełnienia nowych funkcji, jak i samą adaptację budynku na cele muzealne. Realizacja przedsięwzięcia umożliwi wykorzystanie kolejnego obiektu zabytkowego do obsługi ruchu turystycznego, a także propagowania dziedzictwa kulturowego obszaru. W zmodernizowanej wieży zlokalizowane</p>

<p>Potencjalne partnerstwa</p>	<p>zostaną ekspozycje Muzeum Regionalnego w Szczecinku. Zakres prac infrastrukturalnych obejmował będzie: dobudowę części sanitarnej i szybu windowego, montaż instalacji przeciwpożarowych oraz monitoringu. Obiekt zostanie w pełni dostosowany do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, co umożliwi dostępność obiektu dla wszystkich zainteresowanych. Ponadto przewiduje się wyposażenie obiektu w gabloty ekspozycyjne i sprzęt multimedialny umożliwiające prowadzenie lekcji o historii miasta, które rozwijać będą wiedzę o dziedzictwie kulturowym wśród osób odwiedzających Muzeum.</p>
<p>Szacowana wartość</p>	<p>Samorządowa Agencja Promocji i Kultury, organizacje pozarządowe</p>
<p>Możliwe źródła finansowania</p>	<p>Podana zostanie na etapie opracowywania dokumentacji projektowej</p>
<p>Okres realizacji</p>	<p>środki własne, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, działanie 8.1 Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury (do 85% wydatków kwalifikowalnych), Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Ochrona zabytków”</p>
<p>Realizowane cele procesu rewitalizacji</p>	<p>2019 – 2021</p> <p>1. Społeczeństwo obywatelskie</p> <p>1.2. Wzmacnianie poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców</p> <p>1.4. Poszerzanie oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży i seniorów</p> <p>2. Rozwój infrastruktury i poprawa estetyki przestrzeni miejskiej</p> <p>2.1. Adaptacja obiektów zabytkowych do pełnienia funkcji społecznych</p> <p>2.4. Likwidacja barier architektonicznych</p>

<p>Przedsięwzięcie uzupełniające nr 3</p>	
<p>Nazwa projektu</p>	<p>Modernizacja boiska wielofunkcyjnego</p>
<p>Podmiot realizujący</p>	<p>Ośrodek Sportu i Rekreacji w Szczecinku</p>
<p>Lokalizacja</p>	<p>Ul. Słowiańska 2, 78-400 Szczecinek</p>
<p>Zidentyfikowane problemy, na które przedsięwzięcie oddziałuje</p>	<p>Na obszarze rewitalizacji odnotowano deficyt wysokiej jakości, ogólnodostępnych terenów rekreacyjnych, w tym także obiektów sportowych. Obecnie z uwagi na stan techniczny boiska przy Zespole Szkół Społecznych, obiekt ten nie jest funkcjonalny, a korzystanie z niego nie jest w pełni bezpieczne.</p>
<p>Zakres przedsięwzięcia</p>	<p>Mając na uwadze powyższe, zasadnym jest realizacja przedsięwzięcia mającego na celu poprawę stanu technicznego obiektu, przez co możliwe stanie się korzystanie z jego funkcji zarówno przez uczniów, jak i mieszkańców obszaru rewitalizacji</p>

	(obiekt jest ogólnodostępny). Zakres prac infrastrukturalnych, które zostaną przeprowadzone w ramach niniejszego obiektu obejmuje takie działania, jak: wyrównanie posadzki żelbetowej, położenie nawierzchni tartanowej oraz wymiana bramek, koszów i ogrodzenia.
Szacowana wartość	125 000,00 zł
Możliwe źródła finansowania	środki własne
Okres realizacji	2019 – 2020
Realizowane cele procesu rewitalizacji	1. Społeczeństwo obywatelskie 1.4. Poszerzanie oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży i seniorów

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 4	
Nazwa projektu	Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego i pomocniczego
Podmiot realizujący	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczecinku
Lokalizacja	ul. Artyleryjska 9 (<i>lub inna lokalizacja w granicach obszaru rewitalizacji</i>), 78-400 Szczecinek
Zidentyfikowane problemy, na które przedsięwzięcie oddziałuje	Na obszarze rewitalizacji (jak również w całym mieście) postępuje proces tzw. „starzenia się” społeczeństwa. Proces ten uwarunkowany jest zarówno przez postęp cywilizacyjny ludzkości, skutkujący wydłużaniem się czasu ludzkiego życia oraz spadkiem wartości wskaźnika przyrostu naturalnego. Zmiany te skutkują zwiększającym się udziałem osób starszych w strukturze demograficznej obszaru rewitalizacji. W 2016 roku na obszarze rewitalizacji osoby starsze stanowiły 21% wszystkich mieszkańców, co oznacza, że co piąty mieszkaniec jest emerytem. Postępujący proces starzenia się społeczeństwa implikuje konieczność podejmowania działań na rzecz zapewnienia odpowiedniego wyposażenia w usługi społeczne i opiekuńcze, gdyż popyt na nie będzie się stale zwiększał. Kolejną grupą osób wymagających szczególnego wsparcia są osoby długotrwale chore i niepełnosprawne. W roku 2016 na obszarze rewitalizacji ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności i długotrwałej lub ciężkiej choroby skorzystało, kolejno, 360 i 357 osób. Głównym problemem tych grup społecznych jest ograniczenie lub całkowite uniemożliwienie samodzielnego funkcjonowania oraz poruszania się. W tej sytuacji niezbędne jest korzystanie ze sprzętu rehabilitacyjnego i pomocniczego, który umożliwi osobom starszym, niepełnosprawnym lub chorym normalne funkcjonowanie w społeczeństwie, a ich opiekunom

Zakres przedsięwzięcia	<p>usprawni wykonywanie czynności opiekuńczych, pielęgnacyjnych lub rehabilitacyjnych.</p> <p>Projekt obejmuje stworzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i pomocniczego niezbędnego w procesie funkcjonowania osób starszych, niepełnosprawnych lub chorych, a także podczas opieki nad taką osobą. Sprzęt udostępniony w ramach przedsięwzięcia wspierał będzie zarówno osoby zagrożone wykluczeniem z racji wieku lub stanu psychicznego lub fizycznego, a także opiekunów tych osób. W ramach projektu planuje się zakup sprzętu rehabilitacyjnego i pomocniczego według zapotrzebowania, a także zorganizowanie jego dystrybucji wśród osób wymagających wsparcia.</p>
Potencjalne partnerstwa	
Szacowana wartość	<p>124 000,00 zł, w tym:</p> <p>100 000,00 zł – zakup sprzętu</p> <p>24 000,00 zł – roczne koszty obsługi wypożyczalni</p>
Możliwe źródła finansowania	<p>środki własne, budżet miasta, dotacje zewnętrzne, Europejski Fundusz Społeczny (EFS), w ramach RPO WZ 2014-2020, działanie 7.6 Wsparcie rozwoju usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym (do 95% wydatków kwalifikowalnych)</p>
Okres realizacji	styczeń 2019 – grudzień 2020
Realizowane cele procesu rewitalizacji	<p>3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu</p> <p>3.4. Rozwijanie oferty usług społecznych skierowanych do osób starszych i niepełnosprawnych</p>

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 5

Nazwa projektu	Poprawa stanu technicznego i efektywności energetycznej budynków mieszkalnych
Podmiot realizujący	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej – Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o. o. w Szczecinku, Wspólnoty Mieszkaniowe
Lokalizacja	<p>Obszar rewitalizacji:</p> <p>ul. Armii Krajowej 13, 15, 21-27A;</p> <p>Plac Wolności 7, 15-16;</p> <p>ul. Bohaterów Warszawy 18;</p> <p>ul. Powstańców Wielkopolskich 6;</p> <p>ul. Drahimska 1-9;</p> <p>ul. Wyszyńskiego 80;</p> <p>ul. Jeziorna 16A.</p>
Zidentyfikowane problemy, na które	Na obszarze rewitalizacji zidentyfikowano problemy związane ze złym stanem technicznym i estetycznym budynków mieszkalnych, co wywiera wpływ na jakość i atrakcyjność przestrzeni miejskiej.

<p>przedsięwzięcie oddziałuje</p>	<p>Stwierdzono ponadto potrzeby z zakresu poprawy efektywności energetycznej, z uwagi na znaczne przekroczenia średniorocznych stężeń benzo(α)pirenu, które są efektem niskiej emisji powstałej w wyniku użytkowania złej jakości pieców i materiałów opałowych. Biorąc pod uwagę powyższe przesłanki planuje się realizację przedsięwzięć ukierunkowanych na przeciwdziałanie zidentyfikowanym problemom. Podejmowane działania dotyczyć będą budynków mieszkalnych zlokalizowanych pod następującymi adresami:</p>
<p>Zakres przedsięwzięcia</p>	<p>Ul. Armii Krajowej 13, 15, 21-27A; Plac Wolności 7, 15-16; Ul. Bohaterów Warszawy 18; Ul. Powstańców Wielkopolskich 6; Ul. Drahimska 1-9; Ul. Wyszyńskiego 80; Ul. Jeziorna 16A.</p> <p>Zakres podejmowanych działań infrastrukturalnych obejmować będzie, w zależności od zidentyfikowanych dla konkretnego budynku potrzeb, m. in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) docieplenie ścian zewnętrznych; b) wymianę stolarki okiennej i drzwiowej; c) remont lub wymianę pokrycia dachowego; d) remont elewacji; e) remont klatek schodowych; f) izolację fundamentów.
<p>Szacowana wartość</p>	<p>Dopuszcza się niezależną realizację działań dla każdego z wyżej wskazanych budynków. około 4 013 915,00 zł</p>
<p>Możliwe źródła finansowania</p>	<p>Środki własne, dofinansowanie z budżetu Miasta, kredyt inwestycyjny, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) w ramach RPO WZ 2014-2020, działanie 2.7 Modernizacja energetyczna wielorodzinnych budynków mieszkaniowych</p>
<p>Okres realizacji</p>	<p>2018 – 2019</p>
<p>Realizowane cele procesu rewitalizacji</p>	<p>2. Rozwój infrastruktury i poprawa estetyki przestrzeni miejskiej 2.3. Termomodernizacja budynków mieszkalnych</p>

Harmonogram realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Ryc. 65. Harmonogram realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

l.p.	Nazwa	Okres realizacji przedsięwzięcia					
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Przedsięwzięcia podstawowe							
PP1	„Przystanek kultura i edukacja” – adaptacja dworca PKP na cele społeczne						
PP2	Adaptacja wieży ciśnień na cele społeczne						
PP3	Stworzenie podmiotu ekonomii społecznej						
PP4	Klub Seniora						
PP5	Terapia dla dzieci dotkniętych przemocą domową						
PP6	Przestrzeń dla rodziny						
Przedsięwzięcia uzupełniające							
PU1	Szczecineckie Centrum Aktywności Lokalnej						
PU2	Adaptacja wieży św. Mikołaja na cele muzealne						
PU3	Modernizacja boiska wielofunkcyjnego						
PU4	Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjno-pomocniczego						
PU5	Poprawa stanu technicznego i efektywności energetycznej budynków mieszkalnych						

Źródło: opracowanie własne

VI. Mechanizmy zapewnienia komplementarności

Zapewnienie komplementarności pomiędzy planowanymi przedsięwzięciami jest istotnym elementem, którego obligatoryjność wynika zarówno z Wytocznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, jak również logicznej spójności planowanej interwencji.

Komplementarność przestrzenna

Zapewnienie komplementarności przestrzennej związane jest z uwzględnieniem relacji przestrzennej występującej pomiędzy projektami realizowanymi w ramach niniejszego dokumentu. Istotne jest również uwzględnienie w ramach interwencji możliwości występowania tzw. efektu synergii, na który wpływ ma również koncentracja przestrzenna planowanych działań. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zaplanowane w ramach „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Szczecinek” zlokalizowane są wyłącznie w granicach wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Rozmieszczenie ich w przestrzeni miejskiej, a także powiązania funkcjonalne i tematyczne pomiędzy planowanymi przedsięwzięciami skutkować będą wystąpieniem efektu synergii, który przyczyni się do osiągnięcia zwielokrotnionych efektów realizacji tych przedsięwzięć. Należy również zaznaczyć, iż realizacja zaplanowanych przedsięwzięć nie będzie skutkowałą przenoszeniem problemów na inne obszary, a także nie przyczyni się do występowania niepożądanych efektów społecznych, takich jak segregacja społeczna czy marginalizacja.

Ryc. 66. Rozmieszczenie przestrzenne planowanych do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Źródło: opracowanie własne

Na powyższej rycinie przedstawiono rozmieszczenie przestrzenne planowanych do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Oznaczenia z symbolem „PP” oznaczają podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne, bez realizacji których nie osiągnie się zamierzonych efektów, natomiast „PU” oznacza przedsięwzięcia uzupełniające. Zaplanowane przedsięwzięcia będą oddziaływać na obszar rewitalizacji w różnym stopniu, na rycinie nie oznaczono podstawowego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego PP3, z uwagi na fakt, że będzie realizowane w wielu miejscach na obszarze rewitalizacji. Przedsięwzięcie to zakłada utworzenie podmiotu ekonomii społecznej, który będzie działał między innymi w infrastrukturze zmodernizowanej w ramach projektów PP1 oraz PP2.

Komplementarność problemowa

Przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego dokumentu ukierunkowane są przede wszystkim na przeciwdziałanie zidentyfikowanym problemom oraz realizowanie wyznaczonych celów procesu rewitalizacji. By realizacja założeń niniejszego dokumentu przyniosła wymierne korzyści konieczne jest zapewnienie kompleksowości interwencji oddziałującej na poszczególne sfery funkcjonowania obszaru rewitalizacji. Jest to możliwe do osiągnięcia poprzez zaplanowanie i realizację przedsięwzięć

dopełniających się tematycznie. W poniższej tabeli przedstawiono wykaz podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych i przedsięwzięć uzupełniających, wraz z powiązaniem między nimi.

Tab. 14. Powiązania między przedsięwzięciami zaplanowanymi do realizacji w ramach procesu rewitalizacji

	l.p.	Nazwa przedsięwzięcia	Powiązane przedsięwzięcia
Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	PP1	„Przystanek kultura i edukacja” – adaptacja dworca PKP na cele społeczne	PP2, PP3, PP6, PU1
	PP2	Adaptacja wieży ciśnień na cele społeczne	PP1, PP3, PP4, PU1, PU2
	PP3	Utworzenie podmiotu ekonomii społecznej	PP1, PP2, PU1
	PP4	Klub Seniora	PP2, PU1, PU2, PU4
	PP5	Terapia dla dzieci dotkniętych przemocą domową	PP6, PU1
	PP6	Przestrzeń dla rodziny	PP1, PP5, PU1
Przedsięwzięcia uzupełniające	PU1	Centrum Aktywności Lokalnej w Szczecinku	PP1, PP2, PP3, PP4, PP5, PP6
	PU2	Adaptacja wieży św. Mikołaja na cele muzealne	PP2, PP4
	PU3	Modernizacja boiska wielofunkcyjnego	-
	PU4	Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjno-pomocniczego	PP4
	PU5	Poprawa stanu technicznego i efektywności energetycznej budynków mieszkalnych	-

Źródło: opracowanie własne

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Zapewnienie komplementarności proceduralno-instytucjonalnej polega na zaplanowaniu i wdrożeniu takiego systemu zarządzania programem rewitalizacji, który angażował będzie możliwie wielu interesariuszy procesu rewitalizacji przy jednoczesnym związku z istniejącym systemem zarządzania w gminie. Wyżej wymienione warunki spełnia Zespół ds. Rewitalizacji, którego zasady funkcjonowania opisane zostały w rozdziale System zarządzania programem rewitalizacji.

Komplementarność międzyokresowa

W ramach perspektywy finansowej 2007 – 2013 w Szczecinku podejmowano już działania o charakterze rewitalizacyjnym. Międzyokresową kontynuację interwencji na tym obszarze stanowią będą przedsięwzięcia PP1, PP2, PP3, PU2 oraz PU5. W ramach

środków pozyskanych w poprzedniej perspektywie finansowej interesariusze procesu rewitalizacji, poza inwestycjami infrastrukturalnymi, realizowali także przedsięwzięcia o charakterze społecznym, które finansowane były ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Jednym z nich był realizowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczecinku program „Szansa”, którego celem było zwiększenie aktywności społeczno-zawodowej bezrobotnych w wieku aktywności zawodowej, osób nieradzących sobie w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, osób niepełnosprawnych i młodzieży w wieku 15-24 lat. W niniejszej tabeli przedstawiono wybrane przedsięwzięcia realizowane przy udziale środków zewnętrznych na terenie Szczecinka w poprzedniej perspektywie finansowej.

Tab. 15. Wybrane przedsięwzięcia związane z procesem rewitalizacji realizowane w ramach perspektywy finansowej 2007 – 2013

l.p.	Tytuł projektu	Podmiot realizujący	Fundusz	Wartość projektu [zł]
1	Odrestaurowanie zabytkowego skrzydła Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinku na Centrum Kongresowo-Szkoleniowe z zapleczem hotelowym i gastronomicznym	Miasto Szczecinek	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	11 311 733,89, w tym 4 350 310,88 dofinansowania
			Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	2 853 028,48, w tym 1 255 382,52 dofinansowania
2	Renowacja i modernizacja Zabytkowego Parku Miejskiego, jako istotnego elementu szczecineckiej infrastruktury turystycznej. Etap od ul. Mickiewicza do ul. Lelewela	Miasto Szczecinek	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	2 139 208,95, w tym 1 604 406,71 dofinansowania
			Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	21 606 352,72, w tym 6 869 787,02 dofinansowania
3	Budowa kompleksu stałych pomostów rekreacyjnych wraz z basenem i kąpieliskiem na plaży miejskiej w Szczecinku	Miasto Szczecinek	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	2 139 208,95, w tym 1 604 406,71 dofinansowania
			Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	21 606 352,72, w tym 6 869 787,02 dofinansowania
4	Poprawa układu komunikacyjnego miasta Szczecinek	Powiat Szczecinecki	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	21 606 352,72, w tym 6 869 787,02 dofinansowania
			Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	21 606 352,72, w tym 6 869 787,02 dofinansowania
5	Projekt systemowy „Szansa”	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczecinku	Europejski Fundusz Społeczny w ramach Programu Operacyjnego	Rocznie 438 980,68, w tym 396 820,68 dofinansowania

			Kapitał Ludzki Europejski Fundusz Społeczny w ramach Programu Operacyjnego	W 2012: 466 815, w całości z dotacji
6	„Wsparcie na starcie – indywidualizacja nauczania w klasach I-III”	Miasto Szczecinek	Kapitał Ludzki Fundusz Spójności w ramach Programu Operacyjnego	2 414 568,26 z dotacji
7	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	Miasto Szczecinek	Infrastruktura i Środowisko	

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.projektyrpo.wzp.pl oraz sprawozdań z wykonania budżetu Miasta Szczecinek

Komplementarność źródeł finansowania

Rewitalizacja jest procesem wymagającym dużych nakładów finansowych, którego realizacja wyłącznie ze środków własnych podmiotów realizujących przedsięwzięcia nie jest możliwa. Należy efektywnie łączyć dostępne źródła finansowania, tak aby nie złamać zasady zakazu podwójnego dofinansowania. Realizacja pełnego zakresu niektórych inwestycji wiąże się z koniecznością pozyskania środków zewnętrznych. Podstawowym źródłem zewnętrznego finansowania są środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego, które są dystrybuowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020. W sytuacji, gdy nie uda się pozyskać dotacji z wyżej wskazanych źródeł, realizacja przedsięwzięć nastąpi w ograniczonym zakresie lub podjęte zostaną próby na rzecz pozyskania środków z innych źródeł, takich jak: Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Program Rozwoju Gminnej i Powiatowej Infrastruktury Drogowej na lata 2016 – 2019 czy Program wyrównywania różnic między regionami III. W przypadku przedsięwzięć ukierunkowanych na renowację obiektów zabytkowych możliwym źródłem finansowania będzie dotacja celowa przyznawana przez Zachodniopomorskiego

Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W przypadku przedsięwzięć realizowanych przez organizacje pozarządowe możliwe będzie pozyskiwanie dotacji i grantów z różnych źródeł.

VII. Realizacja zasady partnerstwa i partycypacja

Rewitalizacja jest kompleksowym procesem ukierunkowanym na rozwiązywanie zidentyfikowanych negatywnych zjawisk społecznych oraz poprawę jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Biorąc pod uwagę fakt, że głównymi beneficjentami przedsięwzięć zaplanowanych do realizacji w ramach Programu są mieszkańcy obszaru rewitalizacji, należy podjąć działania ukierunkowane na włączenie ich w planowanie, programowanie oraz wdrażanie wypracowanych założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Szczecinek. By proces rewitalizacji przyniósł wymierne korzyści i przyczyniał się do niwelacji negatywnych zjawisk społecznych konieczna jest współpraca możliwie szerokiego grona interesariuszy tego procesu na każdym jego etapie.

Na etapie diagnozowania czynników i zjawisk kryzysowych występujących na terenie miasta Szczecinek fundamentalne było nawiązanie współpracy z instytucjami publicznymi, których działalność ukierunkowana jest na obsługę mieszkańców oraz przeciwdziałanie problemom występującym w społeczności lokalnej. W celu pozyskania danych niezbędnych do przeprowadzenia analiz nawiązano współpracę z: różnymi wydziałami Urzędu Miasta Szczecinek, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Powiatowym Urzędem Pracy, Starostwem Powiatowym, Komendą Powiatową Policji, Samorządową Agencją Promocji i Kultury, zarządcami nieruchomości oraz placówkami edukacyjnymi zlokalizowanymi na terenie miasta Szczecinek. Dzięki współpracy z wyżej wskazanymi instytucjami możliwe było opracowanie kompleksowej bazy danych, na podstawie której przeprowadzono delimitację obszarów zdegradowanych w Szczecinku.

Przeprowadzona analiza wskaźnikowa umożliwiła wskazanie obszarów o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, które uznane zostały za obszary predestynowane do objęcia procesem rewitalizacji. Dysponując wstępnym obszarem rewitalizacji zorganizowano grupowe wywiady fokusowe, których celem było uzyskanie informacji o przyczynach zidentyfikowanych problemów oraz dyskusja o możliwych sposobach ich rozwiązywania. W celu uzyskania możliwie szerokiego spektrum obserwacji, wniosków i propozycji wywiady zorganizowano w czterech grupach tematycznych. Pierwszą grupę stanowili pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Społecznego Towarzystwa Oświatowego. Do drugiej grupy zaproszono osoby związane z szeroko rozumianym środowiskiem seniorów i osób niepełnosprawnych. Do uczestnictwa w tej grupie zaproszono przedstawicieli: Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Stowarzyszenia „Klaster NGO Powiatu Szczecineckiego”, Fundacji „Miłosierdzie i Wiedza”,

Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Szczecinku, Stowarzyszenia Uniwersytet Trzeciego Wieku oraz Stowarzyszenia „ATUT”. W trzeciej grupie uczestniczyli przedstawiciele lokalnych organizacji pozarządowych: Fundacji „Miłosierdzie i Wiedza”, Stowarzyszenia Aktywnych Kobiet, Stowarzyszenia „Społeczne Inicjatywy Młodzieży”, Stowarzyszenia „Droga” oraz Fundacji Przystań. Do udziału w ostatniej grupie fokusowej zaproszeni zostali przedstawiciele Samorządowej Agencji Promocji i Kultury w Szczecinku. Na etapie organizacji spotkań fokusowych nie przewidziano utworzenia odrębnej grupy przeznaczonej dla lokalnych przedsiębiorców, jednak ich przedstawiciele brali udział w spotkaniach wraz z innymi grupami fokusowymi. Spotkania z grupami skupiającymi pracowników socjalnych, przedstawicieli środowiska seniorów i osób niepełnosprawnych oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych odbyły się w siedzibie Urzędu Miasta Szczecinek przy Placu Wolności 13. Natomiast spotkanie z przedstawicielami Samorządowej Agencji Promocji i Kultury odbyło się w siedzibie Agencji przy ul. Wyszyńskiego 65. Wszystkie spotkania odbyły się 29 września 2017 roku. Spotkania składały się z dwóch zasadniczych części. Pierwsza z nich służyła wprowadzeniu uczestników w tematykę związaną z procesem rewitalizacji, omówieniu podstawowych definicji oraz przedstawieniu metodologii delimitacji obszaru rewitalizacji. Część druga prowadzona była w formie dyskusji, której celem była wspólna identyfikacja przyczyn występujących problemów oraz możliwych sposobów ich rozwiązywania. Obserwacje i wnioski z przeprowadzonych spotkań wykorzystane zostały do sporządzenia pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji.

Ryc. 67. Spotkania konsultacyjne

Źródło: wykonanie własne [dnia 29 września 2017 r.]

Kolejne spotkanie, tym razem o charakterze otwartym, zorganizowane zostało w ramach imprezy plenerowej „Dary Lasu”, która odbyła się w dniu 30 września 2017 roku na placu koncertowym Ośrodka Sportu i Rekreacji w Szczecinku. Lokalizacja stoiska konsultacyjnego poza budynkiem Urzędu Miasta miało na celu przełamanie bariery instytucjonalnej i formalnego charakteru spotkania. Taka organizacja spotkania umożliwiła dotarcie do mieszkańców w środowisku gdzie czują się pewnie. Informacje o planowanych konsultacjach zamieszczone zostały na stronie internetowej Miasta oraz portalu społecznościowym Facebook. Ponadto w przestrzeni publicznej rozwieszono plakaty informujące o planowanym wydarzeniu.

Ryc. 68. Front ulotki informacyjnej rozdawanej podczas spotkania konsultacyjnego

Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Szczecinek

Czym jest obszar rewitalizacji?

Jest to obszar, na którym stwierdzono stan kryzysowy, czyli taki stan, który jest spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (takich jak: ubóstwo, bezrobocie, przestępczość), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami związanymi z gospodarką, środowiskiem i zagospodarowaniem przestrzennym (np. niska jakość przestrzeni publicznych, niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców, degradacja techniczna budynków).

Rewitalizacja ma na celu wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego

Podziel się z nami swoją opinią i włącz się w rewitalizację Szczecinka!

tel. 94 371 41 52
 m.baglinska@um.szczecinek.pl biuro@atrium-grupa.eu

Co zmieniłbyś w swoim Mieście?

Zródło: opracowanie własne

W trakcie trwania wydarzenia mieszkańców informowano o istocie procesu rewitalizacji, w sposób przystępny i zrozumiały objaśniano proces delimitacji obszaru rewitalizacji, a także udzielano informacji nt. wstępnie planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. W czasie spotkania prowadzono również ankietyzację mieszkańców, w ramach której pytano o występowanie problemów w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej na wyznaczonym obszarze, a także o oczekiwania związane z rezultatami przeprowadzonego procesu rewitalizacji. Rozdawano również ulotki zachęcające do składania wniosków oraz własnych propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. W ramach spotkania dla najmłodszych mieszkańców zorganizowane były atrakcje w postaci zabaw i balonów z helem.

Ryc. 69. Punkt konsultacyjny na imprezie plenerowej „Dary Lasu”

Źródło: opracowanie własne [fotografie wykonano dnia 30 września 2017 r.]

Możliwość uczestnictwa w badaniu ankietowym i wyrażenia własnej opinii na temat obszaru predestynowanego do objęcia procesem rewitalizacji zapewniono także mieszkańcom, którzy nie brali udziału w wydarzeniu. Możliwość ta zrealizowana została poprzez udostępnienie na stronie internetowej miasta oraz portalu społecznościowym Facebook, elektronicznego formularza ankietowego. Wnioski z badania wykorzystane zostały do opracowywania diagnozy pogłębionej obszaru rewitalizacji oraz oceny charakteru i skali potrzeb rewitalizacyjnych. Szczegółowe wyniki badania przedstawione zostały w załączniku nr 1 do niniejszego dokumentu.

Udział społeczności lokalnej zapewniony zostanie również na etapie wdrażania założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Szczecinek poprzez działalność Zespołu ds. Rewitalizacji. Proces rewitalizacji w Szczecinku zarządzany będzie przez wspomniany wcześniej Zespół, do którego zaproszeni zostaną także przedstawiciele mieszkańców obszaru rewitalizacji. Szczegółowy zakres obowiązków i struktura organizacyjna Zespołu opisana została w rozdziale VIII. System zarządzania programem rewitalizacji. Ponadto wszelkie

informacje związane z procesem rewitalizacji w Szczecinku przekazywane będą do wiadomości publicznej za pośrednictwem strony internetowej miasta.

Przejawem partycypacji społeczności lokalnej we wdrażaniu założeń Programu będzie także udział mieszkańców i organizacji pozarządowych w realizacji zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Mając na uwadze powyższe przesłanki, należy uznać, że udział społeczności lokalnej zapewniony został na wszystkich etapach planowanego do przeprowadzenia procesu rewitalizacji.

VIII. System zarządzania programem rewitalizacji

Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Szczecinek jest dokumentem operacyjnym, którego założenia oparte są na współpracy różnych podmiotów, zarówno w trakcie programowania niniejszego dokumentu, jak i na etapie jego realizacji oraz ewaluacji. Konieczność zaplanowania efektywnego systemu zarządzania Programem wynika z faktu, iż przedsięwzięcia zaplanowane w ramach dokumentu realizowane będą w różnym czasie, przez różne podmioty i z różnych źródeł finansowania. Przedsięwzięcia realizowane będą zarówno przez miasto Szczecinek, jego jednostki organizacyjne, a także przez podmioty z sektora non-profit.

Wdrożenie

W celu zarządzania procesem rewitalizacji zaplanowanym w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Miasta Szczecinek powołany zostanie interdyscyplinarny Zespół ds. Rewitalizacji, który stanowił będzie płaszczyznę współpracy możliwie szerokiego grona interesariuszy procesu rewitalizacji. Kluczowym, z punktu widzenia powodzenia realizacji założeń Programu, jest by członkowie Zespołu dobrani zostali z uwzględnieniem wiedzy, kompetencji oraz znajomości środowiska lokalnego. Zespół ds. Rewitalizacji powołany zostanie zarządzeniem Burmistrza Miasta Szczecinek nie później niż w ciągu 3 miesięcy od daty przyjęcia Programu przez Radę Miasta. Proponuje się następującą strukturę organizacyjną Zespołu :

- a) Przewodniczący – będzie nim Burmistrz Miasta Szczecinek, jego Zastępca lub osoba przez niego wyznaczona. Do zadań Przewodniczącego należeć będzie m. in.: koordynacja prac Zespołu, nadzór nad jego działalnością oraz organizacja konsultacji społecznych.
- b) Członkowie Zespołu – członkowie Zespołu powoływani będą przez Burmistrza Miasta Szczecinek. W celu zapewnienia instytucjonalizacji Zespołu, trzon Zespołu stanowić będą pracownicy Urzędu Miasta w Szczecinku. W skład Zespołu przewiduje się także włączenie przedstawicieli takich jednostek jak: Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Samorządowej Agencji Promocji i Kultury, Straży Miejskiej, Komendy Policji, organizacji pozarządowych, Zarządu Gospodarki Mieszkaniowej Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o. o.
- c) Konsultanci ds. Rewitalizacji – osoby te będą stanowiły wsparcie merytoryczne dla członków Zespołu w zakresie dziedzin, w których mają wiedzę i doświadczenie. Konsultanci zapraszani będą na posiedzenia Zespołu, w sytuacjach, gdy potrzebne

będzie skorzystanie z ich specjalistycznej wiedzy lub doświadczenia. Przewiduje się, że w tej grupie znajdą się również mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz lokalni przedsiębiorcy, którzy będą zapraszani na spotkania Zespołu, na których decydować będą o kolejnych inwestycjach na obszarze lub w celu ewaluacji realizacji Programu.

Spotkania Zespołu odbywać się będą w zależności od potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na pół roku. Do zadań Zespołu ds. Rewitalizacji należy będzie m. in.:

- monitorowanie stopnia realizacji założeń Programu, w tym:
 - pozyskiwanie, agregacja oraz archiwizacja danych niezbędnych do oszacowania wartości wskaźników realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
 - prowadzenie analiz na podstawie zgromadzonych danych,
 - sporządzanie sprawozdań rocznych z realizacji Programu,
- ocena aktualności założeń Programu,
- decydowanie o potrzebie aktualizacji, bądź dokonania korekt w Programie,
- identyfikowanie potencjalnych zagrożeń i problemów związanych z realizacją Programu,
- zgłaszanie propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych
- ocena wpływu realizacji na sytuację w sferze społecznej obszaru rewitalizacji, w tym:
 - pozyskiwanie, agregacja oraz archiwizacja danych niezbędnych do oszacowania wartości wskaźników oddziaływania
 - prowadzenie analiz na podstawie zgromadzonych danych,
 - sporządzenie raportu częściowego (w 2021 roku) oraz końcowego po upływie horyzontu czasowego obowiązywania Programu,
 - przedstawienie wniosków na konferencji podsumowującej wykonanie Programu.

Ponadto Zespół odpowiedzialny będzie za przyjmowanie propozycji przedsięwzięć od interesariuszy procesu rewitalizacji według zasad ustalonych przez Zespół. Na podstawie zebranych wniosków oraz wyników prowadzonego monitoringu Zespół może wnioskować do Burmistrza Miasta Szczecinek i Rady Miasta o wprowadzenie zmian w treści dokumentu.

Ryc. 70. Schemat wprowadzania zmian do Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Szczecinek

Źródło: opracowanie własne

Kadencja Zespołu ds. Rewitalizacji trwać będzie od momentu powołania jego członków do czasu zakończenia horyzontu czasowego Lokalnego Programu Rewitalizacji. Ostatnim zadaniem Zespołu będzie przygotowanie ewaluacji Programu.

Monitoring

System monitorowania procesu rewitalizacji prowadzony będzie przez powołany Zespół ds. Rewitalizacji i obejmował będzie zarówno monitoring cząstkowy przeprowadzany rokrocznie oraz końcową ewaluację założeń Programu. Monitoring procesu rewitalizacji polega na systematycznym gromadzeniu danych pozwalających określić stopień realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, a także wpływ realizacji tych przedsięwzięć na sytuację społeczno-gospodarczą obszaru rewitalizacji.

Monitoring procesu rewitalizacji będzie opierać się na dwóch grupach wskaźników. Pierwsza grupa składa się z wskaźników produktu i rezultatu dotyczących każdego przedsięwzięcia zaplanowanego do realizacji w ramach niniejszego dokumentu, które zawarte są w kartach przedsięwzięć w rozdziale V. Natomiast druga grupa wskaźników monitoringu to tzw. wskaźniki oddziaływania. Analiza wartości wskaźników produktu i rezultatu pozwoli na uzyskanie informacji o stopniu realizacji danego przedsięwzięcia, natomiast wskaźniki oddziaływania wskażą w jakim stopniu przeprowadzony proces rewitalizacji wpłynął na poprawę sytuacji mieszkańców obszaru rewitalizacji. Do wskaźników oddziaływania

zaliczono część wskaźników wykorzystanych w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych na terenie Miasta Szczecinek oraz wskaźniki identyfikujące kluczowe problemy na obszarze rewitalizacji.

Tab. 16. Monitoring realizacji celów lokalnego programu rewitalizacji

Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość docelowa na koniec roku 2023	Źródło danych
1. Społeczeństwo obywatelskie	Liczba funkcjonujących organizacji pozarządowych na obszarze rewitalizacji	38	40	UM Szczecinek
	Liczba stwierdzonych przestępstw na obszarze rewitalizacji	104	94	KPP Szczecinek
	Liczba stwierdzonych wykroczeń na obszarze rewitalizacji	288	260	KPP Szczecinek
2. Rozwój infrastruktury i poprawa estetyki przestrzeni miejskiej	liczba budynków mieszkalnych poddanych termomodernizacji w ramach procesu rewitalizacji	0	10	Wspólnoty Mieszkaniowe, ZGM-TBS Szczecinek
	Liczba budynków adaptowanych do pełnienia funkcji społecznych w ramach procesu rewitalizacji	0	3	UM Szczecinek
	Liczba budynków dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych w ramach procesu rewitalizacji	0	3	UM Szczecinek
3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	Liczba utworzonych podmiotów ekonomii społecznej	0	1	UM Szczecinek
	Liczba wszczętych procedur niebieskiej karty	20	18	MOPS w Szczecinku
	Liczba osób bezrobotnych	593	534	PUP w Szczecinku
	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	363	327	PUP w Szczecinku
	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym	170	153	PUP w Szczecinku
	Liczba osób bezrobotnych z niepełnosprawnością	55	50	PUP w Szczecinku

Źródło: opracowanie własne

Monitoring oddziaływania realizacji programu na sytuację społeczno-gospodarczą obszaru rewitalizacji prowadzony będzie w oparciu o wskaźniki oddziaływania, które wykorzystano do diagnozy sytuacji w mieście.

Spis rycin

Ryc. 1. Podział miasta Szczecinek na jednostki pomocnicze oraz obszar o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej..... 14

Ryc. 2. Podział miasta Szczecinek na jednostki pomocnicze, obszar o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oraz jednostki wyłączone z analizy 15

Ryc. 3. Podział miasta Szczecinek na jednostki analityczne 16

Ryc. 4. Liczba ludności Szczecinka w latach 1995 – 2016..... 25

Ryc. 5. Zmiana liczby ludności w latach 2011 – 2016 26

Ryc. 6. Wskaźnik przyrostu naturalnego w latach 2011 – 2016 27

Ryc. 7. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Szczecinka w latach 1995 – 2016 29

Ryc. 8. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców danej jednostki analitycznej..... 30

Ryc. 9. Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Szczecinka w latach 1995 – 2016 31

Ryc. 10. Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców danej jednostki analitycznej..... 32

Ryc. 11. Liczba osób niepełnosprawnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danej jednostki analitycznej..... 33

Ryc. 12. Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców 35

Ryc. 13. Łączna kwota przyznanych świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 gospodarstwo domowe, któremu przyznano świadczenie 36

Ryc. 14. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym, którym przyznano zasiłek pielęgnacyjny w przeliczeniu na 100 osób w wieku poprodukcyjnym 37

Ryc. 15. Liczba uczniów otrzymujących stypendium socjalne w przeliczeniu na 100 uczniów 38

Ryc. 16. Liczba uczniów korzystających z dożywiania w przeliczeniu na 100 uczniów 39

Ryc. 17. Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym..... 40

Ryc. 18. Liczba osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym..... 41

Ryc. 19. Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych..... 42

Ryc. 20. Liczba stwierdzonych przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców 43

Ryc. 21. Liczba stwierdzonych wykroczeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	44
Ryc. 22. Liczba stwierdzonych wykroczeń – kradzieże – w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	45
Ryc. 23. Liczba wszczętych procedur niebieskiej karty w przeliczeniu na 100 mieszkańców	46
Ryc. 24. Liczba uczniów mających trudności w nauce w przeliczeniu na 100 uczniów	47
Ryc. 25. Liczba uczniów zagrożonych oceną niedostateczną na koniec roku szkolnego w przeliczeniu na 100 uczniów	48
Ryc. 26. Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	49
Ryc. 27. Wartości ważonego sumarycznego wskaźnika degradacji dla poszczególnych jednostek analitycznych	51
Ryc. 28. Zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2011 – 2016	54
Ryc. 29. Zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w sekcjach PKD G, H i K	55
Ryc. 30. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym	56
Ryc. 31. Obciążenie demograficzne	58
Ryc. 32. Rozkład średniorocznych stężeń benzo(α)pirenu w pyłe PM10 na obszarze miasta Szczecinek	60
Ryc. 33. Udział powierzchni jednostki analitycznej znajdującej się w obszarze przekroczeń średniorocznych stężeń benzo(α)pirenu w ogólnej powierzchni jednostki analitycznej	61
Ryc. 34. Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 rokiem w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych	62
Ryc. 35. Powierzchnia ogólnodostępnych terenów rekreacyjnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	68
Ryc. 36. Liczba punktów sprzedaży alkoholu w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	69
Ryc. 37. Liczba podmiotów gospodarczych działających w podsekcji 92.00.Z PKD 2007 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	70
Ryc. 38. Liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w podsekcji 64.92.Z PKD 2007 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	71
Ryc. 39. Udział budynków mieszkalnych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych	75
Ryc. 40. Udział budynków mieszkalnych wymagających remontu w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych	76

Ryc. 41. Obszary zdegradowane w mieście Szczecinek	78
Ryc. 42. Zasięg obszaru rewitalizacji w Szczecinku	79
Ryc. 43. Podsumowanie dotyczące sytuacji demograficznej obszaru rewitalizacji.....	86
Ryc. 44. Natężenie występowania problemu związanego z odpływem młodych mieszkańców z obszaru rewitalizacji	88
Ryc. 45. Natężenie występowania problemu związanego z trudną sytuacją osób starszych i niepełnosprawnych na obszarze rewitalizacji	89
Ryc. 46. Podsumowanie dotyczące sytuacji finansowej mieszkańców obszaru rewitalizacji	89
Ryc. 47. Natężenie problemu związanego z ubóstwem mieszkańców obszaru rewitalizacji .	92
Ryc. 48. Podsumowanie dotyczące bezrobocia na obszarze rewitalizacji	92
Ryc. 49. Natężenie występowania problemu związanego z bezrobociem na obszarze rewitalizacji	95
Ryc. 50. Podsumowanie dotyczące przestępczości na obszarze rewitalizacji	95
Ryc. 51. Natężenie występowania problemu dotyczącego przestępczości na obszarze rewitalizacji	96
Ryc. 52. Natężenie występowania problemu dotyczącego patologii w rodzinach na obszarze rewitalizacji	97
Ryc. 53. Dokumentacja fotograficzna – akty wandalizmu	98
Ryc. 54. Podsumowanie dotyczące poziomu edukacji i kapitału społecznego na obszarze rewitalizacji	99
Ryc. 55. Natężenie występowania problemu dotyczącego niskiego poziomu edukacji na obszarze rewitalizacji	100
Ryc. 56. Natężenie występowania problemu odnoszącego się do złego stanu technicznego obiektów zabytkowych zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji	104
Ryc. 57. Dokumentacja fotograficzna – niezadowolający stan techniczny obiektów zabytkowych.....	105
Ryc. 58. Natężenie występowania problemu związanego ze złym stanem technicznym budynków mieszkalnych zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji	106
Ryc. 59. Dokumentacja fotograficzna – niezadowolający stan techniczny budynków mieszkalnych	107
Ryc. 60. Natężenie występowania problemu związanego ze złym stanem technicznym infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji	108
Ryc. 61. Natężenie występowania problemu związanego z występowaniem barier architektonicznych na obszarze rewitalizacji	108

Ryc. 62. Dokumentacja fotograficzna – niezadowolający stan techniczny infrastruktury drogowej.....	109
Ryc. 63. Schemat wieloaspektowej degradacji	117
Ryc. 64. Schemat kompleksowej rewitalizacji przy wykorzystaniu istniejących zasobów..	119
Ryc. 65. Harmonogram realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych	150
Ryc. 66. Rozmieszczenie przestrzenne planowanych do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych	152
Ryc. 67. Spotkania konsultacyjne	159
Ryc. 68. Front ulotki informacyjnej rozdawanej podczas spotkania konsultacyjnego	160
Ryc. 69. Punkt konsultacyjny na imprezie plenerowej „Dary Lasu”	161
Ryc. 70. Schemat wprowadzania zmian do Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Szczecinek.....	165
Ryc. 71. Pyt. 1: Czy Pana/Pani zdaniem obszar rewitalizacji wymaga ożywienia społeczno-gospodarczego oraz poprawy stanu przestrzeni publicznej?.....	172
Ryc. 72. Pyt. 2: Która grupa społeczna zamieszkująca obszar rewitalizacji jest w największym stopniu zagrożona wykluczeniem społecznym?.....	173
Ryc. 73. Pyt. 3: Czy uważa Pan/Pani, że na wskazanym obszarze występują następujące problemy w sferze społecznej?.....	174
Ryc. 74. Pyt. 3*: Jeżeli na wskazanym obszarze występuje zjawisko bezrobocia, to jaka jest jego główna przyczyna?	175
Ryc. 75. Pyt. 4: Czy uważa Pan/Pani, że na wskazanym obszarze występują następujące problemy w sferze gospodarczej?	176
Ryc. 76. Pyt. 5: Czy uważa Pan/Pani, że na wskazanym obszarze występują problemy w sferze środowiskowej?.....	177
Ryc. 77. Pyt. 6: Czy uważa Pan/Pani, że na wskazanym obszarze występują następujące problemy w sferze technicznej?	178
Ryc. 78. Pyt. 7: Czy uważa Pan/Pani, że na wskazanym obszarze występują następujące problemy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej?.....	179
Ryc. 79. Pyt. 8: Czy uważa Pan/Pani, że na wskazanym obszarze występują następujące problemy związane z jakością życia?.....	180
Ryc. 80. Pyt. 9: Proszę o wskazanie najważniejszych korzyści, jakie według Pana/Pani, powinny zostać osiągnięte w wyniku przeprowadzonego procesu rewitalizacji	181

Spis tabel

Tab. 1. Wykaz ulic wchodzących w skład poszczególnych jednostek analitycznych	17
Tab. 2. Katalog wskaźników wykorzystanych w diagnozie zjawisk i czynników kryzysowych	20
Tab. 3. Podstawowa charakterystyka jednostek analitycznych.....	22
Tab. 4. Saldo migracji w Szczecinku w latach 1995 – 2016.....	28
Tab. 5. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w Szczecinku w podziale na sekcje PKD 2007	53
Tab. 6. Struktura wielkościowa zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2011 – 2016	55
Tab. 7. Wykaz linii autobusowych kursujących na terenie Szczecinka	63
Tab. 8. Struktura użytkowania gruntów	66
Tab. 9. Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków z terenu miasta Szczecinek.....	72
Tab. 10. Wyniki analizy wskaźnikowej we wszystkich badanych sferach	77
Tab. 11. Wykaz ulic zlokalizowanych w granicach obszaru rewitalizacji.....	80
Tab. 12. Zestawienie wartości wskaźników dla obszaru rewitalizacji i miasta Szczecinek	84
Tab. 13. Problemy społeczne świadczeniobiorców pomocy społecznej zamieszkujących obszar rewitalizacji	90
Tab. 14. Powiązania między przedsięwzięciami zaplanowanymi do realizacji w ramach procesu rewitalizacji	153
Tab. 15. Wybrane przedsięwzięcia związane z procesem rewitalizacji realizowane w ramach perspektywy finansowej 2007 – 2013	154
Tab. 16. Monitoring realizacji celów lokalnego programu rewitalizacji	166

Załącznik nr 1. Raport o przeprowadzonym badaniu ankietowym

Badanie opinii publicznej w Szczecinku przeprowadzone zostało na przełomie września i października 2017 roku. Celem przeprowadzonego badania było poznanie opinii mieszkańców nt. przyczyn zidentyfikowanych negatywnych zjawisk występujących na obszarze rewitalizacji oraz ocena stopnia natężenia występowania tych zjawisk.

Kwestionariusz ankietowy składał się z 9 złożonych pytań, w których mieszkańcy określali natężenie występowania różnych negatywnych zjawisk występujących na terenie miasta Szczecinek, a także identyfikowali przyczyny występowania tych zjawisk. Mieszkańcy Szczecinka mogli go wypełnić zarówno w punkcie konsultacyjnym, funkcjonującym w ramach imprezy plenerowej „Dary Lasu” organizowanej dnia 30 września 2017 roku przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Szczecinku, jak i za pośrednictwem formularza internetowego zamieszczonego na stronie internetowej miasta oraz na portalu społecznościowym Facebook.

Łącznie w badaniu udział wzięły 93 osoby, z czego mężczyźni stanowili 54,8% a kobiety 45,2%. Wśród respondentów zdecydowanie dominowały osoby o wyższym wykształceniu (55,9% badanych) oraz osoby o wykształceniu średnim (22,6% badanych). W strukturze wiekowej respondentów zdecydowaną większość stanowiły osoby w przedziale wiekowym od 35 do 45 lat (38,7% badanych). Drugą co do liczebności grupą wiekową badanych była grupa osób w wieku od 25 do 34 lat (25,8% badanych). Ponadto w badaniu udział wzięły również osoby w wieku od 18 do 24 lat (14,0% ankietowanych), od 46 do 59 lat (10,8% badanych) oraz osoby w wieku powyżej 60 roku życia (10,8%).

Ryc. 71. Pyt. 1: Czy Pana/Pani zdaniem obszar rewitalizacji wymaga ożywienia społeczno-gospodarczego oraz poprawy stanu przestrzeni publicznej?

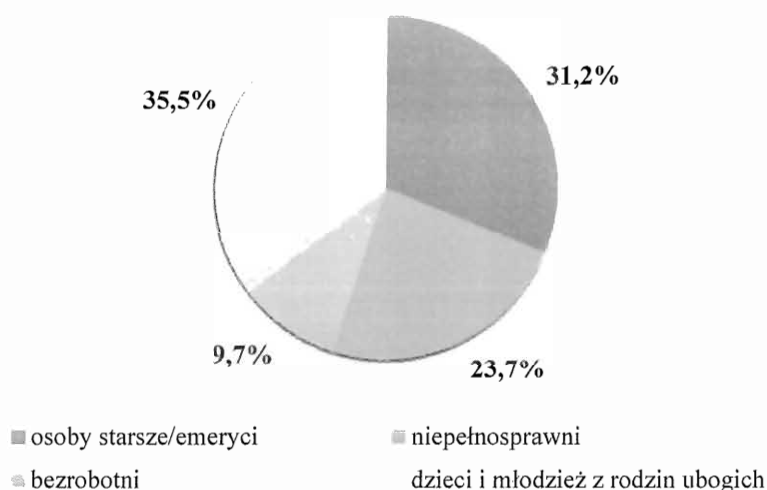

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Zdecydowana większość (ponad 88%) respondentów wskazała, że obszar rewitalizacji w Szczecinku wymaga ożywienia społeczno-gospodarczego oraz poprawy stanu przestrzeni publicznej. Spośród osób biorących udział w badaniu 7 z nich wskazało, że obszar rewitalizacji zdecydowanie nie wymaga przeprowadzenia wyżej wskazanych zmian.

Ryc. 72. Pyt. 2: Która grupa społeczna zamieszkująca obszar rewitalizacji jest w największym stopniu zagrożona wykluczeniem społecznym?

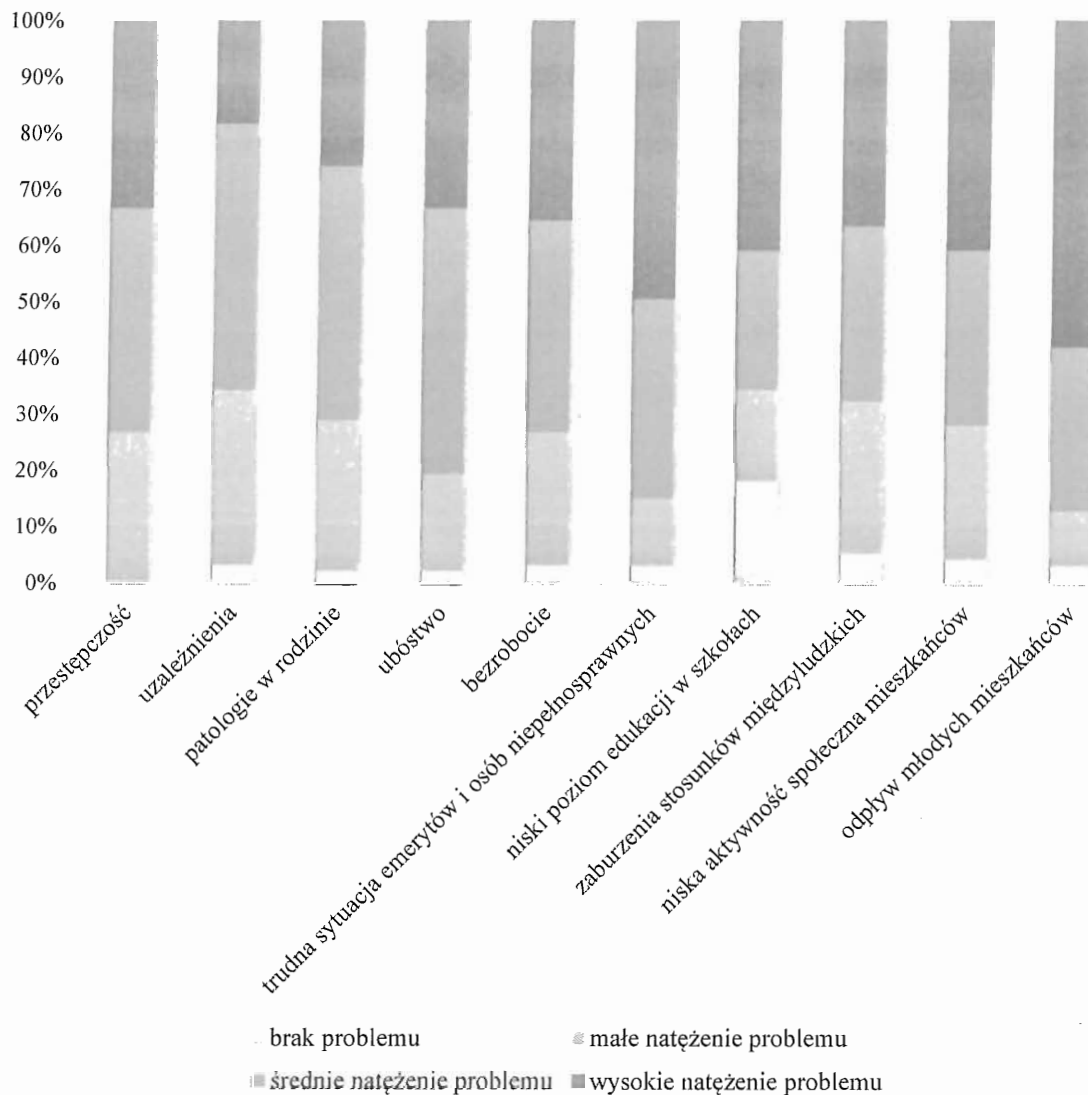

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Osoby biorące udział w badaniu poproszone zostały o wskazanie grupy społecznej zamieszkującej obszar rewitalizacji, która ich zdaniem jest w największym stopniu zagrożona wykluczeniem społecznym. Najwięcej osób (35,5%) wskazało, iż taką grupą są dzieci i młodzież z rodzin ubogich. Drugą grupą, która w opinii mieszkańców Szczecinka jest zagrożona wykluczeniem społecznym są osoby starsze i emeryci, na którą wskazało 31,2% badanych. Ponad 23% ankietowanych za grupę szczególnie zagrożoną wykluczeniem uznało osoby niepełnosprawne. Najmniej osób (9,7% badanych) wskazało osoby bezrobotne, jako najbardziej narażone na wykluczenie społeczne.

Ryc. 73. Pyt. 3: Czy uważa Pan/Pani, że na wskazanym obszarze występują następujące problemy w sferze społecznej?

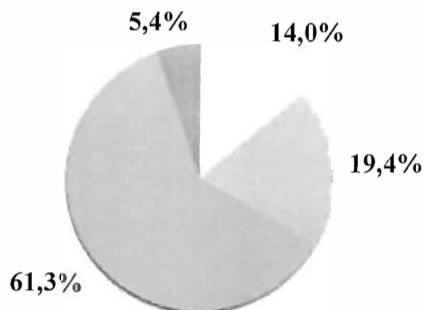

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Osoby biorące udział w badaniu poproszone zostały o wskazanie, które problemy występują na obszarze rewitalizacji, wraz z określeniem poziomu ich natężenia. Największa liczba respondentów wskazała, że głównym problemem obszaru rewitalizacji jest odpływ młodych mieszkańców. Ponad połowa (58,1%) badanych wskazała, iż jest to problem o wysokim natężeniu, natomiast 29% uznało, że jest to problem o średnim natężeniu. Kolejnymi problemami w sferze społecznej, które mieszkańcy zidentyfikowali w badaniu ankietowym są: trudna sytuacja emerytów i osób niepełnosprawnych, ubóstwo, bezrobocie oraz przestępczość. Wskazane negatywne zjawiska uzyskały najczęściej odpowiedzi stwierdzających wysokie lub średnie natężenie występowania problemu.

Ryc. 74. Pyt. 3*: Jeżeli na wskazanym obszarze występuje zjawisko bezrobocia, to jaka jest jego główna przyczyna?

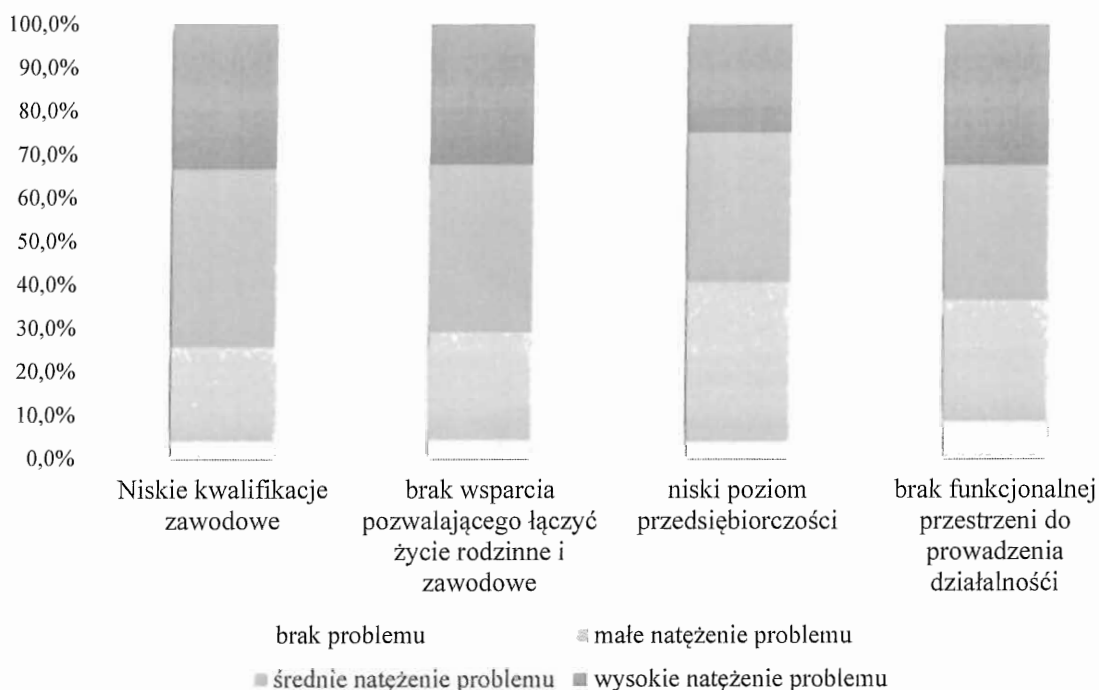
- brak miejsc pracy
- * brak odpowiednich kwalifikacji zawodowych
- brak chęci do podjęcia pracy
- słabe warunki zatrudnienia

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Wśród respondentów biorących udział w badaniu dominuje opinia, że podstawową przyczyną występowania zjawiska bezrobocia w Szczecinku jest brak chęci do pracy osób bezrobotnych. Co piąty ankietowany twierdził, że osoby bezrobotne nie posiadają odpowiednich kwalifikacji, a 5% badanych wskazało, że przyczyną bezrobocia mogą być nieatrakcyjne warunki zatrudnienia. Brak miejsc pracy stanowi przyczynę bezrobocia dla 14% osób biorących udział w badaniu.

Ryc. 75. Pyt. 4: Czy uważa Pan/Pani, że na wskazanym obszarze występują następujące problemy w sferze gospodarczej?

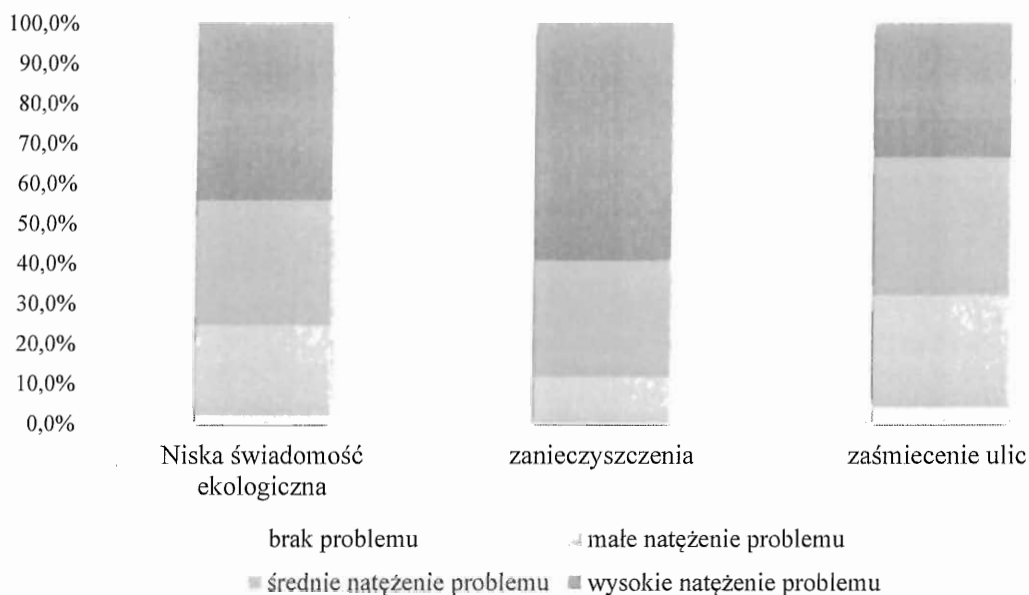

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

W pytaniu 4 osoby biorące udział w badaniu wskazać miały problemy występujące w sferze gospodarczej obszaru rewitalizacji wraz z określeniem poziomu natężenia danego problemu. Największa liczba badanych uznała, że podstawowym problemem obszaru rewitalizacji w sferze gospodarczej są niewystarczające kwalifikacje zawodowe mieszkańców. Około 41% badanych wskazało, że jest to problem o średnim natężeniu, natomiast 33,3% osób wskazało, że jest to problem o wysokim natężeniu. Kolejnymi wskazanymi problemami w tej sferze są: brak wsparcia pozwalającego łączyć życie rodzinne i zawodowe oraz brak funkcjonalnej przestrzeni do prowadzenia działalności gospodarczej. Jako problem o najmniejszym natężeniu występowania na obszarze wskazano niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców.

Ryc. 76. Pyt. 5: Czy uważa Pan/Pani, że na wskazanym obszarze występują problemy w sferze środowiskowej?

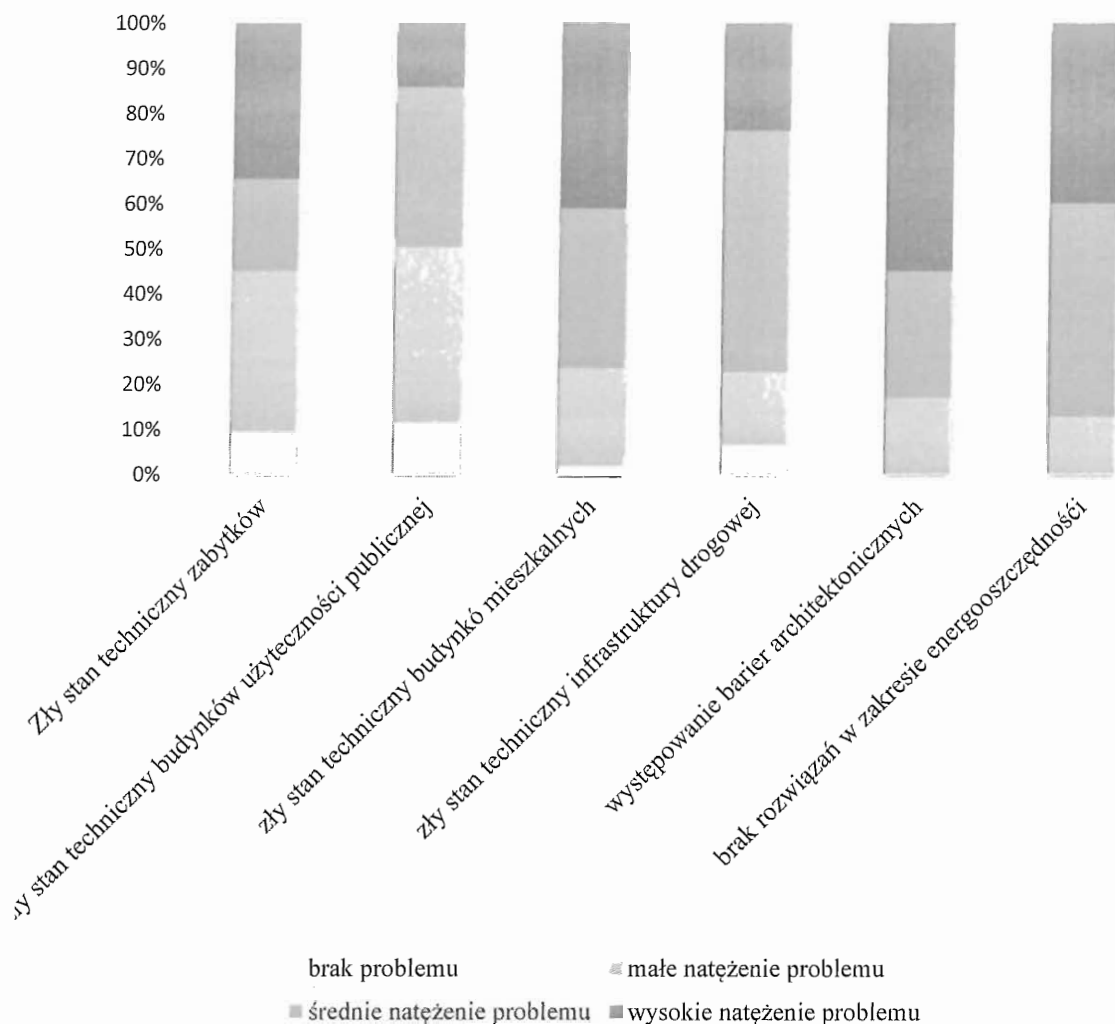

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Według osób biorących udział w badaniu najpoważniejszym problemem obszaru rewitalizacji w sferze środowiskowej są zanieczyszczenia, zarówno pochodzące z niskiej emisji, uwarunkowanej nieefektywnym systemem grzewczym budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, ruchu samochodowego, a także zanieczyszczenia generowane przez zakłady przemysłowe. Około 60% respondentów wskazało, że wszelkiego rodzaju zanieczyszczenia na obszarze rewitalizacji są problemem o wysokim natężeniu, a 29% z nich uznało zanieczyszczenia za problem o średnim natężeniu. Ponadto problemem jest także niska świadomość ekologiczna mieszkańców obszaru, objawiająca się paleniem w piecach opałem niskiej jakości, co przyczynia się do generowania niskiej emisji. Aż 44% ankietowanych stwierdziło, że niska świadomość ekologiczna mieszkańców obszaru rewitalizacji jest problemem o wysokim natężeniu występowania, a 31% z nich uznało to za problem o średnim natężeniu. Zaledwie 2,2% badanych nie dostrzegą problemu związanego ze świadomością ekologiczną.

Ryc. 77. Pyt. 6: Czy uważa Pan/Pani, że na wskazanym obszarze występują następujące problemy w sferze technicznej?

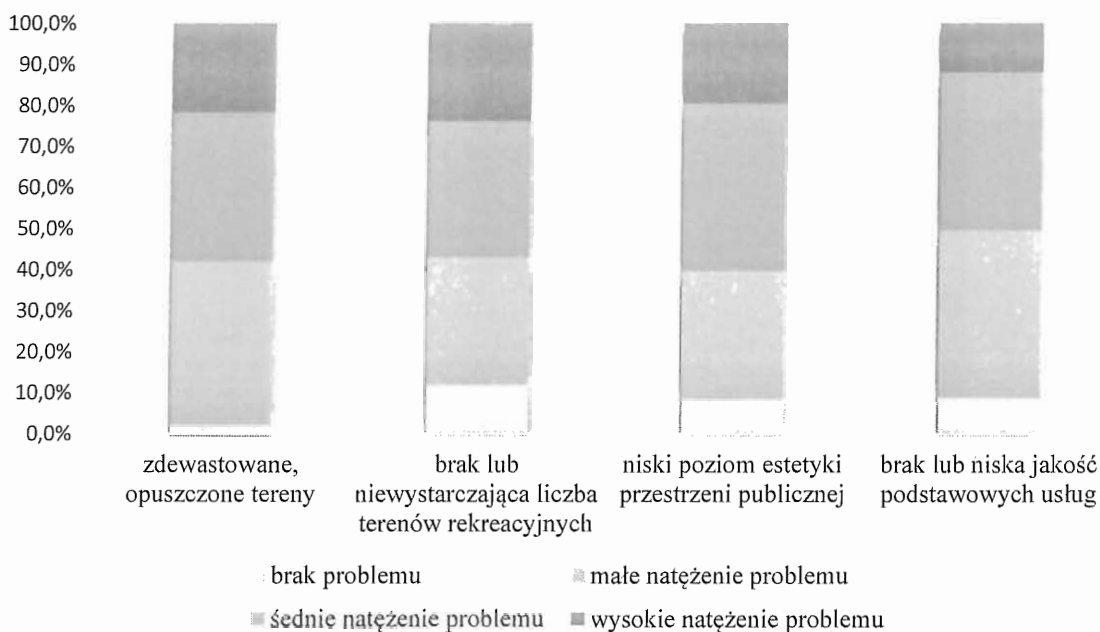

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Osoby biorące w udział badaniu uznały, że na obszarze rewitalizacji w największym natężeniu występują bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych i starszych. Uznała tak ponad połowa badanych (54,8%), natomiast 28% respondentów wskazało, że jest to problem o średnim natężeniu. Kolejnym problemem w sferze technicznej obszaru rewitalizacji jest zły stan techniczny budynków mieszkalnych. Wysokie natężenie tego problemu zostało wskazane przez około 41% badanych osób, natomiast 35,5% twierdziło, że jest to problem o średnim natężeniu. Zły stan techniczny obiektów zabytkowych stanowi dla 34,4% badanych problem o wysokim natężeniu, a dla co piątego ankietowanego problem ten występuje w średnim natężeniu. Brak problemu związanego ze stanem technicznym zabytków wskazało 9,7% osób objętych badaniem.

Ryc. 78. Pyt. 7: Czy uważa Pan/Pani, że na wskazanym obszarze występują następujące problemy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej?

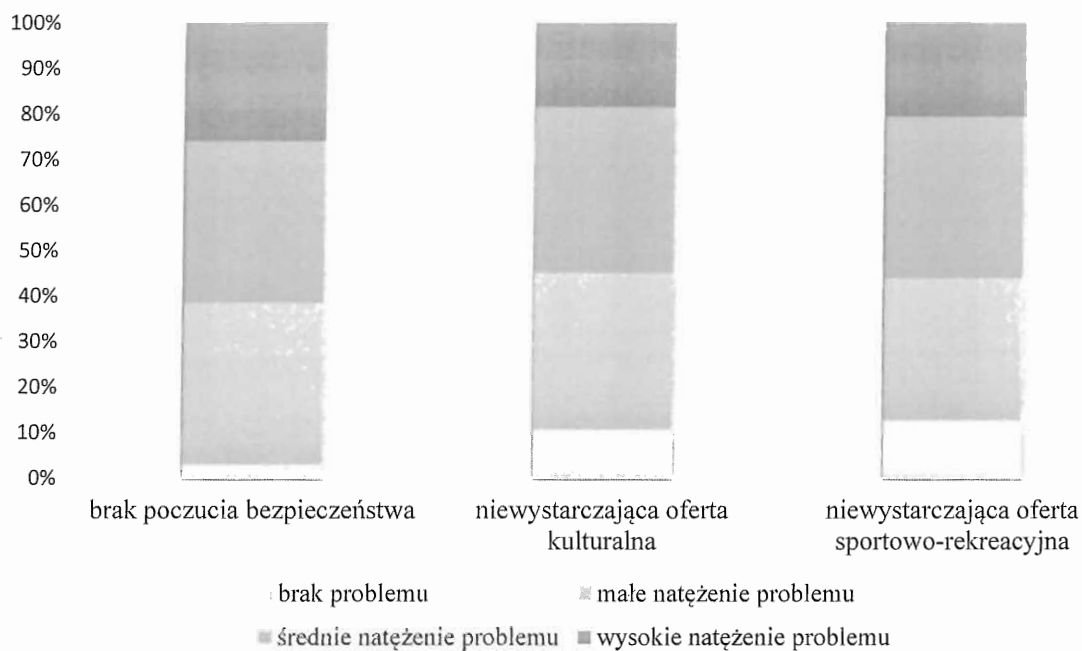

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Pytanie 7 odnosiło się do wskazania występowania problemów wraz z ich natężeniem w sferze przestrzenno-funkcjonalnej. Respondenci wskazali, iż najpoważniejszym problemem w tej sferze jest niski poziom estetyki przestrzeni publicznej, gdyż 19,4% uznało to za problem o wysokim natężeniu, a około 41% uważa to za problem o średnim natężeniu. Kolejnym zidentyfikowanym problemem występującym na obszarze rewitalizacji jest występowanie zdeastowanych i opuszczonych terenów. Ponad 21% ankietowanych uznało to za problem o wysokim natężeniu, a około 37% respondentów wskazało, że jest to problem o średnim natężeniu. Zaledwie 2,2% osób biorących udział w badaniu nie zaobserwowało występowania zdeastowanych i opuszczonych terenów na obszarze rewitalizacji

Ryc. 79. Pyt. 8: Czy uważa Pan/Pani, że na wskazanym obszarze występują następujące problemy związane z jakością życia?

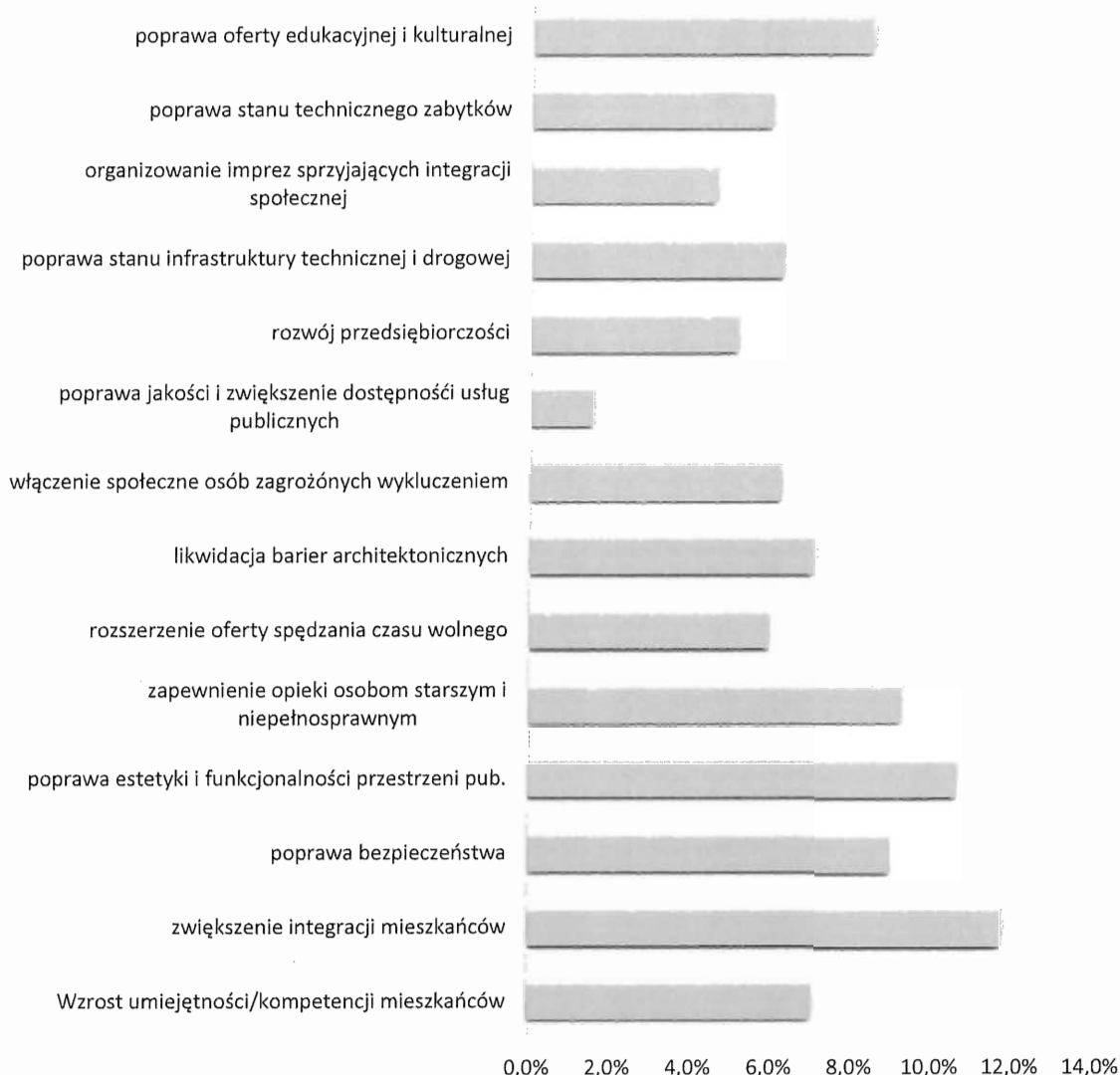

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Największa liczba respondentów stwierdziła, że problemem najbardziej wpływającym na jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji jest brak poczucia bezpieczeństwa. Co czwarty badany wskazał, że jest to problem o wysokim natężeniu, a 35,5% uznało, że jest to problem o średnim natężeniu. W zakresie niewystarczającej oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej stwierdzono, że są to problemy o znacznie mniejszym natężeniu występowania.

Ryc. 80. Pyt. 9: Proszę o wskazanie najważniejszych korzyści, jakie według Pana/Pani, powinny zostać osiągnięte w wyniku przeprowadzonego procesu rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Osoby biorące udział w badaniu poproszone zostały o wskazanie maksymalnie czterech najważniejszych korzyści, jakie powinny zostać osiągnięte w wyniku przeprowadzonego procesu rewitalizacji w Szczecinku. Najwięcej wskazań odnotowano przy odpowiedziach dotyczących: zwiększenia integracji mieszkańców (11,8%), poprawie estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych (10,7%), zapewnienia opieki osobom starszym i niepełnosprawnym (9,3%) oraz poprawie bezpieczeństwa (9,1%). Ponadto wskazywano na konieczność poprawy oferty edukacyjnej i kulturalnej (8,5%)

Załącznik nr 2. Dane wyjściowe do analizy wskaźnikowej

Jednostka	Liczba ludności		Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej	Liczba rodzin pobierających świadczenia pomocy społecznej	Kwota przyznanych świadczeń pomocy społecznej	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym, którym przyznano zasiłek pielęgnacyjny	Liczba uczniów otrzymujących stypendium socjalne	Liczba uczniów korzystających z dożywiania	
	2011	2016										
1	737	849	179	562	108	41	17	61810,81	6	107	8	
2	3357	3176	416	1938	822	73	36	110020,31	31	256	14	
3	3082	3068	603	1919	546	155	74	304850,94	25	332	12	
4	2970	2804	399	1776	629	99	58	214236,26	29	259	4	
5	4414	4171	638	2554	979	271	139	513741,9	42	418	10	
6	1792	2572	492	1594	486	223	109	400391,77	22	318	30	
7	2148	2005	305	1347	353	178	88	92910,16	16	109	0	
8	5086	4836	757	2902	1177	392	196	763332,32	53	356	13	
9	2490	2446	407	1604	435	185	83	330463,27	17	153	43	
10	3050	2864	405	1598	861	133	60	222421,34	31	174	20	
11	4155	3986	642	2596	748	232	123	506516,8	37	253	14	
12	1921	1824	313	1103	408	84	37	161564,49	9	131	31	
13	281	300	60	185	55	5	5	24478,28	1	37	17	
14	854	892	156	589	147	10	7	17500,88	6	75	0	
15	158	265	78	169	18	0	0	0,0	0	53	2	
16	337	327	61	221	45	19	7	26392,3	2	26	0	
brak	39444	38068	6181	23740	8147	2135	1061	4143022,89	339	3238	6	
Szczecinek												221
Jednostka	Liczba osób bezrobotnych	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	Liczba osób stwierdzonych przestępstw	Liczba stwierdzonych wykroczeń	Liczba stwierdzonych wykroczeń – kradzieże	Liczba wszczętych procedur niebieskiej karty	Liczba uczniów mających trudności w nauce	Liczba uczniów zagrożonych oceną niedostateczną na koniec roku szkolnego	Liczba organizacji pozarządowych	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą		
1	40	26	5	5	3	0	8	6	2	79		
2	112	61	5	16	3	1	33	17	5	211		
3	145	84	30	7	1	4	52	36	4	206		
4	122	66	30	68	33	0	33	12	3	148		
5	164	91	34	66	14	11	114	79	14	284		
6	150	94	29	70	4	6	98	64	9	203		
7	69	34	26	11	0	3	20	8	2	137		
8	130	78	35	114	54	7	94	42	21	288		
9	262	162	34	113	20	4	126	68	12	383		
10	151	83	31	55	6	2	29	13	24	196		
11	115	57	24	16	4	5	24	6	3	216		
12	201	123	35	61	43	9	82	36	5	364		
13	84	53	14	32	4	2	10	2	5	160		
14	6	3	2	6	1	0	2	0	1	19		
15	35	17	8	6	0	0	8	0	2	113		
16	7	3	1	3	0	0	8	4	0	19		
brak	17	11	25	95	27	0	6	2	0	111		
Szczecinek	1810	1046	368	744	217	54	747	392	115	3137		

Źródło: opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

Jednostka	Powierzchnia jednostki analitycznej	Powierzchnia jednostki analitycznej, na której odnotowano przekroczenia średniorocznych stężeń benzo(a)pirenu	Liczba budynków mieszkalnych	Liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 rokiem	Powierzchnia ogólnodostępnych terenów rekreacyjnych [m ²]	Liczba punktów sprzedaży alkoholu	Liczba podmiotów gospodarczych działających w podsekcji 92.00.Z PKD 2007	Liczba podmiotów gospodarczych działających w podsekcji 64.92.Z PKD 2007	Liczba budynków mieszkalnych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabudowy	Liczba budynków mieszkalnych wymagających remontu
1	164,0	0,0	236	41	34191	1	1	1	0	0
2	39,2	39,2	90	0	9300	4	5	1	0	0
3	39,9	26,7	333	108	7104	6	1	4	40	0
4	40,4	17,4	28	0	15738	9	0	0	0	6
5	53,6	53,6	192	139	57569	13	3	4	63	16
6	97,0	96,1	140	103	9800	5	1	0	67	33
7	31,5	31,5	29	4	11054,8	4	0	1	0	0
8	21,1	21,1	98	98	14118	23	2	2	76	15
9	37,9	37,9	118	107	53854	21	5	3	43	7
10	50,8	50,3	162	132	78037	4	0	1	102	3
11	16,7	16,7	74	62	3300	12	4	6	35	7
12	95,2	95,2	526	504	4430	11	1	2	139	8
13	39,0	23,8	251	153	2330	2	0	1	38	7
14	59,4	0,0	39	9	15672	1	0	0	1	0
15	88,2	0,0	260	12	925	1	3	1	0	0
16	19,6	0,0	85	0	3255	1	0	0	0	0
Brak	3935,1	185,9	44	26	95781	0	0	0	0	0
Szczecinek	4828,5	695,2	2705	1498	416458,8	118	26	27	604	102

Źródło: opracowanie własne

Załącznik nr 3 Wykaz nadbrzeżia żeglownego

Jednostka	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	W8	W9	W10	W11	W12	W13	W14	W15
1	15,20	21,08	12,72	28,27	48,29	3635,9	5,56	8,41	7,48	7,12	4,63	65,00	5,89	5,89	3,53
2	-5,39	13,10	25,88	30,86	22,98	3056,1	3,77	3,13	5,47	5,78	3,15	54,46	1,57	5,04	0,94
3	-0,45	19,65	17,80	32,59	50,52	4119,6	4,58	15,06	3,61	7,56	4,38	57,93	9,78	2,28	0,33
4	-5,59	14,23	22,43	41,37	35,31	3693,7	4,61	5,41	1,54	6,87	3,72	54,10	10,70	24,25	11,77
5	-5,51	15,30	23,47	39,56	64,97	3696,0	4,29	7,89	2,39	6,42	3,56	55,49	8,15	15,82	3,36
6	-1,53	19,13	18,90	43,16	86,70	3673,3	4,53	12,58	9,43	9,41	5,90	62,67	11,28	27,22	1,56
7	-6,08	16,04	19,61	30,90	20,80	4223,2	4,85	16,51	0,00	6,37	3,14	49,28	15,45	6,54	0,00
8	-6,66	15,21	17,61	37,91	88,78	4459,0	3,40	8,84	7,18	9,65	5,79	60,00	17,46	56,86	26,93
9	-4,92	15,65	24,34	41,15	81,06	3894,6	4,50	16,85	12,08	9,03	5,58	61,83	7,03	23,37	4,14
10	-1,77	16,64	17,78	35,98	75,63	3981,5	3,91	17,65	13,07	9,41	5,17	54,97	12,67	22,49	2,45
11	-6,10	14,14	30,06	32,12	46,44	3707,0	3,60	12,07	8,05	7,20	3,57	49,57	8,38	5,59	1,40
12	-4,07	16,11	18,77	38,64	58,20	4118,0	4,95	14,23	12,25	7,74	4,74	61,19	8,78	15,30	10,79
13	-5,05	17,16	22,37	27,96	46,05	4366,6	2,21	13,74	12,98	7,62	4,81	63,10	7,68	17,54	2,19
14	6,76	20,00	18,33	30,00	16,67	4895,7	1,82	0,00	0,00	3,24	1,62	50,00	6,67	20,00	3,33
15	4,45	17,49	16,48	17,94	11,21	2500,1	4,08	0,00	2,67	5,94	2,89	48,57	8,97	6,73	0,00
16	67,72	29,43	6,79	15,09	0,00	0,0	0,00	0,00	0,00	4,14	1,78	42,86	3,77	11,32	0,00
Szacunek	-3,49	16,24	21,40	35,88	56,08	3904,83	4,16	10,99	6,83	7,62	4,41	57,79	9,67	19,54	5,70

Jednostka	W16	W17	W18	W19	W20	W21	W22	W23	W24	W25	W26	W27	W28	W29	WSWD
1	0,00	7,48	5,61	0,24	14,06	51,07	0,0	16,08	4027,2	1,18	1,18	1,18	0,00	0,00	-9,44
2	0,31	12,89	6,64	0,16	10,89	63,88	100,0	0,00	292,8	1,26	1,57	0,31	0,00	0,00	-52,06
3	1,30	15,66	10,84	0,13	10,73	59,87	67,0	27,98	231,6	1,96	0,33	1,30	12,01	0,00	6,10
4	0,00	12,74	4,63	0,11	8,33	57,88	43,0	0,00	561,3	3,21	0,00	0,00	0,00	21,43	10,59
5	2,64	27,27	18,90	0,34	11,12	63,31	100,0	59,40	1380,2	3,12	0,72	0,96	32,81	8,33	50,74
6	2,33	30,82	20,13	0,35	12,74	61,36	99,0	65,61	381,0	1,94	0,39	0,00	47,86	23,57	84,07
7	1,78	18,35	7,34	0,12	12,65	55,40	100,0	13,79	656,9	2,38	0,00	0,59	0,00	0,00	-1,10
8	3,49	51,93	23,20	1,05	21,38	48,85	100,0	89,09	704,1	11,47	1,00	1,00	77,55	15,31	104,16
9	0,83	35,39	19,10	0,25	13,20	66,64	100,0	76,98	1113,6	4,34	1,03	0,62	36,44	5,93	167,34
10	0,82	18,95	8,50	0,98	12,22	52,49	99,0	75,00	3190,4	1,64	0,00	0,41	62,96	1,85	33,04
11	1,75	13,79	1,72	0,21	13,52	79,22	100,0	72,09	115,2	4,19	1,40	2,09	47,30	9,46	4,64
12	2,26	32,41	14,23	0,13	14,02	53,54	100,0	83,58	111,1	2,76	0,25	0,00	26,43	1,52	116,08
13	1,10	7,63	1,53	0,27	14,51	65,37	61,0	54,45	127,7	1,10	0,00	0,55	15,14	2,79	7,34
14	0,00	5,41	0,00	0,33	10,27	62,16	0,0	25,68	5224,0	3,33	0,00	0,00	2,56	0,00	-11,76
15	0,00	10,67	0,00	0,22	19,19	51,44	0,0	4,63	103,7	1,12	3,36	1,12	0,00	0,00	-32,88
16	0,00	15,09	7,55	0,00	11,24	56,80	0,0	0,00	1228,3	3,77	0,00	0,00	0,00	0,00	-21,52
Szacunek	1,42	3,07	12,11	0,30	13,21	60,35	14,4	50,08	1094,0	3,10	0,68	0,71	22,33	3,77	-

Zródło: opracowanie własne

PRZEWODNICZĄCA
GŁÓWNEJ MIĘSTA
Katarzyna Dudz
Katarzyna Dudz